

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Yıl 8 / Sayı 113 / 15 Kasım 1990 / 2.50

DİRENİŞ YİNE ZAFER KAZANDI

► 8 Ekim günü başlayan ve kitlesel bir karaktere bürünen açlık grevi direnişi, 14 Kasım günü savaş esirleri ve dayanışmacı yurtseverlerin zaferiyle sonuçlandı

► Anlaşma 14 Kasım gecesi saat 24.00'te imzalandı. Anlaşmayı, ölüm orucundaki tutsaklardan Cevdet İnak, Abdulhakim Güven, Abdurrahman Demir, tutuklu avukatlarından Fethi Gümüş, Fevzi Veznedaroğlu, Sabahattin Acar, 4 tutuklu yakını ile cezaevinin 3 müdürü, savcısı ve 2 doktoru imzaladılar

► Diyarbakır cezaevindeki savaş esirleri, sloganlar atarak açlık grevi eylemlerini sonuçlandırdılar.

► Açlık grevindeki tutuklu yakınları 15 Kasım günü basın toplantısı yaparak anlaşma maddelerini kamuoyuna açıkladılar, sloganlar ve zılgıtlar eşliğinde açlık grevini bitirdiler. Anlaşmadan sonra Nusaybin, Cizre, Van, Adıyaman, Urfa, Malatya, Antalya, Ankara ve Kırşehir'deki kitle açlık grevleri de sonuçlandırılırken, İstanbul, İzmir ve Adana'daki kitle açlık grevleri 15 Kasım gününün bitiminde halen devam ediyordu

► Ceyhan E-Tipi Cezaevi'ndeki açlık grevcilerine asker ve polisler saldırdı
► Dayanışma eylemleri ve tepkiler

Haberleri 4, 5 ve 7. sayfalarda

GERİLLA EYLEMLERİ

Haberleri 3. sayfada

- Nusaybin'deki iki ayrı çarpışmada 2 özel tim elemanı, 2 asker ve 2 korucu vuruldu. Bu çarpışmalarda 1 ARGK gerillası ve 1 yurtsever de şehit düştü
- Eruh'ta 7 Düşman askeri öldürüldü
- Şırnak'ta gerillalar Banê Batuyan karakoluna saldırdı, Cudi'de 2 düşman aracını pusuya düşürdü
- Bismil ve Cizre ilçe merkezlerinde polis otoları tarandı
- Bitlis'te düşman aracı gerilla mayınına çarptı, aralıklarla üç gün süren çarpışmalarda sömürgeciler büyük kayıp verdi.
- Gevaş'ta 2 asker ve 2 korucu öldürüldü, Uludere'de korucu evine saldırıda 2 çete yaralandı

TC'NİN SUÇ GÜNLÜĞÜNDEN

- ★ Açlık grevcilerine gül götürmenin diyeti ★ Önce köy yak, sonra gerillalar yaktı diye köylülere imzalat
- ★ Askere karşı gelmenin cezası ★ Ajanlığa uygun görülen bedel; ayda 6 milyon
- ★ Pişmanlık yasaının diğer yüzü; hastaneye sevk kağıdıyla operasyona

Haberleri 9 ve 10. sayfalarda

- İHD Kürdistan Şubeleri Genel Kurul'a ortak rapor sundular
- Kongreden izlenimler
- İHD Diyarbakır şubesi Başkanı Hatip Dicle'nin konuşması

Yazısı 16, 17 ve 18. sayfalarda

Stuttgart Kürdistan Kültür Haftası

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN ve bilim adamı İsmail BEŞİKÇİ'nin mesajları

Yazısı 11. sayfada

Direnış Kahramanlarımız: Musa YILDIZ s.2 / ABD - Helsinki Gözlem Grubu Heyet üyeleri Nusaybin'de tutuklandı s.10 / Meclis'e 5 idam teklifi daha s.10 / Düsseldorf PKK davasından s.12 / Okuyucu mektupları s.13 / Savaş esirlerinden mektuplar s.14 / Kültür sayfası: Öykü s.15 / Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi s.19

Yığınların açlık grevleri ulusal kurtuluş mücadelesinde yeni ufuklar açıyor

Kürdistan'da Mart 1990 halk ayaklanmalarından sonra son on yılın en büyük yığınsal eylem dalgası gelişti. Diyarbakır 1 nolu cezaevinde savaş esirlerinin 8 Ekim'de başlattığı açlık grevi birinci ayını geride bırakırken, kitlesel ve siyasal boyutunu artırarak devam etti. Tutuklu ve şehit yakınlarından başlayarak tüm yurtsever kesimlerin katıldığı açlık grevleri de zengin bir mücadele yöntemliliği ve büyük bir

kitlesellikle sürdü.

Açlık grevleri, kitlesellikleri, talepleri, bu eylemlere katılan kitlelerin çeşitliliği ve yapıldıkları alanların genişliği, Türkiye politik ortamına ve devrimci-demokratik güçlerine etkisi vb. özellikleriyle faşist sömürgeci rejimin sürgün, idam tehditi, köy göçertme politikasına karşı güçlü ve gittikçe gelişen kitlesel bir direniş kalesi durumuna geldi.

Devamı 6. sayfada

Avrupa'da Kürdistan ve Türkiye açlık grevleriyle dayanışma eylemleri

- Bonn-Almanya, Paris-Fransa, Brüksel-Belçika ve Cenevre-İsviçre'de

açlık grevleri
- Basın toplantısı, işgal ve protesto eylemleri

Devamı 8. sayfada

Körfez bunalımında TC'nin gündemi Kürdistan

Körfez sorunu halen dünyanın bir nolu politik sorunu olma konumunu sürdürüyor, ABD'de de baş aktör olma rolünü. Kararsız tutumu ve belli bir sonuca gidememesi nedeniyle Bush ve yönetimi ülkesinde sürekli puan yitiriyor. Yine de bu, Bush yönetiminin savaş hazırlıklarını yoğunlaştırmasını önlemiyor.

ABD, Güvenlik Konseyi'nden savaşa onay kararını çıkarmak

istiyor. SSCB yöneticileri askeri müdahale yerine uzlaşmadan yana olduklarını resmen açıkladılar. Çin'in de tutumu aynı, hatta daha savaş karşıtı radikallikte. Çin yönetimi, Dışişleri Bakanını Bağdat'a gönderdi. Fransız emperyalist yönetiminin tutumu tam bir politik oportünizme denk düşüyor. Diğer Avrupa yönetimleri - İngiltere hariç - ve Japonya'da kardan destekleyecekleri bir ABD müdahalesine evet tavrı ağırlık kazanıyor. Kendilerini Saddamlı Irak'a göre de hazırlayan bu emperyalist yönetimler, "rehine" sorununu bahane ederek Alman Willy Brand ve Japon Nakasone örneğinde olduğu gibi eski başbakan ve tanınmış politikacılarını Saddam'ın kapısında sıraya koyuyorlar. Ne güzel "demokrasi" anlayışı.

Devamı 20. sayfada

**Direniş
kahramanlarımız**

Her halkın tarihinde çarpıcı gerçekler vardır. Kahır, acı, sitem ve mutluluklar iç içedir. Bir de, eğer, bir halk uzun yıllar boyu işgalci, sömürgeci güçlerin denetiminde kalmışsa, sürgünleri, uzun zindan yıllarını, işkenceleri ve katliamları da görmüş demektir.

Günümüz dünyasında bağımsız ve özgür uluslar toplumsal bir ilerlemeyi, gelişmeyi yaşıyorlar. Bunu yaratamayan halklar ise, ya ermeyi ve yok olmayı ya da halen en geri, en ızdıraplı ve tarihlerinin en karanlık süreçlerini yaşıyorlar.

Peki ya biz, ikinci kategoride bulunan Kürdistan halkı, yüzyılların sömürgeci kölelik zincirlerini parçalayıp, dünya halklarının şerefli bir üyesi haline nasıl gelebiliriz? Onlarla çağdaş, eşit ve kardeşçe bir ilişkiyi nasıl kurabiliriz?

İşte bu sorular, Kürdistan halkının biricik önderi PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) tarafından daha yıllar öncesinden cevaplanmıştır. PKK, halkımızın geçmişini ve bugününü en iyi tahlil eden, olumlu ve olumsuz yanlarından doğru dersler çıkararak ve özgür geleceğimizin kazanılması için teori ve pratiğiyle bizlere yol gösteren ulusal bağımsızlık ve özgürlük mücadelemizin önderidir.

Bu gerçeği görüp kavrayan toplumun diğer kesimlerinin yanı sıra Kürdistan gençliğinin en gözde, dürüst, fedakar ve kararlı kişilikler başta olmak üzere, büyük çoğunluğu acımasız savaş ortamına korkusuzca yürümektedir. Kürdistan tarihinde böylesi bir durum ilk kez yaşanmaktadır. Gençlik, tüm kişisel yaşama endişeleri ve çıkarlarını bir tarafa iterek, gerektiğinde kutsal vatan toprakları ve halk uğruna ölümün üzerine yürümektedir. Bunlar, Kürdistan halkının en yiğit evlatları, Partinin militan ve savaşçılardır.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, bizi başaşağı gidişten kurtaran, düşmememiz için destek sunan, iyileştirip ayağa kaldıran, doğru ve gerçek insanlık kavgasında nasıl yürüyeceğimizi öğreten kahraman direniş şehitlerimiz ve halen çok zor koşullarda mücadeleyi yükselten öncülerimizin yoğunlaşmış emeği ve döküklükleri kanlardır.

İşte kahraman şehitler ordumuzun neferlerinden birisi de 29 Kasım 1989'da, düşmanın parçaladığı vatan topraklarını kanıyla birleştiren **Musa YILDIZ** yoldaştır. **Musa** yoldaş, tarihi isyan bölgelerimizden, günümüzde ise düşmanla daha güçlü bir hesaplaşmaya, çok sert çarpışmalara sahne olacak olan Dersim'de yaşadığı çocukluğunu. Kemalist-sömürgeci Türk devletinin harabeye çevirdiği, insanla-

Binlerce kilometre uzaktan kaynağa dönüşün yiğit neferi:

Musa YILDIZ

Musa YILDIZ (Halil, Serhat)

Dersim - Çemişgezek - 1971 - Anıl köyü / Tut mezarı

29 Kasım 1990'da ülkeye girdikleri ilk gün Saniye ÜRÜN (Zozan), Behiye YAŞIT (Hacer), Abdullah İZER (Rojhat), Hayrettin AK (Cesur), Ahmet HACI (Ceger), Cemil SAKILCAN (Zerdeşt), Zinar Ahmet HACI (Reşif), Ahmet HAMZA (Ali Hasan); Muhittin Sait RAUF (Cahit), Ramazan GÜLMEZ (Fırat) ve Zeki DAĞLIKAN (Firaz) yoldaşlarla birlikte düşmanla giriştikleri büyük bir çarpışmada şehit düştü.

rımızın yediden yetmişe kurşuna dizilerek katledildiği kanlı Dersim toprağında büyüdü.

İşçi olan ailesi Hollanda'da bulunduğu için, daha çok genç yaşta vatan topraklarından koparak Hollanda'ya geldi. Ancak yaşının küçüklüğü ve çevresini kuşatan olumsuz Avrupa koşulları, O'nun ulusal kurtuluş mücadelemizle tanışmasını engelleyemedi. Tam tersine, baştan itibaren Avrupa'daki yoz ve düşürücü ortama tepki duydu, kendi ulusal özünü korumayı başardı. Bunda, ailesinin dürüst, yurtsever ve emekçi özelliklerinin de rolü vardı. Böyle bir aile ortamı ve ulusal kurtuluş mücadelesiyle bağ içinde sade, dürüst kişiliğini koruyarak, kendisiyle güçlü bir hesaplaşmaya girdi. Vatana, kaynağa dönüş hazırlığının ilk basamağıydı bu. Kararlıydı. Büyük bir sorumluluk duygusuyla ulusal kurtuluş safklarında yerini almakta gecikmedi.

Ülkeye gitmemişi henüz. Avrupa'da profesyonel çalışmalara katıldı önce. Biliyordu ki, bir devrimci, ailesini de devrime katmasını, hizmet etmesini sağlamasını bilir. Bunun için ailesini ikna etmeyi temel alır ve ailesini mücadeleye davet eden mektuplar yazar. Ailesine yazdığı bir mektubunda şöyle diyordu:

"Biliyorsunuz, buradayken kesin karar vermiştim mücadeleye katılmaya. Çünkü, halkımız, insanlarımız özgür olmazsa bizlere de yaşam yoktur. Her gün insanlar katlediliyor. Buna karşı suskun kal-

mak insanlıkdışı bir durumdur. Buna karşı seyirci kalamazdım. Çünkü ezilen, ülkensinden koparılmış, kültürel, ahlaki vd. alanlarda herşeyi elinden alınmış bir halkız. Burada bizlere yaşam diye hiç şey kalmamış. Bundan sonra kaybedecek hiçbir değerimiz yok, ancak kazanacak çok şey var. Bir halkın, bir ulusun bütünüyle kazanılması çaba, emek ve fedakarlık ister. Eğer özgür olmak istiyorsak, değerlerimize, ülkemize sahip çıkan öncü gücümüzle birleşmeliyiz. Yurtsever bir Kürdistanlı olarak mücadeleye gücümüz oranında destek sunalım, onunla dayanışmaya girelim. Ve hep beraber faşist TC'ye karşı mücadele verelim, direnelim. Yılların hesabını soralım.

Daha dün Dersim'de büyük bir katliam olmuştu. Bunu unutmayınız. Halen mağaralar insan cesetleriyle dolu. Bugün yine aynı şey yapılmak isteniyor. Buna karşı suskun kalmayalım.

Benim verdiğim karar da bu temelde oldu ve sonuna kadar yürüteceğim. Bu kararım ve mücadeleye katılmamdan ailem de gurur duymalı. Çünkü, her yurtsever üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Sizler de Partiyle bütünleşin. Orada yerinizi alın. Maddi-manevi her türlü desteği sunun. Burada bütün çabamızla mücadeleyi destekleyin."

Musa yoldaş, ikinci mektubunda ise, ailesine hitaben şöyle diyordu:

"Bu onurlu davanın neferi olarak üzerime düşen görevlerimi yerine getirmek için sonuna kadar çalışacağım. Şu anda Avrupa'da aktif faaliyet yürütmekteyim. Ancak buna sizlerin de katılmasını istiyorum. Bir Kürdistanlı olarak sizlerin de katılmanız, üzerinize düşen görevleri yerine getirmeniz mücadelemizi daha güçlü kılacaktır. Bu da beni, çalışmalarım da daha da güçlendirecek ve başarılı kılacaktır. Bir yurtsever olarak görevlere sarılmamız, yürüyüşlere, yayın dağıtım ve alımı, bağış, aidat gibi maddi-manevi her türlü desteği vermeniz gerekir.

Eğer beni evlat ve kardeş olarak kabul ediyorsanız, benim yürüdüğüm yol budur ve bunda sonuna kadar yürümeye kararlıyım. İnsanca, soylu bir yaşam, özgür bir vatan için herşeyimi feda etmeye hazırım. Sizlerin de yapmanız gereken budur. Düşünün, bundan daha soylu bir yaşam olabilir mi? Bugün Avrupa'ya gelenlerin çoğunun durumuna bakın, insan sıfatından çıkmış, hayvanlaşmış soysuzlaşmışlıklarını görürsünüz. Herhalde bizleri de o durumda görmek istemezsiniz. Benim yürüdüğüm yol, bir halkın soylu davasıdır. Onun uğruna canımı feda etsem çok mu? Asla! Bunu hiçbir zaman esirgemem. Sizlerden de aynı tavrı bekliyorum."

Musa yoldaş, işte böylesine özlü, kararlı bir yurtseverlikle binlerce kilometrelik uzak alanlardan anlamlı bir kaynağa dönüşü gerçekleştirdi. Gittiği **Mahsum KORKMAZ Akademisi**'nde gördüğü askeri ve siyasi eğitimi başarıyla tamamlayarak daha da güçlendi. Parti okulundaki devrimci yaşamı, yoldaşlarıyla saygı ve sevgi dolu ilişkileri ve gelişmeler karşısındaki tavrıyla güçlü bir militandı artık.

Savaş içinde olan bir halkın öncüsünün yeri ve zamanına göre gerektiğinde en doğru ve isabetli müdahaleleri yapması ve mücadeleye atılım yaptırması can alıcı bir önemdedir. Böylesine önemli bir süreçte kalabalık bir yoldaşlar topluluğu, gözlerini bağımsızlık ve özgürlüğe dikerek zafer yürüyüşüne başlamışlardı. Çoklarının vatan ve toplumun çıkarlarını gözardı ederek, "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın" misali bireysel çıkarları ön plana geçirdikleri, halkın yaşadığı zor durumdan kaçışı bir kurtuluş olarak gördükleri bir dönemde böylesi yürüyüşler elbette oldukça önemlidir.

İşte **Musa** yoldaş da, bu gerilla birliğinde yer alıyordu. Kuzey-Batı Kürdistan'la Güney Kürdistan arasında sömürgeci devletlerin diktikleri dikenli teller, mayın tarlaları, kahpe, kalles pusular vardı. Ama engel tanımayan özgürlük savaşçıları için bunlar, her zamanki durumları ve yürüyüşün önünde aşılma-

engeller değillerdi. Ancak **Musa** yoldaşın da içinde bulunduğu gerilla birliği ile düşman güçleri arasında sınırda büyük bir çarpışma çıktı. Çarpışmada kahramanca çarpışan gerilla birliği, düşmana çok sayıda ölü ve yaralı verdirdi. İçlerinde **Musa** yoldaşın da olduğu bir grup gerilla ise, kanlarıyla, vatani ikiye bölün suni sınırları tanımadıklarını ve bir gün mutlaka ortadan kaldırılabilecek ülkemizin birleşmesi gerektiği emrini vererek şehitler kervanına katıldılar.

Kendisini bilinç ve inançla donatan, tarihi görevleri üstlenen bir gerilla birliğinin daha faaliyet alanına ulaşmadan, düşmana büyük darbeler vurmadan, birikimlerini halka ve mücadeleye aktarmadan ve Parti talimatlarını hayata geçiremeden şehit olmaları, elbette Partimiz ve halkımız açısından büyük bir kayıptır.

Çok sayıda şehidimiz gibi **Musa** yoldaş da henüz çok gençti. Onun bu yaşta, böylesine onurlu ve büyük bir davaya sahip çıkması, Kürdistan gençliğinin özlemleri, istemleri, yiğitlik ve cesaretinin de temsildir. Genç yaşına rağmen, davaya içten bağlılığı, olgun ve gelişmeye açık kişiliğiyle gelecek için umut vaat ediyordu. Böylesi bir dönemde şehit düşmesi acı olmakla birlikte, şahadetıyla bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan'ın kuruluş temellerinin köşe taşlarından birisi oldu.

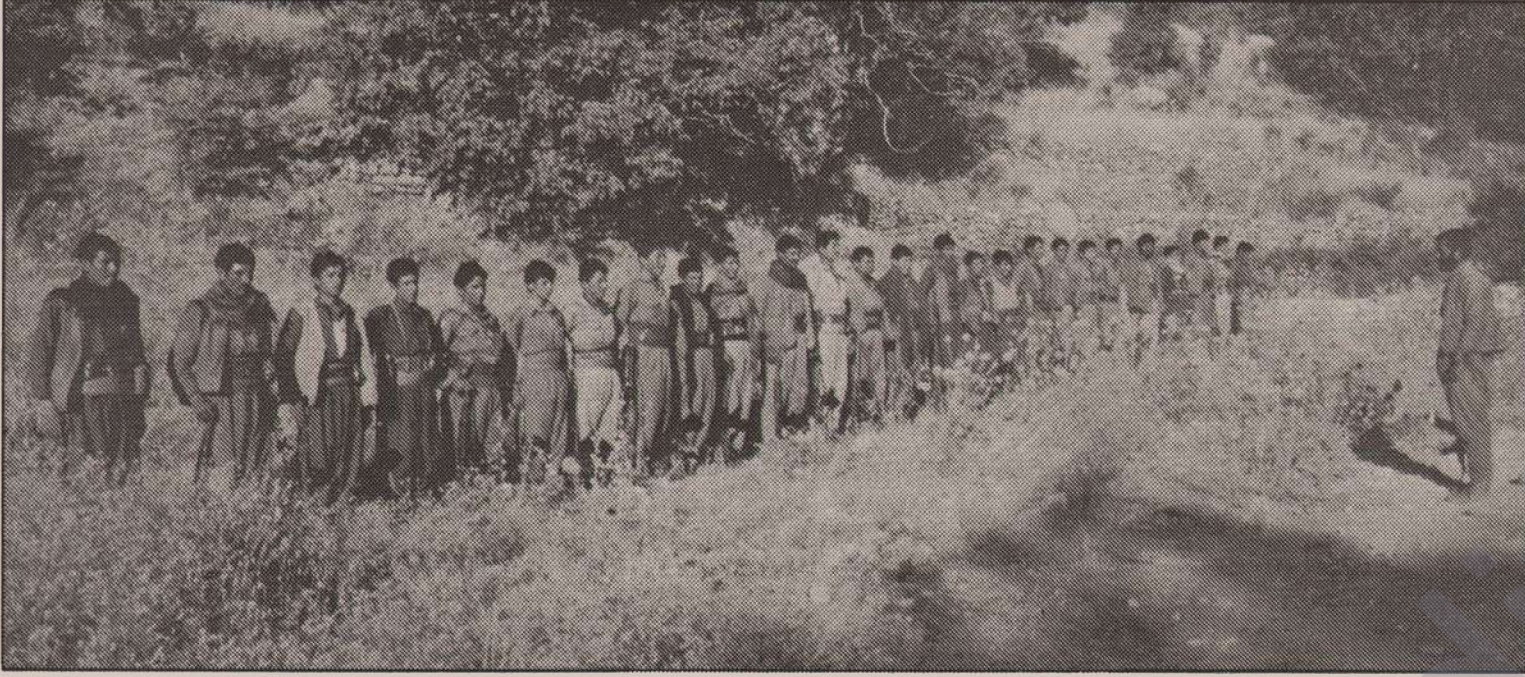
Kürdistan şehitleri, gelişmelerin gerçek sahipleri ve zafere doğru yürüyüşün emredici komutanlarıdır. Onların manevi komutanlığında ulusal kurtuluş savaşımız atılım ve güçlü kazanımlarla ivme kazanarak ilerliyor. Onların takipçileri çocuk, kadın-erkek, genç-yaşlı tüm Kürdistan halkıdır. Şimdi Kürdistan halkı, şehitlerine olan bağlılığıyla bütün savaş araçlarını kuşanarak sel gibi akıyor ulusal kurtuluşa doğru. Ülkemizde yükselen serhildanlar, şehitlerimizin uğruna toprağa düştükleri umutları gerçeklik haline getiriyor, amaçları yaklaşıyor.

Musa yoldaş, sen ve seninle şehit düşen tüm yoldaşlar: Sizler Kürdistan'ın kalbi olan Botanımızda, uygarlığın geliştiği "**Mezra Botan**"ın şirin topraklarında rahat uyuyun. Size söz veren takipçileriniz olarak ARGK gerillaları, Botan'ı ve tüm Kürdistan'ı sömürgeci-faşist Türk devletinin barbar sürülerinden kurtaracak ve Kürdistan'ı onlara mezar edecektir. Sizler özgür Kürdistan'ın özgürlük meşalelerisiniz.

ARGK subay ve savaşçıları ölümsüzdür!

Bir mücadele arkadaşı

Gerilla eylemleri

Uludere - 1990

Uludere

Korucuların evine saldırı

30 Ekim'de Nerveh (Taşdelen) köyünde koruculukta direten iki kardeşin evine, gerillalar, yaptıkları saldırıda her iki çeteyi ve evde bulunan bir üçüncü kişiyi yaraladılar. Gerilla saldırısına uğrayan kişiler, köyden düşmandan silah alanlardı.

Pervari

Gerillalar düşman birliğinin erzaklarına el koydu

Eruh'un Medrese köyünden Pervari'nin Besta köyüne konulanmış olan düşman birliğine erzak götüren 3 kamyonu durduran gerillalar, araçların içindeki erzaktan taşıyabildikleri kadarını alırlar, geriye kalanını ise imha ederler.

Gevaş

2 asker ve 2 korucu öldürüldü

25-27 Ekim tarihleri arasında bölgede meydana gelen çarpışmalarda 2 asker ve iki korucu öldürüldü. Bu çarpışmaların detaylarını öğrenemedik.

Nusaybin

2 ayrı çarpışmada 2 özel tim elemanı, 2 asker ve 2 korucu vuruldu, bu çarpışmalarda 1 ARGK gerillası ile 1 yurtsever şehit düştü

Gerillalar, Nusaybin ile İdil arasında yer alan ve azgın korucularıyla taranan Mamulan (Aksoy) köyü çetelerinden ikisini 2 Kasım günü köy dışında yakalar, bunlardan muhtarın oğlu olan ve halka karşı cinayetleri tespitlisini öldürür, diğer çeteyi de ağır

yaralarlar. Ağır yaralı çete halen hastanede ölüm tehlikesini aşmış değildir. Aynı köyün korucuları 8 Ekim günü de gerillaların saldırısına uğramış ve bu saldırıda da 2 korucu öldürülmüştü.

Sömürgeciler yaptıkları açıklamada bu köy yakınlarında 1 gerillanın öldürüldüğünü ve ikisinin de teslim olduğunu ileri sürdüler. Fakat böyle bir olay kesinlikle vuku bulmuş değildir. Ancak Güney Kürdistan hududuna yakın bir yerde bir yurtsever sömürgeci askerlerin pususuna düşerek şehit oluyor.

İkinci çarpışma ise 8-9 Kasım gecesi Nusaybin'in Pirhabokan (Yeniköy) köyünde meydana geldi. Bu köye bir görev üzerine giden iki gerilla, köy karakoluna yakın bir evde yapılan ihbar üzerine kuşatılırlar. Dışarda olan gerilla çarpışarak kuşatmayı yarmayı başarır. Diğer gerilla ise içerde mahsur kalır. Özel timlerle takviyeli düşman askeri birliği damlardan ve sokaklardan evi iyice kuşatır.

Henüz çok genç olan ve gerilla saflarına katılması ancak bir kaç ay olan Sabri kod adlı ARGK gerillası, kendisini düşmana pahalıya ödetirir, kapıdan ilk giren ikisi özel tim elemanı olan, asker grubunu tarar, bunlardan tim elemanı olan iki polis ölür, 1 er ise ağır yaralanır. Tek başına kalan kahraman savaşçının direnişi gece saat 10.00'dan 03.00'e kadar devam eder. Bu sırada bir asker de damdan düşerek ağır yaralanır. Düşman, ancak mermisi bitince, şehit savaşçıya yaklaşabilir.

Oldukça genç yaşta bir savaşçının tek başına düşmana verdiği bu büyük kayıp, halk için gurur kaynağı olur.

Öte yandan Nusaybin'in Bakısyen (Beylik) köyü 15 Kasım günü düşman birlikleri tarafından kuşatmaya alındı.

Bismil

İlçe merkezinde polis otosu tarandı

10 Kasım gecesi ilçe merkezinde polis otosu gerillalar tarafından tarandı, iki polis yaralandı ve araç önemli oranda tahrip oldu. Eylemden sonra polis, önüne gelen yurtseveri gözaltına almaya başladı. Bu şekilde 25 kişi gözaltına alındı.

Bitlis

Düşman aracı gerilla mayınına çarptı, 1 teğmen ve 1 asker öldü

8 Kasım günü Bitlis'in Geliye Şêx Cuma mevkiinde bir düşman aracı gerilla mayınına çarptı. Aracın tümüyle tahrip olduğu mayın patlamasında 1 teğmen ve 1 erin öldüğü tespit edildi.

Bu olaydan sonra operasyona çıkan düşman birlikleri, hareketlerini sürdürdükleri 3 gün boyunca bir kaç defa gerillalarla ya da gerillaların yeni pusularıyla karşılaştılar. Bu çarpışma-

larda ARGK'nin kayıpları olmazken, çok sayıda düşman askeri ve özel tim elemanı Tatvan'daki hastanelere kaldırıldı.

Şırnak

Gerillalar karakola saldırdı, Cudi'de 2 düşman aracını pusuya düşürdü

ARGK gerillaları 1 Kasım günü Batuyan aşireti köylerinden olan Banê Batuyan (Güneyce)'de bulunan düşman karakoluna saldırdılar. Bu saldırıda düşmanın kayıpları öğrenilemedi.

30-31 Ekim gecesi ise Kasrik'e

Uludere - 1990

Eruh

7 Düşman askeri öldürüldü

1 Kasım günü Eruh ilçe merkezine yakın Girê Dihê denen mevkiide ARGK gerillaları ile sömürgeci birlikler arasında meydana gelen çarpışmada 7 asker öldürüldü.

Sömürgeciler bu çarpışmadaki kayıplarını gizlerken, iki gerillayı öldürdüklerini açıkladılar. Bu açıklamanın doğruluğunu araştırdık. Bazı yurtseverler bizzat bölge karakoluna başvurarak cesetleri istiyorlar. Ancak askerler karakola yakın gömüldük diyorlar. Bu durumda sömürgecilerin iddiası öncekilerde olduğu gibi propagandayı aşmıyor.

Cizre

İlçe merkezinde polis otosu tarandı

10 Kasım gecesi ilçe merkezinde bir polis otosu gerillalar tarafından tarandı. Bu ateş sonucu polislerin kayıpları olup olmadığı öğrenilemedi.

Bunlar dışında Kürdistan'ın Maraş, Adıyaman, Kars ve Erzurum bölgelerinde detaylı öğrenilemeyen çarpışmalar kaydedildi. Bu çarpışmalar; Antep/Araban-Ardıl köyü, Maraş-Çağlayan Cerit ilçesi, Kars/Kağızman-Akyayla köyü ve Erzurum-Hınıs'ta tespit edildi. Bu çarpışmaların detaylarını gizleyen TC makamları yaptıkları tek taraflı açıklamaları, "teröristleri" vurdukları ve yakaladıklarını söyleyerek gerçekleri ve çarpışmaların boyutlarını gizlemeyi amaçlamaktadırlar. Örneğin Kars-Kağızman'da "6 teröristin bir silahla yakalandığı" Türk burjuva gazetelerinin sayfalarını süsledi. Ancak artık herkes biliyor ki, sömürgeciler her fırsatta masum Kürt yurtseverlerini tutuklamakta ve hepsini "terörist" olarak lanse etmekte.

İdil

Askeri panzere APO'nun resmi

4 Kasım gecesi İdil'de nöbetçisi olmasına rağmen bazı yurtseverler karakolun önündeki düşman panzerine APO'nun resmini vurarak bildiri bırakırlar. Sabah durumu gören karakol askerleri panik içinde komutana haber verirler. Komutan da, "Sen yapıştırdın" diyerek gece nöbetçisini tutuklar.

Direniş yine zafer kazandı

Anlaşma nasıl sağlandı

Açlık grevlerinin kiffesel boyut kazanmasından ve tüm toplum kesimlerini etkilemeye başlamasından korkuya kapılan sömürgeciler, savaş esirleri ve aileleriyle görüşmelere oturmaya razı oldular, daha doğrusu cezaevi yöneticileri ve TC Adalet Bakanı üst üste verdikleri tavizlerle tutukluların isteklerini yerine getirdiler.

Müzakereyi ölüm orucundaki savaş esirlerinden **Cevdet İnak, Abdülhakim Güven, Abdurrahman Demir**, tutuklu avukatlarından **Fethi Gümüş, Fevzi Veznedaroğlu, Sabahattin Acar**, tutuklu yakınlarından 4'ü, sömürgeci cepheden cezaevinin 3 müdürü, savcısı ve 2 doktoru imzaladılar.

Cezaevi müdürü, "Tamam, işte 7 Ekim öncesi haklar tanınıyor" deyince, tutsaklardan Cevdet İnak, maddelerin tek tek okunmasını ister. Bu istek yerine getirilir. Bunun üzerine tutsak temsilcileri: "Biz kendimizi ailelerimize karşı sorumlu hissediyoruz. Onlar için uygunsuz, tamamdır" derler. Aileler de, "Cezaevindeki çocuklarımız için bu koşullar uygunsuz bizim için de uygundur" deyince anlaşma sağlanır.

Aynı gece savaş esirleri açlık grevini sonuçlandırılar. Eylemdeki savaş esirlerine serum verilmesi kabul edilir.

Sonuç açlık grevindeki tutuklu yakınlarına ulaştırıldığında, tutuklu yakınları haberi zilgiri ve sloganlarla karşılayarak, birbirlerine sevinçle sarılırlar. Aynı andan itibaren sonuç tüm açlık grevcilerine iletilir.

Anlaşma maddeleri:

- 1- Koşullarda tutukluların seçeceği temsilcilerin kabulü,
  - 2- Koşullar arasında ziyaret serbest olacak (Cezaevi yöneticileri en çok bu maddeye itiraz ettiler, spor vb. vesilelerle koşullar arası görüş serbest olacak),
  - 3- Sürgünler durdurulacak, mahkemeleri devam edipte sürgün edilmiş olanlar Diyarbakır cezaevine geri getirilecek,
  - 4- Her türlü yasal yayının içeriye girişi serbest olacak,
  - 5- Polisler, gerek görüş sırasında, gerek sair zamanlarda tutuklu aile ve yakınlarını rahatsız etmeyecek,
  - 6- 29 Ekim günü olan, ancak iptal edilen açık görüş, ileride saptanan bir günde yapılacak,
  - 7- Soruşturmadan çıkan tutsaklara iki nüsha rapor verilecek, bunlardan bir adeti tutukluda kalacak,
  - 8- Yemekler doktor kontrolünde kalacak, yemeklerin kalitesi arttırılacak,
  - 9- Hastalar gününde muayene edilecek, ilaç giderleri hem tutuklu hem de hükümlü olanlar için cezaevi yönetimi tarafından karşılanacak,
  - 10- Kalorifer tertibatı tamir edilecek, cezaevine gelen 250 milyon TL gibi büyük meblağın bir kesimi cezaevi koşullarının düzeltilmesi için harcanacak,
  - 11- Savaş esirlerinin Eskişehir'e aktarılması planından vazgeçilecek,
- Tutuklu yakınları 15 Kasım günü Diyarbakır'da yaptıkları basın toplantısında, "Yüreğimizi ferahlatan bu mutluluk diğer acılarımıza hafifletmiyor" diyerek, hem anlaşma maddelerini sıraladılar, hem de şu talepleri yeniden gündeme getirdiklerini açıkladılar:
- 1 Doğu ve Güneydoğu halkımıza (Kürt halkına -b.n) yapılan zulme son verilmelidir,
  - 2- Halkı birbirine düşüren koruculuk sistemine son verilmelidir,
  - 3- İşkence son bulmalı, genel af çıkarılmalıdır,
  - 4- Botan'da köy boşaltmalara ve orman yıkımlarına son verilmelidir,
  - 5- Cenazelerini almak isteyenlere zorluk çıkarılmamalı, cenazeler geri verilmeli, sahiplerine baskı yapılmamalıdır,
  - 6- SS Kararnamesi olarak bilinen 424 ve 245 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnameler iptal edilmelidir,
  - 7- Olağanüstü Bölge Valiliği kaldırılmalıdır,
  - 8- Kazanımlara dokunulmamalı, cezaevlerinde yeni huzursuzluk ortamı yaratılmamalıdır.

Cezaevlerinde direniş dalgası

Amed (Diyarbakır):

Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde 7 Ekim gecesi 94 tutsağın zor kullanılarak sürgün edilmesi ardından savaş esirlerinin başlattığı açlık grevi, 37. gününe girerken tutsakların isteklerinin yerine getirilmesiyle sonuçlandırıldı.

Açlık grevi eylemi süresince, cezaevi yöneticileri, baskıyla tutsakların eylemini kırmaya çalıştılar. Ziyaretçi ve açık görüş yasağı kondu. Ziyaretçilerden sadece Alman Yeşiller Partisi milletvekili tutsaklarla görüştürüldü. 5 Kasım günü HEP'ten milletvekillerinin görüşme talebi reddedildi. Savaş esirleri eyleme katılanların sayısını artırarak bu saldırıları boşa çıkardılar. 1 Kasım tarihinden itibaren 20 savaş esiri açlık grevlerini ölüm orucuna dönüştürdüler. Bu sayı daha sonra 25'e çıkarıldı. Açlık grevindekilerin sayısı ise 120'ye çıktı. Savaş esirlerinden ölüm orucu ve açlık grevi içinde olanlardan **Cevdet İnak, Abdurrahman Demir, Aydın Köçer, Edip Em, Şemsettin Pişkin, İbrahim Kılıç, Mehmet Aslan, Murat Doğan, Fuat Kardeş ve Nurettin Karar**, mide vd. iç organlarından ciddi rahatsızlıklar geçirdikleri halde tıbbi müdahaleyi reddettiler. Sivil cezaevinde de 20 yurtsever dönüşümlü açlık grevini sürdürdü.

Bu kararlı direniş cezaevi yöneticilerinin korkusunu iyice arttırdı. Adalet Bakanı **Oltan Sungurlu**, 9 Kasım'da Eskişehir cezaevine nakillerde zor kullanılmayacağını, gönüllü olanların aktarılacağını söylemek zorunda kaldı. Öte yandan da savaş esirlerini görüşmelere çekmek istedikler. Savaş esirleri, acz içindeki cezaevi yöneticilerinin manevralarını boşa çıkardılar. Savaş esirleri, anlaşmanın ancak belgesel olması koşuluyla görüşmeleri kabul ettiler.

Sömürgeciler, 36. gün biterken direnişe teslim oldular. Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde TC'nin oynamak istediği oyunlar bir kez daha bozuldu. Sömürgeciler, tutukluların isteğini yerine getirmekle kuşkusuz, direniş dalgasını kırmayı ve zaman kazanmayı hedeflediler, gerçekte açlık grevleri hem Kürdistan hem de Türkiye'de ilk defa bu denli genişlikte toplumsal kesitleri etkiliyor ve harekete geçiriyor.

Kısa Açıklama

Gazetemize, ERNK'nin açlık grevlerini desteklemek ve direnişin kiffesel boyutlarını arttırmak için Diyarbakır'da halkı kepenk kapatmaya çağırın bildiri dağıttığı iletilildi. Ancak, bildiri dağıtımının gerçekleştirildiği gün, savaş esirlerinin istekleri kabul edildi ve açlık grevleri sonuçlandırıldı. Bu nedenle, durumun yeniden değerlendirildiği ve eylem kararından vazgeçildiği bildirildi. Herhangi bir spekülasyona yol açmamak için bu kısa açıklamayı yayınlamayı uygun bulduk.

Bismil:

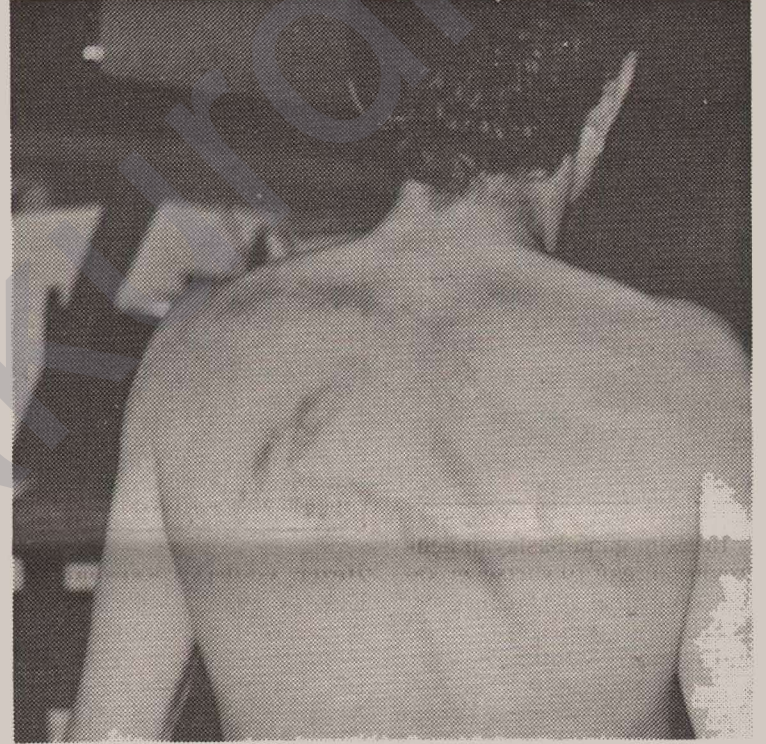
Özel tip cezaevinde 17 Ekim tarihinden beri 30 siyasi tutuklunun başlattığı açlık grevi, Diyarbakır'da varılan anlaşmadan sonra sonuçlandırıldı. Öte yandan, aldığımız sınırlı ancak emin bilgilere göre, Bismil cezaevinden Çankırı-Kurşunlu, Tokat-Niksar, Sivas-Yıldızeli, Yozgat-Akdağmadeni cezaevlerine sürgün edilen savaş esirleri ağır bir baskı altında tutuluyor. Bu cezaevlerinde siyasi tutuklular ve Kürdistanlılar olmadığından cezaevi yöneticileri kendilerine verilen talimat doğrultusunda az sayıdaki savaş esirlerini saldırmıyor, eşyalarına el koyuyor ve diğer tutuklulardan tecrit ediyor.

gerginliği içinde tutuluyorlar.

Amasya:

Çok az haber alabildiğimiz Amasya cezaevindeki açlık grevi ise uzun süre devam ettirildi. 1 ya da 2 Kasım günü asker ve polisler arama bahanesiyle savaş esirlerine saldırdılar. Bu saldırıda bir kaç savaş esiri yaralandı.

Ara verip, belli talepleri de ekleyerek 14 Kasım sabahı tekrar açlık grevine başlayan ve aynı gün polislerin saldırısından sonra eylemlerini ölüm orucuna dönüştüren Ceyhan cezaevindeki savaş esirleri, Diyarbakır'daki sonucu duyunca 15 Kasım günü eylemlerini sonuçlandırdılar. Ayrıca cezaevi yönetimi de tut-

Şakir Eren: Diyarbakır'dan sürgün edilirken gördüğü işkence izleri

Aydın, Nazilli, Dilük (Antep), Bartın, Meleci, Ceyhan, İstanbul-Sağmalcılar, Erzincan ve Ankara-Merkez cezaevinde siyasi tutukluların başlattığı açlık grevi belli aralarla, bazılarında sürüyor. Gazetemiz baskıya girerken Aydın, Nazilli ve Dilük cezaevlerinde açlık grevleri halen devam ediyordu. Bu cezaevleri Diyarbakır'daki savaş esirleriyle dayanışma amacıyla eyleme gidiyorlar. Ancak tünel olayından sonra Dilük cezaevinde tutsaklar üzerinde baskılar yoğunlaşmıştı. Aydın'daki savaş esirleri ise her an Eskişehir'e aktarılma-

sakların isteklerini kabul etti.

Meleci (Malatya):

Malatya Özel Tip Cezaevi'ndeki savaş esirleri ise bir bildiriyle amaçlarını açıklayarak 2 Kasım günü açlık grevine başladılar. 65 siyasi tutuklunun katıldığı bu süreli açlık grevi 10 Kasım günü sonuçlandı.

Van (Van):

Van cezaevinde bulunan 40 kadar yurtsever tutsak da, diğer cezaevlerindeki açlık grevleriyle dayanışma amaçlı 6 günlük açlık grevi yaptılar.

Kitlesel açlık grevlerinin 15 günü

Amed (Diyarbakır)

12 Ekim günü başlayan açlık grevi, 15 Kasım günü sonuçlandı. Saate kadar aynı coşkuyla devam etti. Amed kitlesel açlık grevi devam ettiği 34 gün boyunca çevredeki tüm yurtseverler ve demokratik güçler için örgütleyici, toparlayıcı, yeni güçleri harekete geçirici odak olma konumunu güçlendirerek sürdürdü. Her geçen gün yeni gruplar açlık grevine katıldılar. Açlık grevini ziyaret etmek, eylemcilere güç katmak her yurtsever için kutsal bir görev olarak görülmeye başlandı.

2 Kasım günü Silwan'dan 40 yurtsever eylemcileri ziyaret ederek açlık grevine oturdular. 1 Kasım'da avukatların eylemi direnişe yeni bir güç kattı. 5 Kasım'da HEP milletvekilleri açlık grevcilerinin yanındaydılar. 6 Kasım'da eylemcilerin sayısı 180'e vardı. 8 Kasım'da Helsinki Gözlem Grubu (ABD)'nin iki üyesi yanlarındaydı. 10 Kasım'da eylemcilere açlık grevlerinin sembolü haline gelen **Saliha Şener** de katıldı.

15 Kasım'da açlık grevi slogan ve zılgıt sesleri arasında sonuçlandırıldığında eylemcilerde kazanmanın gururu, direnmenin coşkusu, fakat birbirinden ayrılmanın hüznü vardı.

Nisêbîn (Nusaybin)

15 Ekim günü başlayan açlık grevine sürekli 70 yurtsever katıldı. Bunlardan 25'i kadındı. Buna açlık grevi demek eylemin çapını daraltır. Nisêbîn açlık grevi, açlık grevleri içinde en örgütlü olanı oldu. Açlık grevi ilçenin ortak eylemi olarak yükseldi ve eylem boyunca halk, açlık grevi ile yapıldığı binayı korudu.

Polis saldırdı halk karşı koydu, yumruk yumruğa olan kavgada 5 yurtsever ile 6 polis yaralandı, kaçan da polisler oldu

29 Ekim günü bir grup genç ellerinde çelenklerle açlık grevcilerini ziyaret ettiler. Polis, bunun kitlesel gösteri olduğunu iddia ederek gençleri tam açlık grevi binasının önünde durdurmak ve dağıtmak istedi. Hem gençler hem de binadan çıkan yurtseverler karşı koydular. Bunun üzerine polis, jop ve dipçiklerle saldırdı. Bu saldırıda 5 yurtsever yaralandı.

Olayı gören kahvelerde oturan halk ellerine geçirdiği sandalyelerle saldırgan polisleri saldırdı. 6 polis yaralandı. Halkın direnci karşısında polisler kaçmak zorunda kaldılar.

Bu olay nedeniyle savcılığa sevk edilen 8 yurtseverden **Mehmet Yaz** (Ülke dergisi Nusaybin muhabiri), **Ziver Uysal**, **Turan Demirtaş**, **M. Sait Gümüş**, **Ali Bilmez** ve **Metin Karakaş** tutuklanarak Diyarbakır cezaevine konuldular.

Cizîra Botan (Cizre)

19 Ekim günü başlatılan açlık grevi, 200'ün üstünde yurtseverin katılımıyla devam etti. Cizîra Botan açlık grevi hep bir miting eylemi görüntüsünde oldu. 3 Kasım'da eylem binasının önü 1000 kadar dayanışmacı yurtseverle doluydu. 4 Kasım günü **Leyla Adıbelli**, **Şirin Karagün**, **Medine Narıncı**, **Şakir Naci**, **Behiye Erkendi**, **Fatma Baklan**, **Feyruz Acar**, **Aliye Aslan**, **Hanım**

Tutuklu yakınları Diyarbakır açlık grevinde - 1990

Hezer, **Gülistan Karahan**, **M. Celal Kırmızıgül** ile **Mahmut Kırmızıgül** adlı yurtseverler ölüm orucuna başladılar. Ancak, cezaevindeki savaş esirlerinin istemiyle bu 12 yurtsever eylemlerini süresiz açlık grevine çevirdiler.

4 Kasım günü İngiliz, Alman, İsveç ve Finlandiyalı gazeteciler açlık grevcileriyle görüştüler. Eylemciler, söylenenleri ve yaşananları yazmadıkları için Türk gazetecilerini içeri almadılar. Açlık grevi Cizîra Botan'ı ve ayaklanmacı potansiyelini daha da güçlendirdi.

Wan (Van)

1 Kasım günü SP il binasında başlayan açlık grevi 7 Kasım gününe kadar devam etti. Wan'da 1980 sonrası süreçte bu tür eylemler ilk defa yapıldığından yurtseverler, açlık grevine süre saptayarak itidalli bir şekilde başladılar. Ancak ilgi ve desteğin büyük olmasından dolayı, 6 Kasım gününden itibaren HEP binasında, bu defa 11 Kasım gününün bitimine kadar devam edecek şekilde başlatıldı.

50 kadar yurtseverin katıldığı açlık grevine halk büyük ilgi ve destek gösterdi. Polis ve özel timler, açlık grevcilerini halktan tecrit etmek için grevin yapıldığı binayı sürekli kuşatma altında tuttular, binaya giren yurtseverlerin kimliklerinin fotokopisini çektiler. Gözlerine kestirdiklerinin ise evlerine operasyonlar yaptılar.

Yine de halk, özellikle de köylüler akın akın açlık grevcilerini ziyaret ettiler. Bina dayanışmacılarla sürekli dolup taşı. Ziyaretçilerin çoğu geçertilen köylüler oldu. Açlık grevinin yapıldığı binanın yoksul halkın toplandığı köylü pazarında olması ilgiyi da-

ha da artırdı.

Bu ilk açlık grevi eyleminden başarıyla çıkan Wanlı yurtseverler, gazetemize eylemin kendilerine güven verdiğini, yurtsever potansiyelin Wan'da ne denli güçlenmiş olduğunun bir daha ortaya çıktığını, bundan böyle daha emin kitle eylemlerine yürüyeceklerini söylediler.

Meledî (Malatya)

4 Kasım'da 50 kadar yurtse-

halen Adana'daki açlık grevi eylemi sürüyordu.

Ankara

7 Kasım günü SP il binasında başlayan açlık grevine 55 kadar yurtsever, devrimci ve demokrat katıldı. Açlık grevcileri gazetemize ulaştırdıkları metinde eylem amaçlarını, Diyarbakır cezaevindeki koşulların eski haline getirilmesi, sürgün edilen savaş esirlerinin geri getirilmesi, Eski-

Dayanışmacıların açlık grevi eylemi - Adana - 1990

şehir tek kişilik hücre tipi cezaevinin kullanılmayacağını hükümet tarafından resmen açıklanması vd. olarak sıraladılar.

İzmir

Açlık grevi 7 Kasım'da 150 yurtseverlerin katılımıyla başladı. Açlık grevi dönüşümlü ve süresiz olarak devam ediyor. Günlük ziyaretçi sayısı 2-3 bin arasında değişiyor. Kürdistanlılar, sendikalar, demokratik örgütler ve üniversite öğrencileri başlıca dayanışmacılar. 9'uncu gününü dolduran açlık grevi 200 kişiyle sürüyor. Görüştüğümüz açlık grevcileri Aydın, Nazilli ve Antep cezaevlerindeki açlık grevleri sonuçlanuncaya kadar eylemlerini sürdüreceklerini söylediler.

İstanbul

3 Kasım'da HEP Bakırköy ilçe binasında başlayan açlık grevine katılım 7 Kasım'da 150'ye çıktı. Yer dar olduğundan açlık grevcileri eylemlerini HEP'in Bakırköy ilçe merkezinin yanısıra HEP il merkezi ile SP binasında da sürdürdüler. Süresiz ve dönüşümlü sürdürülen açlık grevi Ümraniye, Kartal, Esenyurt ve Kadıköy gibi merkezlerde de sürdürülmeye başlandı. 15 Kasım günü açlık grevcilerinin sayısı 450-500 kadardı ve onlar da Adana ile İzmir gibi Nazilli, Aydın ve Antep cezaevlerindeki açlık grevleri bitinceye kadar eylemlerini sürdüreceklerini söylediler.

Kırşehir

7 Kasım günü başlayan açlık grevi süreli olarak gerçekleştirildi. Açlık grevine 20 kadar yurtsever, devrimci ve demokrat katıldı.

Sıralananlar dışında Zongul-

dağ vb. daha bir çok merkezde açlık grevlerinin olduğu, cezaevlerindeki koşulların değişmemesi ve cezaevlerindeki direnişlerin sürmesi durumunda açlık grevlerinin yayılma eğilimi içinde olduğu da 15 günlük direniş pratiği içinde net olarak ortaya çıktı. Açlık grevlerinin önemli bir talebinin de Kürdistan'daki özel savaş uygulamalarının durdurulması olduğundan Türkiye'deki açlık grevleri özel bir önem kazanıyor, her ne kadar bu açlık

grevlerinin eylemcilerinin ağırlığı Kürdistanlılar olsa da, Türkiyeli demokrat güçlerin gösterdiği ilgi ve dayanışma, iki halka ve kurtuluş mücadelesini birbirine yaklaştıran önemli bir gelişme olarak görülmelidir.

Ayaklanma ve gösteri Cizre'nin bayramı

11 Kasım günü ilçenin Dört-yol mevkiinden mezarlığa doğru 200'ü aşkın yurtsever yürüdü. Yürüyüş kolu mezarlığa yaklaştıkça kitlenin sayısı artmaya ve 500'ü aşmaya başladı.

Bugünün Cizreliler için bir anlamı vardı. Bölgenin çok iyi tanıdığı ve sevdiği ARGK savaşçısı **Baran (Yasin)**'in şehit oluşunun yıldönümüydü.

Anma ve gösteri eyleminin genişleyeceğini bilen sömürgeciler, askerleri, polisleri ve özel timleriyle mezarlık ile kitle kolu arasına barikat kurdular. Kitle korkmadan barikata yaklaşınca, sömürgeciler kitleye doğru havaya ve yere ateş ederek halkı dağıtmak ve bir panik havası yaratarak katliam yapmak istediler. Halk sömürgecilerin provakasyonuna fırsat vermedi. Slogan atarak şehir içine doğru çekildi.

Gece boyunca evlere operasyon yapan sömürgeciler, **Hasan Ertener**, **Abdullah Kozan**, **Hüseyin Erten**, **Mehmet Üregün**, **Latif Hazar**, **Sakine Fidan** ile **Vasfiye** ... isimli ikisi bayan 7 yurtseveri gözaltına aldılar. Bunlardan ikisi serbest bırakıldı, geriye kalan 5'i ise tutuklandı ve Diyarbakır cezaevine gönderildi.

Yığınların açlık grevleri ulusal kurtuluş mücadelesinde yeni ufuklar açıyor

Baştarafı 1. sayfada

Açlık grevleri neden gelişti?

Mart '90 halk ayaklanmaları ardından özel savaş kararnamelelerini devreye sokan faşist-sömürgeci TC, devlet terörüne sarılarak ayaklanmaların kazanmalarını ortadan kaldırmayı hedefledi. Bu yönelimin ürünü olarak Mart ayından itibaren son hızla Botan, Van ve Hakkari'de köyler yerlebir edilmekte, köy halkı vatanından sürülmektedir. Türk devleti, terörün boyutlarını şehirleri de kapsayacak şekilde genişletmekte, keyfi gözaltına alma, tutuklama, işkence yapma ve "terörist" diyerek insanlarımızı kurşuna dizmeye devam etmektedir.

Türk devleti, Körfez krizinin de varlığını fırsat bilerek, dünyada örneği az görülen bir vahşetle Kürt halkına yöneldi, bu soykırımcı savaşına da uluslararası alanda meşruluk vermek istedi. TC yetkilileri, Kürt halkının fiziki varlığı üzerindeki bu ölçsüz terörlere gerekçeyi de hiç bir zaman gizlemediler. Amaçlarının, PKK önderliğindeki silahlı ulusal kurtuluş mücadelesini dağıtmak olduğunu, bunun için de Kürt halkını bu mücadeleden uzaklaştıracak, sindirecek baskı politikaları uyguladıklarını açıkça söylemekten geri durmadılar. Ancak tüm göstergeler TC'nin tam bir başarisizliğine işaret etmektedir. TC yetkililerinin son dönemlerde sık sık tekrarladıkları "PKK güç kaybediyor" açıklamaları çaresizliği ve çıkmazı yansıtan bir demagojidir. Çünkü, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, ulusal ve uluslararası alanda kitlesel ve siyasal olarak en etkin dönemini yaşamaktadır. Bu gelişmedir ki, TC'yi daha da baskıcı ve daha tehlikeli yöntemlere itmiş, cezaevlerindeki sürgün, idam tehditi ve şehirlerde ölçsünü vermenin olanaksızlaştığı devlet terörü sömürgeci devletin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi karşısındaki başarısızlığının göstergeleri olmuştur.

Sürgün ve baskıya karşı 8 Ekim günü Diyarbakır 1 Nolu Cezaevi'nde gelişen açlık grevi direnişinin kısa sürede diğer cezaevlerine ve geniş halk kesimlerine yansarak kitlesel bir karakter kazanması ve faşist-sömürgeci devletin özel savaş karşısında durması, kaçınılmaz ve meşruluğu tartışılmaz, bir yerde geç bile kalmış bir görevdi.

Sömürgeci-faşist terör halkın direniş duvarına çarptı

Açlık grevleri belli yönleriyle pasif eylemler görülmesine rağmen, bugün Kürdistan'da yığınları kapsayan karakteriyle, kitleleri eyleme kaldıran, direnişe çeken, ortak bir duyguda birleştiren devrimci eylemler durumundadır. Cezaevlerindeki uygulamalar açlık grevlerinin başlaması için dürtü olmuşsa da, kitlelerin eylemlerinin kapsamı çok daha geniştir. Kitleler sürgünlerin durdurulması, cezaevlerindeki 1 Ağustos genelgesinin

kaldırılması, tutuklulara insanlık koşullarının durdurulması, idam hazırlıklarının durdurulması vb. talepleri yanında, köy boşaltmalarının, işkencenin, gözaltına alınmanın, tutuklamaların ve Kürt halkına karşı sürdürülen fiili savaşın durdurulması gibi ulusal, demokratik ve insanlık talepleriyle eyleme kalkmışlardır.

rü olarak görüyor. Nasıl, Mart '90 kitle eylemliliği içinde kitleler bir çok eylem türünü yaratıcılıklarıyla bulup geliştirdilerse, şimdi de geçmiş deneylerinden de yararlanarak yeni, etkili ve daha çok kitleyi eyleme çekici mücadele yöntemleri bulup geliştirmektedirler.

Her açlık grevi eylemi bulunduğu şehir ve civarında di-

engellenen yerler en yakın açlık grevini desteklemeye ve temsilcileriyle açlık grevine katılmaya başlamışlardır. Kızıltepe'deki kepenk kapatma eylemi, Nusaybin'de sömürge valisinin kitlesel bir şekilde protesto edilmesi, Diyarbakır'da cezaevi önünde yapılan gösteri, nüfus sayımı ve sömürgecilerin 29 Ekim bayramının protesto edilmesi, Nusaybin'de polislerin dayanışmacılara saldırmasının kitlesel tepkiyle karşılanması, Cizre'de her gün tekrarlanan gösteriler, dağıtılan bildiriler, cesurca yapılan basın açıklamaları, çiçek buketleri, çelenkler, halaylar ve sloganlarla gerçekleştirilen kitlesel dayanışma ziyaretleri, her gün açlık grevinin yapıldığı yerlerde düzenlenen çoşuklu değerlendirme toplantısı ve tartışmalar, ziyaretçi heyetlerle yapılan politik içeriği yüksek röportaj, konuşma ve tartışmalar, Kürdistan'da kitlesel uyanış, ulusal kurtuluş ve direniş bilincinin ne kadar yükselmiş olduğunun en açık izahıdır.

Eylemci kitleler, eylemleri içinde şehitleri unutmamakta, mezarlıkları ziyaret etmekte, sömürgecilerin engellemelerine rağmen çelenk ve çiçek koymakta, mezarları başında onlara ve devrime bağlılık yemini etmektedir.

Açlık grevcilerinin sloganları ulusal kurtuluş sloganlarıdır. Şiirleri ve hiç eksilmeyen türkülerini direniş, gerilla ve şehitler üzerindedir. Eylemler ve dayanışmacılar her vesileyle bu bağlılıklarını dile getirmektedirler. Hiç bir zaman ulusal kurtuluş sloganları bu kadar serbest, yığınsal ve korkusuzca atılmadı.

Açlık grevleri, Mart '90 kitle eylemleri bir deneydi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekiyordu. Bu parolaya en erken halk uydu ve açlık grevi eylemlerinde sergilenen mücadele azmi ile eylem çeşitliliği halkın ayaklanma deneyini fazlasıyla bilince çıkardığını göstermektedir. Marx, ayaklanmayı "halkların bayramı" olarak değerlendirir. Lenin de "Halk ölümüne sevecek gittikten sonra onu artık durduracak güç olamaz" belirlemesini yapar. Kürdistan halkı bu iki devrim önderinin de vurgusunu pratiğinde bir daha doğrulamaktadır. Kitleler, sabırlı bir çalışmayla bir yandan eylemlerini alan ve halk güçleri olarak geniş kesimlere yaymayı hedeflerken, diğer yandan da eylemlerini saboteye yönelen polis ve özel timin her provokasyonuna en sert tepkiyi ve direnci göstermektedirler. Kitleler gerekirse toplu olarak ölüm orucu ve daha radikal eylemlere gitmekten geri durmamakta ve her fırsatta bu kararlılıklarını sergilemektedirler.

Halkın bu çoşukluğu, eylemleri ve sloganlarındaki ulusal kurtuluşçu netlik, Mart '90 halk ayaklanmalarını kendiliğindencilik olarak göstermeye çalışan Kürt küçük-burjuva ukalalarına en ağır darbe niteliğindedir. Bunların varlığından bahsetmek bile eylemcilerin büyük tepkisine yol açmaktadır. Eylemin bir amacı da ihaneti ve işbirlikçiliği lanetlemektir. Otonomicilik ve kültürel özerklikçilik halkın arasından tamamen kovulmuştur. Tam aksine şimdiye kadar radikal-dev-

rimci eylem ve sloganlara uzak kalan yurtsever-demokratik çevre, kurum, parti, sendika ve dernekler, sömürgeci-burjuva ortamdan, burjuva partiler ve Kürt küçük-burjuva örgütlerinden umut keserek, açlık grevcileri ve eylem amaçları etrafında birleşmiş, destek vermeye başlamışlardır. Diyarbakır Barosu avukatlarının gösterisi, İHD'nin Kürdistan şubeleri, HEP ve SP ile çeşitli sendika ve meslek odalarının açlık grevleriyle dayanışmada bulunmaları, ulusal kurtuluş sloganlarının en geniş halk kesimlerini harekete geçirmeye başladığını ve halkın geniş kesimleriyle kurtuluş için kaynaklarına yöneldiğini, bunun için de şimdiye kadar göze almadıkları fedakarlıklara katlanmaya hazır duruma geldiklerinin somut göstergesidir.

Açlık grevleri ve Türkiye devrimci-demokratik hareketi

Ekim ayında başlayan açlık grevleriyle Kürdistan'da başlayan kitlesel direniş atılımı, bir daha ortaya koydu ki, Kürdistan'da direniş Türkiye'dekine göre çok daha örgütlü, çok daha güçlü ve daha doğru bir gelişme hattını izliyor. Bu fiili öncülük, Türkiye'de de devrim ve demokrasi mücadelesinin yolunu açıyor, direniş için Türkiye devrimcilerine, emekçilerine dürtü veriyor.

Bu gerçeği zaman olarak biraz daha geriden alırsak; Türkiye sol güçlerinin ağırlığında 1980 sonrası süreçte bile PKK ve öncülüğündeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı ön yargılı ve çarpıcı bir yaklaşım vardı. Bu yaklaşımın özünde Kemalizm vardı. Kürdistan'da direniş geliştikçe, bu inkarcı ve çarpıcı yaklaşım ile değerlendirmeler anlamını yitirmeye başladı, inkarcılığa direten güçler ise silikleştiler. Kürdistan'daki ulusal direniş, Türkiye emekçileri üzerindeki sol maskeli şovenizme, reformculuğa, SHP gibi burjuva aldatmacalarına darbe vurdu. Kürdistan'daki direnişte her atılım, Türkiye emekçilerini Kürdistan gerçeğine daha da yaklaştırdı, ondan direniş yönünde ilham almaları sonucunu doğurdu. Bu gelişmenin en somut örneği Mart '90 halk ayaklanmalarıdır. Ayaklanmalar, hem Kürdistan'daki direnişe yönelik tüm yanlışlara ağır darbe olurken, hem de Türkiye emekçilerine ve halkına olumlu yönde büyük etki yaptı.

Bu gelişme aynı zamanda Türkiye'de devrimcilerin, demokratların, insan haklarından yana tüm güçlerin önündeki görevleri de netleştirdi. Kürt halkının özgürlük sorunu savunulmadan, bu amaçla verilen silahlı mücadele meşru görülmeden ve bunun için dayanışmada bulunulmadan Türkiye'de devrimci ve hatta demokrat olunabileceğini savunmak olanaksızdır.

Şimdi bu görev daha da nettir, hem de ertelenmeyecek ölçüde. Kaldı ki hem cezaevlerinde hem de cezaevi dışından gelişen açlık grevleri, önemli oranda Türkiye'de kendine devrimci di-

Adıyaman - Ekim / 1990

Halk, açlık grevlerine etkili, direnişli sürekli ve çeşitli kılıcı bir eylem olarak sarılmış, bu eylemi ulusal kurtuluş mücadelesinin aktif bir ögesi olarak görmüş ve bir ayı dolduran direniş pratiği içinde bu amacına ulaşmıştır.

Açlık grevleri, ulusal kurtuluşçu kitle örgütlenmesi ile eylemliliğinin etkili bir platformudur

Açlık grevi eylemcileri, sadece tutuklu ve şehit yakınları çevresi değildir. Tüm yurtsever halk kesimlerinden gruplar eyleme katılmaktadırlar. Eylemler şimdiden ulusal birliğin, ulusal cephenin ve demokratizmin en güzel örneğini sunmaktadır. Eylemciler arasında gençler, kadınlar, köylüler, öğrenciler ve işçiler vardır. Tutuklu direnişli ve şehitlere bağlılık kitlelerin eyleme koşmasına dürtü olmaktadır.

Halk, açlık grevlerini bir dönemin eylemi olarak değil, sürekli ve yaygınlaşacak bir eylem türü

reniş yayan, halkı örgütlenmeye çeken bir ajitasyon-propaganda ve örgütlenme odağına dönüşmüştür. Bu okulun öğrencileri bizzat kitledir. Açlık grevleri süreklileştirilmekte, tüm halktan grupların dönüşümlü olarak katıldığı, tümünün sırayla sorumluluk yüklediği bir eylem türüne dönüştürülmektedir. Mahalle mahalle halk grupları halinde sırası geldiğinde açlık grevine oturmakta ya da ziyaret ederek dayanışmalarını göstermekte. Aynı şekilde öğrenciler, aydınlar, işçiler, kadınlar, esnaf, hatta çocuklar sloganları, çiçekleri, pankartlarıyla açlık grevcilerini ziyaret etmekte, dayanışma amacıyla aralarından bazılarını açlık eylemine belli sürelerle katmaktadır.

Kitleler ilk günden tek başına açlık grevlerinin yeterli olmadığını bilincine hareket etmiş, hem açlık grevlerini yaygınlaştırma hem de farklı eylem türleriyle destekleme seferberliği içinde olmuşlardır. Açlık grevlerine gösterilen ilgi, destek ve katılım sadece oldukları şehirlerle sınırlı kalmamış, eylemleri

yen güçlerin de görevini yerine getiriyor, Türkiye'de bile açlık grevlerine oturan kitlenin çoğunluğu Kürdistanlı. Bu açlık grevlerine gösterilen ilgi, yazar, sanatçı, gazeteci, çeşitli parti sözcüleri ve sendikacılardan oluşan heyetlerin açlık grevcilerini ziyaret ederek dayanışmalarını sergilemeleri, Kürdistan'a gözlem gezileri düzenleyerek, gördükleri vahşeti belli ölçülerde yansıtması Kürdistan gerçeğinin Türkiye politik ortamında doğru algılanmaya başlandığının bir ölçüsü sayılabilir.

Ancak bu ilgi ve destek hiç de yeterli değildir. Bir halk varlık-yokluk kavgası içindeyken ve Kürdistan'daki insanlık dışı baskı tüm Türkiye insanları için de utanç vericiyken, açlık grevlerine gerekli rolü atfetmemek, onlarla dayanışmada bulunmamak, onların ortaya çıkardığı uygun koşullardan yararlanarak Türkiye'de direnişi geliştirme yönünde yararlanmamak bir ihmalin ötesinde bir suçtur. Örneğin, kendine devrimci diyen Türkiyeli bazı politik güçler, Kürdistan'da yüzlerce köyün bir ay içinde harabe haline getirilmesine karşı, üstelik Kürdistan'da kitlesel direnişin geliştiği bir dönemde, eyleme kalkmayı

savaş hazırlıkları, faşist terör ve talana karşı topyekün bir direniş içine girmezlerse halka ve tarihe karşı suçlu duruma düşerler.

Açlık grevleri amacına ulaşmıştır

Sürgüne işkenceye, idama, köy göçertmelere, devlet terörüne karşı geliştirilen açlık grevleri amaçlarına ulaştı.

Çünkü, TC yetkilileri geri adım atarak tutukluların isteklerini kabul ettiler, Kürdistan'da terörü meşrulaştırma planı boşa çıkarıldı, güdümlü TC basınının sansürüne rağmen uluslararası alanda politik çevrelerin dikkatleri Kürdistan'a toplanarak, TC-

ye tepki göstermeleri sağlandı. ABD Helsinki Gözlem Grubu'nun raporu, AET'nin TC'ye yardımı durdurması, Kürdistan'a üst üste giden yabancı heyetler vb. gelişmelerin açlık grevlerinde dile gelen direnişle doğrudan bağlantısı vardır.

TC'nin terör ve açlık grevlerinin etkilerini sınırlama taktiğine karşı, eylemle Kürt halkını ortak duygularda birleşmeyi ve harekete geçirmeyi sağladı.

Açlık grevleri, silahlı ulusal kurtuluş mücadelesinin bir par-

Savaş esiri M. Emin Keskin'in annesi Rabla Keskin Mersin'de bir basın toplantısında Kürtçe konuşurken

akıllarına getirmezlerken, YÖK'e karşı boykotu öne aldılar. Üstelik bunu Kürdistan'da Kürdistanlı üniversite öğrencilerine de dayattılar. Elbette, bu anlayış sahiplerinin bırakalım devrimci sorumluluk, insan olma sorumluluğunu dahi taşıdıklarından söz edilemez.

Ancak mevcut aşamada, Kürdistan'daki direnişle gösterilen dayanışma hiç de yeterli olmakla birlikte, eski tabuların yıkıldığını açıkça söyleyebiliyoruz. TBKP şeflerinin bile açlık grevcilerini ziyaret etmesi, açlık grevcilerine karşı özür dileyici konuşmalar yapması, Türk-İş'in bile tabandan gelen tepkileri dikkate alarak, destekleme ve pasif direniş kararları alması, Kürdistan'daki kitle direnişinin meşruluğu konusunda önceki saldırgan pek çok gücün suskun kalması önemli bir gelişmedir. Tabi ki yeterli değildir. Eğer, Türkiye'de devrimci güçler -ki bizce güçleri ve tavırları en azından bazıları için bu deyimden kullanılması tartışılır duruma getirmiştir-, Kürdistan'daki direniş kulak vermez, ulusal baskı,

çası olarak gelişti. Açlık grevleri halkın ulusal kurtuluşçu bilinç ve örgütlenmesini güçlendirerek, daha güçlü silahlı mücadele ve ayaklanmalara daha uygun zemin hazırladılar.

Açlık grevleri, Kürdistan'da reformculuğa ölüm darbesi vurdu. Şovenizmi ve Türk burjuva kuyrukçuluğunun Kürdistan'dan kovulma sürecini hızlandırdı.

Açlık grevleri, Türkiye emekçileriyle Kürdistan ulusal kurtuluş direniş arasında bağlantı kanallarını daha da genişleterek, eylemci bir birlik pratiği ortaya çıkardı.

Açlık grevleri pratiği, Kürdistan'da yığın eylemini zenginleştirmiş, yığın eyleminin muazzam devrimci potansiyelini bir daha ortaya çıkarmıştır. Son yığınsal açlık grevlerinden çıkarılması gereken en önemli görev, şehir yığınları arasında cephe örgütlenmesini derinleştirmek, bu yığınları eyleme kaldırmak, bu eylemi ülke dışından desteklemek, uluslararası kamuoyu ile bağlantılarını sağlamak konusunda gerekli adımları eksiksiz atmak gerektiğidir.

Dayanışma eylemleri ve tepkiler

Dicle Üniversitesinde boykot

6 Kasım'da gerçekleştirilen boykote 4000 öğrenci katıldı. Boykote karşı hazırlıklı olan polisin sabahın erken saatlerinden itibaren aldığı aşırı güvenlik önlemlerine rağmen eylem Fen Fakültesi ve Mimarlık dışındaki tüm bölümler katıldı. Boykote katılmayan iki bölümü, polis baskılarıyla daha önceden diğer bölümlerden izole etmiş ve zorla derslere sokmuştu.

6 Kasım'da YÖK'ü protesto etmek amacıyla tüm Türkiye üniversitelerinde de boykot planlanmış ve büyük oranda da gerçekleştirilmişti. Diyarbakır'da da boykot hazırlıkları ve tartışmaları önceden yapıldı, Türkiye şoven örgütlerine mensup olanlar, boykotu YÖK'ü protesto etmekle sınırlı tutmak istediler. Kürdistanlı öğrenciler, buna tepki gösterdiler, bir halkın varlığına yönelik bir tehlikeyi protesto etmenin ve yapılan açlık grevlerini destek amaçlı boykote gitmenin daha gerekli olduğunu söylediler ve 6 Kasım günü 4000 öğrenciden çoğu bu amaçla boykote gittiler. 9 Kasım günü de öğrenciler büyük bir gösteri yaptılar ve iki gün üst üste gösterilerini yinelediler.

Silvan belediye işçilerinin protesto eylemi

8 Kasım günü 110 belediye işçisi, açlık grevlerini desteklemek ve TC'nin Kürdistan'daki uygulamalarını protesto etmek amacıyla yarım günden fazla süren oturma eylemi yaptılar. Konuşmalar yapıldığı ve sloganların atıldığı eylemi, halk da işçilerin etrafına toplanarak destekledi.

Sendikalardan destek

Aralarında Diyarbakır ve Batman Petrol-İş Şubeleri, Diyarbakır Yol-İş, Tez-İş'in de bulunduğu 16 sendikaların temsilcileri Diyarbakır'da bir araya gelerek, açlık grevlerini desteklemek için ne tür eylemler yapacaklarını tartıştılar. Bu tür toplantılar Elazığ ve Adıyaman ile Urfa'da da oldu. Sonuçta 16 sendika şubesi karar birliğine vardı, buna göre ortak bir açıklama yapılacak, işçiler pasif eylemlere itilecek ve Ankara'da sendika temsilcilerinden bir grup açlık grevine oturacaktı. Türk-İş yönetimi alınan karar duyunca harekete geçti ve baskı yapmaya başladı. Bunun üzerine bazı sendikalar geri adım attılar. Açlık grevleri sonuçlandırdığından beklenen işçi eylemleri olmadı.

Diyarbakır Tabibler Odası Başkanının tepkisi

Diyarbakır Tabibler Odası Başkanı Mahmut Ortakaya,

Yurtsever Avukatlar DGM binası önünde gösteri yaptı

1 Kasım günü Diyarbakır DGM binası önünde toplanan Diyarbakır Barosu'na bağlı yurtsever avukatlar, yaptıkları basın açıklamasında, Kürdistan'daki devlet uygulamalarını, sürgünleri ve cezaevlerinde artan baskıları protesto ederek, açlık grevcileriyle dayanışma amacıyla eyleme gittiklerine yer verdiler.

Avukatlar, cezaevi yetkilileriyle de görüşerek sürgünlerin durdurulmasını, mahkemesi devam eden tutsakların geri getirilmesini istediler. Avukatlar kararlılıklarını göstermek için 2 gün duruşmalara girmediler, isteklerinin yerine getirilmemesi durumunda daha etkili eylemlere başvuracaklarını da açıkladılar.

Basına açıklama!

"Bölgemizde insan hakları ihlalleri artarak devam etmektedir. Güvenlik gerekçesiyle köy ve mezraların boşaltılması, yasalara uygun bir kamulaştırma kararı olmaksızın köy ve mazraların yakıtılması, bölgemizin tabii zenginliklerinden olan ormanların yakıtılması, henüz 14-15 yaşlarındaki çocukların idam talepleri ile yargılanması, terörist diye sıradan insanların öldürülmesi insan hakları ihlallerinden sadece bazılarıdır. En son olarak da Güneydoğu'da insan haklarının askya alındığı tüm dünya kamuoyuna açıklanmıştır.

Bu açıklamaya koşut olarak, savunma görevinin yerine getirilmesine yeni engeller çıkarılmaktadır. Nitekim Diyarbakır E-Tipi Cezaevinde, içlerinde henüz yargılanması devam eden tutuklular sürgüne gönderilmiştir. Müvekkilimizle görüşmelerimiz yeni ve keyfi düzenlemelere tabi tutulmaktadır. Bu uygulamalar tutukluların açlık grevi yapmasına neden olmaktadır.

yaptığı açıklamada ölüm orucuna dönüşen açlık grevine endişeyle baktıklarını belirterek, cezaevi koşullarının insani bir yaklaşımla çağdaş bir düzeye getirilmesini istedi.

Aynı zamanda Siirt ve Mardin Tabibler Odası başkanlığını da yapmakta olan Mahmut Ortakaya, cumhuriyet savcılıklarına gönderdiği yazıda, açlık grevindeki tutuklu ve mahkumların sağlık durumunu incelemesi için Oda'ya izin verilmesini istedi. Oda başkanı cezaevi hekimlerine gönderdiği yazıda ise görevlerine karşı titiz ve dikkatli olmalarını istedi.

Açlık grevcilerini ziyaretler

Açlık grevlerini ziyaret edenler arasında yabancı milletvekilleri, insan haklarıyla ilgili kurum yetkilileri ve muhabirler ile Türkiye'deki demokrat partilerin heyetleri vardı.

Bunlar arasında Alman Yeşiller Partisi Milletvekili Claudia Roth -aynı zamanda cezaevini de ziyaret etti- ABD Helsinki Gözlem Grubu üyeleri, Almanya 5. kanal televizyon ekibi, İngiliz ve Finlandiyalı gazeteciler vardı.

HEP milletvekilleri ve Doğu Perinçek açlık grevcilerini ziyaret etti

Açlık grevcilerini ziyaret edip kendileriyle görüşen HEP milletvekillerinin Diyarbakır E-Tipi Cezaevinde açlık grevinde bulunan tutsakları ziyaret etmelerine izin verilmedi.

Ziyaretçilerden biri olan Doğu Perinçek de Diyarbakır ve Nusaybin'in ardından Cizre'ye gitti. Perinçek'in Cizre'ye gidişi sırasında kitle toplanmaya başladı. Gösteri olacağından korkan sömürgeciler, provokasyon yaratmak istedilerse de amaçlarına ulaşamadılar. Telefonla Cizre'de bulunan Perinçek'le yaptığımız konuşmada, durumu nasıl gördüğünü sorduk, Perinçek, gazetemize, "Çok duygulu bir gün, direniş her tarafa devam ediyor, halk cezaevlerinin köleleştirilmesine karşı koyuyor, direnişi halkın özgürlük mücadelesinin bir parçası olarak görüyoruz, halk direnişiyle yeni bir anayasa yapıyor, Cizre tam bir coşku içinde" dedi.

Legal siyasal parti Diyarbakır il teşkilatlarının açıklaması

DYP, SHP, HEP, RP, TBKP, SP ve DSP Diyarbakır il teşkilatları yaptıkları ortak açıklamada, Bölgedeki (Kürdistan'daki -B.N) uygulamaları kınayarak, cezaevlerinde ölüm orucuna dönüşen açlık grevlerinin, tutuklu ve hükümlülerin makul ve insani teleplerinin kabul edilmesiyle bir an önce çözümlenmesi için yetkililere çağrıda bulundular.

Gerek açlık grevine giren insanların ve gerekse mahkemelerin yapıldığı yerden başka yerlere sürülen tutukluların savunmalarının kısıtlandığı bir gerçektir. Bu durum aynı zamanda biz avukatların savunma haklarının kısıtlanması anlamına gelmektedir. En kutsal haklardan olan savunma hakkının kısıtlanması halinde vekil müvekkil ilişkisinin artık bir anlam taşımadığı bir gerçektir. İşte bu gerçeklikten hareketle insan hakları ve evrensel hukuk ilkelerinin ihlalleri ile savunma hakkını engelleyen uygulamaları protesto ediyoruz. Baromuz mensubu avukatlar olarak iki gün müddetle, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ndeki siyasal davaların duruşmalarına girmeyeceğiz. Baromuz bu tip evrensel hukuk ilkeleri ihlallerinin ve insan hakları ihlallerinin yakın takipçisi olacak ve bu ihlallere karşı duracaktır.

Bölge Barosu Başkanı
Av. Fethi Gümüş / 1.11.1990

Avrupa'da, Kürdistan ve Türkiye'deki açlık grevleriyle dayanışma eylemleri

Berxwedan'ın 31 Ekim 1990 tarihli 112. sayısında Avrupa'daki ERNK taraftarlarının "Türk devletinin Kürt halkına karşı yürüttüğü soykırım savaşına karşı durun!" başlıklı bildirimlerinden alıntılar yaparak TC'nin, Kürdistan'daki sürgün, baskı ve köy göçertmelerine karşı protesto eylemleri başlattıklarını ve elimize ulaştıkça bunları yayınlayacağımızı belirtmiştik. Bildirideki talepler doğrultusunda geçtiğimiz 15 gün içinde de Avrupa'nın çeşitli alanlarında değişik eylemler yapıldı. Bunları yayınlıyoruz.

Açlık grevleri

Almanya-Bonn: 5 Kasım günü ERNK taraftarı 54 yurtseverin başlattığı açlık grevi devam ediyor. Eylem, Alman Yeşiller Partisi'nin bürosunda yapılıyor. Açlık grevcileri, yurtseverler tarafından sürekli ziyaret ediliyor. Sadece içerlerinden biri apandisit rahatsızlığı geçirerek hastaneye kaldırıldı. Zaman zaman Kürdistan'daki Türk sömürgeci vahşetini ve buna karşı geliştirilen kitlesel açlık grevlerini, cezaevlerindeki son durum ve taleplerini içeren bildirimler dağıtıyorlar.

12 Kasım günü basın bilgilendirmek amacıyla gittikleri Parlamento binası içindeki basın merkezinde polis müdahale ederek 5 açlık grevcisini geçici bir süre gözaltına aldı. Kimlik tespiti yapıldıktan sonra, yurtseverler yeniden serbest bırakıldı. Basın merkezinde bulunan gazeteciler, polis bu tavrını kınadıklarını açıkladılar ve engel olmak istemediler. Ancak sonuç değişmedi.

Yine, açlık grevinde bulunan ERNK taraftarları ve bir grup kitle, 14 Kasım günü de Münsterplat'da üç saat süren bir eylem yaptılar. Yürüyüşün ardından alana gelen açlık grevcileriyle birlikte 100'ün üzerindeki kitle, burada eylemlerinin amacını anlatan bildirimler okudular ve dağıttılar. Eylem, çevrede bulunan Alman kamuoyunun yoğun ilgisini çekti. Basın mensupları da eylemi izledi.

Ayrıca şimdiye kadar Alman Tele-5 televizyonu açlık grevcilerinin yanına gelerek onlarla görüştü, çekim yaparak, 20 dakikalık bir program haline getirilerek Alman Tele-5 televizyonunda yayınlandı. ERNK taraftarlarının açlık grevi eylemi ve talepleri bazı Alman gazetelerinde de yayınlandı.

Fransa-Paris: 9 Kasım günü 42 ERNK taraftarı, kiliseler politik bir tavır alarak yer vermediği için Kürdistanlı İşçiler Derneği'nde açlık grevine başladı. Açlık grevcileri, Kürdistanlı kitleler ve Türk solu'ndan bazı örgütler tarafından yoğun olarak destekleniyor, dayanışmacı ziyaretlerinin ardı arkası kesilmiyor.

Açlık grevi başladıktan sonra da uygun bir yer arayışları devam etti. Bunun için görüşülen kiliseler, önce oyalama taktiğine başvurular, ardından da yer vermemekte ısrar ettiler. Bu, doğrudan iktidarın tutumuyla paralel bir tarzda devam ediyor. Bunun üzerine ERNK taraftarları, Fransız CSTD sendikasının bürosunu 12 Kasım'da işgal ederek açlık grevine orada devam etmek istediler. Sendika yetkililerinin polisi çağırması ve zor kullanılması nedeniyle de, gece yarısı açlık grevcileri zorla dışarı çıkarıldı. Açlık grevi halen Kürdistanlı İşçiler Derneği'nde devam ediyor. Fransız polislerinin zor kullanması sırasında açlık grevinde bulunan yurtseverlerden birkaçı baygınlık geçirdi.

Belçika-Brüksel: Burada da kiliselerin yer vermemesi ve politik bir tavır alması nedeniyle 30 ERNK taraftarı, açlık grevini Kürdistan-Komite'de başlatmak durumunda kaldılar. 6 Kasım

günü başlatılan açlık grevi devam ediyor. Bu süre içinde Belçika basın-yayın organları açlık grevine büyük ilgi gösterdi. Çeşitli Belçika gazeteleri, açlık grevcilerinin taleplerini ve Kürdistan'daki son durumu konu alan yazılar yayınladılar. Ayrıca Yeşiller, Barış Örgütü ve Sosyalist Parti temsilcileri de açlık grevcilerini ziyaret etti. Dayanışmacı Kürdistanlı kitlelerin ziyaretleri ise sürekli.

Açlık grevinin yer sorunu yaratılarak engellenememesi, bazı çevreleri rahatsız etti. Bunun üzerine Kürdistan-Komite'nin bulunduğu bina sahibi araya sokularak, açlık grevcilerinin çıkarılması ve binanın boşaltılması kararı çıkartıldı mahkemeden. 13 Kasım günü Kürdistan-Komite yetkililerine iletilen bu mahkeme kararı, 14 Kasım günü polis zoruyla uygulanmaya çalışıldı. Bu, hem Kürdistanlı yurtsever kitlelerde ve hem de Belçika kamuoyunda büyük tepki yarattı. Belçika'nın yanısıra uluslararası basın da bu olaya ilgi duyarak gelişmeleri yerinde izlemek üzere binaya doldu. Ayrıca Kürdistanlı kitleler de açlık grevcisi ERNK taraftarlarını yalnız bırakmayarak kitleler halinde Kürdistan-Komite'ye gitti.

Ortaya çıkan bu müdahalenin çözümlenmesi için, Belçika Sosyalist Partisi devreye girerek açlık grevinin yapılabileceği bir yer buldu. Açlık grevcileri ve diğer ERNK taraftarları kortej halinde ve sloganlar eşliğinde yeni bulunan binaya gittiler. Ayrıca, böyle bir olaya aracı olan ev sahibi hakkında da Kürdistan-Komite tarafından hemen dava açıldı.

Açlık grevinin başlamasının ardından dikkatler belli oranda da olsa Kürdistan'daki Türk sömürgeci vahşetine çekildi. Bunun sonucunda Belçika Parlamentosu Dış İlişkiler Komisyonu toplantısında Kürdistan'daki son durum bir gündem maddesi olarak ele alınıp tartışıldı. Bu konuda bazı girişimlerde bulunacakları belirtildi.

İsviçre-Cenevre: İsviçre'deki açlık grevlerinin merkezi Cenevre'di. Cenevre'de ERNK taraftarı 30 yurtseverin 6 Kasım günü başlattıkları açlık grevini desteklemek amacıyla diğer kasaba ve şehirlerde de açlık grevleri başlatıldı. Chur'da 7, Schaffhausen'de 5, Apensel'de 15, Uri'de 10 yurtsever açlık grevine katıldı. Ayrıca Zug, Winterthur ve Lozan kentlerinde de açlık grevleri yapıldı. Cenevre'deki merkezi açlık grevini desteklemek amacıyla yapılan açlık grevleri 2 gün - 1 hafta arasında sürdü ve hepsi de basın toplantılarıyla sona erdirildi.

12 Kasım'da açlık grevcileri Cenevre'den Bern'e giderek, eylem burada devam ettiriler. İsviçre basın-yayın açlık grevine büyük ilgi gösterdi. Ayrıca İsviçreli parlamenterler ve örgütler dayanışma mektupları gönderdiler.

Açlık grevi eylemleriyle birlikte adeta bir kampanya halinde kamuoyu çalışması yürü-

tüldü. Bunun sonucunda İsviçreli örgüt, kurum, kuruluş ve kişilerin de içinde yer aldığı bir dayanışma komitesi kuruldu. Bu komite çalışmalarını, Kürdistan'da Türk sömürgeciliği tarafından kendi köylerinden sürülen ve kış ortasında ölüme terk edilen

köylülerin maddi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bir kampanya sürdürdü. Kampanya sonucunda toplanan 10 bin Frank Kürdistan'daki İHD'leri kanalıyla zorla göçerttirilen köylülere iletilcek ve en azından belli zorunlu ihtiyaçları karşılanacak.

Almanya - Bonn açlık grevi - 1990

SPD binası işgal edildi

Almanya-Hannover: 9 Kasım günü SPD'nin Aşağı Saksonya Eyaleti merkez binası ERNK taraftarı 40 yurtsever tarafından 2.5 saat süreyle işgal edildi. Kürdistan'daki sömürgeci Türk devlet terörü ve cezaevlerinde yeniden başlatılan sürgün, baskı ve işkence uygulamaları konusunda bilgilendirilen SDP yetkililerinin, talepleri kabul ederek Kürdistan'a bir heyet göndere-

cekleri ve TC Cumhurbaşkanı, Başbakan, Adalet, İçişleri Bakanlıkları ve Meclis Başkanı'na protesto telgrafi çekecekleri konusunda söz vermeleri üzerine işgal eylemine son verildi.

Eylem yerine gelen NDR, RTL ve SAT-1 televizyonları ile SSN ve Nidersachsen radyosu ERNK taraftarlarının taleplerini öğrenerek yayınladılar. Ayrıca çok sayıda gazeteci de eylemi izledi.

Af Örgütü'nün dikkati çekildi

İngiltere-Londra: Kürdistan'daki sömürgeci teröre ve cezaevlerinde yaşanan yeni bir baskı ve sürgün politika ve uygulamalarına karşı sessiz kalan Uluslararası Af Örgütü'nün merkez binası, 8 Kasım günü 80 dolayında ERNK taraftarlarınca işgal edildi. Eylem 8 saat sürdü. Basın yayın organları büyük ilgi gösterdi. Başta BBC olmak üzere

çoğu haber olarak yayınladılar.

Af Örgütü yetkililerinin, işlevleri ve görevleriyle bağdaşmayacak bir duyarsızlık içinde olmaları nedeniyle uzayan eylem, taleplerin kabul edilmesiyle sona erdi. TC devlet yetkililerine bir protesto mektubu gönderecekleri ve Kürdistan'daki gelişmelerle daha yakından ilgilecekleri sözünü verdiler.

Basın toplantısı

Belçika-Brüksel: 6 Kasım günü Avrupa-ERNK Örgütü adına yapılan basın toplantısında, sömürgeci Türk devletinin Kürdistan'da vahşet düzeyine varan günlük uygulamaları, cezaevlerinde başlatılan sürgün, baskı ve işkence konusunda bilgi verilerle, bunlara karşı Kürdistan'da olduğu gibi Avrupa'daki ERNK taraftarlarının da birçok ülkede birden açlık grevlerine başladıkları bildirildi. Ayrıca basın mensuplarına TC'nin Kür-

distan'daki vahşetini belgeleyen dökümanlardan oluşan birer dosya verildi.

Toplantıya Belçika Haber Ajansı-BELGA, Reuter, Kıbrıs Radyosu, Amerika'nın Sesi Radyosu, Belçika Profesyonel Gazeteciler Okulu, Anadolu Ajansı, Sabah, Hürriyet, İfo-Türk gazete, radyo ve haber ajanslarının muhabirleri katıldı. Basın toplantısı Belçika gazete ve radyoları ile Kıbrıs Radyosunda haber olarak yayınlandı.

Protesto yürüyüşü

Yunanistan-Atina: 30 Ekim günü öğleden sonra yapılan Türk sömürgeciliğini protesto yürüyüşüne 600 dolayında Kürdistanlı ve Türkiyeli devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı. ERNK taraftarlarının düzenlediği yürüyüş, Türk devletinin Atina Büyükelçiliği'ne kadar devam etti. Ve büyükelçilik önünde bir miting yapıldı. Türk büyükelçiliği önünde Türk bayrağının sloganlar

eşliğinde yakılmasıyla sona eren yürüyüşe SVP, THKP-C (Acilciler), TKP / B ve Devrimci Savaş gibi Türkiye devrimci-demokratik hareketleri de katıldı.

Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'da uyguladığı baskı, sürgün ve vahşetini protesto amacıyla düzenlenen yürüyüş Yunanistan ve diğer yabancı basın mensupları büyük ilgi göstererek, yayınlarında yer verdiler.

Çeşitli etkinlikler

Dayanışma Gecesi

Avusturya-Linz: 27.10.1990 günü Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesiyle dayanışma gecesi yapıldı. Geceye 600 dolayında Kürdistanlı yurtsever katıldı. Frankfurt ve Viyana folklor ekiplerinin de katıldığı gecede yurtsever halk ozanları da devrimci direnişçi türkülerini sundular. Gece, oldukça canlı ve coşkulu geçti.

Bilgilendirme Toplantısı

Avusturya-Viyana: 31 Ekim 1990 günü yabancılara yönelik olarak yapılan toplantıya 120'nin üzerinde devrimci ve demokrat katıldı. Toplantıya konuşmacı olarak katılan Uluslararası Af Örgütü eski başkanı F. Schneider, Kürdistan Komite'den bir temsilci ve yıllık iznini Kürdistan'da geçiren bir öğrenci, dia gösterileri ve anlatımlarıyla Kürdistan'daki sömürgeci devlet terörünü dile getiren teşhir ettiler. Toplantı, Avusturyalı devrimci-demokrat, ilerici kamuoyunun enternasyonalist görevlerine dikkat çekilerek sona erdi.

Hella Schlumberger'in izlenimleri

Almanya-Bochum: Hella Schlumberger, 6 Kasım 1990 günü Bochum Üniversitesi salonunda düzenlenen bir toplantıda Kürdistan'daki izlenimlerini anlattı. Toplantı ASTA (Öğrenciler Birliği), Kürdistanlı üniversite öğrencileri ve YKK tarafından ortaklaşa düzenlendi.

Schlumberger, dört bölüm halinde yaptığı konuşmasında Kürdistan gezisini, izlenimlerini, tutuklanmasını, halkın PKK'ye somut desteğini ve son olarak da PKK - Düsseldorf davası hakkındaki görüşlerini anlattı. Toplantıya Alman, Kürt ve Türk izleyicilerden toplam 70 kişi katıldı. Kürdistan sorununun bağımsız bir kaynaktan dile getirilmesi, toplantıya katılanları etkiledi ve Kürt öğrencilerin de katılımıyla daha da netleştirdi.

Alman askeri, Kürdistan'dan defol!

Almanya-Blankenese: Alman Özgür Gençlik Örgütü, 1 Kasım öğleden sonra başlayan ve 2 Kasım sabahına kadar devam eden protesto eylemiyle Alman ordusunun Kuzey-Kürdistan'a gönderilme girişimlerini protesto etti. Protesto gösterisi Blankenese'de bulunan Federal Ordu Akademisi önünde yapıldı. Bilindiği gibi, Alman Savunma bakanı, Alman ordusunun TC'nin isteği üzerine Kürdistan'a yerleştirilebileceğini söylemiş ve buna hazır olduklarını belirtmişti. Alman Özgür Gençlik Örgütü, 1929'da kurulmuş, fakat 1933'te Alman Nazi rejimince yasaklanmıştı.

Gençlik gecesi

Almanya-Berlin: Kürdistanlı Yurtsever Gençler Birliği'nin 3 Kasım günü düzenlediği geceye 300 dolayında genç katıldı. Bilgi yarışması, folklor, tiyatro, müzik gibi kültürel etkinliklerin de düzenlendiği gecede, Kürdistan gençliğinin ulusal kurtuluş mücadelesi içindeki yer ve önemi üzerinde duruldu ve Avrupa'nın yoz ortamına kapılmadan kaynağa dönüş ve ulusal kimliğe sahip çıkmak gerektiği vurgulandı.

İHD'nin 3. Olağan Kongresi'ndeki tutuklamalara tepki

Uluslararası Af Örgütü, İHD'nin 3. Kongresi'ndeki Kürtçe konuşma nedeniyle tutuklanan Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun "derhal ve koşulsuz serbest bırakılmasını" istedi. Af Örgütü tarafından bu konuda yayınlanan özel raporda, tutuklu bulunanlar ile Kürtçe konuşmayı desteklediğini açıkladığı için gözaltına alınan, ancak daha sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan Mustafa Özer'in karşılaştığı uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesine aykırı olduğu vurgulandı. Raporda ayrıca Vedat Aydın, Ahmet Zeki Okçuoğlu ve Mustafa Özer'in kimseyle görüşülmeden 8 gün gözaltında tutulmaları kınandı. Bu arada Helsinki İzleme (Watch) Komitesi de İHD Kongresi'nde yapılan Kürtçe konuşma sonrasında üç kişinin gözaltına alınmasını protesto etti.

Ayrıca, bir grup avukat da Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun hemen serbest bırakılmasını isteyerek, Kürtçe konuşmanın bölücülük propagandası sayılmayacağına belirttiler.

Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu, başta Diyarbakır olmak üzere birçok cezaevinde yapılan açlık grevlerini desteklemek amacıyla 10 Kasım günü açlık grevine başladılar. Açlık grevi 17 Kasım'a kadar sürecek.

Uluslararası Af Örgütü idamlık çocuklarla ilgili habere ilgi gösterdi

Uluslararası Af Örgütü (AI) Türkiye masası şefi Jonathan Sugden yaptığı açıklamada "18 yaşından küçük çocukların idam cezasıyla yargılanmamaları için yetkililerle görüşeceğiz" dedi. Sugden, yaşı doktor raporuyla büyütülerek idam edilen Erdal Eren olayına da dikkat çekerek, bu tür olayları yakından izleyeceklerini de ekledi.

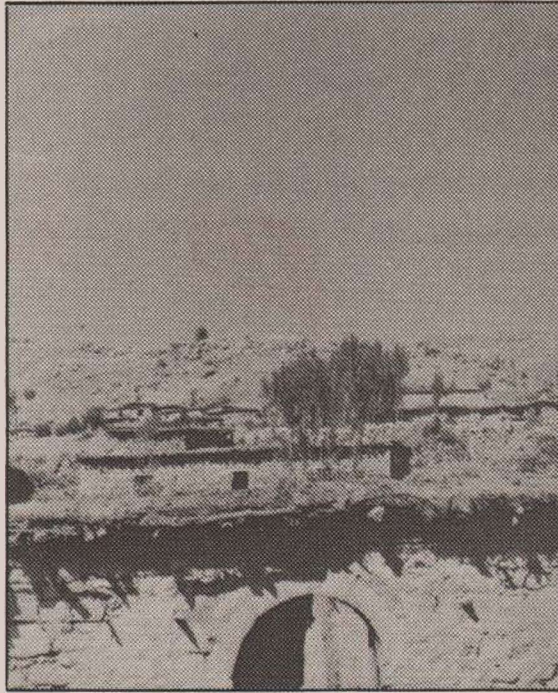
Halen yaşları 13 ile 17 arasında değişen 30'un üstünde Kürdistanlı çocuk, "bölücü örgüt üyeliği" ve "terörist" eylemlere katılma suçlamalarıyla sömürgeci mahkemelerde idam istemiyle yargılanıyorlar.

Uluslararası AF Örgütü (AI), TC Adalet Bakanı'na gönderdiği yazıda Kars'taki tutuklamalar ve tutuklananların durumu hakkında bilgi istedi

30 Ekim 1990 tarihli yazıda, bir müvekkilini ziyaret sırasında tutuklanan avukat Aksözek'in, kalp krizi geçirdiği, ailesinin kendisine götürdüğü ilaçların verilip verilmediğini bilmedikleri, 26 Ekim gününden itibaren çok kötü sağlık koşulları içinde olduğu, 26 Ekim günü tutuklanan Musa Çakmak adlı köylüye ise Kars polis karargahında elektrik şoku verildiği, tavana asılı bırakıldığı, saatlerce yalın ayak beton üzerinde bekletildikleri ve 16 kişiyle birlikte illegal bir örgütün destekçisi oldukları savıyla suçlanarak Erzincan DGM'ne çıkarılmak üzere, Erzincan Özel Tip Cezaevine nakledildikleri anlatılıyor ve devamla, TC'nin Kürdistan halkına yönelik inkar ile işkence politikası özetlenip, PKK'nin 1984'ten beri silahlı mücadelesinin devam ettiği vurgulanıyor.

Aynı yazıda Türkiye'nin 25 Şubat 1988'de İşkenceye Karşı Avrupa Sözleşmesi'ni, 2 Ağustos 1988'de de İşkenceye Karşı BM Sözleşmesi'ni imzaladığı, buna rağmen işkencenin Türkiye'de sistematik olarak sürdürüldüğü vurgulanarak, Ayhan Aksözek ile Musa Çakmak'ın istedikleri bağımsız doktora gitmelerine izin verilmesi, polis merkezinde işkence yapanların tespit edilmesi ve haklarında dava açılmasının talep edilmesinin yanısıra, sonuç hakkında kısa sürede bilgilendirilmeleri de isteniyor.

TC'nin suç günlüğünden

Pervari-Axêr köyünün yakılmadan önceki halli

Açlık grevcilerine gül götürmenin diyeti

Van: Melle Selim adıyla bilinen Selim Özalp, aslen Eruhlu olup yıllardır Van'da kalan, tanınan, sözü dinlenen ve sevilen yurtsever bir imam. Sömürgecilerle göre suçu büyüktür. Çünkü elinde bir gül demetiyle açlık grevcilerini ziyaret eder.

Aynı günün gecesi, 8 Kasım'da, özel tim imamın evine baskın yapar. Kendisi, Mesut (12) ve Lokman (15) isimli iki oğlu ve Ömer isimli kardeşi gözaltına alınırlar. Gözaltında kaldığı süre boyunca Lokman ağır işkence gördü. Lokman, 15 yaşında, ancak şimdi Van cezaevinde. İHD yetkilileri kendisiyle görüştüler, kendisine yapılan vahşi işkenceleri anlattı, vücudu halen işkence izleriyle dolu.

12 yaşındaki Mesut Hakkari'ye götürüldü, babası ve amcası da halen gözaltındalar ve işkence görüyorlar.

Önce köy yak, sonra gerillalar yaktı diye köylülere imzalat

Hakkari: 28 Ekim günü akşam saatlerinde gerillalar, Kotranis (Ördekli) köyü karakoluna saldırdılar. Baskın ardından askerler, evleri ve köylülerin ot yığınlarını yaktılar, hayvanlarını öldürdüler.

Köylüler avukat tutarak davacı oldular, düşman ise zararın karşılanması karşılığında koruculuğu dayattı. Köylüler direndiler, neticede bazı köylüler silah aldılar. Düşman ise şimdi ot yığınlarını ve evleri gerillalar yaktı diye, köylülere savcılığa dilekçe verdiriyor. Yarın bu başvurunun İHD ve uluslararası kuruluşlara rapor edildiğini duyarsak şaşırılmayalım. TC, hem suçlu, hem de arlanmaz.

Askere karşı gelmenin cezası

Hakkari: Hakkarispor'un maçlarından sonra gençlerin marş söyleyerek şehre doğru gruplar halinde yürümeleri artık bir ge-

lenek olmuş. Kasım ayının ilk haftasında yine maç vardır. Gençler yine Kürtçe direniş marşları söylerler. Askerler yollarını keserler, gerginlik yumruklaşmaya dönüşür. Gençler üç askeri iyice hırpalarlar.

Takviye askeri birliklerin gelmesiyle gençler gözaltına alınır. İddia da "Marş söyleyerek devletin şahsiyetine ve askerlere hakaret etmek ve asker dövmek". Gözaltına alınan gençlerin tümü de 15 ve 16 yaşlarında. Bunlar; Rahim Ege, Mustafa Bulak, Recep Orhan, İlhan Uzun, Abdurrahman Taş ve Hasan Bayan.

ve bunun karşılığında da yurtseverleri izleyip rapor etmeyi istediklerini söyledi. Bu, her gün binlerce insanımızın karşılaştığı çirkin ve iğrenç teklif.

Doktorlar tutuklandı

Şerefli Koçhisar-Van: Sinan Olcay ve Hüseyin Güler (diş doktoru) Ş. Koçhisar'da doktorluk yapıyorlar. Ekim ayı sonlarında tutuklanıp sorgu için Van'a götürüldüler. Suçları mı? Basit; iki doktor da yurtsever, üstelik telefonları Van'da tutuklanmış olan bir yurtseverin üzerinde bulunmuş. Sömürgecilerle göre bu, suçlu olmaya yeter.

Doktorlardan Sinan Olcay serbest bırakılırken, Hüseyin Güler tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Köy boşaltmalara ve tutuklamalara devam

Siirt, Pervari, Şirvan: Siirt merkeze bağlı Xertê köyünde 6 Kasım günü 5 yurtsever tutuklandı. Bunlardan Selahattin Yıldız, 61 yaşında, diğerlerinden ikisinin adları tespitli; Siddık ve Faik Yıldız. Aynı gün Pervari'nin Erkent köyünden de Abdurrahman Avcı adlı yurtsever tutuklanarak Diyarbakır cezaevi-

Pervari-Axêr köyünde sömürgeci askerlerin uygulamalarını anlatan temsili görüntüler

yl PKK'yi desteklemekten tutuklanıp serbest bırakılmış. Serbest bırakılmış, ancak kurtulamamış. Abdullah Kahraman, İHD'ne başvurdu, adı belli kişilerin kendisine ajanlık teklif ettiklerini, karşılığında para önerdiklerini

ne nakledildi. Şirvan'ın Mercê (Suluyazı) ve Gundê Dizan (Özyurt) köyleride Ekim ayı sonlarında boşaltıldı. Siirt'te ise sömürgeci askeri birliklere gönderilen genelgede öğretmenlerin denetim altında tutulması istendi.

Kurtalan'da genel arama

Kurtalan: 8 Kasım günü ilçenin tüm giriş ve çıkışlarını kapatıp, ilçeyi dört bir yandan kuşatma altına alan sömürgeciler, ilçede binlerce asker, polis ve özel tim elemanının katıldığı bir güçle genel arama yaptılar. Anlaşılan daha önce iki defa ilçe merkezinde gerilla saldırısına uğrayan sömürgeciler, bir üçüncüye fırsat vermemek için güç gösterisinde bulunuyorlar.

Muş'ta zorla köy boşaltma

Muş: Zengok köyü zorla boşaltılıyor. Muş valiliğine çağırılan köy muhtarı Selam Sakık'a köyü boşaltmaları karşılığında para ve şehirde ev teklif edilmiş, muhtar reddince bu defa tehdit edilmiş, ayrıca muhtar görevinden de alınmış durumda.

Köylüler köyü boşaltmayı düşünmüyor, ancak sömürgeciler de baskı ve tehditlerini artırıyorlar. Son olarak 11 Kasım günü 10 cemse asker köye gelmiş ve tüm köylüleri dövmüş, **Naim Sunar** adlı köylü ağır yaralanmış. Köye giriş ve çıkışlar yasak, telefonlar da kesik. Sömürgeci devlet, Zengok köyüne karşı fiili savaş yürütüyor.

Beraat eden kitaba yasak

Diyarbakır: Kitabın adı "Diyarbakır Gerçeği", yazarı Edip Polat. Kitap Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nin 1980-1984 dönemini anlatıyor. Kitap, 13 Şubat 1990 tarihinde "Milli duyguları zayıflattığı ve halkı isyana teşvik ettiği" gerekçesiyle toplatılmış ve yazarı hakkında dava açılmıştı.

Kitap, 13 Eylül 1990 tarihinde Ankara DGM'de 1990/96 sayılı kararla beraat eder. Yazarın defalarca başvurusuna rağmen el konulmuş bulunan 1759 kitap sahibine verilmeyiz. Böylece dolaylı olarak kitabın piyasaya çıkması önlenmiş olur.

Pişmanlık yasağının diğer yüzü: Hastane sevk kağıdıyla operasyona

Diyarbakır: Diyarbakır 1 Nolu Cezaevi'nin 0/27 nolu koğuşunda kalan, PKK davasından tutuklu **Bozan Aslan**, Diyarbakır DGM'ye verdiği dilekçede, maddi ve manevi işkencelerle itirafçılığa ve itiracılığa zorlandığını söyledi.

Dilekçesinde kendisine yapılan işkenceleri ve diğer baskı uygulamalarını da anlatan Aslan, her türlü şantaj ve tehditin yanısıra, çeşitli güvenceler verilerek, hastaneye sevk adı altında operasyonlar düzenlendiğini ve işkence yaptırıldığını söyledi.

Kars ve ilçelerinde tutuklamalar

Bazı unsurların itiraflarından

yola çıkan Türk sömürgecileri, 15-17 Ekim 1990 tarihlerinde Kars şehir merkezi, ilçe ve köylerinde "PKK operasyonu" adı altında yoğun bir tutuklama kampanyası başlattı.

15 Ekim günü, Kars'ta yerel düzeyde yayınlanan günlük "Mücadele" gazetesi eski Yazışları Müdürü **Cafer Darıcı**, siyasi polis tarafından gözaltına alındı. Bunun ardından 17 Ekim'de **Şemistan Bayrambey**, **Latif Mazzer**, **Alaattin Mengüloğlu**, **Bahri Yılmaz** (Diyarbakır zindanında şehit düşen **Akif Yılmaz**'ın kardeşi) ve **Şemistan Yıldırım** tutuklandılar. İHD Kars Şubesi Saymanı ve "Mücadele" gazetesi Yazışları Müdürü **Av. Ayhan Aksözek**, tutuklu **Cafer Darıcı** ile görüşmek için Kars Cumhuriyet Savcılığı'na görüşme başvurusunda bulundu. Bu talebi, "Sanık görüşmek istemiyor" gibi inandırıcılıktan uzak, keyfi bir gerekçe ile reddedildi.

Av. Ayhan Aksözek, 24 Ekim günü, tutuklu **Cafer Darıcı**'nın vekaletini almak üzere Kars cezaevine gidiyor. Burada cezaevi yetkilileri ve siyasi polisin işbirliği sonucu oyalanan **Av. Aksözek**'in bürosu, siyasi polis tarafından kapısı kırılarak aranıyor. Büroda bir şey bulamayan polis, oraya bir bildiri bırakıyor ve ardından "Bölücü yayınlar bulundu" gerekçesiyle **Av. Ayhan Aksözek**'i hemen tutukluyorlar. **Aksözek** tutuklandıktan belli bir süre sonra kalp krizi geçiriyor.

26 Ekim 1990 tarihinde de Kars'ın Selim ilçesine bağlı **Yukarı Dumlupınar** (Yukarı Çepik) köyünün muhtarı **Musa Çakmak** gözaltına alınarak tutuklanıyor. **Çakmak**'a çok yoğun işkence yapılıyor. Kendisine elektrik veriliyor, askaya alınarak dövülüyor. **Musa Çakmak**'ın tüm vücudu şişmiş durumda ve acil tedaviye ihtiyacı var. Uluslararası Af Örgütü, bu konuda girişimlerde bulunarak sömürgeci TC yetkililerine telgraflar gönderdi.

Helen ismi öğrenilemeyenlerle birlikte 16 yurtsever tutuklu bulunuyor. Bunların çoğu **Erzincan DGM**'ne sevk edildiler. İHD Kars Şube Başkanı **Av. Muhammed Alkası** da gözaltına alınarak İHD'ndeki görevinden çekilmediği taktirde tutuklanacağı biçiminde tehdit edildi.

Son olarak da Kars'ta yayınlanan günlük "**Mücadele**" gazetesi kapatıldı.

Remzi Xoca
Amsterdam / Hollanda

Çekim yapmanın bedeli

Alman Tele-5 televizyonundan **Michael Born** ve **Uwe Tres Cartes**, 13 Kasım günü Kürdistan'a ayak basar basmaz gözaltına alındılar. Diyarbakır'daki tutuklu yakınlarının açlık grevini görüntülemek amacıyla SP binasına giden Alman televizyoncular, polis tarafından engellenerek gözaltına alındı, kameralarına el konuldu ve çekim yapmalarına izin verilmedi. Birkaç saat Diyarbakır Emniyeti'nde tutulan televizyon ekibine, "Bölgeye giriş ve çekim yapmak için İçişleri Bakanlığı'ndan izin almalısınız" söylendi. Bu durum karşısında şaşkına dönen Almanlar, "Serbest çekim yapamıyoruz, denetim altındayız" diyorlar.

Yukarıda: Pervari-Axêr köyünde yüzlerce bal anısı kovani içindeki anılarla birlikte burada yakıldı

Aşağıda: Pervari-Axêr köyünde ormanları yakan sömürgecilerin askerleri işbaşında

Helsinki Watch'a gözaltı

7 Kasım günü Kürdistan'a gelen Helsinki Watch (Gözlem) Komitesi'nin Amerika Bölümü görevlisi **Susanne Kinskli** ile **K. Silverman** Nusaybin'de 12 saat gözaltında tutuldular.

Kürdistan'daki gelişmeleri yerinde izlemek amacıyla gelen **Simmerman** ve **Kinskli**, daha adlarını atar atmaz MİT ve özel timler tarafından sıkı takibe alındılar. Sömürge Valiliği'nden, Kürt mültecilerle tek tek de olsa görüşme izni almış olmalarına rağmen, gittikleri Kızıltepe mülteci kampında içeri alınmadılar. Sömürgeci polis ve özel timler, Kürt mültecilerle konuşmalarını ve kampın fotoğrafını çekmelerini engelledi.

Bunun üzerine 11 Kasım günü Nusaybin'e doğru yola çıkan Helsinki Gözlem Komitesi görevlileri, yol güzergahında otel bulunmaması nedeniyle, zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için Akarsu bucağına bağlı **Durakbaşı köyüne** gittiler. Köyde zorunlu ihtiyaçlarını karşıladıkları bir sırada gözaltına alınan **Kinskli** ve **Silverman**, özel timler ve polis tarafından, "Siz ajan mısınız, buralarda ne dolaşıyorsunuz, siyasi bilgi mi topluyorsunuz?" tarzında soru yağmuruna tutuldular.

12 saat gözaltında kalan Helsinki Gözlem heyetinin yanında

bulunan tercümana işkence yapıldı. Heyet, bu duruma kendi gözleriyle tanık oldu. Durumdan haberdar edilen ABD'nin Adana konsoloslğunun devreye girmeyle **Susanne Kinskli** ve **K. Silverman** gece 02.30'da mahkemeye çıkarıldılar. İfade vermeyi reddeden Amerikalılar daha sonra serbest bırakıldı.

Serbest bırakıldıktan sonra Nusaybin, Cizre, Şırnak ve Siirt'te, Türk sömürgeciliğinin topraklarından, köylerinden zorla çıkarıldıkları ve çadırlarda yaşamak zorunda kalan köylülerle görüştüler, Botan'da yakılan yıkılan köyleri gezdiler. Bu konuda Siirt Valisi'nden görüşme talebinde bulundular. Helsinki heyetinin görüşme talebini kabul etmesine rağmen, Vali **Atilla Koç**, "Hasta olduğumu" ileri sürerek yerine alana yeni gelen vali yardımcısını bırakarak kaçtı. Özellikle Kurtalan'a bağlı olup da yeni yıkılan Hüseyiniye ve Erüh'a bağlı **Tehrem köyleri** hakkında bilgi isteyen Amerikalılar'a, vali yardımcısı yeni olduğunu ileri sürerek bilgi vermemekten kaçındı ve bilmediğini iddia etti.

Kürdistan'daki sömürgeci devlet terörünü kendi gözleriyle gören ve canlı tanıklarıyla görüşmeler yapan Helsinki Gözlem Komitesi yetkililerin bu konularda bir açıklama yapmaları bekleniyor.

Sömürgeci parlamentoda yeni idam dosyaları

PKK'li savaş esirlerinden **Yılmaz Yıldırım**, **Ferhat Gümüşboğa**, **Hasan Baraçkılıç**, **Mehmet Ayçiçek**, **Şamil Batmaz** ile **Baytaç Temir** hakkında sömürgeci mahkemelerde verilen idam kararı, Yargıtay tarafından onaylanarak Meclis'e gönderildi. Böylece Meclis'te bekleyen idam dosyası sayısı 308'e yükseldi.

Bilindiği gibi sömürgeciler, PKK'li savaş esirlerini ulusal kurtuluş mücadelemize karşı birer rehine olarak tutuyor. Elleri rehine olarak tuttuğu savaş esirleri üzerinde idam kararlarını "Demoklesin kılıcı" gibi sallayarak mücadelemizi geriletebileceğini umuyor. Son örneğinde de gördüğü gibi savaş esirlerinin ve halkımızın kararlı direnişi, sömürgeciliğin bu politikasını da iflas ettiriyor.

Bir halk düşmanı daha hakettiğini buldu

İstanbul Bayrampaşa Cezaevi Savcısı ve burada bulunan siyasi tutuklulara yapılan işkencelerin sorumlusu **Niyazi Fikret Aygen**, 12 Kasım günü bir grup devrimci tarafından cezalandırıldı. Bu halk ve devrim düşmanını cezalandırma eylemini üstlenen Dev-Sol tarafından yapılan açıklamada; **Bayrampaşa Cezaevi Savcısı Aygen**'in, cezaevinde bulunan siyasi tutuklular üzerinde estirilen terörün, insanlık dışı tutukluluk koşullarının ve işkencelerin sorumlusu olduğu ve bu nedenle de ölümle cezalandırıldığı açıklandı.

15 Şubat 1990 tarihinde **Bayrampaşa Cezaevi**'ne savcı olarak atanan **Niyazi Fikret Aygen** hakkında çok sayıda devrimci tutuklu tarafından suç duyurusunda bulunulmuş, görevli mahkemelerden dava açılması istenmiş, ancak bu hiçbir zaman yapılmamıştı. Eli halkın kanına bulaşan, siyasi tutuklular üzerinde terör estiren faşist **Aygen**'in cezalandırılması, halkta coşkuyla karşılandı.

PKK Genel Sekreteri **Abdullah ÖCALAN**'ın **Stuttgart'ta Kürdistan Haftası'nı düzenleyen Stuttgart Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği** üyelerine gönderdiği mesajı yayınlıyoruz:

"...Başsağığı giden tarihimiz artık kültürel alanda da ayakları üzerine dikilmiş, doğru rotasına girmiştir"

Yoldaşlar, dostlar, değerli konuklar

Stuttgart Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği'nin düzenlediği "**Kürdistan Haftası**" vesilesiyle bir araya gelen sizleri tüm devrimci coşkuyla selamıyorum.

Kürdistan halkının ve mücadelesinin içinden geçtiği önemli bir süreçte Kürdistan halkının sesini duyurmada sunacağı katkılar nedeniyle Kürdistan Kültür Haftası etkinliklerinin önem taşıdığı inancındayım. Bu önem sadece halkımızın ve mücadelemizin sesini duyurmasından da kaynaklanmıyor. Kürdistan halkını tarihten silme planının temel ulusal değerlerimizi imha temelinde uygulamaya konulmak istenmesi, bu tür etkinlikleri daha da anlamlı kılıyor. Kürdistan halkının varlığının korunması kültürel değerlerinin korunmasıyla birbirine sıkı sıkıya bağlanıyor. Kültürel bağlarından kopmuş bir toplumu teslim almak ve alt etmek zor değildir. İşte bu nedendir ki, sömürgeciler ve destekçileri her dönemde Kürdistan halkının kültürel değerlerini tahrip etme, yozlaştırma ya da yasaklama yoluna gitmişlerdir.

Halkımız asırlardır maruz kaldığı sömürgeci vahşet altında kültürel değerlerini yaşatmak için yoğun bir çaba sarfetmiştir. Ancak bu baskılar altında kültürel değerlerini gereğince zenginleştirme, tanıtmaya olanağı bulamamıştır. Modern Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin başlaması ve giderek yükselmesi halkımıza ait her türlü değer olduğu gibi kültürel değerlerinin de adeta bir yeniden doğuşu yaşamasını, günden güne serpilip gelişmesini sağlamıştır. Burada da açıkça görülmüştür ki, Kürdistan'da tüm yaşamı olduğu gibi kültürel değerleri de diriltten ve besleyen silahlı ulusal kurtuluş savaşıdır.

Aynı şekilde, kültürel değerlerin beslenip serpilmesi de silahlı mücadeleyi daha da güçlendirir, kurtuluş kavgasının zafere ulaşmasına önemli katkılarda bulunur. Bu nedenle de ulusal kurtuluş

luşçu kültürün geliştirilmesi devrimin önemli görevlerinden birini teşkil eder.

Devrimi yaşayan bir halkın kültür ve sanatı devrim mücadelesiyle sıkı bağ içerisindedir. Devrimin politikası ve taktiğiyle bütünleşmeyen bir kültür ve sanat faaliyeti yozlaşmaya mahkumdur. Devrime kapalı bir sanat, en büyük kötülüğün, oportünizmin kaynağıdır. Geçmişte ve günümüzde sanatın iki türlü ele alınışı söz konusu olmuştur. Birincisi, onu basitleştirme, salt bir eğlence ve kendini tatmin aracı olarak ele almaktır. -Ki bu tür sanat çürümeye ve egemenlerin hizmetine girmeye mahkumdur. İkincisi ve mutlaka bizim tercihimiz olması gerekeni ise, sanatın savaşın bir parçası, onun en ince ve en hassas şekli olarak ele alınmasıdır. Sanat, en yüce savaş şeklidir. Buna göre, en iyi sanatkarlar en iyi savaşlardır. Sanatçının inceliği çok güçlü bir savaşçılığa yol açabilir ve açmalıdır. Yürekli insanlar iyi savaşır ve iyi savaşçılar olarak sanatçılara düşen önemli görevler vardır. Sanatçı yaşamı öğretilmelidir. Yaşamın savaşa mümkün olduğunu haykırması, savaşı ve direnişi yüceltmelidir. Kürdistan'da yaşamın savaşa mümkün olduğunu haykırması, savaşı ve direnişi yüceltmelidir. Direnişsiz yaşamın lanetli bir yaşam olduğunu kanıtlamalıdır. Romanlarda, hikayelerde, şiirlerde, türkülere bunu işlemelidir. Köleliği yerlebir ederken özgürlüğü yüceltmelidir. Kör savaşçılığı, kabayı, çirkini yerlebir ederken görkemliliği ve güzeli yüceltmelidir. İşte, tüm bunları yapan gerçek bir sanatçısıdır. Ve bizim gerçek sanatçılara ihtiyacımız vardır.

Kürdistan kültürünü doğru temellerde geliştirme büyük önem taşıyor. Yalnızca Kürdistan zemininde değil, Avrupa zemininde de kültürümüzün canlandırılması kendini önemli bir görev olarak dayatıyor. Avrupa zemininin elverişli olanaklar sunmasının yanısıra, önemli bir Kür-

distanlı kitlenin bu alanda olması ve ülke ile bağlarının canlı tutulması gereği bu alandaki kültürel faaliyetleri önemli kılıyor. Aynı şekilde, Kürdistan kültürü üzerinde reformist çevreler ve emperyalistlerin işbirlikçi politikalar üretmeleri, devrimci kültürün yaratılması ve geliştirilmesi görevini daha da yakıcı kılıyor. Tüm bu nedenlerle, Avrupa zemininde doğru temellerde geliştirilen kültürel faaliyetler ve etkinliklere büyük değer biçiyoruz. Bu faaliyetlerin ulusal kurtuluş mücadelemizin geliştirilmesi ve sesinin duyurulmasında, yine kamuoyunun desteğinin kazanılmasında önemli katkı sunduğuna inanıyoruz.

Tarihte kültürün beşiği olduğu Mezopotamya, sömürgeci egemenlik altında bir kültürsüzler yurdu olmaya mahkum edilmek isteniyor. Bu nedenle halkımızın kültürel değerleri ayaklar altına alınıp çiğneniyor, başkalaşıma uğratılıyor, yasaklanıyor. Ancak ulusal kurtuluş mücadelemiz bu lanetli politikaya artık dur demmiştir. Bugün Kürdistan'da Kürdistan kültürü de bu gelişmeden payını alıyor, serpilip geliyor. Bugüne kadar gizli kalmış değerlerimiz bir bir gün yüzüne çıkarılıyor. Bu konuda henüz işin başında olsak, artık gelişmenin yolu sonuna kadar açılmıştır. Günden güne gelişen ulusal kurtuluş mücadelemiz Kürdistan halkının kültür değerlerine gerekli yaşam suyunu aşılamakta, onun her geçen gün güçlenip gelişmesini sağlamaktadır. Başsağığı giden tarihimiz artık kültürel alanda da ayaklar üzerine dikilmiş, doğru rotasına girmiştir.

Yoldaşlar, dostlar, değerli konuklar

İçinden geçtiğimiz bu canalıcı dönemde, **Kürdistan Kültür Haftası'nun** mücadelemize yeni yeni katkılar sunacağı inancıyla hepimizin çalışmalarında başarılar diliyor, yeni etkinliklerde hep birlikte daha büyük kazanımlara yürüyeceğimize dair inancımı belirtiyorum.

Değerli bilim adamı **İsmail Beşikçi**'nin **Kürdistan Kültür Haftası'na** gönderdiği mesaj:

"Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin çok onurlu, sonsuz derecede meşru bir mücadele olduğu kuşkusuzdur"

Kürdistanlı işçileri, bütün dostları, saygı ve sevgiyle selamıyorum

Kürdistan'da, dünyanın en haksız, en zor, en kanlı savaşlarından birinin sürdüğü yakından bilinmektedir. Kürdistan'ı devletlerarası sömürge sistemi içinde tutmaya çalışan bütün devletler, ırkçı ve sömürgeci ilişkileri pekiştirebilmek için her türlü insanlık dışı önlemleri, her türlü vahşeti düşünmekte ve yürürlüğe koymaktadırlar. Fakat, bunlara karşı, bilgili, yürekli, kararlı ve istikrarlı, sömürgecileri endişelere garkeden, paniklemesine yol açan bir gerilla mücadelesinin sürdürüldüğü de yakından biliniyor.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin çok onurlu, sonsuz derecede meşru bir mücadele olduğu kuşkusuzdur.

Kürdistan'da kapsamlı, yoğun ve onurlu bir gerilla mücadelesi sürerken yurt dışında olmanın, bu mücadeleye aktif olarak katılmamanın, yurt dışındaki Kürtler için çok büyük bir güçlük oluşturduğunu düşünmekteyim. Sizlerin de bu sıkıntıları ve güçlükleri yaşadığınızı yakından hissediyorum. Fakat, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine katılmamanın, bu onurlu mücadeleyi bir ucundan desteklemenin binbir yolu vardır. Sizlerin bu bilinçte olduğunuz da yakından bilinen bir gerçek...

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi içinde yer alan bütün işçilere, bütün köylülere, aydınlarla, gerillaya katılan genç erkeklere ve genç kadınlara, gerillayı destekleyen herkese, gerilla mücadelesinin önderliğini yürüten bütün kadrolara, **Başkan APO**'ya... binlerce selam olsun.

İsmail Beşikçi
25 Ekim 1990 / Ankara

Stuttgart'ta Kürdistan Kültür Haftası

Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği'nin ilk kez düzenlediği **Kürdistan Kültür Haftası**, 5-10 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirildi. Hafta boyunca dört ayrı konuda toplantılar düzenlendi. Toplantılara konuşmacı olarak Kürdistan, Türkiye ve değişik ülkelerden Kürt aydınları katıldı. Kürdistan tarihi, Kürdistan'da insan hakları, Kürdistan'ın sosyal, ekonomik ve politik durumu ve Kürdistan'da edebiyat, dil ve kültür konularında yapılan toplantılara yüzlerce Kürt ve Alman katıldı. Hafta, 10 Kasım günü yapılan bir geceyle sona erdi.

Kürdistan Kültür Haftası adıyla yapılan etkinlikler, 5 Kasım günü başladı. Hafta içinde yapılacak etkinliklere **PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN**, **Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi** ve **İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle** birer mesaj sundular. Ayrıca, etkinlikleri düzenleyen dernek adına yapılan konuşmada ulusal kurtuluş mücadelesinin bir cephesinin de kültürel alan olduğu, dilin, edebiyatın ulusal kurtuluş mücadelesi içinde ve ona hizmet etmesi temelinde geliştirilmesi gerektiği vurgulandı. Bu alanın, Kürt küçük-burjuva ve ilkel-milliyetçi örgütler tarafından çok çarpık bir tarzda kullanıldığı ve reformizme hizmet ettirilmeye çalışıldığı, böylelikle de ulusal kurtuluşun ayrı bir alan olarak gösterilmek istendiği belirtilerek, bu yaklaşımın ulusal kurtuluşçu kültür çalışmalarını kısılmak ve mahkum edilmek zorunda olduğu dile getirildi.

Kürdistan Kültür Haftası içindeki etkinlikler 6 Kasım günü yapılan Kürdistan tarihi konulu toplantıyla sürdü. Toplantıda konuşan **Prof. Dr. İsmet Şerif Vanlı**, Kürdistan tarihinde belli başlı dönüm noktaları, parçalanma süreçleri ve sömürgeci paylaşım anlaşmalarını ele aldığı kısa ve öz konuşmasının sonunda PKK tarafından 15 Ağustos 1984'te silahlı mücadele biçiminde başlatılan ulusal kurtuluş mücadelesinin Kürdistan geneli açısından son derece tarihi ve kader tayin edici bir öneme sahip olduğunu vurguladı. Ve konuşmasını, "**Her Biñi Artaşa Rizgarîya Gelê Kurdistan**" diye bitirdiğinde, salonda bulunan 100'ün üzerindeki izleyici tarafından dakikalarca ayakta alkışlandı. Aynı toplantıya konuşmacı olarak katılan tarihçi **Av. E. Xemgîn** de Kürdistan tarihine ilişkin görüşlerini açıkladı.

7 Kasım günü, toplantı konusu Kürdistan'da insan hakları idi. İkiisi Türkiye'den, birisi Kürdistan'dan avukat, gazeteci ve politikacı üç konuşmacı, Kürdistan'da değil insan hakları, yaşam hakkının bile olmadığını, köy yıkma, orman, bağ, bahçe, tarla yakma, göçertme, sürgün, baskı, işkence, katliam ve basın üzerindeki sansür konularına değinerek bunları örnekleriyle sıraladılar. Gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılması, kitlelerin mücadeleden uzaklaştırılması amacıyla buna başvurulduğunu dile getirdiler.

8 Kasım'da gündemdeki konu Kürdistan'ın sosyal, ekonomik ve politik durumuydu. Bu bölümde konuşan biri avukat, biri politikacı ve gazeteci iki Kürt aydını da tarihten günümüze TC'nin Kürdistan'a yönelik politikası ve uygulamalarına, bunların amaçlarına ve uygulama biçimlerine değinerek Kürdistan'ın parçalanmışlığının yarattığı sonuçları dile getirdiler. Kemalist inkar politikasının PKK önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini aşıldığını ve bugün Türk sömürgeciliğinin politik olarak Kürdistan'da iflas ettiğini ifade ettiler. Ayrıca emperyalizmin müdahalesine ve bunun somut örneği olan Düsseldorf-PPK Davası'na da değinerek altında yatan amaçları vurguladılar.

9 Kasım günü yapılan Kürdistan'da dil, Kültür ve edebiyat konulu toplantıya da Sovyetler Birliği'nden Kürt sanatçısı **Cemile Celil**, **Dr. Memo Dervişyan** ve Almanya'daki Kürt Pen Kulübü Başkanı **Hüseyin Erdem** katıldı. Cemile Celil Kürt müziği, Dr. Dervişyan halk oyunları ve Hüseyin Erdem de Kürt edebiyatı konularında açıklamalar yaptılar. Özellikle de sömürgeci devletlerin inkar ve baskı politikaları nedeniyle Kürt aydınların kendi dil, kültür ve edebiyatlarına gereken ilgi gösteremedikleri ve sömürgeci kültür ve ideolojilerin etkilerinde kaldıklarını vurgulayarak, bu durumun bir an önce aşılması gerektiğini söylediler. Toplantı Cemile Celil'in piyanoyla sunduğu Kürt müzik örnekleri ve H. Erdem'in şiirlerini okumasıyla daha da renklendi.

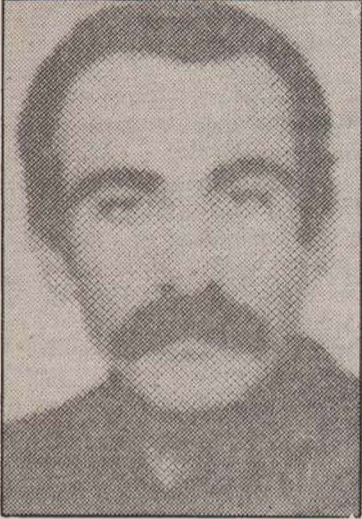
Tüm hafta boyunca yapılan toplantılara yüzlerce Kürt, Türk ve Alman katıldı. Açılan fotoğraf ve el işleri sergileri, gündüz saatlerinde de yüzlerce kişi tarafından ilgiyle izlendi. Konuşmalar Kürtçe, Türkçe ve Almanca dillerinde yapıldı. Almanya'da Kürdistan Kültür Haftası ilk kez düzenlenmesine ve yerel düzeyde olmasına rağmen ilgi çok büyüktü. Stuttgart belediyesinden yetkililer, parti temsilcileri de toplantılara katılan, Türkiye ve Sovyetler Birliği'nden gelen konuklarla görüşmeler yaptılar ve toplantıları da izlediler.

Kürdistan Kültür Haftası, 10 Kasım günü yapılan bir geceyle sona erdi. Geceye 1000 dolayında Kürdistanlı yurtsever ve Alman katıldı. Ayrıca hafta boyunca düzenlenen toplantılara katılan konuklar da, normal programın dışında kendi şiirlerinden örnekler sundular ve doğrudan katıldılar.

Almanya - PKK davası'nın 30 Ekim 1990 günkü duruşmasında Selahattin Erdem ve Hüseyin Çelebi'nin yaptığı açıklamalar

"Bir kişimiz de kalsa, PKK'nin ve Kürt halkının sesini haykırmaya yetecektir"

Selahattin Erdem

"Nusret Arslan'a burada CIA ajanı dendiğini biz duymadık. O sırada salon son derece sakindi. Örneğin, N. Arslan'ın son cümlelerini buradan iyi duyabiliirdik ve not ettik. Bu cümlelerin sorulan sorular ve önceki konuşmalarla hiçbir ilgisi yoktu. O sözleri so- ruşturmadan kurtulabilmek için kendisi uydurdu. N. Arslan'ın sorularına karşı burada bulunan ve Türkçe bilen tercümanlar dışında herkes tepki gösterdi. Bu haklı ve doğru bir tepkiydi. Başka türlü davranılmıyordu. Bunun sonucunda önce N. Arslan'ın salon- dan çıkarılması istendi. Ve çıkarıldı. O sırada salonda kargaşalık devam ediyordu.

Daha sonra 10 dakika ara verildiği, seyircilerin dışarı çıkması söylendi. Ayrıca seyircilerin bir daha içeri alınmayacağı da belirtildi. N. Arslan salondan çıkmış, izleyiciler de kapıdan çıkmaktalardı. Bu sırada bizler slogan attık. Bu nedenle N. Arslan'ın o sözleri söylemeden evvel salonda kargaşalık olduğu, duruşmaya ara verilmediği halde bizim duruşmayı engellediğimiz türünden iddialar doğru değildir. Tutanaklara yanlış geçirilmiştir. Öyle sanyorum ki, 24 Ekim tarihli duruş- manın o anında 10 dakika ara vermekle Bay Belker hata yaptı. Daha sonra duruşmayı o günlük tüm- den kapattığını söyleyerek hata- sını kısmen telafi etmeye çalıştı. Şimdi ise, tutanağa bizim duruş- mayı kestiğimizi geçirerek hata- sını tümünden gidermek istiyor. Bu yaklaşım doğru değildir ve ger- çek olduğu gibi kabul edilmelidir.

N. Arslan takriben üç aydan beri buraya geliyor. Hem örgütü- müz ve hem de bizler hakkında pek çok şey söyledi. Bizler bun- ların hiç birini ciddiye almadık gülüp geçtik. Herhangi bir mü- dahale ve mahkemeyi kesme gibi bir girişimimiz olmadı. Ancak son söylediği sözler farklıdır. Fe- deral Savcılık bu sözlerle tepki

gösterilmemesinin gerektiğini söy- lüyor. Müsaade etsin de tepki gösterip göstermeyeceğimizi biz tayin edelim.

Şunu da biliyorum: N. Arslan'ın o tür sözleri bu davayı yürü- tenlerin de çıkarına değildir. Çünkü o sözler bu biçimde de olsa kolay kolay hukuka sığabi- lecek sözler değildir. Böyle de olsa o tür sözleri bizim burada sükunetle dinlememiz mümkün değildir. Beş para etmez bir ya- lancının Kürt halkına ve PKK'ye söylediği o tür sözlerin kabul edilmesi imkansızdır.

Eğer FAC ve Federal Savcılığın Kürdistan üzerine, Kürt halkı üzerine söyleyeceği sözleri var- sa, bunu kendi ağızlarıyla söyle- melidirler. Bu konuda başka a- ğızların arkasına saklanmamalı- dırlar. Ağır kuşkularımız ve ö- nemli bulgularımız olmasına rağ- men, henüz burada N. Arslan'ın MİT ajanı olduğunu söylemiş de- ğiliz. Fakat kendisi burada CIA'dan söz ederek sırtının sağlam yere dayalı olduğunu hissettirme- ye ve sözüme bize gözdağı vermeye çalışıyor. N. Arslan bu- rada hangi sıfatla bulunuyor ve söylediği sözleri kim adına söy- lüyor? Federal Savcılık, N. Arslan ve A. Çetiner, ortak bir örgüt müdürü? N. Arslan, BKA adına mı burada bulunuyor? MİT adına mı, yoksa sözünü ettiği gibi için için- de CIA mı var? Öyle ya durup dur- turken kendisi ortaya attı. Önce bu durumların açığa çıkarılması, sonra N. Arslan'ın sorgusuna devam edilmesi gerekiyor.

Bu davayı yürütenler Lübnan'daki PKK kampını merak edi- yorlarsa bizzat gidip inceleme yapabilirler... Bu konuda sorun sadece Lübnan elçiliğinden vize ve PKK'den izin almaktır. Eğer biraz dürüst yaklaşırsanız, böyle bir inceleme isteğine PKK an- layışla yaklaşacaktır. Ceza veril- mek için benim seçilmiş olmam, öyle sanyorum ki, tutukluluk halimin daha fazla sürdürülmesi için ellerinizde fazla gerekçe bu- lunmadığındandır. Böylece söz- de yeni gerekçeler yaratılmaya çalışılıyor, olayın bu yanına ö- zellikle dikkat çekelim.

F. Savcılığın bu savı da şim- diye kadarki hayali savlarından farklı değildir. Değil duruşmaları engellemek burada gerginlik iste- yen bir durumumuz bile yoktur. Fakat burada olup bitenleri izle- mek zorunda oluşumuz yüzümü- zü kızartan bir husustur. Bu açı- dan burada bulunup bulunma- mamız fazla önemli değildir. Bir kişimiz de kalsa, PKK'nin ve Kürt halkının sesini haykırmaya ye- tecektir."

Hüseyin Çelebi

Teshoppe'ye de bir kaç söz söyle- mek gerekirse, bildiğim kada- rıyla bir şahidin görevi doğru- nun bulunmasına katkıda bu- lunmaktır, siyasi propaganda yapmak değil. Oysa Nusret Arslan propaganda yapıyor, bu, terbiyesizliğin zirvesidir.

Son olarak şunun altını çizerek vurgulamak istiyorum: PKK, Kürt direniş hareketi içinde bağımsız bir çizgiye sahip olan tek harekettir. Ve işte bu ne- denle de milyonların desteğini alıyor. 'Bay' Senge, bunu 'Bay' Völz'e de söyleyin (Davandan diğer savcısı), **siz istesenez de, istemesenez de biz halkız.**"

Kürdistan Kültür Merkezi'nde Ermenistan Kürtleri'nden Memoyê Xalid Dervişyan ve Cemîle Celîl ile toplantı:

"Yabancılaşmanın, asırlardır koruduğumuz ulusal değerlerimize tercih edilmesi bizim için acıdır"

Cemîle Celîl, Stuttgart Kültür Haftası'nda

Berlin: 28 Ekim 1990 günü yapılan tanışma toplantısında, Almanya'da misafir olarak bu- lanan Ermenistan Kürtleri'nden **Cemîle Celîl** ve **M. X. Dervişyan** Sovyetler Birliği'ndeki Kürtlerin durumu, sosyal ve kültürel ya- şamları, folklorik çalışmaları ve gelenekleri üzerinde ilgiye izlen- nen bilgiler verdiler. Toplantıyı 80 kadar yurtsever izledi.

Toplantıda bulunan **X. Der- vişyan** şunları söyledi: "Sovyetler Birliği'nde yaklaşık 400.000 Kürt yaşamaktadır. Kırğız- istan, Kazakistan ve Gürcistan'da da Kürtler yaşamasına rağ- men, çoğunluğu Ermenistan'da bulunuyor. Başka halkların içine sürülen ve kültürel de- ğerlerini ancak ev ilişkileri içinde koruyabilen Kürtler de mevcuttur. Ermenistan'daki Kürt- lerin kültürel anlamda bir ö- zerkliği vardır.

1950'lerden beri Gürcistan'daki Kürtlerin birbirleriyle dü- zenli ilişkileri ve kültürel faa- liyetleri sözkonusuyken, Azer- baycan'da durum farklıdır. Buradaki Kürtler büyük öl- çüde asimile olmuşlardır. Er- menistan Cumhuriyeti'nde E- rivan ve çevresinde yaşayan Kürtler'in ulusal kimliklerini korumada ve Kürt kültürünü geliştirmede çalışmaları ön- dedir. Ermenistan Bilim Aka- demisi'nde Kürt aydınları da vardır. Bu aydınların Kürt di- li, tarihi, kültürel vb. alanlar- da değerli çalışmaları vardır."

Cemîle Celîl ise, "Sizlerle tanışmamız beni mutlu etti"

diyerek başladığı konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Hepimizin yıllardır özlemi- miş olan ulusal ve toplumsal so- runlarımıza çözüm aramak için biraraya gelmemiz insanı mut- lu ediyor. Biz mücadeleye gön- ül verdikçe, onda yeraldıkça bizim kendi halk gerçekliği- mize varmamız sözkonusu ola- bilir. Onun dışında birlik, bizi mutlu etmez. Her türlü ulusal değere sahip çıkarak ulusal bütünlüğümüz için hep bir- likte hareket etmemiz gerekir.

Sovyetler Birliği'nde Kürtle- rin bir halk bütünlüğü sözko- nusunu değildi. Ermenistan Cum- huriyeti'nde 20-22 kadar Kürt köyü var. 1955'te 15 dakika, sonra 1 saat, en son da 1.5 saat Erivan radyosunda yayın hak- kını verdiler. Kürtler'in radyo yayın hakkını ben organize ediyorum. Yayının kendisi tümü- yle olmasa bile amatör bir ça- lışma. Tamamen köylülerin des- teğiyle yapılmaktadır. Tiyatro, si- nema vb. çalışma elemansız- lıktan yapılmıyor. Bütün köy- lerde sesi güzel olanları alıp, varsa onlarınkini, yoksa ken- disine beste vererek radyoyla yayın yapıyoruz. Bütün köy- lüler de severek böylesi bir çalışmaya katılmaktadırlar.

Bu radyo yayını ulusal özel- liklerin korunmasında önemli bir işlev görmektedir. Radyo yayını Ermenistan sınırlarını da aşmakta, Kuzey-Batı ve Doğu Kürdistan'ın büyük bir kesiminden dinlenebilmekte- dir. Bu çalışmalar sayesinde

bir çok besteci, müzisyen, şair ve tarihçi ortaya çıkmıştır. Bir konuya daha değinmeden ede- meyeceğim: Avrupa'da yoğun bir Kürdistanlı kitlenin ol- duğunu bilmiyorduk. Parti ge- cesinde büyük bir kitlenin ya- şadığını ve halkın ulusal kurtu- luş mücadelesine duyarlı- lığın ve ona susamışlığın ifa- desini olarak mücadeleye katıl- manın arzusu içinde olduğunu gördük. Halkın geceyi coşkulu kutlaması ve özellikle Koma Berxwedan müzik grubu beni çok etkiledi.

Ancak misafir kaldığım ev- lerede şu acı durumla karşı- laştım; kendi ulusal özellikleri- ne karşı duyarlılık gösterme- mekteler, yabancılaşmaya yön- elik bir tutum içerisindedir. Yabancılaşmanın, asırlardır ko- ruduğumuz ulusal değerleri- mize tercih edilmesi bizim için acıdır. Ev içindeki ilişkiler- ile bile kendi dil ve kültürle- ri yerine başkasınınkini ter- cih etmekte. Kendi evinde bile insanın dil ve kültürüne yabancı olması, aile fertlerini de buna çekmesi bu kişiyi ne- reye götürür? Kimliksizleştir- rir. İnsanlar böylesi durumlar karşısında kendilerini nasıl affedebilirler. Bu, bizi kişiden aileye ve giderek toplum ola- rak yok oluşturmaktadır.

Düşmanın bizi ulusal özellik- lerimizden boşaltmasına karşı mücadele etmek gerekir. Her türlü ulusal değerlerimize sa- hip çıkmamız ve bunu yaşamı- mızın her alanında gösterme- miş gerekir.

Değişen dünya gerçekliği iç- tinde, halkımızın bir parçası olan **Sovyetler Birliği'ndeki Kürt- lerin, ulusal kurtuluş mücade- lemise karşı görevleri** bulun- maktadır. Sovyet halklarına ulusal kurtuluş mücadelemizi ve hareketimizi tanıtmada ve desteklerini almada önemli bir köprü rolü görebilecekleri gibi, ulusal dil ve kültürün gelişt- irilmesinde de akademik ola- rak yerine getirebilecekleri ö- nemli görevleri bulunmaktadır.

Aydın veya aydın olmayıp, bur- juva anlamıyla, bireylerin ço- ğu kez üç-dört diploma almış biçimiyle ele almamak gerekir. Aydın olmak toplumun sorun- larını sadece dile getirmek de- ğil, bu sorunların çözümünde ve toplumun dönüşümünde, de- ğişiminde yer almak, bu de- ğişime öncülük edebilmek, ona katkı olabilmektir.

Kürdistan tarihinde bunun acı ve tatlı örnekleri vardır. Öy- le ki, kendine aydın diyen bir çok Kürt, Türk, Arap ve Fars e- gemen sınıflarının tarih ve ede- biyatlarını yazmada önyak olurken, kendi halk gerçeklik- lerine hiç bir zaman eğilme- mişlerdir. Bunun yanında, ön- derlik ve birlik olmanın öne- mini şürinde işleyen **Ahmedê Xanê**, son nefesine kadar va- tana bağlılığı temsiline büyük örneği **Nuri Dersimî** ve daha ya- yakınları, **Mazlum DOĞAN** ve **M. Hayri DURMUŞ**'ların halk ola- rak bizi kurtuluşa götürülen ger- çeklik ve çağrışımsız pratik- leri vardır.

Aydın, yaşamını örgütlemek- le uğraşan birey değil, toplu- mun sorunlarını da çözmekle uğraştığı müddetçe, ancak mut- lu ve şerefe erişen bir insan olabilir."

PKK'nin 13. yılı coşkuyla karşılandı

İsveç-Stockholm: Köln'den sonra Stockholm'de de PKK'nin 12. kuruluş yıldönümü bü- yük bir coşkuyla kutlandı.

10 Ekim günü yapılan kutla- ma gecesine İsveç'te ilk kez 1200 yurtsever katıldı. Bir ge- celigiğine de olsa Danimarka ve Norveç'ten de Kürdistanlı yurt- severlerin katıldığı gece, oldukça zengin bir programa sahipti. Kürtçe, Türkçe ve İsveç dille- rinde yapılan siyasi konuşma- ların yanı sıra, devrimci-yurt- sever ozanlar, halk oyunları ve diğer etkinlikler de Kürdis- tan'da gerilla savaşı, halk ayak- lanmaları ve buna karşı gelişt- irilen sömürgeci özel savaşı ko-

nu alan tiyatro kitlelerin büyük beğenisini topladı.

İsveç'te yuvalanan mücade- le kaçınılmalı ilkel-milliyetçi, Kürt küçük-burjuva örgütleri ve İs- veç polisünün engelleme ça- baları ve bir yurtseverin belli bir süre gözüaltına alınmasına ka- dar varan açık provokasyonlar, gecenin yapılmasını ve PKK'nin 12. kuruluş yıldönümünün coşkuyla kutlanmasını engel- leyemedi.

Geceye, ilçerinde Prof. Dr. İsmet Şerif Vanlı, Almanya- PKK Davası tutukularının da bulunduğu çok sayıda kişi, ör- güt ve kurumdan dayanışma mesajları geldi.

Halkımızın bugün yaşadığı, tarihin en görkemli sayfalarından biridir

Üç yıllık aradan sonra iki ay kalmak üzere tekrar Kürdistan'a gittim. Ülkeden uzak olduğum üç yıl boyunca ülkedeki gelişmeleri yakından izlemeye, ulusal kurtuluş mücadelemizin geldiği aşamayı, halkımızın ulaştığı olduğu ulusal kurtuluşçu bilinç seviyesini, elde ettiğim bilgileri ışığında değerlendirmeye ve bu temelde bir kaniya varmaya çalışıyordum. Yani bu süreç içerisinde de fiziki olarak oldukça uzaklarda olduğum halde, düşüncede ülke zemininde yaşanan gelişmelerin içinde olduğumu sanıyordum. Ancak, bu düşünceyi, ülkeye vardığıktan sonra gördüklerim karşısında hemen değiştirmek zorunda kaldım.

İzinde olduğum süre boyunca yaşadıklarım, gördüklerim, duyduklarım sayfalar alır. Bunlardan çok gezdiğim alanlarda halkın genel durumu, bilinç düzeyi vb. bazı örnekler vermek istiyorum.

Ulusal kurtuluş mücadelemiz, sadece kırsal alanlarda gelişmesi ve bu alanlardaki halkı bilinçlendirmemiş, aynı zamanda Kürdistan'ın tüm şehirlerinde yaşayan halkımız arasında da yankısını bulmuş ve giderek Türkiye'nin büyük metropollerinde yaşayan Kürdistanlı kitleler içinde de büyük yankı yaratmıştır. Bu kesimlerin de maddi ve manevi desteğini kazanmıştır. Adana, Mersin, Tarsus gibi Kürdistanlıların çokça yaşadığı şehirlerde yoğun bir bilinçlenme vardır. Bu alanda en çok ezilen, baskı altında olan ve yine işten işe koşturularak sömürülen Kürdistanlı kadınlardır. Bu alanlardaki kadınlarımızın hem emek güçleri çok ucuza kiralanan hem de her türlü hakarete maruz bırakılmaktadırlar. Tüm bunlara rağmen, en çok iklimine sahip çıkmaya çalışan ve pasif de

olsa bazı eylemler geliştiren bu kesimdir.

Bu alanda yaşanan onlarca örnekte Mayıs ayındaki bir olayı vermek bile kadınlarımızın bilinç düzeyini göstermeye yeterlidir.

Tarsus'ta Kürdistanlılar'ın yoğun olduğu bir mahallede bir Kürdistanlı'nın komşularından biri polistir. Polis hanımı ile pek konuşulmaz. Ama bir gün birkaç kadın oturup sohbet ederlerken polisin hanımı da gelir yanlarına oturur ve sohbeta katılır. Sohbet sırasında, bir gün önce televizyonda gösterilen bir eylemden söz açılır. Polisin hanımı; "Yine bir teröristi öldürmüşlerdi. Eh teröristlik yapmanın sonu işte böyle olur" der. Sözleri biter bitmez, kadınlardan biri onun üzerine atlar ve bir hafta yataktan kalkamayacak şekilde hep birlikte döverler. Gerekçe, neden "terörist" dediğidir.

Olay duyulur duyulmaz mahalledeki tüm faşistler polislerle birleşerek o mahalledeki Kürdistanlılar'ı dövmeye başlarlar. Akşam kahveden gelen beş Kürdistanlı'ya 25-30 kadar faşist ve polis saldırır. Bunu gören kadınlar da birbirlerine haber vererek karşı saldırıya geçerler. Sivil faşist ve polis sürüsünü karakola kadar kovalarlar. Polis karakolununun da camlarını kırarak geri gelirler. Olayda sivil faşist ve polislerden birkaç kişi de yaralanır.

Elbette bunları yapabilmek için insanların yaptıkları işe sonuna kadar inanmış olmaları gerekir. Bilinçli olmaları gerekir.

İstanbul, İzmir gibi metropollerden onlarca gencin mücadeleye, savaşa katılması, bu alan-

lardaki faaliyetleri, örgütlülüğü halkın ulusal bilinç seviyesini en güzel şekilde dile getirmektedir. Çalışmak için bu alanlara giden Kürdistanlı gençler, kısa süre sonra mücadeleye en aktif düzeyde katılmaktadırlar. Üç yıl önce hiçbir şeyden haberi olmayan çocukluk arkadaşlarımızın mücadeleye katılmış olduklarını duyduğumda yaşadığım duyguları ifade edebilmek oldukça zor.

Özellikle Türkiye'nin güney illerinde yaşayan halkımızın bilinçliliği, mücadeleye sahip çıkışı ve ulusal kurtuluş mücadelemizin öncü güçleri PKK, ERNK ve ARGK etrafında kenetlenişi, düşmanı endişelendirmekte ve bu temelde tedbirler almaya zorlanmaktadır. Bu nedenle düşman, son zamanlarda bu alanlardaki gençleri kontrol altında tutabilmek için emekli bir MİT elemanı albayı ve buna bağlı olarak çalışan elli kadar MİT elemanını görevlendirmiştir. Bunlar işsizlikten yararlanarak gençleri bazı ülkelere göndereceklerini, polis yapacaklarını vaadederek kendi ağlarına düşürmeye çalışmaktadırlar.

Kürdistan'a girişle birlikte her şey de değişiyor. Burada TC devletinin değil, halkın kendi kuralları geçerli. Otobüs gibi toplu taşıma araçlarında özellikle Kürtçe konuşuluyor. Bu, biraz da inadına yapıyor.

Halkın yüzünden kararlılık okunuyor, kendine güven duygusu hakim. Kararlı, emin adımlarla yere basıyor. Bunlar Diyarbakır dahil, Kürdistan'ın Diyarbakır'ın doğusunda kalan tüm şehirlerinde hakim.

Diyarbakır Dicle Üniversitesisi'nin kampüsünde şehit Zekiye

ALKAN'ın afişi asılı. Çerçeveli vitrin içindeki afişin etrafını "Kürdistan Tarihi" ve "Zekiye ALKAN'ın geçmişi" süslüyor. Kürdistan Tarihi başlıklı yazıyı okuyamadım, ama PKK-ERNK-ARGK isimleri göze çok çarpıyordu.

Diyarbakır içerisinde polislerin tek tek dolaştığı görülmemiştir. Her iki resmi polisi, bir sivil polisin koruduğu söyleniyordu. Askerlerin durumu da farklı değildi. Farklı olan, yüzlerindeki korku izleriydi.

Gercüş, Midyat ve Nusaybin'de Türkçe konuşmak oldukça riskli. Eğer Türkçe konuşursanız, alışverişte normal fiatın iki katını ödememiz gerekir. Çayı Türkçe isterseniz, kesinlikle çayın en bayatı ve içine de bazı şeyler karıştırılarak önünüze konur.

Buralarda asker ve özel timlerin yüzünde korkunun en katmerlisi okunuyor. Mesela Midyat'ta, karşıdan bir panzer dolu su asker geliyordu. Panzerin üzerinde makineli tüfeğin yanı sıra, elleri tetikte çevreyi gözleyen yedi-sekiz asker vardı. Panzer bankanın önünde durduğunda iki asker hemen banka kapısının birer tarafına geçerek tam tetikte bekliyor. Bu arada panzerin kapısı açılıp içinden çıkan bir kişi adeta koşarcasına hızla bankaya giriyor. Bu sömürgeci grubun içinde bulunduğu ruh hali karşısında gülmek elde değildi.

TC devletinin ordu teşkilatında çalışan bir yurtseverle konuştum. Askerler, sürekli talimatların geldiği, bunlarda "halkın tepkisini çekmemek için normal şartlarda ne olursa olsun halka çok iyi davranılması gerektiği"nin yazılı olduğunu söylüyordu. Tabii bunun TC'nin saldırgan, vah-

şi, katliamcı özünü örtmek için yapıldığını ve özellikle Mart ayında başlayarak gelişen Serihildan'ın TC'yi büyük bir çıkmaza soktuğunu da ekliyordu.

Aslında gerek Kürdistan gerekse Türkiye metropollerinde gördüğüm, duyduğum her şeyi yazmaya kalksam, bu bir kitap olur. Ama bütün gezdiğim yerlerde gördüklerim ve halkın gerek gerilla ve mücadelesine gerekse TC devleti ve ordusuna ilişkin anlattıkları ve aldıkları tavrı beni bir sonuçta ulaştırdı:

Kürdistan'da bugün bir ikili iktidar durumu yaşanmaktadır. Biri TC devleti iktidardır, ki bu en zayıf olanıdır. Diğeri ise, Partimiz PKK önderliğinde gelişen ulusal kurtuluş mücadelemizin yarattığı iktidardır. TC iktidarı, halkı, binbir hile, entrika, siyasal, ekonomik "tedbir" ile kendisine bağlamaya, kendi kontrolü altına almaya çalışmaktadır. PKK otoritesi, iktidarı ise, tamamen halkın gönüllü birliğinde, özgür iradesinde ve isteğinde ifadesini bulmaktadır. Halkın kendi isteği, özgür iradesi ve gönüllü kabul ettiği iktidardır.

Kutsal bir amaç doğrultusunda kendi önderliği etrafında birliğini yaratmış, eyleme kalkmış ve topyekün Serihildanı yaşayan bir halkın amacına ulaşmadığı, tarihin hiçbir döneminde görülmemiştir. Bugün halkımızın yaşadığı bunun ta kendisidir. Ve bu da tarihin en görkemli sayfalarından birisidir.

Bu halk bu kadar kısa bir zaman dilimine Partisi, Cephesi, Ordusu önderliğinde bu kadar gelişmeyi sığdırdığına göre, çok kısa bir zaman içinde asıl amacı olan ulusal bağımsızlık ve özgürlüğüne de ulaşacaktır. Bundan dost ya da düşman hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

R. Rênas

“Kürdistan, Kürt halkından başka kimin olabilir?”

Kaderi zalimlerin, sahtekarların ve genelde kafirlerin elinde olan mazlum ve perişan Kürt halkı, ben bir medrese hocası olarak anavatanımız Kürdistan'da birbirini takip eden vicdansızlıklara karşı artık sabrın taşmasıyla beraber birkaç noktaya değinmek istiyorum.

Sayın molla ve müftülerin dik-katine!

İslam hukukunda, kim hangi toprağın üzerinde yaşıyorsa, o toprağın mülkiyeti onundur, yasa- sı yok mudur? Varsa Kürdistan, Kürt halkından başka kimin olabilir? Bunun yanında cuma namazı, zekat, hac vb. farzlar kimlere farzdır? Hür ve özgür olan insanlara. Peki bir insanın kendi inandığına inancı doğrultusunda ibadet etmesi, ana dili, kültürü ve kendi ana diliyle bilinçlenmesi yasaksa, zorla evinden yurdundan çıkarılıp kovuluyorsa, toplumun önünde namusuna zorla tecavüz ediliyorsa, bu insan kısmen de olsa köle değil midir? Madem köle ise, hangi fetvaya göre bu insanın malı zekat adı altında başkalarına caizdir? O insanın kendisini yeryüzünde bütün bu kanlı azaplardan ve en doğru anlamıyla kölelikten kurtarmak için mücadeleye veren şehit ve kahramanlara caiz değildir.

Öte yandan şöyle bir söylem var: Kürtçülük, milliyetçilik, asabiyyet ve kavmiyettir. Peygam-

ber efendimiz milliyetçilik hakkında şunları sıralamıştır: "Kim milliyetçilik yaparsa, o bizden değildir. Kim milliyetçilik uğruna savaşarsa o bizden değildir vs." O esnada, "Milliyetçilik nedir, ya resulullah" sorusuna ise efendimiz, "Zalim olan kavmini savunmaktadır" cevabını veriyor. Demek ki, Hz. Muhammed (Allahın selamı üzerinde olsun)'in tarif ettiği milliyetçilik, asabiyyet vb. ancak faşizmdir. Bu halde kime sorarsak soralım, Kürt halkı mazlumdur, onu sömürenler faşistler, zalimdirler, haksızdırlar.

Efendimizin haklı-haksız konusunda söylediği hadisi şerife göre, kim haksızlık karşısında hakka görüp sükut ederse, yani o hakkı dile getirmezse, işte o insan dilsiz yaratıktır. Yani kim Kürdistan halkının hakkını bile bile savunmazsa, o kimse peygamberimizin dediğine göre lal bir yaratıktır. Bunun hesabını siz yapın kardeşlerim.

Diğeryandan, öldürme ve katli olayları konusunda yüce Allah şöyle buyuruyor: Kim dünyada inançlı bir kimseyi haksız olarak öldürürse, onun cezası ebediyen cehennemdir. O halde Kürdistan'ı işgal eden tüm güçler bunu yapıyorlar. Kürt halkı da aynısını yaparsa nasıl olur? Bu konuda yüce Allah şöyle buyuruyor: Kim size zulüm ve haksızlık ediyorsa, siz de ona, onun size

yaptığı kadar yapın. Bu ayete göre Kürt halkı bu güçlere karşı ne yaparsa yapsın şer'an caizdir, haklıdır. Çünkü onların yapmadığı hiçbir şey kalmadı.

Kahrolsun zalimler. Allah mazlumlara yardımcı olsun, özellikle de ARGK birliklerine ve ERNK'ye!

Kardeşiniz / Melle Bedo

“Kürt insan olmaya layıktır”

Halkımız dindardır. Düşman onu dinle kandırmaya çalışıyor. "Bunlar komünisttir" diyor. Devlet, Kürt halkına karşı dini kullanıyor. Şayet bizler de doğruları halka anlatır, yanımıza alim insanları alırsak, halkı kimse durduramaz. Çünkü devrim birkaç kişiyle olmaz. Devrim, toplumun aydınıyla, yazarıyla, esnafıyla, işçisiyle, köylüsüyle, komünistleriyle, dindarıyla, kısacası en ucra köşede bulunan insanlarıyla olur, devrimin buna ihtiyacı vardır.

Ne olursa olsun, hareketimizin sönmesine izin vermeyelim. Bu hareketin sönmesi demek, Kürt halkının yok olması demektir. Partiye Karkeran, Kürt halkının kurtuluşu ve milletten doğan bir güçtür artık. Bu hareket Kürdistan'da faal, yani millet korkmadan seve seve savunuyor. Burada bir geceye gittim. Tiyatrodan çok etkilendim. Ağlamaya başladım. Sonra aniden kendime gelerek Kürt ağlar mu diye sordum. Hayır Kürt şehit olur. Cenge gider, düşmanla savaşır. Kürt yiğittir. Kürt korkmaz. Kürt insan olmaya layıktır.

- Kahrolsun kölelik, yaşasın özgürlük!

Mardinli İbrahim / İsviçre

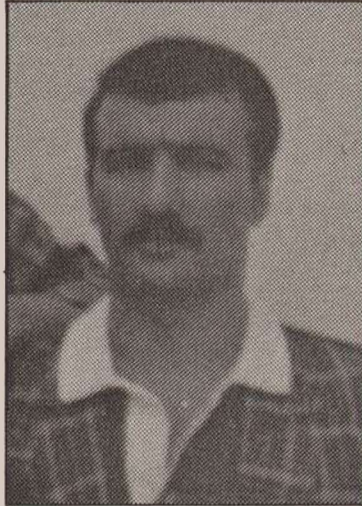
MEDYALI ÇOCUKLARA

Biz söz verdik
umut inanc yüklü
yarınlar yaratacağiz
kurşun olacağız
kızgın namflulara
sevdayı taşıyacağız yarınlar
umut olacağız göz bebeklerinde
Onlar da henüz tadamadılar
bizim de hasret kaldığımız sevdayı.
Öğrendikleri tek şey oldu acı
köy meydanlarında
çılgınlığını duyarken anaların
düşmanı tanıdılar.
Karanlık hücrelere misafir oldular
MAZLUM'u tanıdılar.
Minnacık bedenleriyle
tankları durdurdular.
Bu kavgayı biz böyle öğrendik
sen de böyle öğreneceksin
ve 15'inde
bir FİLİNTA'ya sevdalanacaksın
bir koku olacak sende
has yigitliklerin kokusu
MAZLUM'un kokusu.
Sen
MAZLUM'ları yaşatacağsın
MAZLUM'larla yaşayarak
çünkü sen
MEDYA'nın çocuğusun!..

Bedran / Bonn

“Siz Kürdistan çocuklarının kaybedecek zamanı yoktur. Ülkenin sizlere ihtiyacı var..”

PKK'li savaş esiri Hasan Baraçkılıç'ın, hakkında ki idam kararının kesilmesinden üç ay sonra oğluna yazdığı mektubu, Türk sömürgeciliğinin idamların infazını hızlandırma yönündeki girişimleri nedeniyle yayınlıyoruz.

keskin bakışlar fırlatarak, küçük parmaklarıyla zafer işaretleri yaparak ve silahlı düşman güçlerinin üzerine zılgıt seslerinin eşliğinde taş ve sopalarla korkusuzca yürüyerek nasıl bir önderliğin ve nasıl bir ülkenin çocukları olduklarını, küçük ama onurlu yürekleriyle ve kavgalarıyla ispatladılar.

İşte sevgili oğlum, sen böyle soylu bir kavganın sürdürdüğü bir ülkenin çocuğusun. Bunu da asla unutmamalısın. Bundan dolayı yüreğın “kocaman” olmalıdır ki, zılgıt çalarak, sloganlar haykırarak soylu kavgalarda onurluca ölümlere gidişleri o temiz ve öfkeyle kabaran yüreğine sığdırabilisin.

Canım oğlum, her namuslu insan, ülkemizde yürütülen bu soylu kavgada yerini almaktadır. Sen de bu ülkenin bir ferdisin. Zamanı geldiğinde yerinin iyiden, güzelden ve doğrudan yana olacağına ve bu soylu kavgada yer alacağına yüreğinden inanıyorum. Şimdiden kendini buna hazırlaman için, her türlü olanağa sahipsin. Her ne kadar ülkemizin zor yaşam koşullarından nasibini aldıysan da, şu anda sana sunulan olanaklardan dolayı yine de şanslı sayılırsın. Seni Avrupa'ya göndermemin nedeni, daha küçük yaşta Parti

yaşamıyla tanışmanı sağlama, çağdaş-bilimsel düşünceyle kendini yetiştirebilme olanaklarına kavuşmanı sağlamak içindi. Avrupa'da bugün senin bulunduğün çevrede bunun ortamı ve olanakları vardır. İyi bir eğitim görmekle ülkene, halkına, insanlığa ve Partiye daha yararlı olacağına inanıyorum. Parti bu konuda sana imkanlar sağlayacak. Sana düşen görev ise, kendini tamamıyla Parti yaşamıyla bütünleştirmendir. Tam da öğrenme çağında, her türlü olanakların bulunduğu bir ortamda bilimle tanışmak, Parti yaşamıyla tanışmak senin için inanki bulunmaz bir fırsattır. Bu imkanlar her Kürdistanlı çocuğa nasip olmaz. Bunu çok iyi değerlendirmelisin. Ulusal kurtuluş mücadelemizin önemini bir an önce kavramak ve bu bilimsel gerçeğe sarılmak ve bunun için devrim sürecinde olsun bağımsızlık sonrası ülkenin inşası sürecinde olsun ya da devrimin sürekli kılınmasında olsun tüm bu gelişmeler için şimdiden kendini en iyi bir biçimde hazırlamalıdır. Burada ancak iyi bir eğitim almakla mümkündür. Bundan dolayı da eğitime çok önem vermelisin.

Sevgili oğlum, siz Kürdistan çocuklarının kaybedecek zamanı yoktur. Ülkenin sizlere ih-

tiyacı var, insanlığın sizlere ihtiyacı var, dünyadaki ezilen ve sömürülen toplumların çabalarına ihtiyaçları var. Önderliğimiz soylu görevleri önünüze koymuştur. Sizlerin de gelecekte bu soylu görevlere cevap verebilmeniz ve üstünüze düşen görevi yerine getirebilmeniz için herşeyden önce Parti ideoloji ve politikasını en iyi bir biçimde kavrayıp özümsememiz gerekecek. Bu da yine iyi bir eğitimle mümkündür.

Sevgili Mazlumcuğum, yazılacak, yazılması gereken o kadar çok şey var ki, ama bir anlatılabilecek kadar yazılabilmeyeceğim. Bulanık mehtaplarını ülkemizin, ülkemizin... bütün mesele buradadır. Anlatmak ve anlatılanları yapmak... Sevgili oğlum, senin ve tüm Kürdistan çocuklarının geleceğini yaratma uğruna yürüteceğiniz mücadelemizde başarılar dilerim.

Canım oğlum, bu mektupla bir de çiçek göndermek isterdim. Ülkemizin kırlarında yetişmiş, şafakta doğan güneş görmüş geleceğin mutluluğunu sunan bir çiçek!.. Kokusunda sevgi ve özlemi sana iletme için...

Seni çok seviyorum, özlem ve hasretle kucaklar, doyuya öperim

Baban

Nazilli Cezaevi / 26.8.1990

Canım Oğlum,
Bu mektubu sana TC faşizminin zindanlarında, hakkımdaki idam kararından üç ay sonra, 26.8.1990 tarihinde yazıyorum.

Sevgili oğlum, ben de binlerce Kürdistanlı gibi ülkem ve halkımı sevdim. Tıpkı seni sevdiğim gibi. Sevgimin gereklerini de yerine getirdim ve getirmeye çalışıyorum. Bundan asla vazgeçmedim. Vazgeçemediğim için de, TC faşizmi tarafından idamla cezalandırıldım. Yüzlerce Kürdistanlı gibi, yüzlerce PKK'li gibi. Ben de PKK'nin bir savaşçısı olarak düşmanın intikamcı bir zihniyetle, ulusal ve sınıfsal kinle vermiş olduğu idam kararını soğukkanlılıkla karşıladım. Sonuna kadar da cesaretim ve soğukkanlılığı koruyacağım. Bizim bu tür ölümlere karşı tavrımız nettir; şehitlerimiz bu tavrımızı yaşamlarıyla ortaya koydular. Şehitlerimizin gösterdiği kahramanca tavrı, günü geldiğinde hepimizin tavrı olacaktır.

Sevgili Mazlumcuğum, düşmana esir düştüğümde sen daha birbuçuk aylıktın. Ülkeneye karabasan gibi çöken faşist sömürgecilikten habersiz, kendi küçük ve tertemiz dünyanda yaşıyordun. Faşizm, senin o minnacık ve tertemiz dünyana girmede gecikmedi. Daha .... gününü bile doldurmadan, sen de “suçlu” görüldün ve annenle birlikte otuz gün işkencede tutuldun. Otuz gün işkencede ninni değil, işkence seslerini duyuyordun. Daha o zaman TC faşizminin vahşetiyle karşılaştın, ona tanık oldun, ama buna bir anlam veremiyordun, veremezdin de. İnsanların hemcinslerine karşı nasıl bu denli vahşileşeceğine, saldırganlaşacağına elbette anlam veremezdin.

Ben Elazığ Cezaevi'ndeyken, seni ziyaretime getirdiler. O zaman daha bebektin, minnacıktın; tellerin arkasında annenine kucaklarında o güzel, temiz ve sevimli gözleriyle bana bakıp duruyordun. Seni kucaklayıp sevmek istiyordum, ama aramızda demir parmaklıklar ve orada bekleyen cehennem zebanileri, gardiyanlar vardı.

İşte, sevgili oğlum, dünyamızda ilk karşılaştığın yerler buralar oldu. Ben Elazığ, Diyarbakır, Eskişehir vd. faşizmin zindanlarında baskıya, zulme ve kişiliksizleştirmeye karşı, yüzlerce PKK direnişçisi gibi direnerek onurlu bir yaşamı idame ettirmeye çalıştım. Ve bugün TC, idam kararını alarak yoluma idam sephaları kurmuştur. Bu durumda bana düşen en soylu ve onurlu görev, Kürdistan halkına, devrim şehitlerimize ve Başkan APO'ya layık olacak bir tavır sergilemektir. Bunun için idam sephalarına, devrimci azim, kararlılık, cesaret ve devrimci bilinçle yür-

rüyerek, hiçbir ikircikliliğe kapılmadan ve siz Kürdistan çocuklarını onurlandırıcısına sloganlar haykırarak sandalyeyi fırlatacağımızdan hiçbir kuşkunuz olmasın.

Sevgili oğlum, insanlığın kıntısının bile kalmadığı bir ülkede, benim yapacağım en soylu ve onurluca davranış, şehitlerimizin ölümleriyle yaşamın yaratıldığı direniş çizgisinde azim ve kararlılıkla yürümektir. Babanın bu tavrını anlayacağın kanısındayım. Biliyorum, daha yeni onuncu yaşına bastın. İnsanların idam edilmesini, hele çocukların özgürce ve mutlu gülüp eğleneceği bir ülkenin bağımsızlığı uğruna mücadelesini anlayamazsın, anlasan da o küçük, tertemiz yüreğine sığdıramazsın. Elbette ki, tüm bunların kabulü senin için kolay olmayacak, bunu da biliyorum sevgili oğlum. Bildiğim başka bir şey daha var; o da senin, ulusal kurtuluş mücadelesinin çağdaş ve bilimsel bir temelinde en şiddetli yaşandığı, geri bırakılmış sömürge bir ülkenin çocuğu olmandır. Yaşının küçük olmasına rağmen, bu kısa zaman dilimi içerisinde birçok şey yaşadın ve gördün. Geri bırakılmış, çağdaş insanlığın seviyesine ulaşması engellenmiş mazlum bir halkın çocuğu olmak, faşizmin zincirlerinden boşaldığı ve pervasızlaştığı bir dönemde dünyaya gelmek seni, bir çocuğun yaşaması gerekenlerden alıkoymuştur. Bir Avrupalı çocuk gibi özene-bezene büyü-tülmedin ve bir çocuk için olması gereken imkanlara sahip olmadın, olamazdın da. Halkımız üzerindeki baskı ve zulümden her Kürdistanlı çocuk gibi senin de nasibini alman kaçınılmazdı. Kürdistan gibi bir ülkenin çocuğu olmak demek, küçük ve tertemiz yürekleriyle ve de beyinleriyle faşist-sömürgeci güçlere karşı varolmanın, dirilmenin, onurlu bir yaşama kavuşmanın savaşını vermek; iyiye, güzele, doğruya ve mutluluğa kavuşmak, kır çiçekleri arasında özgürce gülüp eğlenmek için büyük işlerin üstesinden gelmek ve en soylu ve onurlu kavgalara atılmak demektir. Bugün Kürdistan'da insanca ve onurluca yaşamın yolu, her yaşta insanın olağanüstü bir çaba ve azim içerisinde bulunması ve bu uğurdaki diriliş mücadelesini yükseltmesinden geçer.

Kürdistan kadını, genci ve ihtiyacı gibi Kürdistan çocuğu da bağımsızlık kavgasındaki onurlu yerini almıştır. Kürdistan'ın küçük generalleri Nusaybin'de, Cizre'de ve Kürdistan'ın daha birçok yerinde düşman üzerine kaşlarını çatarak, parlı gözleriyle

“Bir tek kişi de kalsak direneceğiz...”

Dün gece Diyarbakır'dan bir grup (6 kişi, bir kişi de Partizan'dan) arkadaşları sürgün gelmişti. Bugün öğleden sonra ziyaretlerine gittim. Koşuk kalabalıktı, diğer koşuklardan “hoşgeldin”e gelenler vardı. Arkadaşlar perişandı. Tıpkı '88 Ekim'inde bize yapılanları gibiymiş. Arkadaşlarda işkence izleri vardı. Gece saat 10.00'dan sabah saat 4.30-5'e kadar sürmüş operasyon. Özel tim, komando, polis ve sivil personel eşliğinde olmuş herşey. Yani normal bir “sevk” değil, sürgün politikasının Diyarbakır yüzüdü. Öteden beri, özellikle '88'den sonra başvuru bir politikadır. Örgütlülüğü dağıtmak, Diyarbakır'ın geleneksel direnişçi yapısını silmek istiyorlar. Cezaevindeki tüm eski arkadaşlar, genciyle yaşlıyla tümü sürülmüş. Buraya düşen

pay, bunlar. Geriye kalanların hepsi yeni. Ve büyük çoğunluk yurtsever köylü. Yeniden bir i-tiraf-teslim alma politikasını gündeme getirerek -ki zaten gündemden çıkmadı- potansiyeli yedeklemeyi hedefliyorlar. Ama

bunda başarılı olamayacaklar.

Diyarbakır tüm halkımıza mal olmuş. Orada yaşananlar ve yaratılanlar halkımızın belleğinde... Çoğu, ikinci, üçüncü kez yatıyor, yabancı değil. Arkadaşları zor kullanarak aldıklarında “Bir tek kişi de kalsak direneceğiz, değerleri koruyacağız, gerekirse canımızı ortaya koyacağız...” diye bağırıyorlar. Diyarbakır'ı bir gün yaşamak bile, onu korumaya, ona sahip çıkmaya yetecek bilinci yaratmaya yeter... İnanıyorum ki 12 yaşlarındaki çocuklarımızdan 90 yaşındaki dedelerimize kadar o korkuyu yenmiş değerli yürekler, geleneğe sonuna kadar bağlı kalacak ve onun sürdürücüleri olacaktır.

Sürgünü ve işkenceleri protesto için açlık grevleri başlamış. Bu, giderek yayılır. Bunlar sıradan bir sevk ya da Adalet Bakanlığı'nın bir tasarrufu değil. Bizzat Kozakçoğlu'nun, daha üstün (MGK) programı dahilinde uygulanan bir zincirin halkası, “yok etme-dağıtma” yöntemleridir.

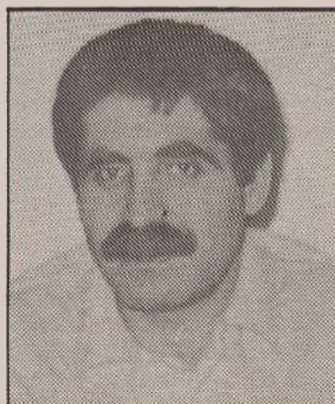
Sungurlu, kamuoyunu yatıştırma telaşında. “Bizim insanlarımız tek kişilik hücrelerde mutlu olmaz” demiş ve tek kişilik hücreleri yaygınlaştırmak niyetinde olmadığını beyan etmiş... Herşeye nasıl da bir kılıf bulunuyor!

Antep'ten mektup aldık. Bütün haklar ‘askıya’ alınmış. Havalandırma bile yasaklanmış.

Arkadaşları döverlerken (kallas, özel sopa, cop ve zincirle dövmüşler), “Söyle, kaç asker vurdun”, “Kaç polis vurdun” diyorlarmış. Bizimki Esat Oktay'ın haklanması denk geldiği için bol bol Esat copları yiyorduk. Şimdi de asker, özel tim copu-sopası yenmiş...

Sakine Cansız
Çanakale Cezaevi
10.10.1990

“...Bir darbeyle kazanılmış haklarımız alındı...”

Dünyada, Körfez'de böyle hızlı gelişmeler olurken bizde de oldu. Geçen Çarşamba bizim blokta tünelle bulunduk. Aynı gün boşaltıldılar. Ve bu ara peşpeşe yasak talimatları ya-

ynlandı. Bir darbe havasıyla yılanın kazanılmış hakları iki-üç talimatla askıya alındı. Bir haftadır tüm cezaevine hücre cezası uygulanıyor, havalandırma da yok. Güya tamir işleriyle uğraşılıyor. Savcı bugün havalandırmaya çıkarılacağını bildirmiş. Neyse, bunlar alışkın olduğumuz haller, söyle veya böyle çözeriz. Ama tarihi bir fırsat kaçırılmış oldu. Emeklerin heba olması, ne kadar soğukkanlı karşılanırsa da etkiliyor.

Buradaki durumumuz belli değil. Buradan alınma olasılığı kesin gibi. Bol propagandasını yaptıkları Eskişehir mezarlığını da açtılar. Büyük ihtimale o tarafa verirler yönümüzü.

Muzaffer Ayata
Antep Cezaevi / 3.10.1990

Sigara dumanı

Ahmet Yavuz

- Çabuk lan yavaşlar, giyen kapının önünde dizilsin emrine karşın, boyun eğmiş tutsaklar, bir rezilliğin yaşanacağını bile bile tereddütlü bir şekilde de olsa giymekten geri kalmadılar. Çünkü düşmanın fiziki dayatmalarına boyun eğmişlerdi. Bu durum da, boyun eğişin bedeli ve doğal sonuçlarından. Elbiselerini indirip, iç çamaşırlarını giyen her tutsak, külot-atlet katında kapı önünde diziliyor ve birazdan başlarına geleceklerin aşırı korkusu içinde tir tir titiyorlardı. İç çamaşırlarının tümü giyildiğinde, kapıyı açan gardiyan, "dışarıya" emrini vermesiyle bir maraton koşusuna çıkacak olan sporcuları andıran tutsaklar, kapıdan dışarıya tek tek fırladılar. Koridorda yan yana dizildiler. İki kutu deterjan ise, su bidonlarından biraz ötede tutsaklara, "biraz sonra ellerinizden öpeceğiz" dercesine, üzerlerindeki renkli yazılarıyla gülmüşyor gibiydiler.

Gardiyan:

- Bidonlardaki suyun yarısını dökün, dediğinde, tutsaklar aynı tempoyla hep beraber:

- Emredersin komutanım, dedikten sonra suyun yarısını döktiler. Gardiyan, "yatın" komutunu verdiğinde, tutsaklar yüz üstü yere yattılar.

- Sürün!

Derin bir suda yüzüyorlarmışcasına kulaç atan ve dizlerine kuvvet verip sürünen tutsaklar döktükleri suyu böylece her tarafı dağdırmış oldular. Gardiyan:

- Kalk, yat... kalk, diyerek, tutsakları bir lastik topuna dönüştürmüştü...

Ayrıca kalkan tutsaklara gardiyan:

- Deterjanı alın ve çeşitli yerlere dökün. Bidonlarda kalan suyun yarısını da dökün, dedi.

Verilen emirleri yerine getiren tutsaklara yeni bir emir vermeyi düşünüyordu gardiyan. Gardiyan yeni emri patlatmadan önce, yavaş yavaş ve kaygısız bir tarzda, sol kalçasının üstünde asılı duran jopu kınından çıkarıldı... "Yat, sürün!" demesinin ardından yerde sürünen tutsaklara, avarın saldıran bir sırtlan gibi jopuyla saldırdı. Sırt, kafa, kol, kalça... demeden rastgele vurmaya başladı. Birinin sırtından diğerine atlayarak;

- İb..ler, bu ne biçim sürüne, sürünenin ne olduğunu göstereceğim size... Şeklinde konuşarak ve bu yönlü konuşmasını adı kuffirlerle perçinleyerek, ayağını, ağzını ve kollarını şaha kaldırmıştı.

İnleme, işkence çığlıkları ve darbelerden kurtulmak için canını dişine takarak sürünen tutsakları, koridorun başında bekleyen bir grup işkenceci gardiyan da, kahkahalar atarak seyrediyordu. Tutsakların çığlıklarıyla gardiyanların kahkahaları birbirini iten iki miknatıs kutbu gibi, ayrı tonlarda yankısını koridor duvarlarında buluyordu.

Su ile deterjan köpüğünün yükselişi ve yerlerde çırpınarak sürünen tutsakların çığlıkları... Sanki, kozalarından çıkarılmış pamuk yığınlarının arasında oynayan köylü çocuklarını çıkardığı sevinç nidaları oluyordu gardiyanların gözünde. Çünkü onların gözünde işkencenin yarattığı her

manzara bir "şahaser"di...

İşkenceleri sonucunda bayılan bir tutsak, yüz üstü köpüklerin içinde yatıyordu. Bu "eser"ini yakından incelemek için gardiyan, yatan tutsağın yanına geleerek var gücüyle tutsağın kalçalarını joplamağa başladı. Tutsak tepkisizdi. Gardiyan, potinlerinin ucuyla tutsağın sağına-soluna dokunduktan sonra, bir kahkaha attı. Ve sürünen diğer tutsaklara, "kalkın, buraya gelin" dedi. Yeni bir eğlence(!) biçimini keşfettiğinin sevinci içindeydi.

Sürünmeyle, tutsaklar deterjan köpüğünü havalandırma kapısına yakın bir yere kadar götürüp toplamışlardı. İşkence ve sürünme sonucu bitkin düşen tutsaklar, gardiyanın komutuna uyarak, gardiyanın yanında yan yana dizildiler.

Tepeden tırnağa deterjan köpüğüyle kaplanan tutsaklar, kefene sarılı birer ölü gibiydiler. Kefene sarılı ölülerden tek farkları, azrailin denetimine geçmeden beyinleri ve çok sönük de olsa gözlerindeki umut parıltılarıydı. Gardiyan:

- İki kişi ayağından tutsun, diyerek yerdeki tutsağı parmağıyla işaret etti ve her biri bir ayağından tutup "yerde sürükleyin" emrini de hemen ekledi.

Bir Roma savaş arabasını andırıcasına, iki tutsak, yerdeki arkadaşlarının ayağından tutup yerde sürüklemeye çalıştılar. Gardiyan:

- Bu şekilde tüm koridoru paspaslayacaksınız diyerek, verdiği emrin yerine getirilmesi için arkadaşlarının ayağından tutan tutsaklara iki jop darbesini indirmeyi de ihmal etmedi. Ama nafi! Tutsaklarda takat kalmamıştı. Yerleri paspaslamak için arkadaşlarını sürükleyemiyorlardı. Buna gönülsüzlük ve aşırı derecede kendini dayatan isteksizlikte eklenince, arkadaşlarını yerden dahi kıpırdatamadılar. Gardiyan tekme-tokat, işkenceyle bunu yaptırmak istediye de başaramadı.

- Burakın lan beceriksizler, şimdi size göstereceğim, diyen gardiyan elindeki jopu kınına koydu. Ve yerdeki tutsağın ayak bileklerinden tutarak, kahkahalar eşliğinde, "Gördünüz mü? Bu böyle yapılır" şeklinde hem konuşuyor ve hem de tutsağı sürükliyordu. Sonu gelmez kahkahalarla, koridorun bir ucundan diğer bir ucuna tutsağı peşinde sürükliyordu. Deterjan sayesinde yerler kaygan olmuştu. Gardiyanın yere düşüşü, koridor başında duran diğer gardiyanların kahkaha kaynağını daha da güçlendirdi. Gardiyanlardan biri, yerdeki koğuş gardiyanına seslenerek:

- Taş arabası, tekerin mi patladı? Yürü a.cık, diyerek alaya aldı. Komik duruma düştüğüne ve "prestijinin" tutsaklar önünde sarıldığına kanaat getirmiş olacak ki, bunu onarmak için hemen yerden kalkarak tutsaklara "si..m sizi" dedi. Biraz önceki kahkahaları tarihe karışmış, kösele gibi yüzü bir kaplumbağanın boynunu andıran bir şekle bürünmüştü. Gardiyan tutsaklara,

- Yat, sürün, komutunu tekrardan verdi. Sürünen tutsaklar, koridorda deterjan köpüğü bırakmamışlardı. Bidonlarda ka-

lan suyu da, emirlerle yere döküp vücutlarıyla paspasladiktan sonra, baygın arkadaşlarının her bir yanından birisi tutarak, hem paspas, hem süpürge olmuş tutsaklar, Londra asfaltına dönüştürdükleri koridoru terk edip, koğuşa gittiler. Tüm tutsaklar da, içinde buldukları durum için "bu ne zamana kadar sürecektir", "nasıl kurtulabiliriz" sorularına yanıt bulma arayışı içindeydiler... Arayışlarında hep **Direnış** cevabını buluyorlardı. Mahkemelerde yapılan siyasi savunmalar ve benzeri çıkışlar, tüm tutsakları derin düşüncelere sevk etmişti.

Koğuşa giren tutsakların ilk etapta yaptıkları şey, biraz önce aldıkları iç çamaşırlarını üzerlerinden çıkartıp atmak oldu. Böylece beyaz 15 iç çamaşırı da miadını doldurmuş oluyordu, iki saat içinde...

Gardiyan "kantinden sigara aldım" demiş olmasına rağmen, halen tutsaklara vermemişti. Tutsaklar ne zaman sigaranın kendilerine verileceğinin merakı içindeydiler... Sigarayı içme hayalleriyle boğuşuyorlardı... Tutsaklar, gizli kapının açılmasıyla uğraşıldığını farkına varmamışlardı. Ani bir biçimde koğuş kapısının açılmasıyla, tutsaklar, bir grup işkenceci gardiyanı karşılarında buldular. Gerçi tutsaklar, bu tür ani baskınlara yabancı değillerdi. Bazen sabahın erken saatlerinde, bazen gece yarısı "tatlı" uykularından kaldırılıp, saatlerce işkenceye maruz kaldıkları ve bazen de yemek saatlerinde koğuş basılıp, yemek tabaklarının kafalarında param parça edildiği anlar çok olmuştu. Adeta bu tür ani baskınlara karşı "başışıklık" kazanmışlardı...

Koğuşu dolduran işkenceci gardiyanların sinsi sinsi sırtışı... her türlü vahşetin döl yatağına dönüştürmüştü koğuşu. Koğuşun içine yayılan gardiyanlar, her biri kendine göre gelişigüzel tutsaklara sataşmaya başladı. Bu sataşmalarıyla, sokaklardaki serseri çetelere taş çıkartıyorlardı. Gardiyanlardan biri, tutsaklara zorla yaptırılan duvardaki yağlı boya resimlerine baktı. Atatürk'ün "Kocatepede"ki resmini işaret ederek;

- Ulan koğuş sorumlusu, resimdeki kimdir?

- Atatürk komutanım!

- Bu ne biçim Atatürk olan. Si..m böyle Atatürk'ü!

- Emredersin komutanım!

- Kafasını si..min kafasına benzetmişsiniz, yeniden yapın!

- Emredersin komutanım!

Bu arada koğuş gardiyanı bağırarak;

- Kantinden istediğiniz sigaraları aldım. Şimdi bol bol içersiniz, hayatınızda hiç içmediğiniz kadar! Sigaraların tüm dumanından da faydalanacaksınız! Bunun için de pencereleri ve gözetleme deliklerini kapatacağım, der demez, hemen ekleyerek, pencereleri kapatın, gözetleme deliklerini yastıklarla kapatın, çabuk! emrini verdi. Tutsaklar hemen gözetlemeleri ve pencereleri kapattılar.

Tek sıra halinde yan yana dizilmiş olan tutsakların bir birinin önünde bir gardiyan durmuştu. Bir gardiyan da ortada geziyordu. Koğuş gardiyanı:

- Hesapladık... Herbirinize altı adet sigara düşüyor. Böylece herbirinizin ağzına altı sigara koyacağız. Yaktığımızda, altı sigaraya birden nefes vuracaksınız ve bırakacaksınız. Anlaşıldı mı? dedi.

- Emredersin komutanım!

Gardiyan tekrar konuşmaya başladığı sırada, tutsaklardan biri öne çıkarak:

- Komutanım ben sigara kullanmam, dedi. Bunun ardından cesaretini toplayan üç tutsak daha öne çıkarak, "ben de sigara kullanmıyorum" dediler. Gardiyan:

- Kesin ulan yavaşlar! Sigara içip-içmediğinizi sizden soran olmadı, diyerek her birisine bir kaç tekme sallayarak, "geçin yerinize! Daha iyi ya, şimdide kadar içmediniz, şimdi içeceksiniz" dedi.

Koğuş gardiyanı, sigara paketlerini ortada dolaşan gardiyanlara dağıttı. Sigara paketlerini alan gardiyanlar, her tutsağın ağzına altı sigara yerleştirdi. Bu yerleştirme işi bittikten sonra, her tutsağın önünde duran gardiyan, cebinden çakmağını (!!) çıkararak, önünde duran tutsağın ağzındaki sigaraları hep beraber yaktılar.

- Ulan çekin dediğimizde çekeceksiniz, bırakın dediğimizde, çektiğiniz dumanı dışarıya bırakacaksınız. Anlaşıldı mı? Direktifi ni koğuş gardiyanı verdiğinde, bazı tutsaklar, ağızlarındaki sigaraların varlığını unutarak "emredersin komutanım" emir tekrarını yapmaya kalkıştıklarından dolayı ağızlarındaki sigaralar fırlayarak yere düştü. Gardiyan:

- İb..ler, çabuk alın yerden, dedi.

Sigaraları yere düşen tutsaklar, sigaraları yerden toplayarak, tekrardan ağızlarına koydular.

- Çek! çekin lan çekin! Komutuyla bereber, her gardiyan, önünde durduğu tutsağın ağzında, mikroskop altındaki bir yaprağın anatomisini titizlikle inceleyen bir botanikçinin edasıyla, kafasını bir sağa bir sola eğerek bakıyordu.

- Bırak! Artık "tren" yola çıkmıştı. Her tutsağın ağzında bulunan altı sigaranın dumanı yükselmeye başladı.

- Çek!.. Bırak!.. çek... bırak... Koğuştaki kaçış yolunu bulamayan duman, bir kara bulut gibi tavanda birikmeye başladı.

- Çek... bırak... çek...

Göz gözü görmüyor! Sigaraların parlayan ateşi, gecenin zifiri karanlığında trafiğe kapatılmış bir yolda, kuyruk oluşturan arabaların farlarını andırıyordu.

Artık gardiyanların koğuştaki durmalarının bir anlamı kalmıyordu. Dumanın oluşturduğu kirliliği hava atmosferi sağlıklarına dokunabilirdi. Gardiyanlar hep beraber koğuşu terk ettiler. Koğuş gardiyanı kapı mazgalını açarak oradan emir vermeye başladı.

- Çek... bırak... çek...

"Çek" komutları, tutsakların ağızlarındaki sigaraları kemirip tüketen birer çekirge görevini görmüştü. Artık ağızlarındaki sigaraların ateşi dudaklarına dayanmıştı. Koğuş sorumlusu:

- Komutanım, sigaralar bitmek üzere, ateşi dudaklarınıza yapıştı.

- Numara yapma ulan.

Yapırsanız yapışın. Çek!

Sigaranın ateşi dudakların üzerinde etkisini gösterir göstermez, bazı tutsaklarda inleme ses-

lerinin yükselmesiyle, koğuş sorumlusu tekrardan;

- Komutanım dudaklarımız yanıyor dedi.

Gardiyan:

- Si..rim dudaklarınızı. Yere atın ve basın. Ateşi sönmemiş izmarit görmürsem yamulturum. Emir vermeye kadar da pencere ve gözetlemeler açılmasın, diyerek mazgalı kapattı.

Tüm tutsaklar, izmaritleri yere atarak, iyice basıp söndürdüler. Sigara dumanının bir kamulaj görevini görmesinden faydalanan tutsaklar, biraz da olsun rahat dolaşmayı ve yataklarında uzanmayı fırsat bildiler.

Koğuşun zula görevini gören köşesinde bir sigara ateşinin parıltıları Ali'nin gözlerine... "Bu kadar dumanın içinde kim sigara içebilir" biçiminde Ali, kendi kendisine meraklandı. Merak Ali'yi ateşe doğru iten bir miknatıs oldu. Dumanın içinde sigarayı içen Şemsi'den başkası olmazdı. Ali'nin çok zoruna gitmişti kendisine yakın olan arkadaşının bu tavrı... Sigara kullanmayan Ali, böyle bir ortamda Şemsi'nin sigara içmesine bir anlam veremiyordu. Köşede başı öne eğik vaziyette sigara içen Şemsi'ye Ali'nin seslenişi, uyuyan birine batırılan çuvaldız gibi etki yaptı. Ali:

- Şemsi ne yapıyorsun?

- Gördüğünüz gibi sigara içiyorum.

- Altı sigarayı içmen yetmedi mi?

- O şekilde sigara içmenin hiç bir anlamı ve tadı yok.

- Nasıl yok?

- Sen sigara kullanmadığından dolayı orasını bilemezsin.

- Peki içtiğin sigarayı nereden aşırıdın?

- Altı sigarayı ağzıma koyduklarında, bir tanesi iyi yanmamıştı, odur. Kaldı ki sigaradan daha çok ne var ki? Çevrene bir bakšana, ortak izmarit dolu.

Şemsi'nin bu son söyledikleri güdül del olsa, Ali'nin bir çevresine bakmasına yol açtı. Yerdeki sigara izmaritleri, ilaç serpen uçakların bombardımanına uğramış çekirge sürüleri veya otomatik bir silahtan arka kalan boş mermi kovanları görünümündeydi.

Ali bir izmaritlere ve bir de Şemsi'nin sigara içimine baktı.

- Sigarayı bırakmayı hiç düşünmüyor musun Şemsi?

- Hayır, sigara bırakılmaz ki, nasıl bıraktığımı da bilmiyorum dediğinde biraz da gülümsedi. Şemsi'nin gülümsemesi üzerine Ali sordu:

- Neden gülümsedin?

- Neden gülümsemeyeyim ki, sigara içmeyenler de artık sigara içmeye başlıyor. Sen de bana diyorsun ki gel sigarayı bırak.

- Kimdir bu sigarayı içmeyip te sigaraya başlayanlar?

- Bilmiyor musun? Biraz önce altı sigarayı bir hamlede ağzına koyup içerlerden biri de sen değil misin, dediğinde, Şemsi biraz daha esprisini derinleştirerek konuşmasına devam etti. "Sigaraya başlayanlar, yavaş yavaş, teker teker içerek, zamanla sigara keyifçisi olur. Sen de altı taneyi birden için, biraz dikkatli iç, bir tarafına dokunabilir" diyerek kıkırdı.

Devam edecek

İnsan Hakları Derneği'nin 3. Genel Kongresi'nden notlar

İHD'nin Kürdistan Şubeleri genel kurula ortak rapor sundular

Derneğin Diyarbakır, Siirt, Van, Urfa, Dersim, Adıyaman, Antep ve Malatya şube yöneticilerinin, "Bölge Raporu-Ekim 1990" adıyla Genel Kongreye sundukları rapor özette şu noktaları içeriyor:

1- 12 Eylül sürecinin pekiştirilmesi amacıyla Bölgemizde 25.10.1983 tarihinde yürürlüğe konulan 2935 sayılı Olağanüstü Hal Yasası, 10 Nisan 1990'da çıkarılan 413 ve bunu izleyen 424 ile 425 sayılı Kanun Hükümetindeki Kararnameler zinciri ile "Özel Bir Anayasa" niteliğine bürünmüştür. Esas amaç, devlet otoritesini şiddetle tesis etmek, ulusal ve toplumsal muhalefeti sindirmek, haklılık ve meşruluk temelinde yükselen özgürlük mücadelesinin gelişmesini engellemektir. SS kararnameleri, 1925 Takrir-i Sükûn yasanının, 1927 "Bazı Eşhadın Şark Muntıkasından Garp Vilayetlerine Nakline dair kanun" ile köy koruculuğu sisteminin ilkinin oluşturulan "İzale-i Sekavet Kanunu" ve Tunceli Kanunları'nun yeniden hortlatılmasıdır. Sansür, sürgün, yargı bağımsızlığının zedelenmesi, olağanüstü yetkilerle donatılması Bölge Valiliği uygulaması, yaşam hakkı dahil temel insan hak ve özgürlüklerini tüm den ihlal eden kararnameler zinciri, Bölgeyi tamamen tecrit etmeye yönelik bir politik amacın ürünü ve yönügedir.

Sayıları 30 bine varan köy korucuları sistemi, Hamidiye Alayları benzeri aşiretlerin zorla silahlandırılması, insanların zorlanması ve muhbirliğe zorlanması, sömürgecilerin uygulamaya koydukları "Böl, parçala, yönet" taktiklerinin önemli bir parçasıdır.

Son olarak Türkiye, Daimi Temsilciliği vasıtasıyla Avrupa Konseyi'ne başvurup Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesini gerekçe göstererek Elazığ, Bingöl, Dersim, Van, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Hakkari, Batman ve Şırnak illerinde insan haklarına saygı gösterme prensiplerini askıya aldığı resmen bildirmesi, baskının, işkencenin ve yoğun insan hakları ihlallerinin kabulünün resmi tescili ve bir utanç belgesidir.

Kararnamelerle başlayan süreç her ne kadar halkımızın özgürlük mücadelesini hedeflemekte ise de basına getirdiği sansür, bölgede şiddet unsuru kullanılarak gerçekleştirilen kitlesel sürgün, aydınlara, yazarlara, gazetecilere uygulanan baskıyla Türk halkını da kısıncasına almıştır.

Kararnamelerle getirilen yasaklar, emirler ve sansür uygulamaları asla meşru değildir. Bunlara boyun eğmemek, gerçekleri kamuoyuna ulaştırmak ve kararnamelere karşı kitlesel demokratik muhalefet örgütlemek, halklarımız arasında birliği ve dayanışmayı sağlamak, bugün insan hakları ve demokrasi yolundaki mücadelenin en yakıcı görevidir.

2- Emperyalist güçler, tek bir blok halinde hareket ederek, emperyalist silah tekelinin ürettiği kimyasal gazlarla Kürt Hiroşima'sı Halepçe'de 5000 Kürtü katleden faşist Saddam diktatörlüğünün yönetimindeki Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakını bahane ederek Türk, Kürt, Arap, tüm Ortadoğu halklarına büyük bir felaket getirecek bir savaşı Türkiye'yi de içine alarak

başlatmak istiyor.

Türkiye'nin emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda bir savaşa girmesi, ölümler dışında yıkıma giden ekonominin faturasını işçi ve emekçilere yükleyecek, özellikle Bölgemizde, halkımız üzerindeki baskı ve soykırım politikalarının derinleşmesine neden olacaktır.

Şimdiden Silopi, Cizre, Nusaybin ve Kızıltepe gibi ekonomisi esas olarak Irak'la yapılan ticarete dayanan bölge merkezleri birer ölü kent durumuna gelmişlerdir. Körfez krizinin yükü daha şimdiden İpek Yolu güzergahında bulunan kasaba insanlarımızın omuzlarına binmiştir ve sorun ciddi bir yardım programıyla acil çözüm beklemektedir.

Bir savaş durumunda Bölgemiz, kimyasal silahlar başta olmak üzere tüm kitlesel kırım silahlarının deneneceği bir manevra alanına dönüştürülecek, bu yolla ulusal ve toplumsal muhalefetin ezilmesi sağlanacaktır. Bu nedenle Türkiye'yi Irak'a karşı haksız bir savaşın içine çekme çabalarına karşı, tüm demokrasi ve barış güçleri kitlesel ve etkin bir tavır almalıdır. Bu savaş bizim savaşımız, bu savaş haklı bir savaş olamaz.

3- Ulusal haklar, insan haklarının vazgeçilmez temel bir öğesidir. Yıllardır halkımızın ulusal değerlerini reddeden inkar, talan ve asimilasyon politikaları, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi başta olmak üzere tüm uluslararası sözleşme ve antlaşmaların en kaba bir tarzda ihlalidir. Birleşmiş Milletler tarafından 1976 yılında yürürlüğe konulan ve 1 Şubat 1987 tarihine kadar Türkiye hariç 83 devlet tarafından benimsenen "Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi" ve yine 1976 yılında yürürlüğe giren ve aynı tarihte 81 devlet tarafından benimsenen "Kişisel ve Siyasal Haklar ve Uluslararası Sözleşmesi"nin 1. maddesi şu ilkeyi belirtiyor:

"Tüm halkların kendi kaderlerini belirleme hakları vardır. Bu haktan ötürü, siyasal statülerini özgürce saptayarak ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini özgürce gözetebilirler. Tüm halklar karşılıklı yarar ilkesine dayalı, uluslararası ekonomik işbirliği ve hukuktan doğan herhangi bir yükümlülüğü zedelemeksizin kendi doğal zenginlik ve kaynaklarını kendi amaçları için özgürce kullanabilir. Bir halk hiç bir koşulda kendi geçim kaynaklarından yoksun bırakılamaz."

Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 15. maddesi: "Bu sözleşmeye taraf devletler herkese kültürel yaşama katılma hakkı tanır, kültürlerin korunması ve geliştirilmesi için gerekli olan önlemleri alır. Kültürel özgürlüğe saygı göstermeyi üstlenir."

Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 27. maddesi, "Etnik ve dinsel azınlıklarla, dil azınlıklarının bulunduğu devletlerde bu azınlıklardan olan kişilerin, gruplarındaki öteki üyelerle birlikte topluluk olarak kendi kültürlerinden yararlanmak, kendi dinlerini açıklamak ve uygulamak ya da kendi

dillerini özgürce kullanmak hakları yadsınamaz" der.

Aynı şekilde BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1962 tarihinde benimsediği "Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenliğe İlişkin Genel Kurul Kararı", UNESCO Genel Konferansı'nın 14 Aralık 1960 tarihinde kabul ettiği "Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme" ile 4 Kasım 1966 tarihli "Uluslararası Kültürel İşbirliği İlkeleri Bildirgesi", yine BM Genel Kurulu'nun 11 Aralık 1969 tarihinde benimsediği "Toplumsal gelişme ve kalkınma bildirgesi", Türkiye'nin de altında imzası bulunduğu, Avrupa Konseyi'nin 4 Kasım 1950 tarihli "İnsan Hakları Helsinki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın Nihai Senedi" ve nihayet BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1960 tarihli "Sömürge Ülkelere ve Halklara Bağımsızlık Tanıma Bildirgesi", halkların yabancı boyunduruk, egemenlik ve sömürü altında bulundurulmasını temel insan haklarının yadsınması olarak nitelmiş ve ulusal haklara yapılan saldırı uygulamalarının BM Antlaşmalarına aykırı düştüğü gibi, dünyada barış ve işbirliğinin gelişmesine de engel olduğunu ilan etmiştir.

Daha geçenlerde Türkiye, imzaladığı "BM Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin, "Çocukların ulusal ve uluslararası bilgi kaynaklarına ulaşması", "İnsan Hakları, temel özgürlükler ve kendi ulusal kimlikleri temelinde eğitim görme" ve "Azınlık kültürünü, dilini, dinini kullanıp geliştirme" haklarını belirleyen 17, 29 ve 30. maddelerine, yani Kürt çocuklarının yaşama hakkına, kendi ulusal benliklerine sahip çıkma ve kendi ana dillerinde eğitim görme hakkına kekince koymuştur.

Uluslararası hukukun temel ilkeleri ve insan onurunun yüceltilmesinde önemli adımlar olarak değerlendirilebilecek insanlık tarihinin bu önemli belgelerinin hükümleri özellikle son aylarda bölgemizde tümüyle kayboldu. Hukuk ve adalet insanlarımızca her karış toprağımızda aranır oldu. 15 Ekim 1978'de Paris UNESCO Evi'nde ilan edilen "Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi"nin hükümlerinde yer alan temel haklardan bile insanlarımız oldukça uzaktır. Halkımız, kendisine insanca davranılması, kendi ülkesinin efendisi bir ulus olma sıfatıyla ve dünya ulusları ailesinin eşit haklara sahip bir üyesi olarak insanca yaşamak hakkına her zamankinden daha fazla özlem duyuyor.

Pervasızca yürürlüğe sokulan politikaların amacı eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yükselen ulusal ve toplumsal muhalefeti tümüyle ezme. Tüm demokrasi ve barış güçleri, insan hakları savunucuları, aydınlar, parlamenterler ve basın, insanın diyen herkes, ulusların hak eşitliğini hiçe sayan, dizginlerinden boşalmış insanlık dışı politikalara karşı açık, net ve kesin bir tavır almak zorundadır. Çünkü Kürt ulusal sorunu Türkiye'de demokrat olmanın turnusoludur. Çünkü sessiz kalmak, saldırganlığı onaylamaktır. Unutulmasın ki, Kürt halkı özgürleşmeden Türk halkı özgürleşmez, barışa, demokrasiye ve insan haklarına dayalı demokra-

tik bir yapıya kavuşamaz.

4- Son günlerde Gerilla hareketinin etkin olduğu Botan bölgesi'nde halka karşı her türlü şiddet uygulanarak yöreyi tamamen insansızlaştırma politikası yürürlüğe konmuştur. Şırnak'ın il olmadan önce sahip olduğu 38 köyden 27'si ve 81 meze-ranın tümü, köylülerin koruculuğu kabul etmedikleri gerekçeyle boşaltılmış, köylüler bedelleri ödenmeden topraklarından zorla göç ettirilmişlerdir. Varlıklı olanlar Adana, Mersin, İzmir gibi illerin gecekonduları semtlerine göç ederken, nüfusları 25.000'i aşkın olan yoksullar ise kendi ülkelerinde mülteci durumuna düşürülmüş, yaklaşan kış koşullarında, 0-3 yaş grubu yüzlerce körpe çocuğuyla, hastalarıyla, yol kenarlarında, yol boyundaki köylerin civarında, Siirt, Şırnak ve

Van ili varoşlarında derme çatma kurdukları kıl çadırlarda barınmaya zorlanmışlardır. Bölgede Beytüşşebab, Uludere, Çatak, Basa (Güçlükonak), Erüh ve Pervari'de köylerin boşaltılması bütün hızıyla sürmektedir.

Bu uygulamalar, Nisan 1990 ayı başlarında Cumhurbaşkanı, Başbakan ve iki büyük muhalefet partisi liderleri arasında Kürt sorununun çözümü konusunda ulaşılan mutabakatın sonucudur.

Kürt sorununun çözümünde şiddet yolunda ısrar edenler halkı tamamen kaybetmişlerdir. Şimdi ise "Kaybettikleri halkı ortadan kaldırma" yolundadırlar. Bölgedeki silahlı hareketler gerekçe gösterilerek özgürlüğe, demokrasiye, eşitliğe ve adalete samsız halkımızın potansiyel suçlu muamelesiyle karşı karşıya bırakılması, en ağır baskı ve

İHD 3. Olağan Genel Kurulu'ndan izlenimler

- Türkiye'de yapılan bir kongrede Kürdistan sözcüğü delegeler tarafından ilk kez böylesine açıklıkla kullanıldı. TC'nin, Kürdistan'ı sanki kendi parçasıymış gibi gösterme ve inkar etme politikasına legal alanda ilk kez böylesine bir tavır kondu.

- Kongrenin Türk delegeleri bile, bu durumu böylesine benimsediler ve doğal gördüler ki, Kürdistan'dan katılan delegeler toplu olarak "Kürdistan delegasyonu" diye tanımlandılar.

- Salonda 900 delegenin yarısına çok sayıda izleyici de vardı. Toplam sayı 3-4 bin dolayındaydı. Salondaki izleyici ve delegeler, Kürdistan delegelerinin konuşmalarını büyük bir dikkat ve ilgiyle izlediler. Her konuşmanın bitiminde ayakta alkışladılar.

- İHD yönetiminin genel raporu bile kongrede okunmazken, Kürdistan delegasyonunun ortak raporu yaklaşık 50 dakika okundu ve salondan çıt çıkmadı. Özellikle de İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle'nin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin meşruluğunu ve haklılığını konu alan konuşması sırasında, salonda bulunan herkes başlarını eğerek düşünme ve gerçekleri bir kez daha gözden geçirme ihtiyacı duydu. Konuşmanın bitiminde de Hatip Dicle, dakikalarca ayakta alkışlandı.

- Kürdistan'dan kongreye delege olarak katılan tüm yurtseverler, Kürdistan'daki sömürgeci Türk devlet terörünü ve sömürgeci savaşı teşhir etme, buna karşı ulusal kurtuluş mücadelesinin haklılığı ve meşruluğunu savunma konusunda büyük bir kararlılıkla hareket ettiler. Ve konuşma yaptıkları kürsüye çıkar çıkmaz da, konuşmalarında dile getirdikleri gerçeklerin bedeli ne olursa olsun bunları ödemeğe hazır olduklarını ifade ettiler.

- Nitekim, böyle davrananlardan Diyarbakır delegesi Vedat Aydın, Kürtçe konuşması nedeniyle gözaltına alındı. Önce de Divan Başkanı Av. Halit Çelenk tarafından Türkçe konuşması doğrultusunda uyarıldı. H. Çelenk'in bu kemalist-şovenist tutumuna karşı V. Aydın Kürtçe konuşmakta kararlıydı. Konuşması İstanbul delegesi Av. Ahmet Zeki Okçuoğlu tarafından Türkçe'ye çevrildi.

- Bu kararlılık karşısında H. Çelenk ve Hediye Felekoğlu dışında kalan tüm divan üyeleri salonu terkettiler. Hediye Felekoğlu ise, V. Aydın'ın Kürtçe konuşmasını devam ettirebileceğini söyleyerek, tek başına da olsa oturumu yönetti.

- V. Aydın'ın gözaltına alınması sırasında da özellikle Kürdistan, İstanbul, İzmir ve Mersin delegeleri büyük bir birliktelik gösterdiler ve polise vermeyeceklerini söyleyerek, alkışlarıyla bu durumu protesto ettiler.

- HEP milletvekillerinin de müdahalesine rağmen, Kürtçe konuşma yapan V. Aydın, konuşmayı Türkçe'ye çeviren Av. Ahmet Zeki Okçuoğlu ve "2932 sayılı yasaya rağmen konuşacağız, diyetini ödeyeceğiz" diyen HEP Diyarbakır İl Bşk. Av. Mustafa Özer siyasi polisçe gözaltına alındılar.

İHD Urfa Şube Başkanı, yaptığı konuşmasında, "Biz daha fazla kan akmasını istemiyoruz. TC'ye de PKK'ye de ateşkes çağrısında bulunuyoruz. Silahları bırakarak görüşmeler yapmak üzere masaya otursunlar" önerisinde bulundu.

Nerdeyse Kongrenin bir tek gündem maddesi vardı. O da: Kürdistan. Zaten kongreye katılan tüm delegeler de, kongreyi, adeta bir Kürt kongresi olarak değerlendirdiler. Ve Kürdistan delegasyonunu hiç de yadsınmadılar.

işkencelere tabi tutulmasının soruna çözüm getireceğini sananlar, barış ve kardeşliği dinamitlediklerini artık iyi bilmeli, soruna askeri çözüm arama ve yıldırma politikalarını hızla terketmelidirler. Bugün nerede ise her gün rastlanan "Kaza ölümleri", yakılan köyler, şehirlerin, kasabaların etrafında çoğalan çadırlar, önlem alınmazsa, demokratik bir muhalefet örgütlenmezse, yarınki toplu katliamların habercisidir.

Türkiye günlük basın, SS Kararnameleri'nin arkasına gizlenerek bütün bu olup bitenlere karşı sessiz kalmayı tercih etmiştir. İstanbul'daki kalem ve gazete sahipleri halkımızın yaşadığı trajediye sırtlarını dönmüşlerdir. Demokrasiye ve insan haklarına saygılı tüm basın emekçileri bu kötü gidişe dur diyebilecek önemli bir potansiyele sahiptirler. Günlük basın, bağımsız ve objektif olması gerektiği gerçeğini, kamuoyunu doğrularla bilgilendirme işlevini ve tarihsel sorumluluklarını hatırlamalıdır. Demokratik siyasal partiler, ulusal ve uluslararası demokratik kuruluşlar, aydınlar ve parlamenterler Botan köylüleriyle ve tüm Bölge halkıyla dayanışmaya girmelidirler. Destek ve dayanışma, halklarımızın önemli yaralar alan birlik, kardeşlik zemininin yeniden onarılmasının en etkin yoludur.

5- İran ve Irak devletleri 1988'in ortalarına kadar devam eden savaşları boyunca sınırları içindeki Kürt halkına karşı soykırımlar gerçekleştirdiler. 16 Mart 1988'de Halepçe'de yapılan büyük kıyımdan sonra, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Kürtler'e mülteci statüsü tanınmamıştır. Bu uygulamaya ile Türkiye'nin de altında imzası bulunan İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 14. maddesi ile BM Genel Kurulu'nun 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe koyduğu "Sığınanların Statüsüne İlişkin Sözleşme"nin genel hükümleri çiğnenmiştir. Bu insanlara gelen ulusal ve uluslararası tüm yardımların kendilerine ulaşması engellenmiştir. Bugün 11.500'ü Kızıltepe'de çadırlarda, 13.000'i Diyarbakır'da ve 14.000'i Muş kamplarında olmak üzere toplam 28.500 Kürt sığınmacı tel çitlerle çevrili toplama kamplarında, çadırlarda veya 70 metre kareye 25-30 insanın sığdırıldığı binalarda sağlık koşullarından uzak bir ortamda bulunmaktadırlar. Kısaca yağmurlardan kaçıp doluya tutulmuşlardır.

Irak devletinin ajanları ilk dönemlerde ekmeklere zehir koyarak soykırımı burada da devam etmeye isterlerken, TC devletinin de bu insanları Irak'a geri göndermek ve onları ölümün kucagına atmak için kamplarda her türlü baskı ve gizli komplolar tezgahladığı bilinen gerçeklerdir. Bulgaristan ve Afgan göçmenlerine her türlü konut ve iş olanaklarını sağlayanlar, bu çifte standart karşısında dahi umursamaz tavırlarını sürdürmektedirler. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni büyük reklam kampanyalarıyla imzalayanlar, bugün Kürt sığınmacıların çocuklarına kendi anadillerindeki eğitim hakkını dahi tanımamış, binlerce Kürt çocuğunu okulsuz ve eğitimsiz bırakmışlardır.

Olayın insani boyutları dikate alındığında yapılacaklar gerek, bu insanlara mültecilik statüsünün tanınması, gelen ulusal ve uluslararası yardımların ken-

dilerine ulaştırılması, uluslararası sözleşmeler ışığında haklarının teslim edilmesi ve yaşam koşullarının insancıl bir düzeye ulaştırılmasıdır.

6- Türkiye genelinde olduğu gibi Bölgemizde de Cezaevleri'nin durumu, ayrı bir insanlık dramıdır. Gerçekte bir ülkenin cezaevleri, o ülkede demokrasinin ve insan haklarına saygının boy aynalarıdır. Maalesef Türkiye, bu alanda da sınıfta kalmış, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Toplumsal Konseyi tarafından 31 Temmuz 1957 tarihinde onaylanan "Tutuklulara Asgari Uygulanması Gereken Davranış Standartları Kuralları" ve yine BM Genel Kurulu tarafından 17 Aralık 1979 tarihinde "Yasa Uygulayan Görevlilerin Davranış Kuralları"na yerine getirmekten oldukça uzaktır ve bu kurallardan çoğunu sürekli ihlal halindedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün kararlarını benimseyen BM Genel Kurulu, 18 Aralık 1982 tarihinde "Tutuklu ve Gözaltında Bulunanların İşkence ve Başka Zalimce, İnsanlıkdışı ya da Onurkırıcı Davranış ya da Cezaya Karşı Korunmasında Sağlık Personeli'nin, özellikle hekimlerin rolüne ilişkin Tıp Ahlakı İlkeleri"ni benimseyerek bu alandaki standartlarını saptarken, Türkiye'de bu ilkelerin çiğnenmesine dair sağlam bulgular mevcuttur. Özellikle bazı doktorların işkencelere katıldığı ya da Devlet memurluğu statüsünü öne çıkararak işkence raporlarını düzenlemek istemediği bilinen gerçeklerdir. Özellikle Bölgemiz cezaevleri; yatacak yer, sağlık koşulları, giyim, yatak, beslenme, tıbbi hizmetler, disiplin ve cezalandırma, kısıtlama araçları, dış dünyaya ilişki, tutuklunun getirilip götürülmesi ve kurum personeli gibi konularda belirlenen ve uluslararası kabul görmüş kurallar bütününden oldukça uzaktır. Çıkarılan pişmanlık yasaları çerçevesinde tutukluların itirafçılığa zorlanması, cezaevlerinde ayrı itirafçı koşullarının oluşturulması ve politize olmamış tutukluların bu koşullara konarak sözümona "İslah" edilmeleri projeleri, Bölgemiz cezaevlerinin kanayan yaralarından. İtirafçılar tutukluluk halleri sona erdikten sonra bile, devletin kaskacından kurtululamamakta, deyim yerindeyse "Posaları çıkarılana kadar" kullanılmaktadırlar. Özellikle 1980-1983 yılları arasında Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'ndeki uygulamalar, Saygon ve Evin Zindanlarındaki uygulamaları çoktan aşmıştır. Bugün tutuklu ve hükümlüler cezaevlerinde bazı nisbi haklara sahip iseler, bu, 12 Eylül sürecinde cezaevlerindeki açlık grevleri ve direnişlerde can verilererek kazanılmış haklardır. Yürürlükteki bu haklar tutuklu ve hükümlülerin birliği, dayanışması ve insanlık onurunu savunma mücadelesindeki kararlılıkları sayesinde devam etmektedir. Ama siyasal iktidarın da, alınan bu hakları tekrar gasp etme yönündeki niyetleri bitmiş değildir. Nitekim son bir örnek olarak Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde, 8 Ekim 1990 günü gece yarısından sonra başlayan bir operasyonla, 86'sı sol görüşlü ve 9'u adi tutuklu olmak üzere 95 tutuklunun sürgün işlemi gerçekleştirelmiştir. Sevk işlemi özel tim mensupları, tutuklunun dövizlere araçlara bindirilmesi suretiyle yapılmış ve olay esnasında yaralananlar olmuştur.

Tutuklular Amasya, Aydın, Bursa, Bartın, Çanakkale, Ceyhan, Malatya ve Nazilli cezaevlerine sürgün edilmiş ve savcılığın talimatı gereği avukatların müvekkilleriyle görüşmelerine izin verilmemiştir. Sürgünlerin hemen tümünün, koğu temsilcileri ve önder kadrolardan oluşması, sürgünün siyasal niteliğini açığa çıkarmaktadır. Temel amaç, toplumsal muhalefetin yükseltilmesinde küçümsenmeyecek bir payı olan cezaevlerini bu konularından uzaklaştırmak, tutuklu önder kadroları diğer tutuklulardan ve toplumdaki soyutlamak, siyasal tutukluları kişisizleştirmektir. Bu uygulama milyarlarca lira harcayarak yeniden inşa edilen ve bir bilim adamının deyimleriyle tutuklularını öldürtmeye yönelik, hücre tipli Eskişehir cezaevine nakil işlemlerinin ilk hazırlıkları niteliğindedir. Belirtmelidir ki, Eskişehir Cezaevi sosyal bir varlık olarak insanın doğasına aykırı olduğu gibi, mahkeme kararı olmadan, bir tutuklu veya hükümlünün hücreye konulmamacığı hükmüyle de mevcut yasalara aykırıdır. Ayrıca devlet güçleri tarafından işlenecek cinayetlere, tek kişilik hücrelerde intihar süsünü verileceği endişesi de giderek yaygınlık kazanmaktadır. Sürgün operasyonu ile sadece insan hakları değil yasalarda da ihlal edilmiştir. Çünkü sürgünler arasında yargılanması devam eden tutuklular mevcuttur. Oysa yasa gereği yargılanması bitmemiş tutukluların başka bir yargı çevresine sevk mümkün değildir. Bu anlamda sürgün olayı tamamen yasadışıdır.

Ayrıca başta Cumhurbaşkanı olmak üzere siyasal iktidar, son günlerde uygulamaya konulan baskı kararlarının bir parçası olarak, TBMM'de onay bekleyen ölüm cezalarının yerine getirilmesi amacıyla yoğun bir hazırlık içindedir. Bu hazırlık Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın idam kararlarını yanlış bulduklarını ilan eden ve onları anıt mezarlara taşıyarak siyasal itibarını iade eden iktidarın ikiyüzlü niteliğini açığa çıkarmaktadır. Muammer Aksoy'la başlayan, Turan Durun ve son olarak Bahriye Üçok'u hedef alan cinayetler dalgası gerekçe gösterilerek, idam cezalarının infazının gerektiğini açıklayanlar, kamuoyunu aldatma ve kendi karantik senaryolarına gerekçeler hazırlama peşindedirler. Çok iyi bilinmektedir ki, idam cezası zayıf bir devletin kuvvet göstergisidir. "Asmayalında, besleyelim mi?" mantığıyla, özellikle siyasal "suçlarda" kanı kanla yıkamaya çalışan bir devlet, demokratik niteliğini tamamen kaybetmiştir. Yaşam hakkı, insanın en temel hakkıdır ve bekleyen idam cezalarının infazı değil, caydırıcılıktan uzak bu insanlıkdışı ve utanç verici cezanın gecikmesizin kaldırılması gerekmektedir.

Bu tür hukukdışı ve keyfi uygulamalar karşısında aktif bir tavır almak, hakları en kaba bir tarzda çiğnenen tutuklularla dayanışma içine girmek, idam cezalarının infazını ve Eskişehir Cezaevi konusunda duyarlılık göstermek, tüm demokratik kuruluşların ve her demokrat insanın ertelenmez görevidir.

7- Savaş kriziyle birlikte, Bölge halkı, yoğun bir gözaltı kampanyasıyla karşı karşıya kalmıştır. Gözaltılar ihtiyaç, kadın ve çocuk ayrımı güdümeden

yaygınlaştırılmış ve gözaltına alınan herkes İHD şube yönetim kurulu ve üyeleri dahil "İllegal faaliyet göstermek, bölücülük ve yataklık yapmak" itham edilmiştir. Gözaltılar 25 güne kadar insanın yakını ve avukatlarıyla başbaşa görüşmesine izin verilmemektedir. Çünkü işkence, bir sorgulama yöntemi olarak sistemli bir şekilde devam etmektedir. Türkiye'nin de altında imzası bulunduğu "İşkence ve İnsanlıkdışı yada Onurkırıcı Davranış ya da Cezanın Önlenmesi için Avrupa Sözleşmesi" 1 Şubat 1989 tarihinden itibaren yürürlükte olmasına rağmen, bu sözleşme hükümleri bütün Bölgede, en kaba bir tarzda çiğnenmektedir. Yargı organları işkence iddialarını dikkate almamakta, işkenceciler üzerine gitmemektedirler. Son zamanlarda özellikle Diyarbakır'da gözaltına alınan bazı insanların evlerinde günlerce karakol kurma uygulamaları da yaygınlık kazanmış, devlet terörü kasaba ve şehirlerimizi de kışkacına almıştır. Gözaltına alındıktan sonra savcılıkça serbest bırakılan bir çok insan, dernek şubelerimize başvurarak jandarma ve polis sorgulama merkezlerinde gözleri bağlı ve tamamen çıplak olarak; askıya alma, elektrik verme, kum torbalarıyla dövme, soğuk su sıkma, tuzlu su içirme, darp ve aç-susuz bırakma gibi işkencelerden geçtiklerini beyan etmişlerdir. Gözaltına alınan her cinşiyetten, her yaşta ve her meslekten insanın benzer beyanlarda bulunması, işkencenin yaygın ve sistemli bir sorgulama yöntemi olarak sürdüğünün yaşayan canlı belgeleridir.

İnsanım diyen herkes, insanlık onurunun ayakları altına alınmasına artık seyirci kalmamalıdır. İşkencenin önlenmesi için herkes ve her kurum üzerine düşen sorumluluk ve görevleri yerine getirmeli ve bir insanlık suçu olan işkence mutlaka önlenmelidir.

8- Bölgemizde tırmanışa geçen yoğun insan hakları ihlallerinden payını alan önemli bir kesim de kadınlarımızdır. Kürt kadın üretiminde ve toplumsal yaşamda sınıfsal, ulusal ve cinsel sömürü altında, gerikalımlık ve ezilmişlik kışkacındadır. Sorunları genel kadın sorunları boyutunu çoktan aşmış, militarist güçlerin hedefi durumuna gelmişlerdir. Son zamanlarda yoğunlaşan zorla köy boşaltma uygulamalarından dolayı Adana, Mersin, İzmir gibi kentlere göçeden insanlarımız arasında, özellikle kadınlarımız ucuz bir işgücü teşkil etmekte, sosyal güvence ve sendikallik haklardan tamamen yoksun olarak, "Kuyruklu Kürt" imajıyla aşağılanmaktadır. Nusaybin ilçesi Kuruköy operasyonu sırasında, doğum sancıları içinde olan Zübeyde Bal yatağından yarı çıplak çıkarılarak odada "PKK militanları" aranmıştır. Şırnak-Uludere karayolu üzerindeki Balveren köyünde kıl çadırda barınan köylü kadınlarımızdan 30 yaşındaki Fatma Kartal'ın kucağındaki emzikli bebeğiyle haykırığı gerçekler, köylü Kürt kadınının bugün yaşadığı trajik duruma iyi bir örnektir:

"Hamile kadınlara zorla halay çektiriyorlar ve zıplatarak çocuklarını düşürmeye çalışıyorlardı. Bizleri sık sık rahatsız edip, köyümüze Teröristlerin' gelip gelmediğini so-

ruyorlardı. Evlerimize geceleri ateş ediyor, sabahleyin 'bakınız gece köye teröristler gelmiş, bize haber vermiyordunuz' diyorlardı. Askerler, topladığımız odunları alıyor, ken-dileri kullanıyor, bizden yumurta, ekmek tavuk vs. bir çok şey istiyorlar, bizler de 'yok' deyince 'Siz teröristlere vermiyordunuz?' diyerek ağır hakaretler ediyorlardı."

Baskı ve zorbalık, Kürt kadınına harekete geçirmiştir. Artık kadınlarımız da kendi canını ortaya koyarak baskıları protesto etme aşamasına gelmiştir. Dargeçit kadınlarının şanlı direnişi, Cizre intifadasında kadınların rolü ve açlık grevlerinde giderek artan ana sayısı, bu tesbitimizi doğrulayan güzel örneklerdir. Benzin bidonlarını ellerinde tutarak "Tutuklu çocuklarımıza insanca yaşama hakkını tanımazsanız, kendimizi yakarız" diyen analarımız vardır. Mart ayında Diyarbakır'da gelişen eylemler zincirinde "Newroz ateşini" yükseltmek ve son baskıları protesto etmek amacıyla kendini yakarak şehitler kervanına katılan Zekiye ALKAN, halkımızın mücadelesinde sembolleşmiştir. Zindanlarda, işkence tezgahlarında ve dağlarda direnen kadınlarımız, halkımızın övünç kaynaklarıdır. Çilekeş kadınlarımız, her türlü sömürden uzak tam bir eşitliğe ve direngenliğe her türlü övgüye layıktır.

9- Bugün Bölgemizde egemen olan uygulama, insan haklarına saygıdan uzak, insan onuruna ve kişiliğine yönelen yoğun saldırılardır. İhlaller kırsal kesimden şehirlere, çocuk ve kadınlarımızdan yaşlılarımıza, din adamlarından aydınlarla kadar her kesimi hedef almıştır. Bir çok örneği olmasına rağmen, son beş aylık bir dönemde, Bölgemizde insan onuruna ve insanın fiziki bütünlüğüne aykırı eylemlerden en çarpıcı olan bazılarını aşağıda sıralıyoruz:

a- 10 Haziran 1990 tarihinde Şırnak ili Çevrimli (Gêrê) köyünde, köy koruculuğunu kabul etmeyen ailelerden, çoğu kadın ve çocuk 27 kişi katledilmiştir. Olaydan ancak 11 gün sonra basınla birlikte köye girebilen SP, Baro ve İHD heyetleri, Kopenhag'da Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürerken meydana gelen bu karanlık olayın, resmi açıklamalar doğrultusunda gelişmediğini yerinde tesbit etmiştir. Uzun bir zaman geçmesine rağmen, özel tim mensupları gerçeğe ulaştırıldığına dair iddialar çürütülmüş değildir. Olayda heyetçe tesbit edilen karanlık noktalar aydınlatılmış değildir. Masum insanların kanlarıyla birlikte gömülmek istenen Çevrimli katliamının mutlaka ortaya çıkarılması gereken gerçeği, bugün de tüm demokrasi ve insan hakları savunucularının önünde aydınlatma beklemektedir.

b- 30 Haziran 1990 tarihinde, Mardin ili, Mazıdağı ilçesi, Konur (Şêbê) köyünde ikamet eden köy dolmuş şoförü Ahmet Özgel, Bozok köyü Jandarma Karakol Komutanı Astsubay Teoman Birselliöğlü tarafından karakola götürülmüş ve burada alına sıkılan tek kurşunla öldürülmüştür. Halen tutuklu olan Astsubay, silahın Ahmet Özgel'in elinde bir kaza sonucu patladığını ve kendini vurduğunu iddia etmektedir. Bu nedenle, Astsubay'ın delil yetersizliğinden serbest bırakılması olasıdır.

c-6 Ağustos 1990 tarihinde televizyon haberlerinde Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden alınan bilgiler doğrultusunda, Hak-kari ili, Yüksekova ilçesi Tülveren köyü yakınlarında, devlet güvenlik güçleri ile PKK militanları arasında çıkan çalılı çarışmada 7 PKK'linin ölü, birinin yaralı ele geçirildiği, iki kişinin yataklıktan yakalandığı haberi veriliyordu. Oysa, İHD heyetlerinin Yüksekova'da yaptığı araştırmalar, olayın gerçek boyutunu aydınlatıyor. Gerçekler, hiçte resmi açıklamalar doğrultusunda değil. Ölenlerden, ismi tespit edilen **Salih Üre, Ömer Ürün, Mehmet Ürün, Ömer Özgün** ve **Sadık Yakut** sınır kaçaklığıyla uğraşan kişilerdir. Hiç bir çatışma olmadan sağ olarak yakalanmışlar ve Yüksekova'ya getirilip tabur binasında kurşuna dizilmişlerdir. Cesetler daha sonra belediye yükleyicisinin açtığı bir çukura birlikte gömülmüş ve ailelerinin yoğun istemlerine rağmen cenazeleri verilmemiştir. Olayın gerçek boyutu budur...

d- Siverek ilçesinde taksicilik yapan **Adnan Bağca**, 56 DA 423 plakalı Renault marka lacivert renkli otomobili ile birlikte, 11 Haziran 1990 tarihinden beri kayıptır. Siverek Emniyet Müdürlüğü, önce Adnan Bağca'nın

gözetimine alındığını doğrulamış, daha sonra bir yanlışlık olduğu gerekçesiyle gözetimi kaldırarak tahliye edilmiştir. Evli ve 4 çocuk babası olan Adnan Bağca, 12 Eylül öncesi siyasi nedenlerle bir kaç kez gözetimine alınmış ve kayboluşundan 4 ay önce de aracında bir Kürtçe kaset bulunduğu için Siverek Emniyet Müdürlüğü'ne götürülüp kuşak edilmiştir. İşte Adnan'ın izikulu kayboluşunun trajik bilgileri bunlardır ve hala aracıyla birlikte kayıptır.

e- 26 Ağustos 1990 günü saat 02.30 sıralarında Mardin ili, Nusaybin ilçesi Kuruköy (Xerabê) yakınlarında bulunan bir sığınakta militanların bulunduğu bir güvenlik güçleri ile PKK militanları arasında çıkan ve kısa bir süre içinde herhangi bir can kaybı olmadan sona eren silahlı çatışma gerekçe gösterilerek, sabahın erken saatlerinden itibaren Kuruköy ablukaya alınır. 160 haneli köy halkı, çocuk, kadın, yaşlı ve genç ayrımı yapılmadan dört gün boyunca ağır hakaretler ve işkencelere uğrar, köye giriş ve çıkışlar yasaklanır, evler kundaklanır, hayvanlar öldürülür ve hatta köylülerin dini ibadetlerine dahi izin verilmez. Operasyon sonucu aralarında köy muhtarı Azmi Karadeniz'in de bulunduğu 16 kişi gözaltına

alınır ve hareket "başarıyla" sonuçlandırılıyordu. Vahşet boyutlarında değerlendirilebilecek Kuruköy operasyonu, bir utanç belgesi olarak belleklerimizde hep canlı olarak yaşayacaktır...

f- 5 Eylül günü saat 21.30 sıralarında, Diyarbakır ili Dicle ilçesi, Kurudere köyü, Cemalağa mezarında, kendi evine 200 metre mesafede öldürülen **Hüseyin Akaslan**, resmi makamlarca "çatışmada ölen terörist" olarak tanıtıldı. İHD heyetince yerinde yapılan incelemede, olayın kamuoyuna sunulduğu tarzda cereyan etmediği, Hüseyin'in gece evine giderken pusuda bekleyen devlet güvenlik güçlerince öldürüldüğü tesbit edildi. Hüseyin Akaslan, Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Başhekimliği tarafından 4.9.1990 tarihinde taburcu edilmiş, evine dönerken 5 Eylül 1990 günü öldürülmüş ve televizyona resmi makamlarca, "Çatışmada ölü ele geçirilen terörist" olarak tanıtılmıştır. Olayın gerçek yüzü işte budur...

g- 21 Eylül 1990 günü akşamı geç saatlerde, Şanlıurfa ili Bozova ilçesi Çikan-Kırağlı köyünden 12 yaşındaki **Adile Çoban** adındaki kız çocuğu güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınmıştır. Okuma-yazma ve Türkçe bilmeyen, ömründe şehir görmemiş bu kız çocuğu, 25 yaşında

diye açıklanmış, savcılıktan izin alınmadan 5 gün gözaltında tutulduğu halde, resmi olarak 24 saat diye gösterilmiş, halkın her türlü ahlak ve namus değerleri hiçe sayılmıştır. Babasının bütün ısrarlarına rağmen, bu kız çocuğunun tek başına alınıp götürülmesi ve günlerce gözaltında tutulması, Bölgenin ahlaki ve toplumsal değer yargılarına aykırı olduğu gibi, halka hakaret ve tahrik edici niteliktedir.

h- 25 Eylül 1990 günü Siirt ili Eruh ilçesi Boztlı (Bosna) köyünden çoban **Hasan Kayar**, köyde bulunan askeri karakoldan izinli olduğu halde, Dolaber-yusuf muntkasında hayvanlarını otlatırken askerlerce öldürüldü.

i- 28 Eylül 1990 Cuma günü saat 10.00 sıralarında Bitlis ili Hizan ilçesinin Kayadeler (Uskundos) köyünü basan özel tim ve jandarma ekipleri, daha önce bir kaç kez gözaltına alınan ve yöredeki bütün olaylardan sorumlu tutulan köy imamı **İbrahim Döner**'i caminin içinde katletmişlerdir. Resmi açıklamalara göre, Melle İbrahim, kendi el yazısıyla intihar edeceğini yazıp cebine koymuş ve tabancasıyla intihar etmiştir. Ne var ki, köylülerce tespit edilen, imamın sırtındaki ve ensesindeki darb izleri ile, onun hayata bağlılığı resmi açıklamaları tümenden ya-

lanlar niteliktedir.

Önemli bazı örneklerini sergilediğimiz bu vahşet dizileri, Bölgemizde ulusal ve toplumsal muhalefeti susturma amacıyla halkımıza karşı başlatılan baskı ve yıldırma politikasının ulaştığı boyutun en açık örnekleridir. Daha önce, Cizre ilçesi Yeşilyurt köyünde insanlara dışkı yediren, Siirt Kasaplar Deresi'ndeki şehir çöplüğünü mezarlara dönüştüren zihniyet, bugün ailelerinin yoğun istemlerine rağmen ölen gerillaların cenazelerini dahi vermemeye, dizginlerinden boşalmış zulüm örnekleri sergiliyorlar.

Bu tür keyfi ve insanlık dışı uygulamaların, politik ortamı tahmin edilmeyecek derecede gerginleştireceğini, Bölgede huzura, barışa ve kardeşliğe asla hizmet etmeyeceğini, başta bu politikaların ve uygulamaların sorumluları olmak üzere artık herkes bilmelidir.

Demokrasiye ve insan haklarına saygılı tüm anayasal organlar, toplumumuzda onarılmaz yaralar açacak bu hukuk dışı ve ayrımcı uygulamaları acilen durdurmak için harekete geçmeli, Bölge halkı yalnız bırakılmamalı, ulusal ve uluslararası tüm demokratik kuruluşlar, basın organları, parlamenterler, aydınlar ve kamuoyu duyarlılığını göstermelidir.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle'nin 3. Genel Kurul'da yaptığı konuşma

KÜRT HALKI ÖZGÜR OLMADAN TÜRK HALKI ÖZGÜRLEŞEMEZ!

Dostlar, sizlere boşaltılmış ve yakılmış köyleri, kıl çadırlarda barınmak zorunda kalmış çilekes insanlarıyla Botan'dan selam getirdim.

Botan'da kıl çadırlarda barınmak zorunda kalan, yarın yaklaşacak çetin kış koşullarında ölümlü bekleyen emzikli bebeklerimizin gözyaşlarını getirdim!

Sizlere, zindanlarda, dağlarda ve işkence tezgahlarında halkımızın ulusal onurunu savunan, özgürlük bayrağını canları pahasına yüksekte tutarak direnenlerden selam getirdim!

Sizlere, şu anda cezaevlerindeki çocuklarını yalnız bırakmayarak açık grevini sürdüren yaşlı Kürt analarının coşkulu selamlarını getirdim!

Kongremize Kürt halkının barışa, demokrasiye, özgürlüğe, eşitliğe ve adalete olan bitmez tükenmez özlemlerini getirdim!

Ve dostlar size, Kürt halkının Türk halkına, onun barış ve demokrasiye gücüne, siz insan hakları savunucularına dostluk ve kardeşlik selamlarını getirdim!

Dostlar, bugün tüm dünya, ulusların hak eşitliği, barış, demokrasi ve insan haklarına saygının oluşturduğu büyük bir firtına ile çalkalanıyor. Tüm dünyaya halkları, tarihin bu önemli döneminde büyük bir toplumsal depreme tanıklık ediyor.

Bu rüzgarlardan tüm Ortadoğu'daki Kürtler olduğu gibi, Türkiye'deki Kürt halkı da etkileniyor. Kürt halkı, ulusal varlığının tanımmasını, diline, kültürüne ve tarihi değerlerine konan ambargonun sökülüp atılmasını, kendi ülkesinin doğal kaynaklarına ve ekonomik zenginliklerine sahip olmayı ve dünya uluslar ailesinin eşit haklı bir üyesi olarak, kendi topraklarında efendi bir ulus olarak yaşamak ve kendi kaderini kendisinin belirlemesini istiyor. Kısacası Kürt halkı, 2000'li yıllara doğru yaklaşırken kendi topraklarında insanca yaşamak istiyor. Dostlar, bu çok haklı ve meşru bir talep değil midir?

Ulusal sorunu olan tüm ülkelerde bu sorunun iki çözüm tarzı vardır. Ya barışçıl olan dip-

lomatik ve politik çözümdür ya da barışçıl çözümlere yanaşmayan egemen güçlerin dayattığı zorbalığa karşı, saldırganlığa karşı savaarak bulunan çözümdür. Dostlar, şu, genel bir yaradır: Çelişkilerin çözüm tarzında, mücadelenin biçimini belirleyen güçlü olan taraftır, yani devlettir. Devlet barışçıl çözümden yana ise, ulusal sorunun çözümü kansasızdır ve kardeşçe, birlik içinde bir çözüm mümkündür. İkinci durum ise; devletin şiddet yöntemiyle sorunu bastırarak istemesidir. Böyle bir durumda ise, ezilen ulusun karşısında iki seçenek vardır:

- Ya şiddete teslim olacaktır, haki özgürlük mücadelesini rafa kaldıracaktır;

- Ya da örgütlenerek egemen gücün şiddetine karşı meşru ve haklı bir savaşı başlatacaktır. Dostlar, bunun adı ulusal kurtuluş savaşidir.

Size yaşama hakkı tanımayan, sizi yok etmek isteyen kırım gücü atamazsınız. Böyle bir güce dostça bakamazsınız!

Bunun en güzel örneğini bugün Güney Afrika'da Afrika Ulusal Kongresi verdi:

- Nelson Mandela, siyasi kişiliği yanında bir insan hakları savunucusudur da. Tüm dünya O'nu, bu özelliğiyle tanır. Zindanlarda geçirdiği 27 yıldan sonra cezaevinde çıktığı gün şunu haykardı:

"Pretorya rejimi, eşit haklılığı ve özgürlüğümüzü tanımazsa, apartheid politikasına son vermezse silahlı mücadeleye devam edeceğiz."

Yine aynı Nelson Mandela, Pretorya rejimi, Afrika Ulusal Kongresi'ni tanıyıp onunla barışçıl, politik bir çözüm için masaya oturuncaya silahlı mücadeleyi askıya aldıklarını açıkladı.

Dostlar, bu çok ince bir noktadır. Demek ki, Afrika Ulusal Kongresi'ne silahlı mücadeleyi savundurup, örgütlenen de, onu askıya almayan da Pretorya rejiminin, yani mücadelede güçlü olan tarafın, yani devletin tutumuydu. Her iki durumda da dünya halkları, sürekli ezilen ve haklı taraftan yana olmuş, onun barışçıl çözümden yana olan tavırlarını alkışlarken, silahlı mücade-

lesini de haklı ve meşru bulmuştur.

Bir örnek daha: Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhaka sırasında toplanan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, başta ekonomik ambargo olmak üzere bir dizi karar aldı.

Irak'ın ilhaka karşı Kuveyt halkının birysel veya grupsal her türlü mücadele biçimine hakkı olduğunu ilan etti. Bu işgale, zorbalığa, talana muhatap olmuş bir halkın, her türlü yöntemle kendini savunma hakkına sahip olduğunun belgelendirilmesidir. Dostlar, bu, insanın en kutsal haklarından biri olan **direnmeye hakkının** tescil edilmesidir.

Hepimiz biliriz, on yıllardır sionist saldırılara karşı onurlu bir savaşı yürüten Filistin halkının, her türlü mücadeleyi yöntemini kullanarak direnmesini dünyada emperyalistler ve sömürgeciler dışında haklı ve meşru bulmayan var mı?

Hukuk, saldırıya karşı bireyin kendini koruması için, meşru müdafaa hakkını tanır. Aynı şekilde uluslararası hukuk da, şiddete ve talana maruz kalmış bir ulusun her türlü mücadele yöntemiyle kendini savunma hakkını tanır.

TC kurulduğundan beri 70 yıldır Kürt halkının eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yükselen mücadelesi bitmedi, bitmeyecek. Ama her zaman Kürt halkının haklı ulusal taleplerinin karşısına soykırım, talan ve asimilasyon politikaları ile çıkıldı. Kürt ulusu ezilmek, hatta soykırımlarla yok edilmek istendi. Diyarbakır, Zilan, Sason, Ağrı ve Dersim katliamları halkımızın belleklerinde daha taptazedir. Bu politika günümüz koşullarında artık iflas etmiştir. Bugün karşılarda ulusal ve toplumsal hakları için ayağa kalkmış bir ulus var... Onun karşısında ise bu haklı talepleri, tüm demokratik kanalları tıkararak şiddet yöntemiyle ezme çalışan devlet güçleri var.

Şimdi, kendisini resmi ideoloji ve resmi tarih anlayışının kiskacından kurtarabilmiş tüm insanların vicdanlarına sesleniyorum:

- Bölgemizde gerilla hareketinin başladığı 1984 yılında, halkı-

muz üzerinde, köylerimizde, şehirlerimizde ve kasabalarımızda, tüm şiddetle devam eden yaygın bir devlet terörü yok muydu?

- Halkımızın en sıradan demokratik hak ve özgürlükleri dahi ortadan kaldırılmamış mıydı?

- Kürt halkının tüm ulusal ve demokratik güçlerini yok etmeyi hedefleyen saldırgan bir politika yürürlükte değil miydi?

Bu soruları, bütün vicdanların "evet" diye yanıtlayacaklarına inanıyorum. Çünkü gerçek tam da buydu.

Bugün bu politika kararnameleleriyle, Avrupa Konseyi'ne, bölgede insan haklarını askıya aldığı bildirilen resmi bir tescille birlikte bütün şiddetle yürürlükte. Bunun öncelerine hiç girmek istemiyorum, çünkü sizlere dağıttığımız bölge raporlarında ayrıntılarıyla var.

Dostlar, böylesi durumlara karşışan her halk gibi Kürt halkının karşısında da iki seçenek kalmıştır: Ya teslim olmak ya da dizginlerinden boşalmış devlet terörüne karşı gerilla savaşının da içinde olduğu her türlü mücadele yöntemiyle direnmek. Kürt halkı ikinci yolu seçmiştir. Teslim olmayacaktır. Bu yol bu şartlarda haklı ve meşrudur. Bunu bu kürsüden ilan ediyorum!..

Çok iyi bilinmelidir ki, Kürt halkı yüzyıllardır olduğu gibi bugün de ulusal onuru ve özgürlüğü yolunda onbinlerce evladını feda etmeye hazırdır. Ve Kürt anaları topraklarımızda çocuk doğurmaya devam ettiği müddetçe bu mücadele bitmeyecektir!..

Dost ve dost olmayan bütün güçler şunu çok iyi bilmelidir:

- Kürt halkı dünyanın bütün ezilen ulusları gibi, barışa, demokrasiye, özgürlüğe, eşit haklılık ve adalete susamıştır. Kürt halkı savaşı sevmiyor, ama başka çaresi kalmamışsa, ama savaş kendisine dayatılmışsa Kürt halkı, özgürlüğün bedeli, faturası ne olursa olsun ödemeye de hazırdır.

Bugün Bölgemizde sıcak bir savaş var. Bu savaş devletçe de resmen olmasa da fiilen kabul edilmiştir. Cumhurbaşkanlığı, MGK, Hükümet ve MİT içinde toplantıların ana gündem maddesi budur.

Bakınız, Kürt halkı ne kendi evlatlarının kanını ne de Egeli, Trakyalı, Akdenizli veya Konyalı olup, daha henüz niçin savaştığını bilmeden eline silah tutuşturulup ölüme gönderilen Türk halkının bryıkları daha yeni terlemiş evlatlarının da kanını görmek istemiyor. Bugün her iki halktan ölen gençlerimiz, genç kızlarımızın, hatta çocuklarımızın katilleri, Kürt halkının haki mücadelesini şiddetle bastırmak isteyen zihniyettir. Yeşilyurt'ta insanlarımızın dışkı yediren, Siirt Kasaplar Deresindeki şehir çöplüğünü toplu mezarlara çeviren çağdışı zihniyettir.

Dostlar, huzurlarınızda bu kürsüden ilan ediyorum: Bu zihniyet **katildir**. Bu zihniyet, hem Kürt halkının hem de Türk halkının düşmanıdır.

- Bu zihniyet, emperyalizme karşı Çanakkale'de, İzmir'de, Antep'te, Maraş'ta, Çarlık Rusyasının ordularına karşı Erzurum tabyalarında kanları birbirine karışan dedelerimizin şeref dolu anıları daha taptaze iken Türk ve Kürt halkının birlik ve kardeşlik zeminini dinamitlemek isteyen zihniyettir. İşte asıl bu zihniyet **bölücüdür**. Halklarımızın çıkarlarına aykırıdır.

Gelin hep beraber Türkiye halkı ve aydınları, demokratik kuruluşları, Kürt halkı ve aydınlarıyla el ele bu çağdışı ve kokuşmuş zihniyeti tarihin çöplüğüne atalım. Türk ve Kürt analarının akan gözyaşlarını birlikte durduralım. Egemen güçlerin şiddet politikasını mahkum edip, barışçıl, diplomatik ve politik çözümleri ardıcıl olarak savunalım.

Dostlar, İHD başta olmak üzere tüm demokratik kuruluşlarla, Türkiye'nin demokratik siyasal hareketlerine bu konuda büyük görevler düşüyor. Herkes tarihsel bir sorumlulukla başbaşa. Saldırıya hedef olmuş Kürt halkı Türk halkı ve aydınlarından lafta kalmayan destekler bekliyor.

Huzurlarınızdan ayrılrken Kongremizi bir kez daha saygıyla selamlıyor, çok önemli bir gerçeğe bir kez daha parmak basmak istiyorum:

-Kürt Halkı özgür olmadan Türk halkı özgürleşemez!

Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi

Der Bünd, 25 Eylül (İsviçre)

Avrupa İnsan Hakları Antlaşması'nın yürürlükten kaldırılmasından sonra, Güneydoğu'da daha katı baskılar bekleniyor

Türkiye'de Kürtler ne derece sistematik işkenceye maruz kalıyor?

Kısa bir süre önce Türkiye, özellikle Kürtlerin yoğun yerleşim alanı olan Güneydoğu Anadolu'da Avrupa İnsan Hakları Antlaşması'nı uygulamayacağını bildirdi. Kürtlere yönelik baskılar, hakaretler ve işkenceler böylece sertleştiriliyor; hukuk devleti olma ilkesinin ortadan kaldırılmasında bir adım daha atılıyor.

Türkiye makamlarının işkence yaptıkları iddiası ardı ardına tekrarlanıyor. Batı ülkeleri tarafından ortaya atılan işkence iddialarına karşı İngilizce çıkan "Turkish Daily News" gazetesi ile yaptığı bir konuşmada, Türkiye Adalet Bakanı Sungurlu Türkiye'yi savunmaya çalıştı. Uluslararası Af Örgütü'nün geçen yıl yayınladığı "Türkiye: Kanlı ve sistematik tarzda insan haklarının kötüye kullanıldığı ülke" adlı rapor bu iddialara bir örnektir.

Doğu Avrupa devletlerinin serbest pazar ekonomisi mekanizmalarına sahip demokrasilere geçiş yönünde bir değişime uğradığı, liberal temel hukuk anlayışına saygı duyduğu ve yeni partilerin kuruluşuna izin verdikleri bir dönemde Türkiye ise böylesi bir değişimin yapılmamasını dikkate almayan bir devlet olarak kalıyor. Türkiye, bu temel kıstaslardan sadece serbest pazar ekonomisine uygun düşen bir tutum içinde. Türkiye ceza yasasında politik partileri, hareketleri ve örgütleri yasaklamayı hedefleyen bir dizi yasa maddesi bulunuyor; Marksist, ırkçı, bölücü ve dini amaçları temel alan yapılmaları kapsıyor. Kemalist Türkiye'nin faşist İtalya yasalarından aldığı bu yasa maddeleri, sözkonusu edilebilecek bu yönlü tavırları en sert biçimde cezalandırmayı öngörüyor. Kim ki, bu politik amaçların gerçekleştirilmesinde katkı sunar duruma girerse, sözkonusu yasaaların hışmına uğruyor. Örneğin; biri bir parça ekmeği Kürt partisi PKK'nin bir üyesine verirse, beş yıl hapis cezasına çarptırılır.

Haksızlık karşısında bilinç yoksunluğu

Eğer bir devlet bu tür yasalara sahip ise, o devletin polisi, ordusu, istihbaratçısı, hukuku ve cezaevleri, örgütleri hakkında, konuşulabilecek ve cezalandırabilecekleri kişileri bulmaya yeltenir. Çünkü, böyle bir ortamda insanlar doğal düşünce özgürlüğü, bilgi toplama özgürlüğü, basın özgürlüğü, konuşma ve toplantı özgürlüğünden bihaber olurlar. Düşünce ve kavrayış tarzlarından pratik yönelime girerler. Haksızlık karşısında bilincin fukarası olurlar. Her şeyi fiziki ve psikolojik kanlı baskı yöntemleriyle çözmeye çalışırlar. Tek amaç ise, ele geçirmiş oldukları kişinin itiraflarından yarar sağlamaya çalışmak olur.

Bu yılın Haziran ayında bilgi toplamak amacıyla Türkiye'nin doğusuna yaptığım bir seyahat esnasında gerçeklerin nasıl inşaa edildiklerini izleyebildim. 14 gün zarfında 12 işkence kurbanı ile karşılaştım: Gazetecilerden insan hakları eylemcilerine ve basit yogurt satıcılarına kadar. Karşılaştığım satıcı bana ayak üstü açıklamalarda bulundu. Üç ay boyunca Diyarbakır'da işkence hücrelerinde tutulmuş. Gerekçe ise, illagal bir örgüte üye olduğuna şüphelerin olmasıydı. "Bir hiç uğruna" diyerek omuz hareketleriyle yakındı ama, gözleri sonsuz bir hüznle yüklüydü...

Haklı bir savunma yok

Kim kendini yormaya çalışıyorsa, Türk demokrasisinin gerçek yüzü ardındaki kulislere, Türkiye'de sistematik işkencenin yapıldığını şüphesiz görecektir. Demokratik meşruluğa ulaştığını iddia eden bir devlet zoru için, işkencenin savunulmasına katienen gerekçe olamaz. Eğer karşı taraf rejime silahla saldırıyorsa bile, bu böyledir. Örneğin, İtalya'da silahlı gruplar -Mafia, Kızılordu- vardır ve bunlar devlete karşı silahlı mücadele veriyor. Buna rağmen İtalya, devlet ve temel hukuk ilkelelerine bağlı kalıyor. Türkiye'de ise silahlı mücadele veren bir örgüt var: PKK.

PKK'nin silah altında olan üçbin savaşçısı belki var olabilir. Küçük bazı gruplar propaganda amaçlı hedeflerine varmak için silah kullanımlarından yarar sağlama çabası içinde olabilirler. Geriye kalan radikal Türk solunun tüm partileri sadece düşüncelerini propaganda ediyor. Bu tür eğilimlere Batı Avrupa demokrasilerinde de uzun zaman beri rastlanabiliyor. Elbette bu tür örgütlerin mensuplarının itiraflarından, salt kanlı baskı yöntemleriyle, çeşitli bilgiler, ilişkide buldukları insanların adları ve örgütsel biçimlenmeleri konularında sonuçlar edinilebilir. Fakat, konumlanmasını yukarıda izah ettiğimiz türde sağlayan bir devlet mantığında işkence yöntemi, mutlaka eşyanın tabiatı durumunda olur.

Diyarbakır'ın doğusunda

Kürdistan'ın gizli başkenti Diyarbakır'ın doğusuna düşen bölgeler, 1980'li yılların başlarında silahlı mücadelenin patlak vermesinden bu yana, pratik olarak işgal altında tutuluyor. Jandarma birliklerinin de dahil olduğu silahlı kuvvetler, oralarda sıkı bir us ağ oluşturmuştu. Sadece Diyarbakır, Van, Hakkari ve Mardin'e giden ana yol boyunca 50 civarında jandarma karakolu, askeri garnizon ve askeri barikat sayabildik. Bu yol 1000 km kadar uzundur.

Askeri altyapı sürekli daha da yoğun inşaa ediliyor ve değişime uğrayan savaş aktivitelerine uygun hale getiriliyor. Askeri ağın yoğunlaşmadığı bir köy veya alanda PKK'luların varlıklarına işaret edildiğinde sözkonusu köy veya çevre hemen ordu güçleri tarafından işgal edilir. Ordunun gittiği yerde eğer yeterli büyüklükte bir devlet binası olmazsa, çadır kamplar kurulur. Diyarbakır'dan uzak olmayan küçük bir

köy ziyarette bulunduk. İki yıldır bu köyde böyle bir kamp var.

Silahlı kuvvetler safında bir de özel birlikler örgütlenmiş. Bunlarda yer alan genç askerler, gerillaya karşı ek eğitime tabi tutulmuşlar. Bunlar, acımasız oluşlarıyla nam salmış timler veya tek tek konralardır. Küçük bir köyde bir PKK üyesinin amacı bunlar tarafından işkenceye katıldı. Gerekçe: Yeğeni olan kişinin nerelerde olduğunu bilmemesi. Hastaneye kaldırılırken yolda yaşamını yitirdi. Köy korusularına ise, öldürülen akrabalarının telefonla araba çağrularına müsaade etmedi ve ısrarında inatla direndi. Maktulun yeğeninin kız kardeşi, özel timler ve yirmiye yakın kelle avcısı tarafından vahşice tecavüze uğradığını söyledi. 20 gün boyunca hastanede kalmak zorunda bırakıldı.

Bir şüphe yeterli

Bu köy örneği aslında bariz bir yöntemdir. Birisinin bir PKK üyesi veya taraftarının bulunduğu yer hakkında biraz bilgi sahibi olmasından şüphe edilirse bu kişi acımasız işkenceden geçirilir. Özel timler, hedefli bir anti gerilla eğitimi görürler. İnsanın artık kaldıramayacağı acıların sınırlarını zorlayan işkence tekniklerini öğrenirler. Gösteri ve yürüyüşlerde kanlı saldırılarına zemin oluşturmak amacıyla katılanları provoke eden yöntemler konusunda ustalaştırılırlar. Baharda Nusaybin'de gerçekleşen Kürt İntifadasında da bu yöntem uygulandı. İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi'nün bir temsilcisi bu konuda bazı bilgileri bize aktardı. Kürt bölgelerinde aynı tipte ve insan gözünü tam rahatsız eden büyük cezaevleri inşa edilmiş. Bu cezaevleri, polis ve askeri güçler tarafından işkence edilen politik tuktukularla doludur. Diyarbakır, Van ve Hakkari gibi önemli kentlerde, düzenli kontrol ve aramalar yapılıyor. Ara vermeksizin, halka açık meydanlarda kontroller yapılıyor, özel evlere baskınlar yapılıyor ve evler aranıyor. Gece ve gündüz tepeden tırnağa silahlı askeri kişilerden oluşan gruplar sokaklarda devriye doluyor. Gece, sayısız yüksek gruplarla cinmişler gibi, olmadık yerlere sokuluyorlar ve zik zak gidip geliş biçimleriyle caddeleri kolaçan ediyorlar.

Yeraltı faaliyeti

Belli başlı bölgelerin dışında kalan bölgelerde ise, baskılara daha az rastlanıyor. Türk solunun geleneksel kalesi Tunceli'de olduğu gibi, benzeri durumdaki kentlerde çoğunlukla jandarma, polis ve istihbarat elemanları faaliyet içindedir. Yani, caddelerde askeri güçlere sık sık rastlanmaz. Her ne kadar burada, Tunceli'de, arasıra propaganda amaçlı silahlı olaylara rastlansa da, esas olarak burada kapalı, politik yeraltı faaliyeti hakimdir. İstihbarat mensupları, sürekli ihbar edilen veya muhtemel illegal örgüt militan ve sempatizanları olan kişilerin peşine takılırlar. Türk radikal solunun bölünmesi sonucunda oluşmuş yığınla bu tür örgütlere rastlanabilir.

Küçük bir köyde illegal faaliyet yürüten bir militanla karşılaştık. Kendisi 13 yıl cezaevinde kalmış. Kısa bir süre önce üyesi olduğu örgütten bazıları

yakalanmış ve ve yakalananlar işkence altında iken onun da adını vermişler. Bu olaydan sonra, acil arananlar arasına girmiş. Karısı ve çocukları da o derece hırpalanmış, bezdirilmiş ve ürkütülmüş ki, onlar da saklanmak zorunda kalmışlar.

Türkiye politik öncülüğü, Batı Avrupa'ya katılmayı ve onun bir parçası olmayı amaçlıyor. Bu nedenle de insan hakları ve BM işkence antlaşmaları gibi ilerici insan hakları sözleşmelerinin altına imzasını atmış. Kısa bir süre önce de, merkezi Strasbourg'da bulunan İnsan Hakları Komisyonu nezdinde tek tek kişilerin şikayet edilmesi koşullarına ilişkin sorumluluğu kabullendi. O dönemden şimdiye kadar Türkiye, AT üyesi bir ülke olmak istiyor ve ayrıca NATO platformunda bağlayıcı olma konumunu çoktandır temsil ediyor.

Bilinçli geri bırakma

Gerçekte Türkiye, temel hukuk ilkelerini kabul eden ve etnik azınlıklar karşısında saygılı olan bir demokrasi ülkesi değildir. Kürdistan ekonomik açılarından da tam bir sömürü cendresine alınmış. Kürdistan'a ekonomik gelişim şansı tanınamıştır. Kürdistan'da fabrika hemen hemen yok gibidir. Hızla büyüyen gençlik kesimi boş bir iş bulma umudu içindedir. Eğer bu kesim, politik ayaklanmalar sürecine hazırlanmıyorsa, bu kimseyi şaşırtmamalıdır. Kürtlerin dilleri bile yasaklanıyor, dillerini kullanma hakkına izin verilmiyor. Gençliğin durumuna işaret olması açısından bir örnek: Diyarbakır'da karşılaştığım ve son derece iyi Almanca konuşan bir genç, öğrenimini kendisi finanse etmek zorunda. Babası, ilk okulda öğrencilere gizli Kürtçe dersi verdiğinden dolayı tutuklanıp işkenceye alınan biridir.

Werner Spirig, Bern

L'Humanité 6 Kasım (Fransa)

Köyler kan ve ateş içinde

Körfez kriziyle daha da boyutlanan ve iki aydan bu yana insansızlaştırılıp ıssızlaştırılması amaçlanan politikaya karşı dikkatleri buraya çekmek için Paris'te bulunan Kürt topluluğu bu salı günü açık grevini yapmaya karar verdi.

Washington'un güvenilir müttefiği Türk Cumhurbaşkanı Özal, savaş zamanlamasına nüfuz edebilmek için, 12 Ağustos'ta kendi millet meclisine başvurarak yetki aldı. Kendisi tarafından yaratılan "Savaş hali" durumunu kullanan Özal, "Doğu Velayetlerinde", yani Kürdistan'da Avrupa İnsan Hakları Antlaşması'nı askıya aldığı hemen Avrupa Konseyi'ne bildirdi. Bildirimde, antlaşmanın 15. maddesine atıfta bulunulmakta. Ki bu madde, "Savaş hali ve ulusal varlığı tehdit eden durumlar"ı öngörmektedir. Esasında işe, askıya alınacak hiçbir şey de yoktur. Çünkü, Kürdistan'da insan haklarına asla saygı gösterilmemektedir. Fakat, Ankara, bölge halkını sürekli olarak "Bölücülük", ve "Teröristlik"le suçlayarak, uyguladığı baskıları sınırsız bir dereceye tırmandırdı. 9 Nisan'dan itibaren kararnamelerle

uygulanan "Özel rejim" daha da katılaştırıldı. Sansüre rağmen, ordu tarafından yıkılan, göçettirilen onlarca köyün durumunu fotoğraflarıyla yayınlayan Türk basını, gerçek bir savaşı anımsatmaktadır. Irak, Suriye sınırlarına yakın bölgelerden kaçmak zorunda kalan insanlardan elde ettiğimiz tanık ifadeleri korkunçtur.

Beytüşşebap'tan Şakir, şöyle anlatmakta: "Ordu, Nisan ayından itibaren köyde insanları tutuklarken, ürünleri ve evleri de yakıp yıkmaya başladı. Başta, bize on günlük bir zaman tanıyarak, kendileriyle işbirliği yapmamızı ve 'Köy korususu' olmamızı istemişlerdi. Kendim de bu uygulamaya maruz kaldım. Başta, bana iyi davranmaya çalıştılar. Kendilerinin işbirliği teklifini reddedince, iğrençleşip beni bir hücreye kapatarak falakaya yatırdılar. Bırakılmamdan sonra, bölgede olacak her gerilla eyleminde tekrar baskılara uğrayacağımı düşünerek terk ettim. Benim gibi binlerce insanın durumu böyledir. Yol boyu çadırlarda kalan insanları herkes görebilir. Çoğunluğu nereye gideceğini bilmemekte. Yalnız Ağustos ayında Beytüşşebap'ta 7 köy yıkıldı."

Kendisi Akal köyünden olan Arslan da, benzer türde kötü muameleyle maruz kalmış. Son defasında 7 gün cezaevinde kalmış ve işkenceye tabi tutulmuş. Ki vücudunda işkence izleri görülebilmekte. Dava açmak için doktor rapor istemiş, fakat korkudan dolayı, isteği doktor tarafından reddedilmiş.

Nisan ayından bu yana toplam olarak 200'e yakın köy ya tüm den ya da çoğu yıkılmış, halkı ise yol kenarlarına savrulmuştur.

Diyarbakır İHD, köylerini terk etmiş insanlardan onlarca şikayet mektubu almış. Bunlardan Dönmezler köyü, Mayıs ayında ordu tarafından boşaltılmış olmasına rağmen, tekrar dönme umutları varmış. Ancak Ağustos ayında evleri tamamen yakılmış. Benzer durum, Şırnak/Demirtepe'ye bağlı Dereler köyünde de var. Köyleri yıkılıp, ürünleri ve ormanları yakılmış. Axer köyünün muhtarı tutuklanırken, tüm insanlar da evlerinden kovulmuş. Daha öncesinde ise arı kovanları, ekili buğdayları ve kavak ağaçları yakıldığı için kendi evlerinin de yakılacağını bilmekteydiler ve "Bizler canlarımızı ancak kurtarabildik" diye yazmaktadırlar.

Son zamanlarda da Türk otoriteleri, savaşa karşı hareketin en güçlü olduğu ve Irak'a uygulanan ambargodan en çok etkilenen Cizre ve Nusaybin'de işçileri yıldırıp korkutmak için operasyonlar yapmaktadırlar. 15 Eylül'de Nusaybin'de Petrol-İş Sendikası'nın 18 üyesi saldırı sonucu yaralandı, şu anda da sendika lokalleri basılarak üyeler dövülmektedir.

Tüm bunlar, yine de Fransa Hükümetinin Türk Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay'ı kabul etmesini engellemediği gibi, Torumtay, Fransa-Türkiye arasındaki askeri anlaşmanın imzalanması için dün Fransa'ya geldi. Ve baştan aşağı uygunsuzluğa rağmen, Türk generalinin Jean-Pierre Chevènement (Fransa Savunma Bakanı) tarafından "Yüksek Ulusal Askeri Onur Madalyası"yla ödüllendirileceği Ankara'ya bildirilmiştir.

Françoise Germain - Robin

KÖRFEZ BUNALIMINDA TC'NİN GÜNDEMİ KÜRDİSTAN

Baştarafı 1. sayfada

Bekleyiş uzun sürdükçe ABD'nin Ortadoğu ayakları da tökezlemeye başlıyor. Fas Kralı II. Hasan'ın Olağanüstü Arap zirvesi çağrısı bölük-pörçük Arap aleminde olumlu yankı bulmadı. Mısır ve Suriye yönetimlerinin ABD yönetimine, ABD'nin Kuveyt'i geri alma hareketi içinde yer almayacaklarını bildirdikleri basına yansdı. Ürdün kralı, Saddam yanlısı sayı-

sınır bölgesine 100 binin üstünde askeri güç yerleştirilmişti. Bu görüşmelerden hemen sonra II. Orduya bağlı yeni ek birlikler hudduta kaydırılıyor. TC yönetimi, ortak NATO gücünün Kürdistan'a konumlanmasına Kürdistan sorununun uluslararası alanda daha da güncellik kazanacağı korkusuyla endişeli yaklaşıyor. Çünkü Nato askerleri içinde sadece ABD ve Alman

Özal'ın Tahran gezisinin konusu yine Kürdistan

Japon imparatorunun taç giyme töreninde bulunmak için Tokyo'ya giden Turgut Özal, Tahran'a uğrayarak 10 Kasım günü İran Devlet Başkanı Haşimi Rafsancani'yle görüştü. Bu görüşme ardından basına açıklamalarda bulunan Özal, "İran Kürt devletinin, kurulması-

James Baker

William Webster

Turgut Özal

ABD Askerleri Suudi Arabistan'da

labilecek bir tutumla, emperyalist yönetimleri Ortadoğu sorununa ikili ölçüyle yaklaştıkları için sert şekilde eleştirdi. Irak yönetimi ise meydan okuyor, hiç bir şekilde Kuveyt'ten çıkmayacağını söylüyor ve ardından "gelin uzlaşalım" diyor. Açıkça "Ben Kuveyt'i yutum" diyor. Gerçekten de ortada artık ne Kuveyt ve ne de Kuveyt halkı var. Bu nedenle Kuveyt halkını kurtarma iddiası artık kimseyi inandırmıyor.

Bu gelişmelerin yarattığı telaştan olacak ki ABD yönetimi, şimdilik Kongre engelini rastlıyor gözükse de mevcut 230 bin askere ek olarak 100 bin asker daha gönderme hazırlığında. ABD, Irak'a Suudi'den başlayabilecek bir saldırının askeri komutanlığını da üstlendi.

Baker'in Ortadoğu gezisi, TC ve Kürdistan

Kasım ayının 3'ünden itibaren bazı Ortadoğu ülkeleri, SSCB ve Fransa gezisine çıkan ABD Dışişleri Bakanı James Baker, 6 Kasım günü Ankara'daydı. Bu gezinin amacı değişik yorumlara konu olduysa da, özünün ABD'nin askeri müdahale planında Ankara'nın önceden saptanan rolüne göre hazırlıkların son planlanmasına yönelik olduğu ağırlık kazandı. Baker'la, Türk devlet yetkilileri arasında savaş sırasında ABD'nin askeri amaçlarla kullanacağı Diyarbakır, Muş, Tatvan ile İncirlik askeri havaalanlarının kullanım sorunları, Kuzey Kürdistan'dan açılacak ikinci cephenin durumu ve Kürdistan'a konumlandırılması düşünülen Hareketli NATO Gücü (Alleid Mobile Force) sorunlarının değerlendirildiği Türk burjuva basınına bile yansdı.

Bilindiği gibi sözkonusu havaalanları zaten ABD'nin hizmetine sunulmuş ve Kürdistan'ın Irak'a

askerleri değil, Yunan, Portekiz ve İspanyol askerleri de var. Bu endişe TC tarafından dile getirilirken, Türk turizm tesislerinde konaklama ve dinlenme adı altında ABD askerleri Kürdistan'a kaydırılmak isteniyor. Çünkü, Türkiye (Kuzey Kürdistan) üzerinden Irak'a müdahale senaryoları öne geçiyor.

Daha Baker ayrılmadan bu defa CIA Şefi William Webster, Ankara'ya gitti. Yanında kurmaylarıyla Ankara'ya giden CIA Şefinin ne yaptığı, nerelere gittiği, Türkiye'den ayrılıp ayrılmadığı bir sır. Ancak sır olmayan şu ki dünyanın en büyük cinayet ve darbeler örgütünün şefi, Ankara'ya Irak'a Kuzey Kürdistan'dan olması planlanan askeri hareketin yerinde planlanması için geldi. Artık sır olmayan bir diğer gerçek de şu: Türkiye CIA'nun en rahat at oynattığı ülke durumunda. Ankara'nın CIA için konumu Panama City'den, Turgut Özal'ın da CIA ajanı Orta Amerika diktatörlerinden hiç bir farkı yok. Zaten ikide bir "Savaş kaçınılmaz", "Saddam mutlaka cezalandırılmalı" demeçleri veren Turgut Özal, rolünün ne olduğunu hiç de gizleme gereği duymuyor.

Bu savaş faaliyetleri arasında Türk devlet yetkilileri en büyük sorunlarının Kürdistan olduğunu gizlemiyorlar. Gazeteler, Turgut Özal'ın, Baker'dan Kürt devletine karşı olma güvencesini istediğini ve bunu elde ettiğini yazıyorlar. Tabi ki bu güvencenin bir anlamı varsa. Zira ABD'nin Kürt halkına düşmanlığı ve TC'ye desteği açıktır ve bilinmeyen bir şey değildir. TC'nin böyle bir güvenceyi istemesinin gerekçesi de, "Irak'a yapılacak bir askeri müdahale sonucu doğacak kaostan bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için yararlanılacağı" endişesi.

na karşı, bizimle aynı yöndeler" dedi ve Rafsancani'nin kendisine "Suriye'nin de Kürt devletine karşı olduğu"nu iletliğini iddia etti.

Özal'ın iddialarının doğru olup olmadığını, kapalı kapılar ardından yapılan görüşmelerin içeriğini bilmediğimizden bilemeyiz. Ancak, Özal'ın izahat ve çabalarından TC'nin Kürdistan "heyulası"yla yatıp kalktığı gerçeği ortaya çıkıyor. Diğer yandan İran ve Suriye'nin statükoyu korumak istedikleri ve politik çabalarının buna yönelik olduğu zaten biliniyor. Ancak bu iki yönetimin de TC'nin bölgedeki yayılma eğilimlerinden büyük endişe duydukları da biliniyor. 1985 sonlarında da Özal, Tahran'ı ziyaret etmiş ve İran devlet yetkililerinden benzer demeçler aldığını söylemişti. Kaldı ki bu yeni bir durum değil. İran'da stratejik alanda Kürdistan sorununun bağımsız Kürt devleti doğacak şekilde çözümüne karşı. Öte yandan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin bu ülkenin ya da ülkelerin bağımsız Kürt devletine karşı olup olmadıklarına göre gelişmediği çok iyi biliniyor. Onlar karşı olsalar da olmasalar da Kürdistan ulusal bağımsızlık mücadelesi, dikkate almak zorunda oldukları ve politikalarını etkileyen bağımsız ve güçlü bir öge durumundadır.

Özal'ın şimdiki Tahran ve daha önceki Şam ziyaretlerinin özünde yatan amaç Kürdistan'a karşı yeni bir Sadabad ya da Bağdat Paktı kurmaksa, buna varmadığı kesin bir durumdur. Bu sonuç aşıkarken, TC yetkilileri, demeçlerle başarısızlıklarını örtmek peşindedir. Özal, TC'nin endişe ve korkusunu yansıtıyor, o da şu; Kürdistan ulusal bağımsızlık mücadelesinin bölgedeki ittifaklarını bozabilmeyi becerip becerememe endişesidir.

BÜYÜK SOSYALİST EKİM DEVRİMİ 74. YILINDA

İlk gerçekleştirildiğinde milyonların ulusal-toplumsal baskı, eşitsizlik ve kölelikten kurtuluş umudunu temsil eden ve özgürlük, eşitlik ve insanca yaşamı yaratmayı amaçlayan Ekim Devrimi'nin üzerinden tam 73 yıl geçti. Bu 73 yıl, eşitlik, özgürlük, demokrasi ve bağımsızlık amacının, yani sosyalizmin çeşitli ülkelerde gerçekleştirilme deneyimlerine tanık oldu.

Günümüzde ise, Ekim Devrimi'nden bu yana geçen süreçte amaçlanlara ulaşamadığı görülmektedir. Özellikle de son yıllarda, üzerinde gerçekleştirildiği topraklar olan Sovyetler Birliği başta olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinde de Ekim Devrimi'nin amaçlarıyla çelişen bir alt üst oluş yaşanmaktadır. Ekim Devrimi ardından başlayan kutuplaşma dağılmakta, reel sosyalizm olarak adlandırılan yapı çözülmektedir. Bu çözülmeye birlikte tamamen su yüzüne çıkan gerçek, sosyalizm adına, özellikle de eşitlik, demokrasi, enternasyonalizm ve devlet yapılanması konularında çok büyük hatalar yapıldığı; bunların kapitalist-emperyalizmi rahatlatmış ve dolayısıyla pek de halkların çıkarlarına hizmet etmediğidir. Zaten Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinde, son yıllarda başını alıp giden toplumsal huzursuzluğun, şovenizmin, yozluk ve çürümenin nedeni de buradadır. Bu, emperyalistlerin yanısıra sosyalizm deneyimlerinin yaşandığı ülkelerde yeni iktidara geçen kapitalizm yolcularının iddia ettiği gibi, hiç de iflası değil, bu ülkelerdeki komünist partileri tarafından ihlal edilmesi, gereklerinin yerine getirilmemesi, çok kaba ve dogmatik bir tarzda, bir anlamda da zoraki olarak uygulamaya çalışılmasıdır.

Bu anlamda günümüzde yıkılan şey, hala insanlık için geçerli olan ve sorunlarının tek çözüm biçimi bilimsel sosyalizm değil, bilimsel sosyalizm iddialı pratiktir, yani reel sosyalizmdir. Reel sosyalizmin yıkılışı bu konuda taşınan yanlışların ve hataların iyi irdelenerek doğru dersler çıkarılması ve halkların gerçek kurtuluş sürecine girmeleri açısından son derece önemlidir.

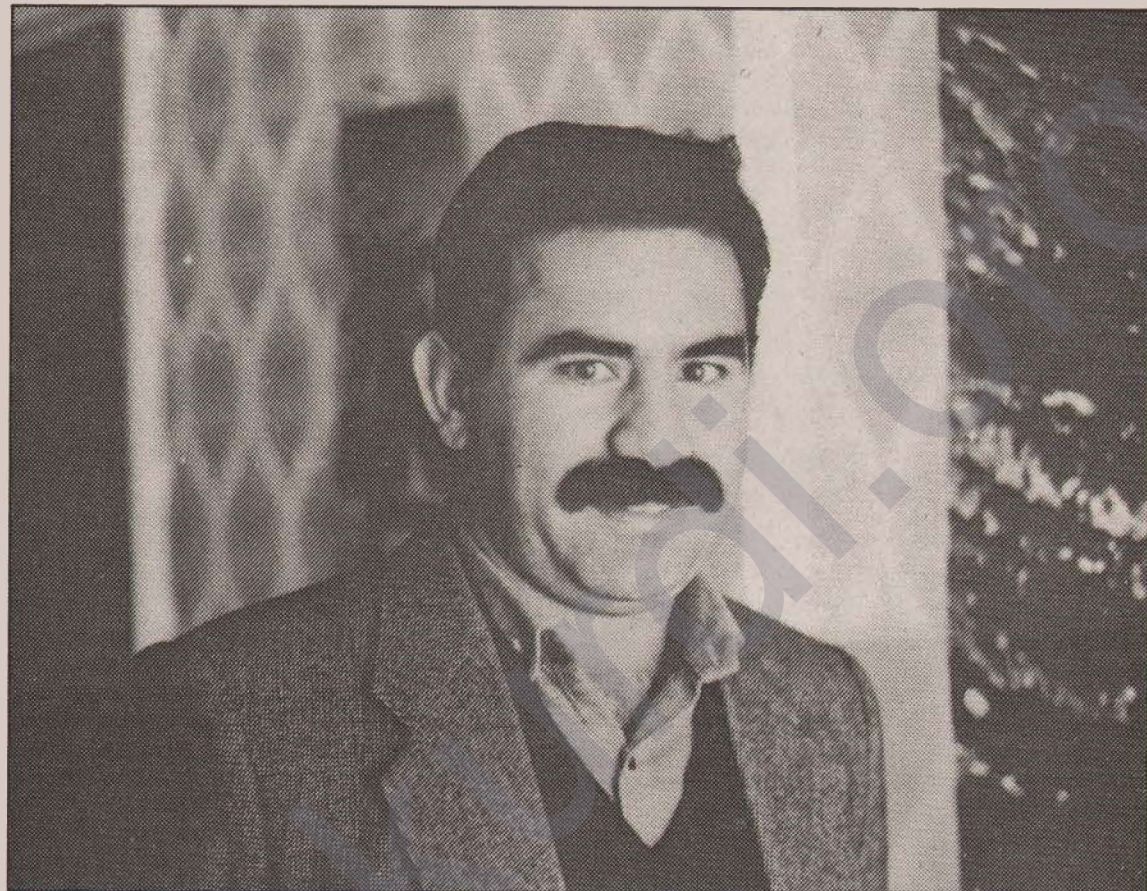
Ekim Devrimi ve sonrasında pek çok ülkede yaşanan sosyalizm deneyimlerini ve sonuçlarını değerlendirirken yanlışlara kapılmamak, bunlardan doğru dersler çıkarmasını bilmek ve bunları uygulamaya koymak halkların ulusal-toplumsal kurtuluş savaşlarını güçlendirecek ve daha kalıcı, sürekli zafer elde etmelerine yolaçacaktır. Tüm dünyada göreceli olarak kapitalizm lehine, halklar aleyhine seyreden bir dönemde Kürdistan'da PKK önderliğinde yükselen ulusal kurtuluş mücadelesinin bunu tersine çevirmesi, değil olumsuz etkilenmek, gelişmesini giderek hızlandırmasının nedenini, PKK'nin bilimsel sosyalizme doğru, özlü ve yaratıcı yaklaşımında aramak gerekir. Bu, aynı zamanda Ekim Devrimi'nin özünün de doğru kavranması demektir.

"Yê ku ne xwedanê soza xwebe nabe egîd, yê ku nebe egîd jî nikare xebata PKK bimeşîne"

15 hezar welatparêzên Kurdistanê, ji 7 salî heya 70 salî, bi keç û xortan, kal û pîran, ku piraniya wan jî gelek deverên dûr hatibûn, di Akademiya Mahsum KORKMAZ de roja 18'ê Tebaxê 1990'an li hev civiyan û yekîtiya xwe jî bo serxwebûn û azadiyê dan şani kirin.

Ji bo pîrozkirina 7 saliya Hilpişkîna 15'ê Tebaxê ya şoreşgerî, Sekreterê Gelemerî yê Partiya Karkerên Kurdistan - PKK, Abdullah OCALAN axiftineke diroki jî girsên gel re pêşkêş kir, ku wekî kongreyeke netewî li hev civiyabûn.

Em li jêr, wê axiftîna Serok bi tevayî diweşînin.

Da ku hûn bizanibin mezinbûn çiye, divê hûn destpêka xwe nasbikin

Heft Saliya Hilpişkîna 15'ê teba-
xê ya şoreşgerî li we tevan pîrozbe!

Di vê rojê de divê mirov li ser sernivîsa (qeder) gelê Kurd bi kûrani bisekine, xwe bike xwedan biryara (qerer) mezin. Em jî kuderê hatin, me çî kir, jî vê û bi şun ve emê çî bikine? Wê mirov di vê rojê de bersiva van pirsan xurt bide.

Niha dijminê li ser me, dixwaze roj bi roj me baje mirinê, jiyandê jî bo me napejirîne (qebul nake), ya herî xerab mirov vî dijminê nasneke, xwe nasneke, yani di gemarê de xwe pak bihesibîne, xwe di nav kêmasiyan de bê kêmasî bibîne, xwe di şeva reş de wekî di ronahiyê de bibîne. Bi rastî berî ku em di bin serokatiya PKK de dest bavejîne ser gelê Kurd, di vê rewşê de dijiya, ji ber xwe ve fedî dikir, ji xwe bi dûr diket, digot, ez ne ezim, jî xwe direviya. Hûn di vê roja bi rûmet de navê serokatiya PKK bilind dikin, ev jî gaveke mezine, lê hema heke hûn destpêkirina rabûn û xebata me nasnekin, hûn nikarin ti fedeyê jê bibinin, divê mirov nasbike, tiştê ku mirov nasneke, nikare ti qîmetê bidê. Di rojê wî de divê mirov berî her tiştî xwe nasbike, bîngeha duruşmeyên ku davêje (şiar), pirsên ku dibêje bi dorferehî nasbike. Dijmin ne sedema rewşa me ya xerab bû, na! Sedema mezin em bi xwe bûn, me xwe nedipejirand (ne qebûl), doza welatekî serbişwe û azad nedikir, me digot "nav jî bo me ne hewceye!" Bi rastî mirovê me, xwe pir erzand dikir, ta bi dema nihajî ti rûmetê nade xwe, ne başiya herî mezin jî eve. Bi çî awahî mirovê me ketiye vê rewşê? Eger tu bikarî bersiva vê pirsê bidî, hingê tu dikarî xwe ji wê rewşa xerab derxî.

Min di destpêka xwe de li mirovê Kurd dimeyîzand, li der dora xwe dinêrî, bi ser kîjanî ve diçûm, berde ku hevaliyê bike, du gotin guhdar nedikir. Bi rojan, bi mihan em li ser disekinîn, disa jî nêzikî riya ku hûn niha li ser nedibû. Lewma ez dibêjim, yekî ku destpêka xwe nasneke, nikare dawîya xwe nasbike. Dema ku hûn dixwazn mezinbûnê nasbikin, hûnê berî wê xwe nasbikin. Niha hûn hatine vir (Akade-

miya Mahsum Korkmaz), sedî sed jî bo serxwebûn û azadiya gelê Kurd û Kurdistanêye, pir bilinde hûn gihiştine vê payê (merete), ev şani me dike, ku hûn dixwazin pêşve biçin, em bi xwe vî pir mezin dibînin, bîngeha vî jî civinên bi çûkin, ên ku me di destpêka xwe de çêdikin. Hûn niha li ser riya me dimeşîne, jî serxwebûn û azadiyê bêhtir tişteki napejirînî, jî ber ku riyeke raste, wê mirov bi her hebûn û hêza xwe li ser bimeşe. Disa jî dema ku ez wiha dibêjim, dizanim ku bend û kelema li pêşiya me ne zora dijminê, na! Benda herî mezin kêmasiyên mene, heke em xwe jî wan kêmasiyan biparêzin ti carî hêz û zora dimîn bi me nikare. Yekî ku di rojê wî de xwe bi her awahî amade neke nikare li hember dijminê wî hov li ber xwe bide û jiyana xwe biparêze. Niha di vê demê de mirov çî jî were bibêje hûnê wî wisa bikin, ev hevalana jî tev wîsane, li ser gotina me dimeşîn êdî serokatiya rast xurtbûye, bi rastî heyfe ku mirov we berde û di riya rast de serokatiyê neke. Mirov van hevalên ciwan mezin neke û di riya rast de, di şer de wan bi xurtî nameşîne, heyfa mezine. Yekê din jî heyfe, di cihanê de kesek mîna gelê Kurd zû nayê xapandin û nakeve. Yani her kes dikare pê bilize, bi rastî ev mirov ditirsîne û rewşê xerab derdixe holê.

Divê Mirov bifikire, hûn bi çî awahî wiha li hev civiyan? Çawa gihiştin vê qonaxê? Em dikarin bi ferehî li ser van pirsan biaxifîn. Niha li vir hûn hindik dibin, pir dibin, hejmara we çiqas dibe bila bibe, çawabê jî hûn perçak jî gelê Kurdin, lê hema tevayî gel temsîl dikin, ên din jî weke wene. Rabûna we bi vî awahî şani me dike ku ew jî weke wene, belkî hûn bêhtir jî. Dijminê li dijî we, ê faşist, bi rastî di cihanê de bê nişeyê, dûrî mirovahiye, berde hov jî hovan hovtîre, ev hezar sale destê xwe xistiye qirrika gelê Kurd, fetisandîye. Ji bo çîye em hewqas salin li paş tevayî gelan mane û jar ketine? Ji ber ku her roj me bi destên xwe difetisîne. Niha bêhna we vebûye, hûn dikarin bang bikin, dengê we ezmanan hiltîne, ev çî derdixe holê? Xuya dike ku êdî hebekê destên dijmin jî ser gerdana we rabûye. Heke ne wîhaba we nikaribû bang bikira. Bi rastî ez dikarim bêjim, we heya niha nikaribû bi vî rengî durşme bilind

bikira, ev çî xuya dike? Li aliyekî me hinekî xwe jî bin lédana dijmin rizgar kiriye, hebekî me xwe naskirîye. Li hemû gund û bajarên Kurdistanê binêrin, eger civat û civin bi vî awahî bî, çîhan tev li me were jî disa nikare me hilîne. Eger gelek xwe bide hev, bi biryar rabe û bimeşe, berde alikariya derve, dixwazi bila tev bi dijminre bin, disa jî kes pê nikare. Li xwe binêrin, hûnê bêjin sedî sed ev raste, çîma ez jî despêkê ve van tiştan dibêjim, da ku mirov zanibe ev roja çîye, çiqas bi rûmetê û mirov çî jê hin bibe.

Di van şer salan de, ên ku jî ser hilpişkîna 15'ê tebaxê're buhurîn. Me gelek zor û zehmetî kişand, qehremanên me yê mezin, di riya bê mirin de şehîd bûn, me qet nedixwest ku ew wiha biçin. Me pir şehîd ditin, di diroka gelan de bi vî awahî şehîd neçûne, partiyeke pir jar, bê derfet (îmkan), kes alikariya wê neke, di demeke mirin û mayinê de vegere ser xaka welat û li hember arê dijmin û zora giran li ber xwe bide, ev ne tişteki hindike. Îraniya hevalên me di rewşê wî de şehîd ketin. Xebata me ya herî mezin, mirov bi awahî qerarê bigire, û li ser vî qerarê heval bimeşin. Niha hevalên me xurttir dadikevin şer, pîranî wejî dikarin di şer de cih bigirin, ne pir zehmete şerê me yê netewî, bilind bûye, eger rojê deh şehîd herin, em amadene ku şûna wan dagirin. Mirov dikare vî barî hilgire, disa jî wê mirov li destpêka rabûna me binêre, bi çî awahî çêbû, bi rastî niha kes nabêje ev roj ne gerek bû na! Ev roj jî bo diroka me sedî sed pêwîst bû, zû bû, dereng bû çawa be jî, gelekî giring bû. Ez jî bo giHANDINA ve rojê hinekî dixwazim li ser xebata PKK bisekinim. Serokatiya PKK bi we bidim naskirin. Hûn dibêjin "seroketî, serok çîye û ne çîye" divê hûn baş bizanin. Bi salan ez li ser qerara xwe sekinim gelo divê li ser vî riye bimeşim yan na? Standina vî biryarê pir zehmet bû, niha gel zû vî biryarê digire, ev gelekî başe, çîma? Ji ber ku roj roja

serkeftinêye, lê hema ez bi salan li ser girtina vî biryarê sekinim. Ez bi tenê bûm, barekî giranbû, derfet tunebûn, zanebûn kêmbû, heval jî tunebûn, heke hebûn jî pir kêmbûn, her kes jî xwe direviya, yek nabêje ez hema, kes nabêje were em kadîmarekê (saat) li ser doza xwe bisekinin. Ev mirin û ketina tewrî xerabe. Dema ku mirov di vî rewşa ketî de rabe, ne bi aqil be û ne li ser xwe be, nikare li hember dijminê wî hov û faşist, ku bi her awahî li ser mirov hakim e, li ber xwe bide û bisekine. Eger tu gava xwe di cih de navêji, wê tu di roja destpêkê de bikevî û di binve herî.

Pir kes bi navê Kurdan rabûn, xwedan êl (eşret), şêx û hin pir kesên din. Dema ku rabûn, bi hezaran peyayên wan hebûn, lê hema niaribûn rabûna xwe berdeham bikirina û li ber xwe bidana, çend mehan dirêj nedikirin û têk diçûn. Bi hêzeke xurt rabûn û bi ketineke xerab ketin, wê tu çawa bikî? Ev pirsê jî bo we jî pêwîste, hûn jî radibîne, rabûn bi çî awahî dibê, li ser çî bîngehê û bi çî hêzê? Min berê jî got, yekî ku serberdayî be, wê li hember vî dijminê bikeve, nikare pir li ber xwe bide, disa jî me biryar da. Dema ku em bi salan li ser vî biryarê dimeşîn, kesî bawer nedikir ku emê bi rêve biçin, hevalên li dora me, yên ku me ew hin dikirin, wan jî bawer nedikir, heya niha jî ew jêbûna heyê. Di destpêkê de gotinên ku me dikirin, xurtbûn, bawerî bilind bû, di serokatiyê de ew zor pêwîste. Eger we biryara xwe da, bila du gotinbin jî, hûnê xurt bibêjine, hûnê sedî sed bi bawerî bibêjine, na ku hûn sist pê bigirin, wê demê hûn bi serokatiyê dilizîn. Gava ku me dest bi serokatiyê kir, me herdu gotin xurt gotin, bawerîya me jî pê bilind bû. Em bi vî awahî gihiştine kuderê? Çend xort li dora me civiyan. Tişteki din jî heyfe, ez dixwazim jî were bidim xuyakirin, dema ku di şerê gelandê serok derdikevin, Partî saz-dibin, bîngeha wan a çîneyetî û civakî xurte, li ser welat ditin heye.

Lê hema ya me ne wiha bû, awahiya me (bûnye) ya çîneyetî û civakî li dijî rabûna me, ne dijmin tenê, bîngeh jî li hemberî me bû. malbat, gund û bajar, kesekî rabûna me nedipejirand, yanî yê ku xwe xwedan biryar dibîne, wê xurt dest pêbîke. Ez herdem vî dibêjim, tu bi teneyî, bê derfetî û heya dawiyê jî dijmin xurte, jî ber vî yekê divê tu bi salan xwe xurt bi rêve bibi, ya ku me kir jî ev bû. Dema ku me wiha kir çî bû? Xortên canfîda, ên pak, ên ku ne ji bo kesbûna xwe jiyandê dimeşînin, yekê yekê li dor me civiyan. Ev çêbûna PKK'ye, derketina PKK çîye? Yanî çend xortên jî me nezantir li dor me kom bibin, ev gelekî pêwîst bû. Ez bi xwe di dawîya şestî'an de û di destpêka hefte'an de bi vî awahî li ser xwe sekinim, min di salên 1975-1980'an de komên bi çûk li dora xwe çêkirin, eger me wiha nekiriba hûn wisa çenedibûn, eger me hewqas şehîd nedabana, we bi çavên xwe nedibana hûn nêzikî me nedibûn, sedî sed îspat li ber we çenebe hûn gava xwe navêjin. Ez baş dizanim, hevalên dest pêkê jî wîhabûn, eger me pirsên rast negotibana, me nikaribû ewên li dor xwe kom bikirana, wekî rojê me rastî raberi wan nekiriba nedibûne yek, min jî wiha kir. Xebata me di navbera salên 1970-1980'an de, hûn jî dîr bûn, me komikên bi çûk çêkirin, di wir de jî pîrsek hebû, çibû? Em li ser riya rast bimeşin, lê nameşîn, biryarê bidin, lê nedin. Xebata me evbû, me bi vî awahî di wan salan de xebata xwe pêşve bir, me li ser ditineke rast, riya gelê kurd kire riya serxwebûn û azadiyê, me ditinên kevin avêtine aliyekî û bi sosyalizma zanistî dest pêkir û jî xwere kire rêber, me bi vî sosyalizmê bersiva pîrsa welat çîye, civak çîye da. Bi salan em li ser vî riya rast bi rêve çûn, dijmin bi çî awahî bersiva rêveçûna me da? Rejîma 12'ê Êlûnê ya faşist darê zorê bi dest xwe ve ani. Ev jî sedî sed bi armanca hilanina serokatiya Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) û tev-

gera gelê Kurd di bin vê seroketiyê de. Ne tenê PKK bigre û bikuje, na! Ji vê bêhtir tehlûka mezin naskir, dizani ku eger ev gela li ser vê riyê bimeşe, wê lédana mirinê lêkeve. Û ji ber vê sedemê bi hovîti êriş anî ser me, divê mirov bi kûrani li ser van deh salên buhurî bisekine. Me bi zora xwe hûn gihandine vir, raste hûn bi dilxwaziya xwe hatine, lê hema disa ji bi zora me, yanî çawa? Heya ku mirov benda li pêşiya we hilweşîne û zincira di lingên we de biqetîne, zorê dixwaze, me ji ew zora bi kar anî. Hûn werin ji min bipirsin, min çi kir û çi nekîr.

derket, ne dewleta Tirk bû, na. Ev kes bûn, bi salan artêşa Tirk diparastin û bi ser mede dihatin, nedixwestin em li dijmin zor bikin, karê wan ev bû.

Hûn gelê Kurd in, rabûne, hûnê bixebitin, disa nola min berê ji gotî, eger mirov xwe nasneke, nikare kar bike, wê were xapandin. Ew kesên ku me li jor bi nav kirin, ziman dirêjin, bi gotinên xweş bi mirov dikenin, belkî bi tevan kenîyan û pir ji we di rîya xwe de meşandin. Li jiyana xwe binêrin, hûnê vê rastiye bibinin. Xwestin me ji wek xwe bikin, bi vî rengî bi PKK bikenin û pê bilizin, lê hema rastiyeke PKK hebû.

Di dîrokê de PKK xîzîya Kurd di

Bi şehidkirina rêheval Haqî re me gava damezirandina PKK avêt

Bi rasti me dizani ku wê rêjîma 12'ê Eylûnê werê, ne tiştêkê biyanîbû, tîye bira min dema ku me di sala 1977'an de, ev ramana rast ji bo Kurdistanê belav kir, me mirin dabû ber çavên xwe, yanî me digot a pêwîst me ramana rast belav kir û tova wê xiste binê erdê. Piştî sala 1977'an me got "edî ji bo me jîyan nema", me got, ne derfete (mumkîn) em xwe ji vî salê rizgar bikin, saleke teng bû, berde ku di wê salê de hewqas şer bûbe, û mirov xwe wiha bigihîne wê û nêzîkî serxwebûna Kurdistanê bibe, na! Îmkan tunebûn, tenê çend hevalên xort, tovên vî ramanê li çend cihên welat direşandin, tîye bira min di mehekêde çend civîn, li çend bajarên Kurdistanê me çêkirin, di wê demê de dijmin em keli bi keli dişopanandin(şopa me dajot), lédana mirinê ji mere hazîr dikir. Destên wî ne pir dûri gerdena mebûn, me ev baş dizanibû, min digot "me tovên raman xwe reşandin, çi dîke, bila bike" ji wê demê û pêve, rîya serxwebûn û azadiyê li pêş gelê Kurd hebû û derfet jêre çêbûn ku xwe pê bi rêve bibe û bimeşe. Me gaweke wiha mezin avêt, ji vê bêhtir me ti hêz di xwe de nedidit. Hûn ji baş dizanin me ji wê û bi şun ve hilgavtina sala 1977'an avêt, dijmin ji di gulana vî salê de şehîdê me yê yekemîn Hakî KARER şehîd xist. Bersiva dijmin li dijî hilpişkîna me ya buharê, sala 1977 an de şehidkirina hevlê Hakî bû. Wekî ku bêje, te gav wiha çekir, ezê te wiha bikujim. Komplo ne ji bo vî hevalî tenêbû, ji bo me tevan komplo çêkirin. Hinek hevalên me ketin zindanan, em hinek ji li derve man, lê hema di vî meşûmî de (dîroka demê) biryara generalên Tirkên faşîst ew bû ku me ji holê rarakin. Tîye bira min, wê demê em nikaribûn li ser lingên xwe bimana, dewlet bi her awahî bi ser ve dihat, wê tu bi çi awahî karibî xwe ji vî mirinê rizgar bikî? Em li ser vî sekinin, me got emê berdewam bikin, wan hevalên me şehîd kirin, emê PKK damezîrinin, me programa PKK di vî salê de amade kir. Ji bo biranîna hevalê Hakî me got, emê PKK saz bikin, û bi rasti, me Partiya Karkerên Kurdistanê saz kir!

Me got, ji bo biranîna şehîdan pêwîst me mirov gaven mezin bavêje, eger mirov navêje, wê demê îxanetê bi şehîdan re dîke, lewra me qerara mezin a damezrandinê sitand. Bi rasti kesek ji bo vî biryare ne amade bû ji, lê hema me sitand, ji vî bêhtir tiştêk me berat (af) nake. Dema ku me PKK damezîrand, dewletê ji bresîva biryara me da û xwe ji bo 12'ê Eylûnê amade kir. Her çiqasî reş xerab bû ji dîsa me roj bi roj gaven mezin avêtin. Şerê me yê li Hilwanê, gaweke mezin bû, di bajarê Hilwanê de çend hevalên me yê xurt hebûn, dema ku em dadiketin nava gel, em bi wan hevalan ra dadiketin. Hilwan ji bi xwe bajarekî bi çûk bû, ji her bajarî bêhtir nêzîkî politika me bû. Dijmin ew yek baş zanibû, di sala 1978'an de hevalê me yê heja, Xelîl Çavxûn şehîd xist, bi rasti hevalê Xelîl ji bo biranîna hevalê Heqî şehîd bû. Me ji got, emê gaweke li dijî peyayên dijmin, axayên xîzî, ên ku Xelîl şehîd xistin bavêjin û bi rasti me bi pîlan û bi amadekarî gav avêt. Di rojêke teng de me heyfa şehîdê xwe yê qehreman hilanî, bila mirov ji bîr neke, eger tu di rojê de heyfa şehîdê xwe hilneynî, tu bi xwîna wan dilîzî, yê ku bi xwîna şehîdan xwe dilîzin, ti rûmeta wan tune. Bi vî awahî me him tol hilanî û him ji me xwîna wan kire PKK, bi cegerdarî me PKK damezîrand.

Em bi ser xayinên mezin de çûn, li Siverek (Swêrek) me xwe li dijî wan xurt kir û di pir cihên din de em li dijî wan sekinin. Hûn dîroka xîzîyê baş dizanin, mirov kare bêje di nav tî gelan' de xîyanet weke di nav me de ne mezine. Di nava me de ji xayîn pirin, divê mirov xurt li ser wan bisekine, belkî dijmin weke wan bi cesaret bi ser mede nedihat, ew jîyaneke ketî û genî temsil dikin. Di destpêkê de ji ew bi ser PKK' de hatin. Mirov niha dikare bêje ku dîroka Kurdistanê di bin serokatîya PKK' de vedibe. Berê nivê dîrokê ya xayînan bû, dîroka dijmin bû, em naxwazin pir li ser dîrokê bisekinin. Dema ku Tirk hatin ser Kurdistanê, bi axayên xayîn' re yekîti çêkirin, gotin "hûn Sultanê mene, em Kurd nabin yek." Yê ku ew gotina kirî, xayinê mezin Idrîsê Bidlîsî bû,

niha ji neviyên wî xayînî hene, ji Tirkan bêhtir yekîtiya wan diparêzin, ji dijmin bêhtir politîka dijmin li hemberî me dimeşînin, ew ji Kamîran Înan e. Di wan salan de li hemberî me xîyanet derket, bi rasti di cihanê de xayînên bê misalîn, ew berî dijmin li dijî me derketin. Sultanê Osmanî bi xwe dibêje "hûn yekîtiya xwe çêbikin û emê ji bi were tekîliyan xurt bikin..." Ew ji dibêjin "Na, hûnê yekîtiya me temsil bikin." Niha ji wî hane, yekîtiya Kurdan napejirin, yekîtiya ku dixwazin ji ya dijmin e. Yanî ji bo hûn

"... Herwekî ku hûn dizanin, xîzî û îxanetî di nav tî gelan de wekî li cem em ne xurt e. Di dema kevin de nivê dîrokê ya xayînan bû, dîroka dijmin bû. Lê hema mirov dikare bêje, ku dîroka Kurdistanê di bin serokatîya Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) de rûpelên xwe yê nûh vedike..."

bêhtir xurt bibe û bi lédana mirinê biçê ser gelê Kurd. Yê ku nûnerîya vî dîrokê dikin, li hemberî me radîbin, mirov dikare bêje, hebûna wan tev di nav pisîtiyê de ye, gemarîne, genîbûne. Lê hema ya rast jî, evana di nav me de gelekin, eger ne ewbûna me hewqas xwe înkâr nedikir, hewqas em jar nediman, sedema mezin ewe. Xebata min a di destpêkê de li dijî van bû, heya niha jî em û wan li hemberî hevîn, her roj li cihanê dinêrin, diçin Amerika, Almanya û Ewropa, eger derfête hebe, wê yekîtiya sovîyet ji bibinin, armanca wan a yekemîn, serokatîya PKK teng bikin. Ew ji millet bi dûr ketine, hûn baş dizanin, zirara ku wan di Kurdistanê de gihandî millet ne hindîke. Du salan berî vî gel dane ber qirkirinê û ji ber revîyan. Gelê Kurd ê ku çar hezar sale li ser koka vî welatî dijî, di wan gund û bajarên de bûn, wan bi serokatîya xwe ya gemarî û şaş, welat wêran kirin, û

koça vî gelê dîrokî ji Kurdistanê bar kirin. Belê, dijmin gelekî xwînî mij e, çi di dest were, wê bike, lê hema tî carî dijmin nikare milletekî ji holê rake, ne derfete hewqas kesên çekdar bi vî rengî teslim bike... na! Sedema hundir û derva û isûla wan sedî sed rîya mirinê li pêşiya mirov vedike. Xwîna gelê xwe difroşin, bazîrganin (ticar), hin ji wan xerabtirin, çîma? Ji ber ku belkî ticar başbin jî, lê hema ew kesên han bi navê Kurdistanê, bi hebûna millet dilîzin, wan wusa dikirin. Nikarin bêjin "dijmin wiha çekên kimawî bi ser mede reşand." Ev çekana li pir deveran hatine reşandin, gel bi silehan ji holê ranebûn. Lê hema dema ku ew revîyan, xwestin em ji birevin, yanî ew ketin, divê ew ji bikevin, wan di bin serokatîya xwe de gel di binve kir xwestin em ji wiha bikin. Min du salan berî wê ev tehlûka dit, me nexwest ku em wan li ser vî riyê wusa berdîm, lê hema bê sinor û bi çavsoyî li ser vî riyê meşîyan, em ji wan tirsîyan, ji lewre me li dawiyê dest ji wan berda, me got "ew mirin, bila yê mayî sax bimînin". Hûn baş dizanin, di van du salan de pir tişt bi xwêre wenda kirin, şewîrandin û niha em bi tenê man. Li dijî me derketin, çîma? Ji ber ku berê soz dane pir kesan, ji faşîstê Tirk re gotin "eger em Kurdistanê çêbikin, emê wiha bidîne we, hûn ji werin Kurdistanê başûr bigirin, em vî qebûl dikin..." Belkî Tirk hinek tişt bi wande, yanî çend qurûşên din di berika wan kevin, ji bo vî berî me hadê hatin û gotin "hûn ji şovenîstê Ozal spas bikin, ji bo xatîrê me dest ji şerê çekdari berdin û birevin, xwe bavêjin hembêza Tirk." Wiha bi mere gotin, me got "ev dijminê hezar salîye, bi çi awahî te xwe di rojêkê de gihandê?! Kijani tu hîni vî kari kiriye? Çawa te ew xîzîyî pejîrand?" Bi rasti xwîna me sekinî, dema ku mirov dixwaze pîrsên jor, bibersivîne, wê li dîroka xîzîyî Kurd bihêre. Ew kesên welat firoş heta dawiyê serberdayîne, di 24 seetan de xwe davêjin ber lingên herî xerab, ji bo ku hebekê ji wan re fêde hebe. Hûn baş dizanin, li hemberî wan em bi çi awahî rabûn, û me xebata xwe ya netewî bilind kir. Di destpêkê de ji em wusa bûn, yanî yê ku berî her kesî li dijî me

cih de naskir, di cih de bi ser ve çû, nekete listoka wan, li hember wan di cih de xwe amade kir, bi raman, bi xebat û bi kar dakete holê. Bi rasti eger ne ew xebatûba, ditin ne wiha ba, wan nedihîşt ku em gaweke bavêjin. Ez kada (behsa) çêbûna PKK dikim, berî ku em xwe bigihînin we, yanî em hîn ji gelê Kurd dûrin. Lê hema li xwe binêrin, rabûna we bi çi awahî çêbû? Eger me hikariya (tesîra) wan li ser we neşikanda û ew ji holê ranekirina, hûn tî carî şîyar û ranedibûn. We di destpêkê de nikaribû bi du gotinan bigirin, bi salan me xwest, ew hîni gotinan bikin, tesîra wan mezin bû. Berî her tiştî jî, eger hewqas şehîd li ber çavên we çênebana, hûn bi vî bawerîyê nêzîka PKK nedibû. Sedema mezin ew xîzîzanabûn (xayîn) wan nedihîşt hûn berve me werin. Divê hûn zanibin, berî ku rêjîma 12'ê Eylûnê ya leşkerî bi ser mede were, wan em bi kesbûna (şexsiyeta) xwe ya xerab û xayîn ve mijûl kirin.

Dema ku PKK kesbûna Kurd nuh çêdike, divê berî wê çêbûnê hikariya wan ji ser rake, hûn jî, eger ji bin tesîra wan dernekevin, hûn nikarin nuh bibin, eger Kurdê nuh ji çenebin, nikarin di rîya rast de bimeşin. Di bin serokatîya PKK de rêveçûn bi isûla kevin nameşe. Ez her dem vî dibêjim, ji hevalan re ji dibêjim, xwe nuh bikin, kesbûna kevin a ketî, ya xwesîpar, a dijmin pê dikene û ya ku ji bo xwe nikare seroketiyê bike meparêzin, hûn bi vî kesbûnê nikarin di nav me de bimeşin, çawa ku ji bo kesekî ew raste, her wiha ji bo gelekî jî. Di bin hikariya ramana wan a ne raste û xayîn de, di bin politîka wan de gel tî carî nikare bimeşe. Eger ne ewbûna wê bê guman niha serxwebûn û azadî pêkbihata. Xebat û pîrsa mezin li pêşiya me çibû, emê mirovê Kurd ê nuh di PKK de çawa bi rêve bibin? Yanî Kurdê ku bi xwe neke- ne, zanibe di rîya serkeftinê de bimeşe, gava pêşemîn bavêje û ya duwemîni ji bo serkeftinê be. Ne tenê li ber xwe bide, ji berxwedanê û bi şun ve jî, zanibe bimeşe. Di PKK de berxwedana herî mezin û bilind heye, di zindanê de pêkhat, ez bawer nakim ku di dîrokê de wekî wê berxwedana zindana Dîyarbekir çêberxwedan çêbûne, disa ji ne bese. Ji vî û bi şun ve wê tu

çawa kar bimeşini? Wê tu çareyekê bibîni? Mebêje min di PKK de serhildan çêkir, min xebat kir û bese, wê demê tu bi sernakevî. Di çebûna PKK de me berxwedan nas-kir, ji vê û bi şun ve, gava ku me avêt çibû? Em bi ser dijmin de çûn, di vir de 15'ê tebaxê tê çî wateyê (maneyê). Berxwedan tenê ne bese, divê mirov bi serkeve, mirov bi xwe, bi pilana xwe û bi amadekariyên xwe bi serde here. Bi rastî, me jî bi her hebûna xwe, xwe da ber û biryara damezirandina partiyê da. Berxwedana hevalan di zindanan mêtîngîng de, biryardayîna wan jî bo birçîbûna mirinê û xwe sohtîna wan li dijî hovîtiya dijmin. Me bi vi awahî xebata xwe ya netewî bilind kir û gihande vê bilindiye.

Eger tu nexweşiya xwe nasnekî û dermên jêre peydanekî, tu nikarî gavekê bavêji

Dijminê ku ji 1980 an û şun ve bi ser mede hatî, PKK baş ew nasdikir, dizanî politîka dijmin çîye, dijmin jî dizanî eger gel li ser rîya PKK bimeşe bê guman wê biserkeve, ji ber wê tîrsê bi her hêza xwe hate ser me. Me çî kir? Hûn dîzanî, me berê xwe da vir (Lubnan) û xwe li vir amade kir. Di virde, derketin çîye? Derketin jî hev cuda dibin, jî bo pir kesan rev bû, yên wekî we, tev bûne macir. Ev gelek salin hûn macirin, di bin zora dijindene. Em jî berê wusabûn, di diroka pir şoreşan de macir hene, çîma? Di destpêkê de tevger bê hêz û hîm e, dijmin jî xurte, jî ber van sedeman wê derkeve derve. Îslamiyet jî wusabû, şoreşa Firansa, ya Kûba, ya soviyet û hin pir şoreşên din tev derketin. Lê hema hinek, careke din venege-rîyan. Wekî gelê Ermen, rabû derket û carek din ne mumkîne ku gavekê jî bo vergerê bavêje. Gelê Filistin jî, derket û nikare careke din dakeve hundir, hewqas dewletên Ereb û yên din hene, nikarin wan vegêrin, vegêra wan di cihanê de Pirsgireke'ke mezin e.

Dema ku dijmin jî sala 1980'an û bi şunve bi ser me ve hat, jî Siyonîstên Îsrail xurttir bû, çî got "Me şûrê xwe avêt û çenedek jî ber xelas bûn" rast bû. Em bi vi awahî ketin, dîsa jî em bi biryar meşîyan û bi xwe neke-nîyan. Hevalên destpêkê, yên li vir digotin "me bawer nedikir ku vegêra welat çêbibe û em biçin li ser xaka welatê xwe bixebitîn..." Wiha digotin, niha piraniya wan şehidin. Li vir jî me ew gotinên ku di destpêka xwe de gotî xurt digotin û bê tîrs. Di demê ku dijmin tê de pir bi hêz, me bi mirin û mayînê xwe da ser rastiya xwe, li aliyekî amade kari û li aliyê din baweri, em jî herdu aliyan ve xebitîn.

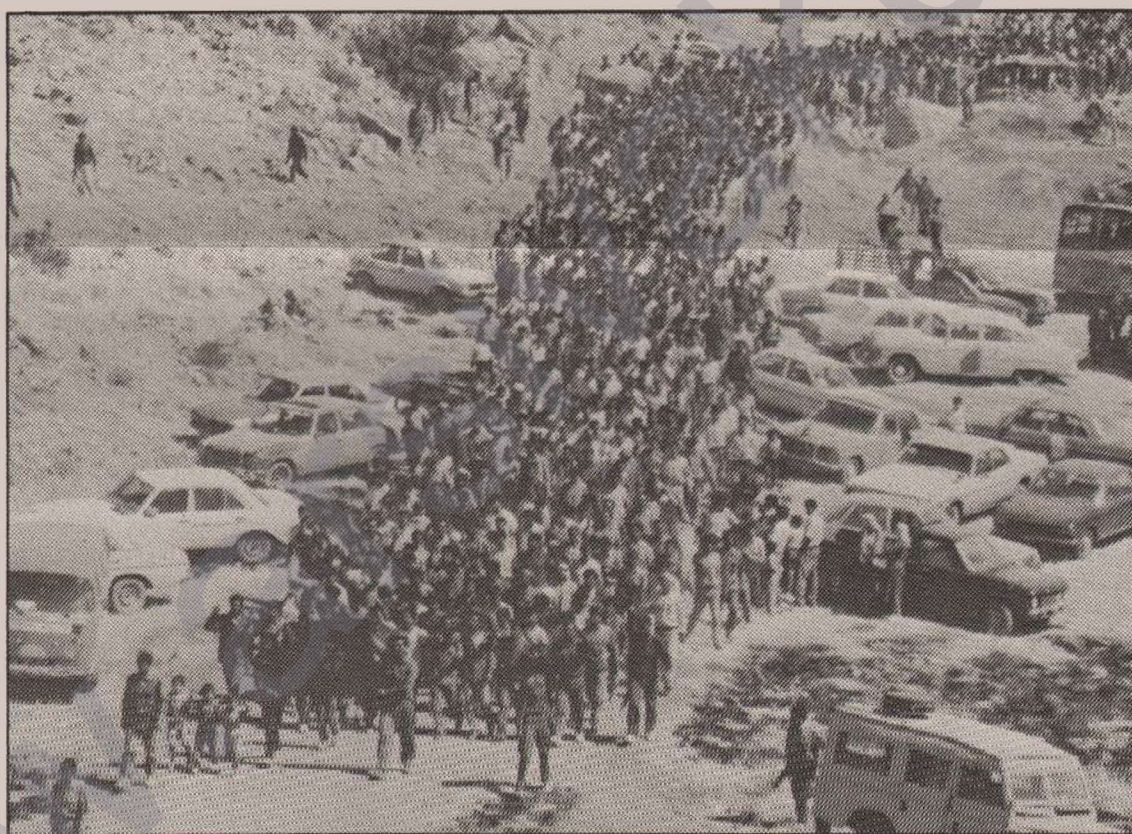
Taybetiyeke Kurd heye, xwe di roja teng de wenda dike û di roja fereh de nikare deliveyan (fersend) bi dest xwe ve bine. Ev ne raste, ne bila mirov di ferehiyê de serxweş bibe û ne jî di tengahiye de wenda bibe. Di vir de bi rastî imkan tunebûn, lê dîsa jî me xwe pîvand, me li hinde cihan nola ku tu bi derziyekê birekê bikolî, belkî dilopek av derkeve cih jî xwe re girt, em li vir bi ser kar ketin. Niha serkeftîna me xurt e, ev hevalên ku hûn dibînin dixwazin bi xurtî biçin ser xebatê. Lê hema di destpêkê de bi rastî nola ku mirov "bi pozê derziyê biran bikole", yanî tişteke di destê me de tunebû. Beri her tiştî baweri

gereke, bê baweri tu dikari çî bikî? Baweri jî li ser çî çedibe? Li ser imkanan çêdibe, heke derfet tunebin wê tu çawa bikî? Di vir de seroketî zor pêwîste, seroketî çîye? Divê tu di rojêke wiha teng de xwe di şûna gelkî, xwe bi dirok'ki, seroketî eve. Eger tu nekî, tu bi seroketiyê dilizî. Lê hema ewên din di 24 seetan de artêşa bi 20-30 hezar şervan wenda kirin, berde hewqas şervan jî, eger hêzeke bi çûk di destê mirov de be, dîsa divê rev çenebe, ev kesên tîrsok û girêdayî di vî dirokê de reviyan, nikaribûn sê rojan li ber xwe bidin. Me got emê gava xwe bavêjin û hêza xwe ya heyî deynin holê. Yeke din jî heye, eger tu vî gavê di vî demê de navêjî, tu bi dirokê dilizî, tu bi seroketiya PKK dilizî. Eger PKK vî gavê navêjî, bi rastî tiştên jî dest me biçin, careke din venagerin. Di çêkirina PKK de her gaweke di cih de ye, ev tê çî wateyê? Yanî, eger tu vî gavê navêjî, tu di diroka xwe de fersendeke mezin wenda dikî. Ji bo vî me ew gava di-rokî avêt. Wekî din jî sedem hene.

Bi rastî hilpişkîna 15'ê tebaxê ya şoreşgerî roleke mezin di diroka me ya netewî de list. Eger ne ew gava-bûya, hûn bi vî awahî nedihatîne vir, Kurdistan nedigihîşte vî koçberê. Niha hebûna Kurdistanê di cihanê de hatiye pejirandin, di vî sala 90'an de her kes dibêje "Kurd hene, cihê Kurdan heye", heya emperya-

"... Bi rastî hilpişkîna 15'ê tebaxê ya şoreşgerî roleke mezin di diroka me ya netewî de list û dilîze. Eger me ew gava navêta, hûn bi vî awahî nedihatîne vir, Kurdistan nedigihîşte vî koçberê. Niha hebûna Kurdistanê di cihanê de hatiye pejirandin. Cihan tev di vî sala 1990'an de dibêje "Kurd hene, cihê Kurdan heye..." , ta bi emperyalîzma Amerîka jî dibêje "Kurd û cihê Kurdan..." . Hewqasî alîkariya dijmin dike, dîsa jî neçar dimîne ku, Kurd û Kurdistanê bipejirîne. Dijmin jî niha dibêje "emê zimanê Kurdî serbest bikin". Em baş dîzanin, ku dixwaze bi vî politîkê şoreşê jar bike, lê hema ya pêwîst ewe ku dipejirîne..."

dibû. Di van 6 salan, de hûn baş dîzanin ku kar çawa û bi çî awahî di her salekê de çêbû, em naxwazin bi

lîzma Amerîka jî dibêje, "Kurd û cihê Kurdan" hewqasî alîkariya dijmin dike, dîsajî neçar dimîne, ku Kurd û Kurdistanê bipejirîne. Dijmin niha çî dibêje? "Emê zimanê Kurdî serbest bikin", neçare ku vî gotinê bê-je, lê hema dixwaze bi vî politîkê şoreşê jar bike, ya pêwîst dipejirîne.

Raste, belkî niha hejmareke bi çûk di şer deye, di perçekî bi çûk de şer dimeşe. Lê hema di vir de dirokê afirandin, eger tu di meha destpêkê ya xebata xwe de bi serkevi û tîk neçî, wê tu li dawiyê xurt bibî. Di yek saliya hilpişkîna 15'ê tebaxê de em pir jar ketin, kêmasî derketin, dijmin jî got, "çûn, lêdana ku me li wan xistî, ne derfete ku jî bin derkevin." Belê, di nav hevalên PKK de pir kêmasî derketin, belkî bi ziman xurtin, bi kesbûna xwe ne xurtin, nîzanin şer xurt bimeşînin û pir jî serokatiyê dîrin. Niha jî ez dikarim bêjim, kêmasîya herî mezin eve. Ji ber vî yekê, em di sala 1986 an de li ser vî kesbûna (sexsiyet) Kurd sekinin, me vekir, nexweşî di kude-rê deye, me xwest ku em zanibin û em lê geriyan. Ji bo ku em gava

1987 an bavêjin, ev gelekî pêwîst bû, çîma? Eger tu nexweşiya xwe nasnekî û derman nekî, tu nikarî gavê bavêji. Ya ku me di wan deman de nas-kir çibû? Ên ku hevaltîya me dikin, ên ku jî kesbûna kevin ne ketine, ne bi zanebûn jî, bê zanebûn, yanî bi niyeta pak kevnariyê dimeşînin. Çiqasî me imkan da dest wan, nikaribûn fêdeyekê jê bibînin, dîsa jî em bi xurtî li ser wan sekinin. Niha, çîma mirovê Kurd nikare tişteke bike? Di cihanê de dibêjin, "Kurd leşkerê biyaniyane (ên xerîb)" Ev raste, jî xelkê re leşkeriyê dike, kar dike, jî bo her tiştê wan amadeye. Lê hema jî bo xwe nikare tişteke bike. Sedema vî heye, çîye? Cihanê em jî xwêre kirin peya (berdest), hûn niha baş dîzanin, li Ewropa, heya li vir jî (Erebîstan) çiqas karker hene, tev jî mene, eger ne tevbin jî, nivî ewin. Ji biyaniyan re dibin xizmetkar, jî xwêre û jî Kurdistanê re nabin karker. Niha nêzîkî milyonek Kurd jî dijmin re leşkerê, ne jî bo xwe. Ez dikarim bêjim, bi deh hezaran Kurd di artêşa Tirk de leşkeriyê dikin, yên ku vî artêşê dimeşînin Kurd in, yên ku me dikujin ewin. Wekî din jî, li pir deran xizmeta dijmin dikin, ev bi çî awahî çêbû? Ji ber ku kesbûna Kurd li ser bîngeheke welatparêzî û şoreşgerî avanebûye, eger ne wiha-ba li dijî xwe nedisekinî, hewqas jî dijminê xwe yê metînger re kar

her kesi xizmeta dijmin dikin û lêdana ku li me dikeve, ne jî dijmine. Di çîyan de dijmin belkî nikare gaweke bavêje, yên ku li hemberî me derdikevin, peyayên dijminin, Kurden girêdayîne. Hikariya van kesan di hundirê me de jî heye. Me di pişt re nihêrî ku pir hevalên me li ser vî ehlaqî çêbûne, xwe nikarin jî jiyana dijmin bi dîrxin. Me ew rastiya derxiste holê, hebeke hilanî û jî vî bi şun ve me gaweke din pêş ve avêt. Yanî di hundirê partiyê de û di nava şervanan de kurdayetiya nuh çêbû.

Di sala 1987-1988 an de hûn dîzanin dijmin careke din bi girani hate ser me, şerê xwe yê taybetî (xas) di pir aliyan de xurt kir û hovîtiya xwe li dijî me bilind kir. Di van salan de berxwedana ku me çêkiri tê çî wateyê? Me sexsiyeta kevin û ya jî hevketî vekir û derxiste holê. Em li hember şerê taybetî, yê ku di pir aliyan de xwe nuh dikir sekinin, dîsa jî ne bes bû. Sedema tengaviya sala 1988 çibû?

Dijmin di pir aliyan de şerê xwe yê taybetî (xas) xurt kiribû, me jî kesbûna xwe ya nuh tam negirtibû. Di wê salê de digot, "emê PKK jî holê rakin, çî li hundirê dibe û çî li derve dibe." Li aliyekî parêzkarên gundan xurt kirin û li aliyê din, jî hudîr ve dest avêtin partiyê. Ewropa jî pîre bû, tevan xwe kirin yek û gotin, "emê vî PKK ya sert û işk hilin û li şunê PKK ya nerim çê bikim." Yanî xwestin xweparîyê bi vî awahî çêbikin. Li dawiyê hûn dîzanin, encam (netîce, sonuç) çî bû û berxwedan bi çî awahî çêbû. Li aliyekî em li ser ewên ku xweparî pejmîrdin sekinin, yanî yên ku şeniye Kurdistanê başûr qirkirin û bi Tirkiyê re bûne yek û hatine ser me, da ku me jî hilin. Em li ser wan xurt sekinin, rastiya wan çîye, ew çawa wan nasbikin û bi çî awahî li hember bisekinin, me ew kir. Ji wê û bi şun ve, yê ku di hundirê partiyê de dikeve listokên dijmin kiye û çîma zû dikeve bin? Me ew jî derxiste meydanê, me listoka ewropa jî nas-kir, encama van tiştan çibû? Sala 1989 an xurt hat, dîsa jî pir kêmasî derketin, lê hema mirov dikare bêje ku bû sala me. Sala 1990 an li ser van amadekariyan çêbû. Li aliyekî PKK hundirê xwe vekir, ki bi xwe dikene, ki li ser xwe disekine û ki di cih de xwe pêşve dibe, bi dor ferehî me ew jî ber çavan re derbas kir. Êdi me dijmin jî baş nas-kir, em dikarin li hember bisekinin û li ber xwe bidin. Me hebeke ew komployên ku li derve li dijî me çêdibûn ji vala derxistin û bê hikari hîştin.

Hûn baş dîzanin ku di sala 1990 an de, di Newrozê de serhildanê destpêkir û gelê me serî hilda, ev çawa bû? Divê mirov di vir de jî rastiye bîzanibe. Cara yekemîne ku gelê Kurd di bin serokatiya xwe ya rast de serî hildide, jî bin serokatiya kevin derdikeve, êdi dixwaze jiyana xwe di bin seroketiya hemdemî de biparêze.

Li vir rastiyeke xwe şani mirov dike, çîye? Tîrsa dijmin jî şerê me yê çekdarî jî berê bêhtir bûye, bawerîya me bi me xurt bûye, hin jê pêwîsttir ew nezaniya jî holê rabûye, êdi mirov me xwe nas-kiriye. Tevayîya van pêşveçûnan li ser xebata PKK çêbûne. Tiştên ku di hundirê partiyê de derketine bi piranî neghiştîne gel. Dema ku Cizira Botan hewqas xurt rabû û serî hilda, em dikarin bêjin, sedî sed li ser xwina şehidan bû, di bin hikariya (tesira) şehidbûna hevala Bêrivan de xwe gihande vî qonaxê. Bajare Cizirê bajareki kurden e, kevin e, lê hema kevinperesti li ser xurt e. Welatpa-

"...Di Kurdistanê de zagona (qanûna) seroketiyê çiye? Em pir li ser vê pirsê disekin. Ji bo hevalan jî, hevalên ku dixwazin seroketiya gel bikin, em ji wan re dibêjin "hûn çiqas teng bin, bê derfet bin, di bin lêdana mirinê de bin, hûnê dîsa bi seroketiyê nefîzin, hûnê nefesa dawiyê nola serokan berdîn, bi xwe nefîzin, sivik nebin, gotina ku hûn dikin û gava ku çe dikin, wê li hawîr dora xwe roniyê, cesaretê çêbike, wekî din, seroketî ne gengaze (mumkîme). Yên ku dibêjin em ji bo seroketiyê hene, ev jî bo wan jî pêwîst e..."

"... ev 20 salin, ez bi her hêz û derfetên xwe nefes bi nefes pêrême û xurt dikim. Ji vê bêhtir ti nêrîn û ti meselên din li cem min tunene. Ez dikarim bêjim, min jî bo seroketiyeke rast jiyana xwe ya şexsî da sekinandin. Belê, dijmin mirov dixapîne û dafa vedide, lê hema dîsa jî kêmasiya herî xerab ev pirsaye, eger te bi seroketiyê nelist, wê xebata te xurt dibe, salekê pêşde dibe, yekê paşde dibe, ev ne pêwîste, madem tu di riya rastiyê deyî, wê kêmasiyên te derkevin, lê hema wê tu wan hilnî. Seroketiya sexte di Kurdistanê de pir xurte..."

rêzi tede heyê, lê hema ne di riyeke rast deye, xebata ku me kirî, şehîdên ku me di wir de dan, hişt ku welat-parêziya wê xurt bibê gelo serhildan çawa çêbû? Me şehîdên mezin di wir de dan, millet dît ku kezêba wî ji holê radibe, kezêba millet şehîdên PKK ne. Xwe da ber mirinê û rabû, ev rabûn jî sedî sed bi şehîdên PKK ve girêdayîye. Hinek kesên xerab û bê rûmet wê rastiyê inkâr dikin, dibêjin "gel bi xwe rabûye..." Ev ne raste, belkî pelege darê bi xwe li ber bayê ku tê biheje, lê hema gel bi xwe nikara mîna pelekê bi-heje, ne gengaze (mumkîne). Belkî di cihanê de gel bi xwe û ji e ber bihejin, lê hema ev di Kurdistanê de nabe. Dijmin ew bi hezar deran ve girêdaye û di bin ve kiriye, nikare xwe bilivîne, wê tu bi çî awahî serhildanê çêbiki? Eger ne amade-kariya partiye ya mezinba, ne cesaretba, û fedekariya mezinba, te nikaribû nefes bikişanda, yekî ji newêrî bu bigota ez kurd im, ew kesên xerab wê rastiyê napejirînin, çima? Li kêfa wan nayê, dîsa ez dibêjim, berî her tiştî xwîna şehîdan di bin van serhildanan deye, ya dîn jî, bi salan amadekari (hazîretî) çêbûye, bi rastî jî niha ev gava bu gaveke diroke.

Dema ku mirov li cihanê binêre, ev gava li gora wan ne pir mezin e. Fîlistînî her roj serhildanê çêdikin. Lê eger em li gor diroka xwe lê binêrin, gaveke mezin e, û hatina we ya vir jî di bin hikariya serhildanê de ye, li ser ve gavêye. Di diroka de tiştê jî xwe ber çenabe, tiştê li ser ti tiştê çêdibe, bingeha her tiştî heyê, gava yekemin dibe gava duwemin. A me jî wusa ye, gava ku min bi salan bi tenê avêt, bu gava hevalan, gava hevalan jî, bu gava gel, li cihekî dest-pêkirî û li pir cihan belav bu. Niha, maşallah hûn dibînîne, li her aliyê Kurdistanê gelê Kurd jî bo her tiştî hazîre (amadeye), ev jî bi gava dest-pêkê ya herî bi çûk ve girêdayîye. Yekî ku Kurdistanê nasbike, wê bizanibe ku gavên dest-pêkê li Kurdistanê nayên avêtin, serokên dirust, ên bi gel ve girêdayî û yên jî bo serxwebûn û azadiya gel tenê dikarin bavêjin.

Di Kurdistanê de zagona (qanûna) seroketiyê çiye? Em pir li ser vê pirsê disekin. Ji bo hevalan jî, hevalên ku dixwazin seroketiya gel bikin, em ji wan re dibêjin "hûn çiqas teng bin, bê derfet bin, di bin

lêdana mirinê de bin, hûnê dîsa bi seroketiyê nelîzin, hûnê nefesa dawiyê nola serokan berdîn, bi xwe nelîzin, sivik nebin, gotina ku hûn dikin û gava ku çe dikin, wê li hawîr dora xwe roniyê, cesaretê çêbike, wekî din, seroketî ne gengaze (mumkîme). Yên ku dibêjin em ji bo seroketiyê hene, ev jî bo wan jî pêwîste. Min niha bi kurtayî diroka PKK anî ziman, mirov dikare çî encamê jê derxe? Li aliyekî karê min heyê, karê seroketiyê, belkî ez xwe pir serok nabinim, lê hema taybetiyên (xususiyetên) wê çine, ez baş li ser wan pirsan disekinim. Ez yek caran wekî endamekî bi çûk ditevgerim, yek caran jî wekî serokan, ew karê min, barê li ser piştê min ewe, ez hildigrim. We jî niha dirikandiye (ispas kiriye), ku seroketiya me dikare tiştê bike. Niha xuyaye ku ev seroketiya li hember dijmin sekiniye, roj bi roj xebatê bilind dibe, mirovên ku diafirîne (çêdike) pakî û heya niha bi serketiyê. Dema ku hûn li diroka gelê Kurd binêrin, hûnê bibînin, ku tim tekçûye, bi seroketiyê, rastîya di-rokê ewe. Lê hema di bin seroketiya PKK de serkeftin hatiye çêkirin, PKK rabûna mirovê Kurd e, rabûna gel e. Ez nabêjim emê jî wê û bi şun ve sedî sed wusa biminin, na! Xebateke mezin dixwaze, lê hema tiştê ku heya niha çêbûye, eger mirov dersê jê bigire, dikare her tiştî çêbike. Hûn baş dibînin ku jî tune-bûnê ew hebûna peyda bûye, rewş ne weke ya berêye, berê mirov nikaribû du gotin bigotana. Niha her kes dikare şer bike, bi navê PKK bixebite, ya herî pêwîst ewe ku gelê kurd bi xwe bikari xebatê mezin bike. Hûn bi xwe dikarin bikin, ev jî ne hindik e. Bifikirîn, berî vê demê we li kuderê civînan wîha mezin çêdikin, di diroka we de ev tiştê tune ye. Bi rastî di diroka gelê Kurd de wîha civînan çêbûnê, û ne jî duruşme (şiar) hatine avêtin. Kesî nikaribû bi vî awahî fedekarî û dilêriya mezin temsil bike, lê hema niha ev bûye rastiyek, ne li vir tenê li her derê welat. Bi milyonan xwe gihandîne wê qehremaniyê û li ser riya me ya rast dimeşin, jî wê bêhtir hûn çî dixwazin?! Yekî ku dibêje "ez jî bo Kurd û Kurdistanê dixwazim şer bikim", em gelek derfetan didine dest wî, yekî ku dixwaze seroketiyê bike, em dibêjin hewqas

endamên PKK jî bo te, tu dixwazi şerê gel bikî, em dibêjin werqas şervan jî bo te, tu dixwazi serhildanê çêbiki werqas gel amadeye.

Niha diroka gelê Kurd di riya serxwebûn û azadiyê de her roj bi pêş dibe, derfet fereh bûne. Ez dîsa bi hevalan re dibêjim, bi çî awahî çêbûn, me ev derfet bi çî awahî dane ber we? Hûnê bi dirokê zanibin, ê ku bi diroka xwe nizanibe, bi diroka seroketiyê nizanibe, nikare karê pêşve bibe, wê pê bilize û liska tewre xerab jî ewe ku mirov bi xwe bilize, bi gelê xwe bilize. Mirov bi niyeteke pak jî pê dilize, liskên tewrî xerab bi niyetên pak çêdibin. Bi rastî ez niha dînerim ku me kûr û fereh ev seroketiya vekir, min jiyana xwe bi her awahî vekir, danî ber çavên hevalan û datînim ber çavên we jî, bê tirs dikim, çima? Sedema yekemin di ketina Kurdistan de, bi rêvebirina seroketiyêye. Min berê jî got, wekî ku hûn dixwazin ez xwe serok nabinim, eger ne pêwîst be, ez nêzikê jî nabim, lê hema pîrsa seroketiyê jî bo gelê Kurd gelekî pêwîst û mezin e. Hebekê namûsa mirov hebe, mirov nikare jê bireve, jî ber vê sedemê ev 20 salin, ez bi her hêz û derfetên xwe nefes bi nefes pêrême û xurt dikim. Ji vê bêhtir ti nêrîn û ti meselên din li cem min tunene. Ez dikarim bêjim, min jî bo seroketiyeke rast jiyana xwe ya şexsî da sekinandin. Belê, dijmin mirov dixapîne û dafa vedide, lê hema dîsa jî kêmasiya herî xerab ev pirsaye, eger te bi seroketiyê nelist, wê xebata te xurt dibe, salekê pêşde dibe, yekê paşde dibe, ev ne pêwîste, madem tu di riya rastiyê deyî, wê kêmasiyên te derkevin, lê hema wê tu wan hilnî. Seroketiya sexte di Kurdistanê de pir xurte, ez naxwazim li vir pir li ser mirovên Kurd bisekinim, lê hema di cihanê de kesek weke me bi xwe nakene, divê mirov wê jî birneke. Însanê Kurd di nav şaşitiyên mezin de diji, ne azade, xwe azad dibine. Di vê demê de her kes xwe azad dihesibîne, dema demokrasîyêye, ya serxwebûnêye. Em li xelkê dinêrin, xwe wisa dibînin, ev şaşitiye, em ne azadin, ne serbixwene, emê çawa xwe serbixwe û azad bihesibînin, na! Me welat inkâr kirîye, ti nêrînan me yên rast li ser me tunene, em xwe bi şîkil insan dibînin, li dor xwe dinêrin û dibê-

jin, kincên me jî wekî yê insanînin, em jî diçin xwarin û malan çêdikin, yanî em jî insanînin, ew ne raste. Li cihanê binêrin, mirovên din tev bi welat in, serbixwe û azad in, bi vî awahî jî xwe re jîyan peyda kirine, jiyana şexsî jî li ser van tiştan çêdibe, kesek çiqas azad be, hewqas jiyana wî jî azad e. Em heya niha wenda bûn, jî bo wê, nêrina me li ser me şaşî. Niha bi hebûna PKK ev şaşî rast dibe, tiştê ku di kesbûna seroketiya PKK de îspas bûyî ewe, yanî bi her awahî şexsiyeta kurd da ber çavan û vekir. Ev ne hindikê, çima? Di diroka me de heya niha ev tiştê çêbûye, diroka rêş, a ku her dem xwe inkâr dibe, bi xwe dikene, bi xwe dilize û heya bêvilê dikeve gemarê. Mirovê ku di vê dirokê de mezin bûyî, wê çiqas xwe bi insanê-ke? Wê çiqas di nav insanan de bimeşe. Dema ku insanê Kurd fedî dibe, jî bo çîye? Ji ber ku mafê wî tune ye ku di nava insanan de bigere, yê ku bigere, divê berî her tistî xwe bike xwedan şeref, me heya niha kîjanî xwe gihandîye şerêfê? Ji ber vê sedemê mirov nikare seriyê xwe di nav gelan de rake, tim seri li jêre. Tu tim fedî dikî, bê çareyî, me ev rastîya bi cesaret derxiste meydanê. Têye bira min, min jî fedî dikir, min jî digot "çima em jî Kurd peyda bûne, eger em jî gelekî xurtbana, em nediketîne wê rewşê..." Ev ditîna zarokî bû, ditîna bawerî, ya ku mirov nake tiştê, mirovê Kurd bi piranî jîyanê bi vî awahî dibîne. Me got bi tirsê nabe, tu bitirsî, xwe inkâr bikî û bi xwe bilizî nabe.

Di wan astengan de, di wê rewşê xerab de seroketiya PKK derket. Ev seroketiya ne tenê jî bo çend salan çêbû, û wê di wan salan de daxê qada şer, na! Heya niha di dirokê de çî xerabî û xwefirotin bi navê seroketiyê bûye, em derdixîne meydanê. Ji bilî wê jî, seroketiya ku em çêdikin, jî bo sed saliyê û belkî hin bêhtir jî, ez dikarim bêjim jî bo hezar saliyê. Me tiştê din jî danî ber çavên gelê Kurd, eger bixwaze jiyana xwe li ser wê xakê bimeşîne, wê di kîjan riyêke û bi çî awahî bi rêve biçe? Me ev pîrsa jî bersivand û xuya kir. Niha hûn jî min re dibêjin "serok xwe wîha bihêle... xwe biparêze" Lê hema eger mirov bi rastî li seroketiya me binêre, wê bibîne, jî bo ku insan hezar salî tim bi serkeve çêbûye, jî bo ku edî seroketiya gelê

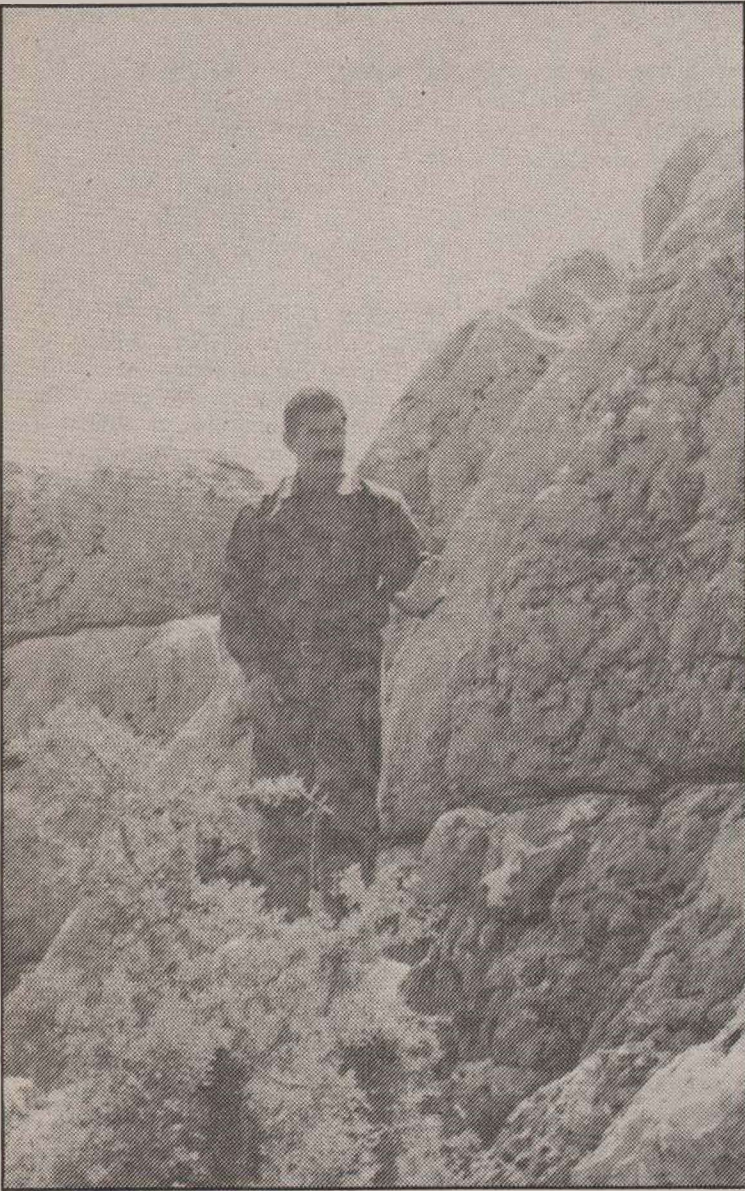
Kurd careke din xwe navêje, dunya bi xwe bilize, ew bi xwe nelize, seroketiya ku em di Kurdistanê de dimeşin eve. Dema ku ez wê seroketiyê dimeşim, ez van pirsan jî xwe dikim, hûnê rabin, lê ranebin? Serkeftin çêbibe, yan jî çênebe? Ne jî bo îro tenê, jî bo diroka dirêj. Ez tim dibêjim, hûn radibin û serok derdikevin, xwe rast bigihin. Di dirokê de sedema wenda bûna me ewe. Yanî di cihanê de me jî tevan bêhtir bi seroketiyê listiyê, jî bo wê hûnê seroketiya rast nasbikin, ev jî jî her tiştî pêwîstî re. Di malê de, di gund de, di bajêr de, keli bi keli, seet bi seet, naskirina wê weke xwarin û vexwarinê jî we gereke.

Niha em bi seroketiya xwe ya şoreşgerî tene ser we. Partî çêbû, şerê gerrilla rabû ser piyan, dimeşe û wê bimeşe jî. Gelo wê karê we bi çî awahî pêşve biçe? Bi rastî, di 7 saliya hilpişkîna 15'ê tebaxê de hûn dixwazin rola xwe bilizin, dema ku hûn bi vî awahî xwe derxîne holê, yanî hûn jî hene û dixwazin tiştê bikevin. Bawerî û cesareta we jî ya gelek hevalan xurtîr e, bi giyanêke (ruh) bilind, bi fedekariyê mezin hûn gavan davêjin e. Bi rastî, fedekariya gel jî hemû fedekariyan mezintîr e, heza gel jî her hêzê xurtîr e. Gelekî ku di riyêke rast de rabe û beje ez dixwazim rola xwe bilizim, jî vî geli bi hêztir ti kes nîne. Gava ku hûn dixwazin di vê demê de bimeşin, bi vî awahiye. Dirok jî bo we dibêje rabin, hûn jî niha bersivê didin û dibêjin, em rabûn. Berê jî pir gel rabûn û bi deh hezaran şehîd dan, ev li pêşîya weye jî. Diroka Kurd çîye? Çiqas gel rabûye, hewqas ketiye, ev tehlûka hin jî holê ranebûye. Belê, hûn di destpêkê de wîha bi mere ranebûn, çima? We pir serokên sexte ditîn, we pir ketin dit, wan tîrsa mirinê xistibû dilê we, hûn tîrsandibûn, we cesaret nekir bi mere rabin. Cesareta ku we li ser PKK çêkirî, ne bê sedem e, we pir nihêrî, we pir pîvand û li dawiyê we biryar da. Mirovê Kurd zû zû nakeve riyekê, dema ku dikevê, bi her hebûna xwe li ser dimeşe. Gelê Kurd zû zû ranabe, dema ku radibe jî, dibe hêzeke mezin, isûla Kurd ewe.

Niha hûn dixwazin di bin seroketiya PKK de rabin, radibin jî. Heya niha PKK seroketî kir, wê jî wê û bi şun ve jî bike. Şervanên PKK hûn parastin, wê hin jî we biparê-

"Ez feqîr û xizanan xwedi dikim", wan birçî dihêlê û paşê ji dixwe riya xiyane. Ez guman dikim, çekên ku niha di cihanê de qedexene (yasax) ev dijmin bi kar tîne. Li hember Emerika û Ewropa çî dibêje? "Ez we di rojhilata navin de temsil dikim", bi karbidestên rojhilata navin re ji dibêje "ezê tîkîliya we bi Amerika û Ewropa re xurt bikim". Bi rastî, durûtiya ku dike, kes di cihanê de nake. Wekî din jî, leşkerên xwe pirin, ji bo hevalekî me bi hezaran xwinmijan radike, dibêje "hovitiya PKK", çîye ev! Tu ji bo miroveki me pênchezâr xwinmij radiki û bi her çekên kêmawî, hov kiye? Dibêje PKK hove, werqas insanan dikuje û dixwaze milletekî jî holê rake.

Niha ev dijmina dixwaze di demeke kin de şerê şervanan dide sekinandin, serhildana gel birawestîne, ji bo wê divê mirov dijminê xwe nasbike, naskirin çî derdixê? Eger mirovê me, yek bi tenê ji bîmîne û bi namûsbe, wê bi mirin û mayîne li ber xwe bide û şer bike. Wekî din jî wê naskirinê tiştê dernakeve, fêde nake, ev dijmin ne mirovahiye bi te dike, listokan çêdike, werqas ji mirovatiyê dûre, divê tu ji hewqas bi serde biçî. Bi her rengî şerê gel bike, bi kêrê, bi kevîran, bi şewitandinê, di dile xwe de dijmin mehkûm bike û zîrê bigihîne wî. Şerê gelê Kurdistanê ne wiha be, nikare bi serkeve, ne weke dewletên dine, dijminê me dihêlê ku islûba şerê me wihabe, weke ku dijminê te bi ser tede tê, wê tuji wusa bi serde herî. Niha hûn nikarin şer bikin, hevalên me jî nikarin, nizanin şer bikin, çek dane ser milên xwe, pir tiştan hîn bûne. Lê hema diçin çîyan, di şêş mihan de pûç dibin, gelek hevalên me şusane, mirov wê yekê qebûl nake. Dijmin te bê sinor dixwaze ji holê rake, divê tu ji wî bê sinor ji holê rakî, islûba şerê gelê Kurd eve. Yê wêkî we jî sedî yek îmkanan derdixê holê. Li her bajar û gundî îmkân di dest her kesî de hene ku şer bike. Di gundekî de, xayînek heye û werqas dostên

me hene, hûn nikarin wî xayîni hilin? Di bajarên de hewqas kesên dijmin hene, sazîyên (mûesese) dijmin hene, hûn nikarin bi serde biçin? Eger tu tiştêkî nikari biki, bi şev bişewitîne, ev jî xebateke. Derfet niha gelekî, xwe veşêre, bila kes te nebîne û ewê xayîni girêdayî bikuje. Dem ne nola berêye, berê yekî tiştêkî dikir, dewletê ew digirt, zanibû kijanî kirye, niha ne wusaye. Dema ku şer û seroketiya PKK wiha mezin bû, hişt ku tu çî biki, jî tere bîmine, yanî dewlet nikare te bigire. Derfetên (îmkânên) gel di vî warî de mezinin. Dema ku hûn tiştêkî dikin, bila kes we nebîne, hûn dikarin xwe veşêrin, eger pîrsin kijanî kir, bêjin PKK kir, jî çîyan hatin, ketin gund, bajêr, kirin û revîyan çûn, bila te nebîne bese. Ev derfeta di destê we tevan de heye, hûn tev dikarin bi vî awahî şer bikin. Li pîr cihan niha dibêjin, jî sedî nod dostî, naxwe di wan deran de dijmin nema, eger maye jî, xuyaye ku tu ne xwediyê islûba şerî, ev sedeme. Berde jî sîdî nod, jî sedî bist û pênc dost hebîn, tu dikari dijmin hilin, lê hema nikarin şer bimeşînin, lewma jî dem pûç derbas dibe. Mirov di vî de kêmasiyên mezin dibîne.

Her gavên xwe tîxîne xizmeta şer, meşa xwe bi ya gel kin, bila meşa we jî bo serhildanê be. Di mizgeftan de (camî) li ser welat bisekinin û behsa serxwebûn û azadiyê bikin, behsa namûsê bikin. Bi mizgeftan welat rizgar bikin. Dîn vî tiştî dibêje, yanî dîn şerefa insanan diparêze, hûnê mizgeftan bikine cihên şer, kes dikare tiştêkî bête? Na, eger hûn di vî de xwe nasbikin, bifikirin, hûnê bikaribin şerê xwe bi xwe bimeşînin. Berî her tiştî hûnê seroketiya gel rast nasbikin, wê mirov çawa seroketiya PKK di nav gel de bimeşîne, hûnê vî zanibin, a din jî, hûnê islûba şerê xwe nasbikin. Eger hûn van herdu tiştan nasbikin, hûnê şerê xwe heya dawiyê bimeşînin. Bi xwe çareyan jî xwera bibinin, di tengahiye de, di ferehiyê de hûnê xwe mezin bikin,

wê demê giliyan jî nakin. Eger mirov bi vî awahî bik, gel xwedan kesbûn be, cihan li mirov werêjî nikare bixîne. Ez bawerim, biryara ku we girtî û me girtî eve.

Dijminê li ser me, dijminêkî tewrî xerabe, divê mirov rojekê jî di bin destê wî de neji û tiştêkî wî nepejirîne. Jar dibî, xurt dibî, derfet bi çûk dibin, mezin dibin, kijanî çî derfet bi dest wî ketin, divê pê li hember dijmin bisekinin û bi islûba şerê gel seroketiya gel bimeşîne. Yê ku me rizgar bike eve, sedema ketina we jî, jî ber ku we ev tişt negirtin. Eger hûn dixwazin bi serkevin, hûnê sedî sed xwe bi vî ve girêdin û bi vî awahî seroketiya xwe bimeşînin. Ev hevalên di vî dewrê de xwe amade dikin, dewra 7 saliya 15'ê tebaxê ya şoreşgerî, tecrûba 7 salan li pêş wane. Tecrûba PKK bi her awahî li pêş wan vebûye. Belkî di demeke nêzik de biçin kar, karê mirin û mayîne, ev heval xurtin, bê tecrûbene, lê hema disa jî mirov dikare bête, ev dewra jî hemû dewran mezintir bû. Di diroka PKK'ê de tecrûba 15'ê Tebaxê bi rengê mezin digirin, ez dikarim bêjim, pîrsa seroketiye di vî dewrê de kûr vebû. Em di vî dewrê de fereh li ser şerê gîrilla sekinin. Ji bo wê em dikarin bêjin, ev dewra wê di diroka şerê gîrilla de roleke mezin bilize. Wê xwe neke şaşîyên berê, wê sedî sed bi talimatên me rabe, wê bi mirin û mayîne wan talimatên bimeşîne. Eger wiha be, ev heval dikarin bi xwe şoreşekê rakin û bigihînin serkeftinê.

Ne ji bo wê dewrê tenê, jî bo wê havînê, tiştên ku me jî bo gel û partiye çekirin, cihê xebata ku me heya niha kiriye digire. Me di vî derê de şerê ku dijmin dimeşîne pîvand, me şerê xwe da ber çavan, me pîrsa mezinbûnê vekir, me kê wendakir û pîr girt. Yanî me her tişt da ber çavan. Eger ev hevalên ku jî niha û bi şun ve diçin kar, islûba seroketiye bimeşînin, disiplina partiye bimeşînin, dijmin hevalên li çîyan qirbike jî, disa emê di demeke kin de tiştên ku me çekirî û hîn bêhtir jî çêbikin. Divê mirov wiha rola xwe bilize. Li vî ez dikarim bêjim tiştê ku hûn jî me bixwazin, me da we û da tevayî hevalên PKK. We niha di vî de soz da, hûnê xwedanê soza xwe bin, yekî ne xwedanê soza xwebe, tiştêkî jî wî dernakeve. Ez jî pîr sozan didim, di xebata xwe de îspat dikim. Min jî were got, wê ev havîna, jî hemû havînan xurttirbe, dijmin xwest me di vî havînê de hilin, bi hovîtiê erîş anî ser me, me jî negot, havîne, germe, na! Me jî dijmin bêhtir xwe xurt kir.

Dijmin ketiye çî rewşê? Dibêje, gelo, niha PKK di vî de çî dike? Hinekân diçîne, dixwaze zanibe em çî dikin û çî dibêjin, jî bo ku li gor gotîna me rê jî xwe re veke. Ev çî îspat dike? Me ew xistiye bin hikariya xwe, em jê xurttirin, seroketiya PKK ev rastî derxistiye meydanê. Dijmin jî wê yekê îspat dike, yanî seroketiya me soza xwe da û bû xwedanê soza xwe. Divê hûn jî soza xwe bi cih binin. Ji vî û bi şun ve bi rastî xwe bi seroketiye ve girêdin û islûba şer bi rastî bimeşînin, gel ev soza da. Hevalên PKK jî li ser şerê gîrilla û rast meşandina seroketiya partiye û li her alî. Sond xarin û gotin emê bimeşînin, eger hûn ne xwedanê vî sozêbin, hûnê xerab derkevin, ti kes rûmetê nade we, seroketi jî nade we. Megirin, maf di dest we de tune ye hûn şikayet û gazinan bikin. Tiştê ku hûn jî seroketiye bixwazin, we girtiye, bi xwe

melizin. Hûn hîn çî dixwazin, me jî tunebûnê ev tişt dan ber we, bimeşînin. Eger hûn bi rastî dixwazin soza xwe bimeşînin emê meşa we di her warî de qebûl bikin. Lê hema eger hûn li gor tahlîmat û biryarên seroketiye bi rêve neçin, berpirsiyarên wan kêmasiyên hûn bi xwene, ne ezim, heya ez li ber we jî nakevim, çîma? Ji ber ku soza we dayî nehate meşandin, jî bo wê em li ser ê ku şîha bikeve ti gotinan bi xer nakin. Hevaletî bi vî awahî nameşe, ez jî hevaletiyê dikim, binêrin, bipîvin, çî didim, çî dimeşînim, wê hûn jî wusa bikin. Hûn ne zarokî, hûn hevalin, heval zarokiyê nakin, heval egidin. Hûn jî xebata xwe weke egidan bimeşînin. Yê ku jî were bîmine, we bi hêle ev kare. Wekî din bi xwe bilizin, bêjin rihetî heye, millet di bin fermâna me deye, emê pê bilizin, bi rastî, eger hûn xwe wiha bikin, we xwe wenda kir, xwe xist, we mirin di destên xwe jî xwera çekir û ya herî xerab jî eve.

Ez bawerim, di 7 saliya hilpişkîna 15'ê Tebaxê de, hevalên PKK xurt bûne, dikarin li hember dijmin û bi çî awahî dibê, bila bibê, bisekinin û islûba şerê gel bimeşînin. Ji her alî ve seroketiya şer bikin û serhildanê birêve bibin, jî wê bêhtir tiştêkî nepejirînin, careke din nekevin kêmasiyên berê, li gor soza xwe bimeşînin. Eger wiha bikin, ez dibêjim, çîqas kêmasiyên mezin kiribin, derfet hene ku em wan berat (af) bikin. Na, ku wiha nekin jî, çîqasî kevin û nuh xebata mezin kiribin, wê tev vala biçê, wê demê bigirin, yan jî îxanetê bikin, xelaskirin tune. Bi seroketiye, bi navê hevaletiyê pîr listok çêbûn, nekevin wê listokê, hûnê jî berê xerabtir bibin. Hûn baş dizanin, yekî ku seetekê bi PKK'ê mayî dijmin wî berat nake. Rev ne çareye, bi kar bilizî jî ne çareye, mirov nagihîne ti deran. Tenê riya me ya raste, riya jîyanêye, pêwîste li ser wê riyê meş çêbibe û li gor seroketiya ku PKK dixwaze, jî bilî vî riyê em ti riyên din qebûl nakin. Seroketiya bi vî awahî em heta dawiyê pîrene, em her tiştî dixin bin xizmeta wan hevalan. Pîr kesan berî vî gelek soz dan, lê hema nikaribûn bimeşînin, ne xwedanê soza xwebûn, yê ku ne xwedanê soza xwebe, nabe egid, yê ku nebe egid jî nikare karê PKK bimeşîne, karê PKK karê egid û qehremâne, xebata serkeftinêye.

Di vî de (Lubnan), bi rastî me gav mezin çekir. Gelê Filistin jî di bin zora siyonizmê deye, di bin zorê deye, welat jî dest diçe, roj bi roj tiştan wenda dike, em hatine cem wan. Me bi wan re hevaletî kir, di vî de jî me li ser wê hevaletiyê xebata xwe meşand. Bi rastî em dikarin bêjin, şerê ku niha gelê Filistin dike, em heya dawiyê pîrene, ev jî jî bo ku em şer di Kurdistanê de bilind bikin. Kurdistanê serbixwe û dostaniyeke herî mezin jî gelê Filistin re çêdike, em hevaletiyê wiha fêmdikin û wiha jî dimeşînin, wê jî vî û bi şun ve jî wihabe. Li Lubnanê me bi pîr partiye welatparêz re girêdan û tîkîlî çekirin, me bi gelê Lubnanê yê welatparêz re dostani çekir. Welatê wan jî niha perçeye, rewşa ku ew tîdene rewşeke ne başe, em bi xebata vî gelîre ne, ya jî bo demokrasiyê. Em dizanin mayîna me li vî girêdayîye bi şoreşa Filistin û gelê Lubnanê. Di Suriyê de seroketiya Hafîs Esed li dijî emperyalîzm, siyonîzm û kevnepe-restiyêye, em li ser vî bingehe bi vî seroketiye rene, em qimeta dostaniye dizanin. Bi rastî we alikariyeke mezin bi mere kir, di her alî de we

pişt da ber me. We di rojên teng de alikariya me kir, di diroka Kurdistanê de ne gengaze (mumkîne) jî bir bibê. We şehîd jî dan, we bi diravî, bi giyanî (madî-manevî), heya dawiyê alikari kir, ez we pîr sipas nakim, çîma? Ji ber ku gelê Kurd hûn bi xwene, karê weye, hûnê jî vî û bi şun ve hîn xurttir bikin, lê hema disa jî divê mirov qimetê zanibe.

Min bi xwe jî heya niha ev kar meşand, bawerim jî ezê heya nefesa dawiyê roj bi roj bilind bikim. Di pîrsa serokatiye de kêmasiyên diroka çîne, ezê li ser wê hîn xurttir bisekinim, durust bimeşînim, ez bi xwe jî wekî şervanekîme, lê hema di xizmeta serokatiye deme. Ti carî ez jî nexweşîya serokatiye natîrsim û bi sewda wê serokatiye nakevim, madem jî gel re pêwîste, ez bi mirin û mayîne pîreme, ne jî bo ku ez jê hez dikim, pê kêfxweşim, na! Ji ber ku seroketi bi we û bi van hevalan gereke, jî bo wê sedemê ez dimeşînim û barê tewrî giran davêjim ser milên xwe. Ev 20 salin ez dimeşînim, wê jî vî û bi şun ve jî heya bêhna dawiyê were meşandin. Bi rastî, mirov nikare li seetan di nav vî çîyayî de bîmine, ne li salan, ev li salin, ez tede me, ev jî jî ber ku di diroka Kurdistanê de gelekî pêwîst bû. Eger li salên din bixwazin jî, ezê bîminim, eger ne gerek be, ev rojekê jî li vî naminim, gelê şoreşî jî min bixwazin ezê bikim, ez amademe.

Bi rastî di Kurdistanê de kesekî ku bi serokatiye nelîstîye tune, hemîyan pê listin. Lê hema em rabûn, jî bo ku ti kes nikaribe pê bilize û jî bo ku em hebekê şerefa xwe biparêzin. Niha mezin bû, bû şerefa tevayî gel. Hûn zanin jî tunebûnê çî çêdibe, çîye û ne çîye, em dizanin. Qurûşek pere, dostekî bi çûk, çekeke xerab em baş dizanin çîne, divê em heya dawiyê rûmeteke mezin bidin van tiştan.

Niha gelê Kurd tev dixwaze di bin serokatiya PKK'ê de bimeşe. Yê ku bixwaze wiha bike, ezê xizmeta mezin jêre bikim, dixwazî bila demeke kin ve seroketiye bike, eger pêşve nebe bila bi paşve jî nebe, em jî vî jî razîne. Ez bawerim ên ku dixwazin bi mere bimeşin seroketiye wiha fêmdikin. Divê di seroketiye de ketin çênebe, eger sedema ketinê ez bim jî, disa ez xwe berat nakim. Heke hûn rast fêmbikin, hûnê bi mere bimeşin, wê hevalên PKK xurt bibin, wê gelê Kurd pîr mezin bibê. Na, ku hûn pê bilizin, ezê berî her kesî li dijî we bisekinim, berî dijmin jî, ev jî taybetiyeke meye. Eger hûn dixwazin di bin seroketiya PKK'ê de bimeşin, emê heya dawiyê li ser riya serxwebûn û azadiyê bi hev re hevaletiyê bikin. Dema ku em bi vî awahî bimeşin, mirin jî mere tune. Ez disa jî dibêjim, bila mirov bi her tiştî bilize, lê hema bi seroketiye û bi xwe nelize. Heya niha lîska tewre xerab bi seroketiye hatiye kirin, me her tişt bi vî lîskê wenda kir. Ji vî û bi şun ve, wê kes rê nede wan lîskan, eger te di yek pê dilize, wî hilîne, dixwazî bila çavên te bin jî, bavêje, bila dilê te pê neşewite. Ji vî bêhtir Kurd nabe mirov, jî vî bêhtir jî ne gengaze (mumkîne) Kurdistan damezire.

Ez bawerim, me bi xurtî biryara partiye û ya gel girt, bi vî awahî emê seroketiye û şerê gel bimeşînin, guman nîne emê bi serkevin.

- Di riya şerê gel de her dem pêş de!
- Biji serhildana gel!
- Biji seroketiya Partiya Karkerên Kurdistan!

•••

BERXWEDAN CAREKE DIN BI SER KET

Destpêk di rûpela dawî de seri dane livbaziyan. Lê bili hemû büyeran, pikoliyên di girtigeha Dilûkê de, hatibûn diwar kirin.

Grewa xwebirçihîştinê ya di girtigeha Amasya de, ku em gelek kêma agahi ji wir digirin, demeke dirêj hatiye domandin. Roja 1'ê yan ji 2'ê Mijdarê, esker û polis, bi hiceta sehkirinê êrişî diliyên şer kirin. Di êrişê li Amasya de, çend diliyên cengê, birindar ketine.

Dilîyên şer ên di girtigeha Ceyhanê de, ku dest bi berxwedanê kiribûn û wê berxwedana xwe biribûn, beyana 14'ê Mijdarê hinde xwestekên nuh ji tevli xwestekên xwe kirin û dişa dest bi berxwedanê kirin. Di roja berxwedanê cara duwemin destpêkî de, polisan êriş birin ser wan, lewma girti ji berxwedana xwe ya greva xwebirçihîştinê zivirandin rojîya mirinê. Lê gava encama li Amedê giha wan, roja 15'ê Mijdarê dawî bi

berxwedana xwe anin. Berpirsiyarên girtigehê jî, daxwazên diliyên şer pejirandin.

Girtiyên li Meledi ji, roja 2'ê Mijdarê dest bi greva xwebirçihîştinê kiribûn. 65 girtiyên ramyarî tevli wê livbaziye bûbûn û livbaziya roja 10'ê Mijdarê dawî bû.

40 girtiyên welatparêz ên li Wanê jî, bi armanca hevkarîya berxwedana di zindananê din de, grevê xwebirçihîştinê jî bo şêş rojan birêvexistin.

Ji bo Cizirîyan maneyê wê rojê hebû. Ev roj roja sersala şehîdîna têkoşerê ARGK Baran (Yasin) bû, ku li êrdimê gelekî baş dihat nasin û heskirin.

Dagirkerên ku dizanin ev livbaziya biranînê û xwepêşdanê wê berfireh bibe, tevli leşker, polis û komên xweser barikat di navbera girsê gel û goristanê de danin. Gava girsê gel bê tirs xwe nêzikê barikatan kirin, dagirker berên çekên xwe dan gel. Berikên xwe bi jor ve berdan, berdan nava lîngên mirovan. Xwestin gel belav bikin, atmosfereke tirs û bizdanê biafirin û serî bidin qirkirinekê. Lê gel, destûr neda provokasyona dagirkeran. Bi bangina dirûşmeyan xwepêşdêr, ber bi navina bajêr ve xwe kişandin.

Bi dirêjahiya şevê dagirker, operasyonên xwe birin ser malan. Dido ji wan jin, heft welatparêzên bi navên Hasan Ertener, Abdullah Kozan, Huseyin Erten, Mehmet Uregun, Latif Hezar, Sakine Fidan û Wasfiye ... girtin. Ji van dido, paşê dişa hatin berdan. Pêncên din şiyandin Amedê û wan xistin girtigehê.

ANTALYA

Grewa xwebirçihîştinê ku bi tevli-bûna 60 welatparêzan roja 1'ê Mijdarê destpêkiribû, bi rotasyoni doma. Ev hejmar di hefteya yekemîn de xwe gihand 200 kesan. Di domana livbaziye de, biqasî 5.000 piştgir, çûn serdana livbazikaran. Ji sedî 90, ji livbazikarên li Antalya mirovên Kurd bûn, ku li vî bajari dixebitin.

EDENE

Grewa xwebirçihîştinê ku roja 4'ê Mijdarê destpêkiribû, bi tevlibûna bêhtiri 100 welatparêzan hina ji didome. Mirov dikare bibêje, ku hema nivê şênîyê bajarê Edene Kurd e. Ev livbaziya li Edene, piştgiri û hevkarîyê mezî digire. Livbazikarên li Edene daxweyan kirin û gotin, heya ku berxwedanê di girtigehê Dilûk, Aydin û Nazilli bidomin, ew ji dawî bi greva xwe naynin. Gava rojnameya me ket çapê, greva xwebirçihîştinê ya li bajarê Edene hina ji didoma.

WAN

Grewa xwebirçihîştinê ku roja 1'ê Mijdarê destpêkiribû, heya roja 7'ê Mijdarê doma. Di domana piştî sala 1980'an de livbaziyeke weha cara yekemîn bû, ku li bajarê Wanê çêbûbû. Lewma welatparêz, roj ji bo livbaziya xwe danin û bi biryari dest bi berxwedana xwe kirin. Lê gava berxwedêr ditin, ku eleqê û hevkarî gelekî xurt e, roja 6'ê Mijdarê biryareke nuh dan. Vê carê avahiya xwe guhartin û danin pêşîya xwe ku livbaziya xwe heya roja 11'ê Mijdarê dirêj bikin.

Dora 50 welatparêzî beşdari livbaziye bûbûn. Şênîyê Wanê piştgiriyeke xurt dani holê. Polis û komên xweser, ji bo livbazikaran ji gel qut bikin, bi berdwami dora avahiya tede grevê çêdibû, pêçandin. Kijan welatparêz biçûya avahiye, nasnameya wî jê digirtin û fotokopî dikirin. Çavê wan ji kî digirt, operasyon birin ser mala wî.

Lê dişa ji gel, bi taybetî ji gundî kom bi kom çûn serdanê. Avahi her demê bi serdankaran tiji bû. Pirriya serdankaran gundiyan hatibûn ji gund derxistin bûn.

Welatparêzên Wanê jî berxwedanê bi serkeftinî derketin. Potansiyela welatparêz, bi wê grevê li Wanê xurttir bû. Bingehek hate avakirin, da ji wê û pêve, livbaziyan xurttir birêvebikin.

MELEDİ

Grewa xwebirçihîştinê ku roja 4'ê Mijdarê bi tevlibûna dora 50 welatparêzan destpêkiribû, bi rotasyoni heya roja 15'ê Mijdarê doma. Di dirêjahiya livbaziye de, Komeleya Mafên Mirovan, sendîkat, sazîyên demokratîkî û gel, hevkarîya xwe pêşkêşî berxwedêran kirin. Grewa xwebirçihîştinê bi tevlibûn û serperîştîya welatparêzan bi xwe hatibû amade kirin. Ev ji aliyeka din a serkeftinê bû.

SEMSÜR Û BISMİL

Roja 14'ê Mijdarê li Bismil û Semsürê jî welatparêz, dest bi grevên xwebirçihîştinê kirin. Dora 150 welatparêzî tevli greva Bismilê bûn. Lê, ji ber ku her di wê rojê de, berxwedana di zindanan de dawî bû, ev livbaziyan li Bismil û Semsürê jî tenê rojekê doman. Li Semsürê (Adiyaman) welatparêz berî hingê jî, di navbera rojên 22 û 27'ê Cotmehê de, grevên xwebirçihîştinê çêkiribûn.

ANKARA

Grewa xwebirçihîştinê roja 7'ê Mijdarê destpêkir. Dora 55 welatparêzî, demokrat û şoreşger tevli grevê bûn. Berxwedêrên li Ankara daxweyaniyekê gihandin rojnameya me û van daxwazên xwe rêzkiribûn: Zivirandina hoyên girtigeha Amedê li ser rewşa berê, veqerandina diliyên şer ên hatine koçberkirin, nebikaranina girtigeha Eskişehirê û bi fermî pejirandina van ji aliyê hikumetê.

İZMİR

Grewa xwebirçihîştinê roja 7'ê Mijdarê bi tevlibûna 150 welatparêzan destpêkir. Grev, bi rotasyoni û bê diyarkirina roja dawiyê, didome. Hejmara serdankaran di rojê de, di navbera 2.000 û 3.000'an de diguhure. Kurd, sendîkat, rêxistinên demokratîkî û xwendekarên zaningehê hevkarên sereke ne. Grev, di roja xwe ya nehan de bi 200 kesan didoma. Livbazikar gotin me, ku heya berxwedana di zindanan Aydin, Nazilli û Dilûkê dawî nebin, ew jî dev ji berxwedana xwe bernadin.

STANBOL

Roja 3'ê Mijdarê greva xwebirçihîştinê destpêkir. Roja 7'ê Mijdarê hejmara livbazikaran giha 150 kesan. Ji ber ku cih teng bû, livbazikar greva xwe di sê avahiyên de didomin. Grev bi rotasyoni û bê eşkere kirina roja dawiyê, didome. Ev berxwedan li taxa Bakirkoy dibe. Li taxên Umraniye, Kartal, Esenyurt û Kadikoy jî grev destpêkirine. Roja 15'ê Mijdarê hejmara livbazikaran di navbera 450 û 500 kesan bû. Livbazikarên li Stanbolê jî, heya berxwedana di girtigehên Nazilli, Aydin û Dilûkê de didome, wê greva xwe mîna Edene û İzmirê bidomin.

KIRŞEHİR

Grewa xwebirçihîştinê ku roja 7'ê Mijdarê destpêkiribû, piştî ku rojên xwe qedand, dawî bû. Dora 20 welatparêz, şoreşger û demokrati tevli grevê bûn.

Li derveyê bajarên hatine rêzkirin, li bajarê Zonguldak û gelek bajarên din jî, grevên xwebirçihîştinê çêbûn.

Mijdar 1990 - Amed / Zaro, jin, mêr, kal û ciwan xwedî li doza xwe derdikevin

AMED

Grewa xwebirçihîştinê roja 12'ê Cotmehê destpêkir. Roja 15'ê Mijdarê jî dawî pê hat. Ji roja pêşî heya roja dawiyê ev berxwedan bi dilxweşî û şahî doma. Grewa xwebirçihîştinê ya girseyî li Amedê 34 rojan doma. Di van rojan de ev berxwedan, jo bo welatparêzan û hêzên demokratîkî, bû navendeke rêxistinîkirinê, civandinê, livandina hêzên nuh û wê rewşa xwe her çû xurttir kir. Her roja nuh, komên nuh tevli greva xwebirçihîştinê bûn. Her welatparêzek jî xwe re weke delameteke piroz dit, ku biçê serdanê, hima xwe tevli livbazikaran bike û xwe bide pêş.

Roja 2'ê Mijdarê jî bajarê Farqînê (Silvan) 30 welatparêz çûn serdana livbazikaran û paşê ew jî rûniştin grevê. Roja 1'ê Mijdarê abukat livbaziyeke bikaranin û ev jî grevê xurttir kir. Roja 5'ê Mijdarê mebusên partiya HEP li cem livbazikaran bûn. Roja 6'ê Mijdarê hejmara berxwedêran giha 180 kesan. Roja 8'ê Mijdarê du endamên koma Şopandinê ya Helsinki, ku ji Emerika Bakur hatibûn, çûn serdana welatparêzên di grevê de. Roja 10'ê Mijdarê Saliha Şener jî tevli birçibûnê bû, ku ji bo grevên xwebirçinê yên welatparêzan büye sembolek.

Gava roja 15'ê Mijdarê greva xwebirçihîştinê tevli dengên dirûşmeyan û "tililîyan" hate dawî kirin, livbazikar bûbûn xwedîyê serbilindîya serkeftinê, şahîya berxwedanê, lê ji ber ku ji hevûdu qut dibûn, herweha ji tev dilma û bi hizn bûn.

Berî ku dawî bi berxwedanan were, bi armanca hevkarîyê, ERNK li Amedê hinde livbaziyan nuh amade dikir. Bi wê armançê wê girêdayî li bajarê Amedê û bajarên li derdorê ERNK bi hezaran belavok da belavkirin, û bang li gel kir, da roja 16'ê Mijdarê dergehên firotgehan li gelek bajarên û bi taybetî ji li Amedê, werin xwarê. Lê gava armançên diliyên şer hatin pejirandin û lihevhatinek ji çêbû, ERNK wê livbaziye jî bo demekê da rawestandî.

15 Rojên grevên xwebirçihîştinê yên girsên gel

NISÊBÎN

70 welatparêz bi berdwami tevli greva xwebirçihîştinê bûn, ku roja 15'ê Cotmehê destpêkiribû. 25 ji wan jin bûn. Gava em navê greva xwebirçihîştinê li wê livbaziye bikin, ev nav wê çarçîva livbaziye teng bike. Berxwedana li Nisêbinê, ji hemû berxwedanan çêtir hatibû rêxistinîkirin. Berxwedan, weke livbaziyeke teviya bajarê Nisêbinê bilind bû. Bi dirêjahiya domana livbaziye de, şênîyê Nisêbinê, nobedê girt û livbaziye û avahiya livbaziya parast.

Roja 29'ê Cotmehê, komek ji ciwanan di destên wan de baqên gulên, çûn serdana livbazikaran. Polis iddia kirin, ku ev xwepêşdaneke girseyî ye. Li pêşîya avahiya livbaziye, xwestin ciwanan birawestinin û wan belav bikin. Hem ciwan û hem jî welatparêzên di avahiye de li hemberê polisan rabûn. Polis jî, bi co û binkên çekan dest bi êrişê kirin. Di wê êrişê de pênc welatparêz birin girtin.

Şênîyê bajêr û mirovên di çayxaneyan de rabûn ser xwe. Destên xwe avêtin dar, kuç û kursiyên.

Ew jî êrişî polisan kirin. Wan dan ber kulm û zillehên xwe. Şêş polis ji birin kirin. Ji ber xweragirtina gel, polis neçare man, ku birevin.

Piştî büyerê, ji ber wê rûdanê, heşt welatparêz hatin girtin. Paşê wan birin Amedê û xistin girtigehê. Hinek jî welatparêzên hatine girtin ev in: Mehmet Yaz (nuçevanê rojnameya "Ulke" li Nisêbinê), Ziver Uysal, Turan Demirtaş, M. Sait Gumuş, Ali Bilmez û Metin Karakaş.

CIZIRA BOTAN

Grewa xwebirçihîştinê roja 19'ê Cotmehê destpêkir. Ji roja pêşî pêve, bêhtiri 200 kes beşdar bûn û her bi wê hejmarê berdwam kir. Livbaziya li Cizira Botan, tim û tim mîna xwepêşdaneke xweya dikir. Roja 3'ê Mijdarê, pêşîya avahiya cihê livbaziye, bi bêhtiri 1.000 welatparêzên hevkarîyê, tiji bûbû. Roja 4'ê Mijdarê welatparêzên bi navên Leyla Adibelli, Şirin Karagun, Medine Narinci, Şekir Naci, Behiye Erkendi, Fatma Baklan, Feyruz Acar, Aliye Aslan, Xanim Hezar, Gulistan Karaxan, M. Celal Kirmizigul û Mahmut Kirmizigul dest bi rojiya mirinê kirin. Lê, li ser daxwaza diliyên şer ên di girtigehan de ev 12 welatparêz paşê livbaziya xwe dişa bi greva xwebirçihîştinê domandin û dev ji rojiya xwe ya mirinê berdan.

Roja 4'ê Mijdarê rojnamevanên Îngilîzî, Almanî, Swêdî û Finlandî hevditinekê bi livbazikaran re çêkirin. Livbazikar destûr nedan rojnamevanên Tirkan, ku bikevin hundurê avahiye, ji ber ku tiştên dihen gotin û dibin nanivîsin. Grewa xwebirçihîştinê, bajarê Cizira Botan û potansiyela serihişdanê bêhtir xurt kir. Serhişdan û xwepêşdan, li Cizira Botan, êdi bûne cejnên Cizira Botan ên netewî.

Roja 11'ê Mijdarê li suka bajêr bêhtiri 200 welatparêz xwe civandin. Ber bi aliyê goristanê ve dest bi rêveçûnekê kirin. Gava nêzikê goristanê dibûn, her çû hejmara xwepêşdêran zêde bû û dakete ser 500 welatparêzan.

Livbaziye gerrilla

QILABAN

Êrîşek çû maleke "parêzkarên" gundan

Roja 30'ê Cotmehê li gundê Nervehê gerilla, êrîşekê birin ser mala du kesên birayên havûdu ku di karê "parêzkariyê" de serhişki dikiran û dev ji kirinên xwe bernedidan. Di domana vê êrîşê de gerillayên ARGK herdu cerdevan û kesekî sêwemin ku di xênî de bû, birindar kirin. Kesên bûne hedefê gerillayan, li gundê Nervehê ew kes in, ku li vi gundî pêşemin çekên dijmin li diji şoreşa Kurdistanê kirine destên xwe.

BERWARÎ

Gerilla dest danîn ser pêxwarin û xwarinên yekeniyeke dijmin

Yekeniyeke dijmin berê li gundê Medresê navçeya Dihê hebû, lê paşê, niha xwe li gundê Bestan navçeya Berwarî bi cih kiriye. Gerillayên ARGK, sê kamyonetên ku ji bo vê yekeniya dijmin bi xwarin û pêxwarinê hatibûn barkirin û diçûn van tiştan bigihînin serbazan, rawestandî. Ji tiştên di kamyonetan de, biqasî ku bikaribin hilbigirin, tevli xwe birin û yên mabûn ji tune kirin.

WESTAN (GEWAŞ)

Du esker û du "parêzkarên" ceş hatin kuştin

Di navbera rojên 25 û 27'ê Cotmehê de, li êrdima Wanê navçeya Westanê hinde şer û pozberiyên çekdari çêbûn. Di şerên deketibûn de, du serbazên dijminê dagirker û du cerdevanên bi navên "parêzkarên" gundan hatin kuştin. Hina em bi berfirehi agahdarê nûçeyên van bûyeran nebûne. Hekê nûçe li ser van bûyeran bigihînin me, emê di pêşin de wan ji bewêşin.

NISÊBÎN

Di du şerên ji hev cuda de, du endamên komên taybetî, du serbaz û du "parêzkarên" welatfiroş hatin kuştin. Di van şeran de gerillayekî ARGK û walatparêzek jî şehîd ketin

Roja 2'ê Mijdarê gerillayên ARGK di navbera navçeyên Hezex û Nisêbinê de, du cerdevanên ji parêzkarên gundan ên gundê Memolan navçeya Hezexê li dora gund li derveyî gund girtin, ku bi çavsoyî xwe dihatin nasin û deng dabûn. Ji van yek, kurrê keyê (muxtarê) gund bû. Vi kesî serî dabû hovitiyên li diji gel û hinde gunehên wi di kuştina mirovên ji gel de habûn û ev kirina wi ji bi ispat bû. Lewma gerilla vi kesî kuştin û cerdevanê din jî bi xedari birin kirin. Cer-

devanê giran-birindar, hina jî di nexweşxaneyê de ye û tehlûkeya mirinê jî ser xwe neavtiye. Roja 8'ê Cotmehê ji gerillayên ARGK êrîş biribûn ser parêzkarên vi gundi. Hingê jî du "parêzkarên" ceş hatibûn kuştin.

Li derbarê vê bûyerê dagirker daxweyanîyê çêkirin. Di daxweyanîyê de dan bihistandin, ku li nêzîkî gundê Memolan gerillayek hatiye kuştin û du gerilla jî xwe dane dest, teslim bûne. Le belê tiştêki weha, ji bini nabûye û ev daxweyanî xwe li ser vir û derewan avakirîye. Tiştê ku dagirker bervajî û çewt şanikirine, di rastîniyê de ev e: Li ser tixûbê başûre-rojavayê Kurdistanê, li cihekî gelekî nêzîkî tixûb, welatparêzek dikeve dafekê eskerên dagirkeran û şehîd dibe.

Pozberiya diwemî jî şeva 8'ê û 9'ê Mijdarê li gundê Pir Hebokan navçeya Nisêbinê derketiye. Du gerillayên ARGK jî bo pêkanîna wezîfe û delameteke xwe, çûbûn vi gundi. Di xaniyekî gelekî nêzîkî qereqolê gund de diman. Li ser giliyê dagirker dora xani dipêçin. Lê wê keliyê gerillayek ne di xênî de bû. Agir direşîne ser hêzên dijmin û di dawiyê de dikare çembera dijmin bişikîne û xwe rizgar bike. Gerillayê din jî di xênî de dor zivirandi dimine. Leşkerên dijmin ên tevli komên taybetî, ji banên xaniyan û kolanan, dora xênî bi hişki dizivirînin.

Gerillayê ARGK ê bi navê Sabri hina gelekî ciwan bû û ev çend meh bûn, ku tevli rêzên ARGK bûbû. Ev şervanê ciwan, xwe radigire û bersivê buha dide hêzên dijmin. Koma eskeran a pêşemin ku xwest bikeve hundurê xênî û dido ji wan ji komên taybetî bûn, rastî agirê gerillayê ciwan dibe. Ji komê du polisên endamên komên taybetî dîkuje û yekî jî xedar birindar dîke. Şervanê qehraman, lê tenê mabû. Berxwedana xwe ji saet 22.00'ê şevê heya 3.00'ê beyanê didomîne. Di wê navberê de serbazek jî ji banê xaniyekî dikeve û birindar dibe. Piştî ku ber û qurşinên tekoşerê ARGK dawî dibin, hina hêzên dijmin dikarin xwe nêzîkî şervanê paşê şehîd ketî, bikin.

Weke me gotî, ev şehîd me, şervanekî gelekî ciwan bû. Lê di sa ji ev şervanê ciwan lêdaneke mezin li dijmin xist. Ev lêdana mezin, ku bi destê vi şervanê bi tenê, li dijmin ketiye, di nava gelê me de bûye kehniyeke serbilindî û merxasiyê.

Ji aliyê din, roja 15'ê Mijdarê yekeniya dijmin dora gundê Bakisyan navçeya Nisêbinê zivirandin û peçan.

BISMIL

Li navenda navçeyê tomofileke polîsan rastî reşandinekê bû

Şeva 10'ê Mijdarê li navenda navçeyê gerilla reşandin ser tomofileke polîsan. Du polis birindar ketin û tomofilek jî heya pîvaneke mezin texprîb bû. Piştî livbaziye polîs, kîjan welatparêz kete pêşiya wan girtin. Bi vi awahî, tev bi hev re 25 welatparêz girtin û birin qereqolan.

BÊDLÎS

Navgîneke dijmin ji ser mayinekê gerilla derbas bû: Serleşkerek û serbazek mirin

Roja 8'ê Mijdarê li derdorên Geliya Şex Cuman êrdima Bêdlîsê navgî-

neke (wesitiyeke) dijmin ji ser mayineke gerillayên ARGK bihuri. Navgîna dijmin bi tevayî rûxî û şewiti. Di encama peqîna mayinê de serleşkerek (teymen) û serbazek jî mirin. Heya niha tiştê hatiye tespîtkirin bi vi awahî ye.

Piştî vê bûyerê, yekeniya dijmin derketin operasyonan. Bi dirêjahiya sê rojan tevgera xwe domandin. Di van hersê rojan de çend caran rastî gerillayan bûn. Herweha caran jî rastî dafên gerillayan ên nuh ji bûn. Di şer û pozberiyên derketin de, çî hundabûnek ji gerillayan nebûye. Lê agahî gihan me, ku hemû nexweşxaneyên li bajarên Bêdlîs û Tuxê (Tawanê) jî bo sivilan hatine girtin, ji ber ku gelek serbezên dijmin û endamên komên xweser ên birindar rakirine nexweşxaneyên Tux û Bêdlîsê.

ŞIRNEX

Gerilla êrîş birin ser qereqolekê. Li Çiyayê Cûdî du navgînen dijmin ketin dafê

Gerillayên ARGK, roja 1'ê Mijdarê, êrîşekê birin ser qereqola gundê Banê Batuyan, ku gundekî eşira Batuyan e. Hina em agahdarî hundabûnên dijmin ên di domana vê êrîşê de nabûne.

Şeva 30 û 31'ê Cotmehê jî li qontarên Çiyayê Cûdî ku li cihekî nêzîkê gundê Kesrikê, kerwanekî serbazên dijmin ê jî du navgînan rastî êrîşê gerillayan bû. Em agahdar nebûn, ka di encama vê êrîşê de çend miriyên jî dijmin hene.

Weke nûçeyên me ji êrdimê ji gerillayan standiye, li derdorên Saiziya Derêxistina Komirê li Şirnexê jî, şerêki li hemberê yekeniya dijmin çêbûye. Herweha gerilla, êrîşekê birine ser cerdevanên gundê Şerifiyê jî. Em agahdarî nûçeyên fireh ên van herdu bûyeran jî nebûne.

DIH

Heft serbazên dijmin hatin kuştin

Roja 1'ê Mijdarê li nêzîkî navenda navçeya Dihê li devera bi navê Girê Dihê şerêki mezin û dijwar di navbera gerillayên ARGK û yekeniya dijmin dagirkeran de çêbû. Di vi şerî de heft serbazên (eskerên) dijmin hatin kuştin.

Dagirker, hundabûnên xwe yê di vi şerî de, xwestin veşartî bihêlin. Daxweyan kirin, ku du gerillayên ARGK kuştine. Em li dîv rastiya vê daxweyanîyê ketin, me pirsî û pirsyar kir. Hinek welatparêz çûn qereqola derdorê û rastûrast cendekan xwestin. Lê serbaz dibêjin, me wan li nêzîkî qereqolê li cihekî daye axê. Bi vê rewşê ve girêdayî, em serwest dibin, ku ev iddiaya dagirkeran, ji bangeşiyêke tengezariya wan, nabûhure.

CIZIRA BOTAN

Li navenda navçeyê gerilla reşandin ser tomofileke polîsan

Şeva 10'ê Mijdarê di navenda navçeya Cizira Botan de, gerillayên ARGK jî nişkan ve reşandin ser tomofileke polisên dagirkeran. Di encama vê bûyerê de, em agahdar nebûn, ka hundabûneke ji polîsan heye an ne, hinek hatine kuştin an ne.

Mijdar 1990 - Amed / Baqên gulan ji bo berxwedêran.

Livbaziye hevkarîyê û xebatên protestoyê

Abukatên welatparêz li pêşiya avahiya Dadgeha Parastina Dewletê xwedan pêş

Roja 1'ê Mijdarê abukatên welatparêz, li bajarê Amedê xwe li pêşiya avahiya Dadgeha Parastina Dewletê civandin. Daxweyanîyê çapemeniyê jî çêkirin. Di daxweyanîya xwe de, bikaranîna dewletê, koçberkirinên li Kurdistanê û pikolîyên di girtigehan de protesto kirin. Her weha êşkere kirin, ku bi armanca hevkarîya grevên xwebirçîhiştinê serî dane vê livbaziye.

Abukatên welatparêz hevdiyênê jî bi berpirsiyarên girtigehê re çêkirin. Rawestandina koçberkirinan û vegrandina girtiyên mehkemeya wan didome, ji wan xwestin. Abukatên welatparêz, ji bo şanikirina biryardariya xwe, du rojan neçûn mehkemeyan. Herweha daxweyan kirin, ku heke daxwaz neyin bicihanin, wê serî bidin livbaziye bi posidetir.

Di Zanîgeha Dicle ya bajarê Amedê de livbaziya boykotê

Livbaziya boykotê roja 6'ê Mijdarê çêbû û biqasî 4.000 xwendekar beşdar bûn. Polîs, li hemberê boykotê xwe amade kiribûn. Bi destpêka beyanê, serî dabûn tedbiran. Hemû şaxên zanîngehê, li derveyî du şaxan, tevli boykotê bûn. Polîs, berî livbaziye herdu şaxan jî yê din qut kiribûn û bi koteke wan xistibûn dersxaneyan.

Roja 6'ê Mijdarê jî bo protestokirina zagonên zanîngehan li hemû zanîngehên Tirkîyê boykot hatibûn pilankirin û bi girani jî çêbûn. Danûstandinên li ser boykotê û amadekari li Amedê jî berî hingê destpêkiribûn. Dêrdorên şovenîst ên rêxistinên Tirkîyê dixwestin, ku boykot tenê bi protestokirina zagonên zanîngehan bi tixûb bimîne. Xwendekarên Kurdistanê vê nepejirandin. Gotin, ku protestokirina tehlukayên berê xwe didin hebûna neteweyekî û piştigirîya ji bo grevên xwebirçîhiştinê pêwîst û hewcekir e, ji protestokirina hinde zagonên li derbarê xwendekaran. Roja 6'ê Mijdarê dora 4.000 xwendekarî, bi van daxwazan ve girêdayî, çûn boykotê.

Roja 9'ê Mijdarê jî xwendekar xwepêşdaneke mezin çêkirin. Du rojan li dîv hev, xwepêşdana xwe nuh kirin û domandin.

Karkerên belediya Farqînê rabûn protestoyê

Roja 8'ê Mijdarê, 110 karkerên belediye, bi armanca piştigirîya grevên xwebirçîhiştinê û protesokirina bikaranîna dewleta Tirk ên li Kurdistanê

nê, bêhtirî niv-rojekê livbaziyeke rûniştinê pêkanin. Di domana livbaziye de axiftin çêbûn û dirûşme hatin bangin. Gel jî xwe li dora karkeran civand û piştigirîya karkeran kir.

Ji sendikatan hevkarî û piştigirî

Berpirsiyarên 16 sendikatan, ku di nav wan de berpirsiyarên sendikatên bi navên "Petrol-Îş" (Karên Petrolê) şaxên Amed û Êlihê, "Yol-Îş" (Karên riyayî) û "Tez-Îş" (Karên paqijkirinê) şaxên Amedê jî hebûn, li Amedê hatin cem hev. Ji bo hevkarîya grevên xwebirçîhiştinê, di nava xwe de axiftin, ka dikarin çî şewe livbaziyan bicibînin. Civinên weha li bajarên Mazra (Eleziz), Semsûr û Ruhayê jî çêbûn.

Di dawiyê de 16 sendika, xwê gihandin biryareke hevpare. Li gora biryarê, wê daxweyanîyêka şirikê çêbûya, karker wê ber bi livbaziye pasif ve bihatan ajotin û li bajarê Ankara jî, komek ji berpirsiyarên sendikatan rûniştana greva xwebirçîhiştinê.

Gava kargeriya "Turk-Îş" (Navenda Sendikatên Tirkîyê) agahdarê biryarê bû, hema bi lez xwe livand û destpêkir ku pikolîyan bike. Lewma paşê hinde sendika, gavên paş ve avêtin. Ji ber ku grevên xwebirçîhiştinê jî dawî bûn, livbaziye karkeran çênebûn. Lê hema di sa ji ev bûyer dagirkeran baş tirsand.

Protestoya serokê saziya dixtorên Amedê

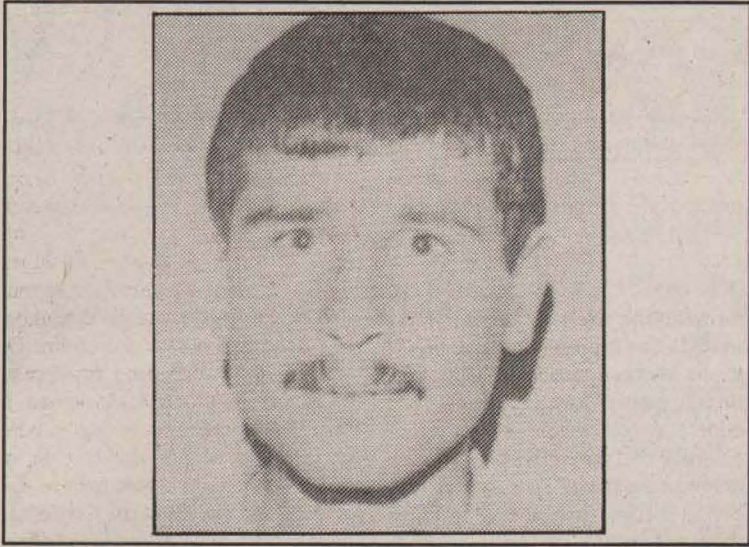
Serokê saziya dixtorên bajarê Amedê Mahmut Ortakaya, daxweyanîyê çêkir. Di daxweyanîya xwe de, got, ku bi bizdan grevên xwebirçîhiştinê yê zivirine rojiya mirinê dişopîne. Xwest, ku hoyên girtigehan, bi nêzîkbûneke mirovî, ber bi pîvaneke serdemi ve werin başkirin.

Mahmut Ortakaya, herweha serokê saziyên dixtorên bajarên Sêrt û Mêrdînê jî ye. Nameyekê jî, ji bo sawciyê Amedê şiyand. Ji sawciyê xwest, da destûr were dayin, ji bo ji ber çavan derbaskirina rewşa girtiyayan.

Serdanên ji bo grevên xwebirçîhiştinê

Di nava derdorên çûn serdana grevên xwebirçîhiştinê de, mebusên biyani, berpirsiyarên saziyên mafên mirovan, berpirsiyarên weşanan ên navnetewan û heyetên partiyên demokratîkî yê Tirkîyê jî hebûn.

Di nava van de jî, mebusa Partiya Keskan li Almanya Klaudia Roth (çû serdana girtigehê jî), endamên koma şopandinê ya Helsinki şaxê Emerika Bakur, berpirsiyarên Televizyona Almanî kanala pêncan, rojnemevanên Almanî, Îngilîzî û Finlandî jî hebûn.

Rêheval Mehmûd Ehmed (Akîf) Di sînga tariyê de stêrka azadiyê ye

**Mehmûdo! Min reş girênedada,
şîn negerand, bila dilê te vehese!**

rin yekitiya me ji hev bixin û tevgera me ya şoreşgerî birawestinin...

Rasti ji ev e, ne sinor û neji tixûbên çêkirî karibûn lédana dilê Akîf bitirsînin, bişkin in hestiyên çavên wî, nikaribûn bibin e kelem û bend li hember rêveçûna wî ya şoreşgerî. Belê, bi destên xwe heval derbasî wî alî dikirin, destên hevûdu dugvaşt in, rûyên hev radimûsand in ser kevîtin ji hevalên xwe re dixwest û bi dileki şikestî vedigeriya, gelo çima? Heviya wî ya herî bilind ew bû, ku di qada germ de herweki şerêki birindar êrişî mêtînger û şovenistên kedxar bike, lûla tîfîngan germ bike, ji ser pozê çiyakî herweki bazekî xwe bavêje ser çiyayê din û li wan deşt û newalên Kurdistanê leşker û serleşkerên Tirk yeko-yeko veçewirin e. Çiqas heviya wî bilind bû ku ew ji wek Xidir, Cemil û Firaz bi xwîna xwe xaka niştîman sor bike. Kêlî bi kêlî, ew hesreta di dil de mezin dibû, û li ser

xwe ji bo xurt kirina Artêşa rizgariya gelê Kurdistanê dixebitî û qonaxa şoreşgeriyê bilind dikir. di nava yekeniya xwe ya gerillayî de mamosta û rêhevaleki pir bi nîrx û bi rûmet bû. Hevalên xwe yê jiyane hîni politik, edeoloji û sosyalizma zanisti dikirin, her weki hinkarekî zanyar, kesbûna partiya xwe bi wan dida naskirin. Di 1988 de, bi wê qehremaniya xwe bi gelek livbaziyên şoreşgerî yê li deverên mîna Şernax, Perwarî... û Eruhê rabû, ziyarî û zirarên mezin gihandin e hêza dijîmin a mêtînger. Li aliyekî din bi wê Kamera xwe ya piçûk jiyana gerillayên azadiyê diani ber çavan, mîna nûçevan û rojnamevanekî şoreşger û gerok bi şeweyekî bûyer û livbazî dianîn zîman.

Di 22 Gulana 1989 de ji bo avakirina Demokrasîya gel rolek e herî mezintir list, û greva herî bilindtir bi dest xwe ve ani. Di şerêki mafdar û bi rûmet de, ku 2 rojan

Min dixwest dirêj bikê, bi çavên xwe xelasiya Kurdistanê bibinê û ew hesreta ji dilê wî yê şerî derkev e... çavên min birjin, berî ku derbas be min nedît, bila min berî ku biçê hema careke tenê eniya wî ramûsanda û di wê kêliyê de bimrama. Dîsa ji ez dilê xwe vedihesînim û dibêjim, bi sedan şerên wek Mehmûd çûne, ewji kezeba dayikên xwebûn û ji her kesî bêhtir şerintirên ber dilê wan bûn, xwedê hevalê wan bê.

Em dibêjin Mehmûd ne kurê te tenê bû, yê tevayî gel bû, tu vê yekê çawa dibînî?

Raste, lê hema berî ku şehîd bikeve kurê min tenêbû. Dema ku kete nava Partiyê êdî bû kurê PKK, bi qasî ku ji wan re dikir, ji min re nedikir. Niha ez dinêrime bûye kurê gel, çiqas ez kêfxweş dibim, navê wî li ser her zimaniyê, wêneya (resim, sûret) wî bi diwarê her malê ve daleqandîye, xelk navê wî li zarokên xwe dikin. Ez rind û rind vê yekê dizanim, her kes jê hezdike, dibêjin Akîf, av disekin e. Ne ew bi tenê, niha qimeta min bi xwe bilind bûye, dema ku dibêjin ev diya Akîf e, ji wan be ku min di dilê xwekin, ez bi qurbana wî em ji bi xwêre bilind kirin.

Dema ku xeber ji tere hat, Akîf şehîd ketiye, tu ketî çî rewşê, yanî te çawa ev saloxa (xebêr) pêrgîn kir?

Tu rast dixwazi kezeba min şewûtî, agir pêket, çavên min hêsi barandin, lê hema wekilê te xwedê be ew hêstirana yê şabûnê bûn, çima? Min di wê kêliyê de Xidir rehmetî ani bira xwe, ew li cem min hin ji Mehmûd şerintirbû, li Bozawayê şehîd ket. Min di dilê xwe de got, ma ji Xidir çêtir e, ew ji kezeba diya xwe bû, xwedê ji arê cihennemê biparêze. Xwedê we zêde bike, Mehmûd çû, hûn hene. Bi serê wî yê şerî be dema ku ez we dibînim dilê min honik dibe, weki ku ew saxbûye û li cem min rûniştiye.

Tu dikari ji me re hinekî li ser taybetiyên (xususiyet) heval Akîf biaxiff?

Ezê çî bêjim! Ji zarokiya xwe ve fedekar û netirsbû, ji ti kesî re danedixist, li ser xwebû, xwezî ku niha zarokên min tev lê bihatana, kes lê nehatiye. Ji berê ve xwe di hertîştî re dikir, dixwest hîni her kari bibe, û ji heq her kari ji derdiket. Pir xortekî delal û şerî bû, ti caran kesî dilê xwe jê teng nedikir. Ez nikarim rindî û qenciyan wî binim zîman.

Li dawiyê tu dixwazi çî bibêji?

Berî her tiştî ez ji dayikan re dibêjim, li hember zarokên xwe nebin e kelem, bila hefî û tola qehremanan hilînin, bi dil û can xwe li dora PKK bicivînin, heke em wusa nekin wê dijîmin namûs û şerefa me riswa bike. Yeke din ji ez dibêjim gunehê min li îstiyê webe, gora Mehmûdê min li Eruh e, ez dixwazim berê ku birrim herim li ser wê gorê hinekî bi kurê xwe re deng bikim, berkêlka wî ramûsim û bêjim, şirê berê min li te helal be, û di pişt re bila ez bimrim. Dema ku ez neghiştîm e wir ji ji min re kulmek ax, ji axa ser gora wî binin, da ku wê bi xwe re bibim e gorê. "Mehmûdo! min reş girênedada, şîn negerand, bila dilê te vehes e".

***

Çiqasî Zor e dema ku mirov radihêje pênivîsê û li ser şehîdekî Kurdistanê dinivîs e. Ne hewqas hesan e ku bi nivîsokê jiyana şehîdekî qehreman were zîman, ji ber ku her pakrewanekî me bi serê xwe dasitanek bûye, şerêk bûye, bi şoreşgeriya xwe rûpelên diroka kevnar çirandîye û rûpeleke nuh ji bo serxwebûnê vekirîye. Tarîka ezmanan bi hêrs û awirên xwe yê her weki awirên pilingan ji hev pingir-pingirî kirîye û daye kenandin stêrk û heyva li çardehê. Ji lew em dibêjin jiyana şehîdê azadiyê tenê bi nivîsê nayê zîman. Şehîd ji her nivîsarê bilindtirin, tunene ew bêje û hevo-kên ku rêveçûna şehîdan vedirêsî. Heya ku mirov karibe şehîdekî şoreşê bide nasdan divê bi xwinê binivîs e. Ji bilî xwinê tiştêk nikare şehîd jiyana bike û gîyanê li gel gulek e sor bibişkivî e.

Rûpela şehîdan, a herî bilindtir e ji yê dirokê, rûpela pak a ku di dirokê de maye ya şehîdan e. Heke ne ji wê rûpelê be milletek, gelek bi tevayî bervî vebirand û wendabûnê ve diçe. Hebûn pergende dibe, rûpelên din dipertin, kifîkî dibin, tenê ya şehîdan bê mirin dimîn e. Ji ber vê sedemê em dibêjin bîngeha dirokê şehîd in, ên ku dirok avakirin e şehîd in û yê ku di dirêjîya dirokê de berxwedan afirandin e, ji mirinê jiyana peydakirin e û zîndan û girtîgeh kirin e cihên serhildan û raperînan şehîd in.

Belê, bi rastî çiqas mirov bêje, û binivîs e nikare rûmet, qonax û paya ku têde dijî bin zîman. Heya niha lekeyên Xwinê li ser zînan û diwaran in. Dicîle, Wan, Ferat û Munzûr pêlên xwinî bervî jor davêjin, li ser her pêlek e xwinê rûpeleke jiyana şehîdan e. Wê pêla sor hişt ku em bi serbilindiyekê dakevin e holê, mirovahiya me bê parastin, em ji her weki mirovên xwedan maf û mafdar doza jiyana xwe bikin û bîyî ku serê me were tewandin em di rêzên tevgerên rizgariya netewî de ji xwe re cihêki bigrin û pêşve herin.

Bi vê pêşgotina kurt, em rûpela jînameya rêhevalê xwe yê qehreman û nemir Mehmûd Ehmed (Akîf) vedikin. Her çendî ku em dizanin ji nivîsok nikare lîhengê kurd bine bira xwe û biranînê ji xwe re bike jiyana û soza rêveçûna şoreşgeriyê.

Di perçêki dil de, ew dilê ku dijîmin bi kêra xwe ya tûj û dirind pare vekirîye, aliyek Kurdistanê bakurê-rojava û aliyek jî Kurdistanê başûrê-rojava. Bi sinoreke çêkirî ew dila perçe dibe û bajarê Kobanê bi du beşan xwe şani mirov dike. Li vî bajarê ku xwedan gelek cihên dirokiyê rêheval AKIF di 12'ê êlûna 1963 de dibe mizgîna diya xwe û tê dunyayê. Ji ber ku Mehmûd (Akîf) lawê pêşemîn bû, gelekî şerî, lewend û li ber dilê bav û diya xwe giran bû. Ti caran nehiştin ku bi yek car tiştêk di dil de bibe hesret. Çiqas bi wan giran bû dema ku çavên Akîf ên çelenk hêstir dibarandin... hema wan ji kezeb disotin û lawê xwe ber hembêz dikirin. Wusane şehîdên me yê ciwan, şerî in, çeleng in, heviya bav û

diyên xwene. Di malê de sembolek in, sembola birêzî, fedekarî û mirovahiye ne. Ev in şehîdên me, xort û keçên herî bilindtir in di nava kesên malê de, di gund û bajarên xwe de bi pêşevanî û netirsîya xwe nimûnebûne.

Di malbatek e wusa de, ku olperestiyê hikariya xwe lê kiribû, rêheval Akîf zaroketiya xwe lê buhurand û giha ciwanî û xortaniya xwe. Lê heya ku giha vê temenê xwe gelek zor û zehmetî di ber de hate ditin. Her çendî ku malbata wî reben û xizan bû ji, dîsa ew di nava xwe de nola gulekê tîmar û xwedî kirin.

Weki ku diya wî li ser rabûn-

Diya Rêheval Mehmûd Ehmed (Akîf)

rûniştin, dayîn-standin û taybetiyên wî dibêje. Ew ji çûkaniya xwe ve qehremanek bûye, netirs û dilêr bûye, ti caran nepejirandîye ku kes zorê bighîne wî, herdem dar di ser daran rebûye. Her wiha, li ser bîngeha wêrî û gernasîyê gihaye 20 saliya xwe û bi bir û baweriyekê xurt tîkîli bi partiye re çêkirîye. Tovên vê pêwendiyê di sala 1983 de gulîlk dane û rêheval Akîf bi her hebûn û derfetên di dest de xwe tevli kerwanê xebatê kirîye. Di dema dostaniya nuh û teze de her weki kadroyekî dixebitî. Heya roja şehîd bûnê di çalakîyên di nava girsên gel de herdem mirovekî serketî bû.

Çiqas li xweşiya wê dihat ew şevên tarî, dema ku bi hêrs û nîfrîna xwe ew sinara çêkirî diqetand û kerwanê şoreşgeran derbasî aliyê din ji dil dikir, Kurdistanê bakurê-rojava bi wê bê perwayîya xwe bi aliyê din ve girêdida. Bi dehan şerînan û şoreşger di bin rêberîya wî de xwe gihandin qada germ û şerê serxwebûn û azadiyê. Êdî hebûn û nebûna sinoran li cem herweki hev bû. Dema ku heval derbas dikirin, morala wan bilind dikir û wusa digot: "Binêrin hevalno! Îşev ji xwe re li nala sinorê guhdarîkin, wê ji hêrsa re biderize, wî îşev derzî di canê Atatirk re herin. Bila dunya bibine vê rastiyê, Kurdistan yeke, ne sinor, neji bumba û mayin dikarin perçe bikin. Bila her kes bizanibe ku sinor nika-

wê bir û bawerîya xwe ji roj bi roj bilind dibû.

Di birêvebirin û bilindkirina çalakîyên xwe yê di nava girsên gel de nimûneyek bû di nûnerî û berpirsiyariya kesbûna partiye de, roj bi roj wê kesbûna kevnar û bi gemarî bi dîrdîket û bê sinor xwe nêzîki kesbûna hemdemî ya şoreşgerî dikir. Ji ber vê sedemê di nava gel de paya wî pir bilind bû. Diçû kîjan malê lawê wê malê bû û ji kesên malê yê herî bi rûmet û bi rêz ew bi xwe bû, her weki dibêjin "bi serê wî sond dixwarin, ji xwe re kiribûn rêber û pêşengê pêşveçûn û serketinê."

Di gel wê xebata xwe ya konevani de (siyasi), mirovekî helbestvan şanoger û kamera kêşekî jîr û jêhatîbû, gelek helbest û şanoyên wî hatin strandin û pêşkêş kirin, mixabin niha di dest me de ninin ku em biweşînin, lê ji pîre emê wan helbestên wî belav bikin. Rêheval Akîf di her warê xebatê de afirandiyarekî serkevtî bû, di gav avêtinên xwe de ti caran tîk neçû, herdem bi serfirazî greva xwe dighand serî.

Piştî ew heviya wî ya ku dem bi dem pê mijûl dibû, û ji xwe re kiribû bîngeh û binyada xebatê, pêk hat û ew delîveya diroki ya ku ji pir kesan re her weki xewna ne bi dest wî ket, bi kervanekî şerînan re û bi wê morala xwe ya bilind xwe gihand e kela berxwedanê, Eruh. Bi her him û hêza

domandîbû, li Eruhê Çiyayê Şêx Omer di gel 12 şerînan û qehremanên bê nişe şehîd ket û rewan pak bû. Lê heya ku dilopek xwin di canê wî de mabû li berxwe da, canê xwe yê pak nekir e nêçira mêtîngerê hov, û duruşmeya "Biji Serok APO! Berxwedan jiyana!" bilind dikir û bi wî dengê xwe yê qebe ezmanê heftan vedicîniqand û bi xwe dihesand. Mîna herdem dîsa em dibêjin mirîna wî jiyana meye û jiyana me geşbûna dilê wiye.

Li jêr em kêliyêki bi diya wî ya ku Akîf şerintirê lawan û delalê berdilê wêye, mijûl bibin, gelo ew çî bi dermafê Mehmûdê xwe dibêje:

Mehmûd lawê te yê pêşemîn bû, tu çiqasî jê hez dikî?

Pir, ez pir jê hez dikim (û kesereke kûr kişand) Mehmûd imrê min bir, kezeba min bir, ji jiyana min şerî û bihatir Mehmûdê min bû. Min nizanibû wê zû şehîd bikeve e, heke min bizaniba minê ev dilê xwe pêre bişanda, bila ew dila li rex wî tîxistana gora teng û tarî, cihê wî buhuştbe (cînet) yarebbî! Lê hema ez ne poşmanim ku min ew bi delalî xwedî kir, na! Şukur ji kerema wî xwedayî, da min û di rîyeke bi şeref deji bir.

Yani rîya ku li ser çuyî ya şerefê bû, tu ji dil divê bir û baweriyêdeyî?

Belê, haşê ne rîyeke xerab bû, ne erzan bû, gerege her kesê bi şeref li ser wê rîyê bimeş e. Lê hema dilê min dişewûtê, ez dibêjim çima dirêj nekir.

NAVÊ ÊRDIMA DILÛKÊ XWEDIYÊ ÇI BINYADÊ YE?

Gava mirov carê pêşin li ve xwediyê wê wê bawer, navê axê êrdimê pêşemîn car, "Doluk" danine. Dêh kilometre dûr ji bajarê Dilûkê (Entabê), li aliyê bakur gundekî bi navê "Duluk" hina ji heye. Şop û bermayên dîrokî bi me didin nasîn, ku Dilûk berê li cihê wî gundî bû û ev gund bi xwe ji jêmayê bajarekî demên kevin e. Di çavkaniyên Bizansi de navê êrdimê "Telukh (Tolupa)" û di yên Ereban de jî "Dîba (Daluk)" derbas dibe. Gotina "Duluk" jî, guman heye ji van gotinan hatibe. Gelên Selevkosî û Romayî jî, "Entakiya Torosan" gotine êrdimê.

Li gora hinde çavkaniyên din jî, di wan deman de ku Ereban serdestên êrdimê bûn, gotina "Eyntab" bikaranine, ku di hê wateya "Kehniya dibirrise." Di çavkaniyên Ermeniyên de jî navê êrdimê, weke "Anthapt" derbas dibe. Lê gava diroknas qala êrdimê kirine, bêhtir gotina "Duluk" bikaranine.

Piştî bajarvaniya (medeniyeta) îslamî ber bi rojên me ve, navê "Eyntab"ê, her çu weke "Ayintap"ê hate guhartin. Doliwgerên Tirk, roja 6'ê Sibate 1921'ê nav kirin "Gaziayintap." Bi vi awahi guhartina navî pêk anin.

Gelê Kurdistanê her demê, pêşemîn "Dilûk" gotiye êrdimê. Niha gotina "Entab" jî di nava gelê me de, bi firehî di hê bikaranîn.

DİROKA KURT A ÊRDIMA DILÛKÊ

Diroka êrdima Dilûkê, ku dikeve perçeya bakurê-rojavayê welatê me Kurdistan, xwe dirêji heya dema diroka nenivîsi dike. Tixûbên êrdimê yên niha, cara pêşemîn ji aliyê Babîlan ji bo danîşvaniyê hatine vekirin û bikaranîn. Di demên paşê de Hitîti li êrdima Dilûkê xwe bi cih kirin. Ji dewletên piçûk a bi navê qraliyeta Kargamiş ku girêdayî bi împaratoriya Hitîti ve hatibûn damezirandin, li ser axê Dilûkê dameziribû. Di encama hilweşina dewleta Hitîti de, li ser axê ku Hitîti serdest bûn, valahiyeke otorîteyê derkete holê. Di vê domanê de, li kêleka hinde hêzên cihêreng, Aşuri jî sût û berjewendî ji ve valahiya otorîteyê standin. Aşuri xwe belavî êrdimê Berferadê û tixûbên Suriyê jî kirin. Bajaren girêdayê Hitîtan, herweha ketûbûn bin tehdîta Aramiyên koçerî jî. Ji van bajarên a bi navê Kargamiş (li Dilûkê bû), da xwe ji dagirkirinê Aramiyan biparêze, bandurî û hikmê Aşuriyan pejiwand. Piştî demekê Dilûk, pêşi ket bin hikmê Misrê û paşê ji ket bin hikmê prensiyên Hitîtan Cîwan.

Di sala 539'ê Bz. (Berî Zayinê) de, weke hêza serdest a êrdimê, Pers derketin holê. Piştî mirina împaratorê Persan ê vê domanê, doliwgeriya Persan li êrdimê paşê jar ket. Di encama vê bûyerê de Satrapiya Kapadokisa serxwebûna xwe danezane kir. Di van salan de Pers, xebatên pêşvebirina banduriya xwe birevebirin. Gava împaratoriya Persan di xebateke weha de bû, ji aliyê qralê Makedonya Skenderê Mezin hate rûxandin û êrdima Dilûkê jî ku hingê navê wê Dolûkê bû, kete bin hikmê Skenderê Mezin.

Li dîw mirina Skenderê Mezin, Dilûk kete bin hikmê dewleta Selokîdi. Gava Selokîdi binkeftê Misriyan bûn, Dilûk jî di sa kete bin hikmê qraliyeta Makedonya. Vê carê jî, gava qraliyeta Kapadokya binkeftê Selokîdan bû, Dilûk jî nuh ve bi hêza pêşi ve hate girêdan. Di vê domanê de Ramoyî jî, xwe gihandibûn wê hêzê, ku

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeke niştiman ku navenda kiştûkalê û aboriyê ye

DILÛK

- I -

li êrdimê posideyên xwe bidin şani kirin. Romayî, xwe-berfirehkirina Selokîdan ji xwe re mina tehditeka mezin ditin û dest bi erîşên li dijî Selokîdan gîr kirin û di encama peymanekê de, Dilûk ma ji bo Romayîyan.

Di sala 629'ê Pz. (Piştî Zayinê) de Dilûk, ji aliyê Sasaniyan hate vegirtin. Piştî ve doliwgeriya nuh, ku demeke kin doma, Dilûk di sa kete destê Bizansiyan. Piştî ve bûyerê edî îslamiyet ji afirî û bi afirbûna îslamiyetê, êrdim rûberê şer û cengên di navbera Ereban û Bizansiyan de bû. Di vê domanê de bi carekê Hamdanî ji rewşa cengê berjewendî hilandin û deliv xistin destê xwe. Hamdanî serdestiya xwe li êrdimê damezirandin. Lê di demeke kin de, hema bi lez û pele ji aliyê Bizansiyan hatin gîr kirin. Di vê navberê de tixûbên Dilûkê tengtir bûn û tenê devera "Telukh" ma di destan de.

Di sala 1071'ê de erîşên elên Tirkên Oguzî destpêkirin û hatin ser Anatolia jî. Di vê domanê de Dilûk, bû eihêki danîşvaniyê ji bo elên Tirkmenan. Paşê, di navbera salên 1086'an û 1150'an de Dilûk bi mirîkdariyên Heleb û Şamê ve hate girêdan; di navbera salên 1150'an û 1210'an de bi mirîkdariya Musilê ve û di navbera salên 1243'an û 1260'an de jî di sa bi mirîkdariya Musilê ve hate girêdan. Di navbera salên 1210'an û 1243'an de, kete bin hikmê Selçûkiyên Anatolia. Di navbera salên 1373'an û 1430'an de bi

dewleta Memlûkî ve, di navbera salên 1430'an û 1515'an de bi mirîkdariya Dulkadirogullarî ve û di navbera salên 1515'an û 1516'an de ji nuh ve bi dewleta Memlûkî ve hate girêdan. Di sala 1516'an de ji Dilûk kete bin hikmê Osmaniyên. Di vê domanê de sencaqeke girêdayê eyaleta Merêşê bû. Paşê bû navçeyê girêdayê wîlayeta Helebê, dîw re bû sencaqeke girêdayî û di dawiyê de bû sencaqeke biserxwe.

Di salên Şerê Cihanê yê Yekemîn de dema ku împaratoriya Osmanî hilweşi, Dilûk rasti dagiriya Frensiyan bû. Ev dagirî, bi nêzikahî sê salan doma. Gelê êrdimê, bi dirêjahiya sê salan li hemberê Frensiyan bi gelemperî di rewşa raperin û serhildanê de ma. Di mêjûya 20'ê Cotmehê 1921'ê de "Peymana Ankara" çêbû. Bi vê peymanê Frensi, hin tiştan bi destê xwe ve anin û Dilûkê di sa hiştin ji bo doliwgeriya Tirkan. Gelê Dilûkê li pêşiya Frensiyên dagirker serî neçemand û li ber xwe da. Doliwgerên Tirk jî, ji bo vê bûyerê bikin parekî diroka xwe, roja 6'ê Sibate 1921'ê gotina "Gazi" li ser navê Dilûkê kirin û gotina "Entab" zivirandin gotina "Gazi-Antep." Gava zagona pejiwandina wî tiştî birêvediket, Mustafa Kemal weha got, "Ma çawa ez ji çavê Gaziantepiyan maçi nakim? Ew ne tenê Gaziantep, herweha Tirkîyê jî rizgar kirin." Ev gotinên wî, du-rûtiya wî ya bê-tixûb, di dijîminahiya wî ya li dijî gelê me de, şani dikin û ronak datinên pêşiya çavan.

REWŞA ERDNÎGARÎ A ÊRDIMA DILÛKÊ

Êrdima Dilûkê û bajarê Dilûkê, ji êrdim û bajarên bakurê-rojavayê Kurdistanê, yên bêhtirin pêşveketî ne. Dilûk, di xaleki stratejîki ya Rojhilata Navîn de cih digire. Xwediyê hin riyên herî pêwîst e, ku kêşora Ewropa bi Rojhilata Navîn ve girê didin. Riyên kintirin, ku ji welatên mîna Hindistan, Pakistan û Îranê derbas dibin û xwe digihin Deryaya Sîpî, ji Dilûkê derbas dibin.

Ji aliyê rojhilat ve bi Ruhayê re, ji aliyê bakurê-rojhilat ve bi Semsûrê re, ji aliyê bakur ve bi Merêşê re, ji aliyê rojava ve bi Edenê re, ji aliyê başûr-rojava ve bi Antakîya re û ji aliyê başûr ve jî bi başûrê-rojavayê Kurdistanê (Suri) ve tixûbên Dilûkê hene. Pîvana firehiya erdê Dilûkê 7.642 km² ye. Bilindahiya Dilûkê ji ziryê (deryayê) 850 metre ye.

Erdê Dilûkê ji sedî 51.9 bi çîyan, ji sedî 26.9 bi deştan, ji sedî 19 bi platoyan û ji sedî 2.2 ji bi zozanan hatiye xemilandin.

Dilûk, ji aliyê hejîmara şênî ve jî, ji bajarên bakurê-rojavayê Kurdistanê, bajarê mezintirin e. Di gelemperîya Tirkîyê û bakurê-rojavayê Kurdistanê de Dilûk, ji aliyê mezinahiya xwe û bilindbûna hejîmara şênî ve, di rêza pêncemîn de cih girtiye, ji nava nêzikî 70 êrdiman.

Çiyayên Dilûkê:

Hema hemû çiyayên ku ji aliyê bakur ve dirêji tixûbên Dilûkê dibin, berdeyamên Çiyayên Toros ên Başûrê-Rojhilat in û rêzên duzûrast avadikin. Rojavayê êrdimê bi çîyan hatiye pêçandin. Çiyayên Dilûkê yên pêwîsttirin ev in:

Çiyayên Sofiyan (Bazan): Ji aliyê bakur ve dirêji Dilûkê dibin. Li başûrê van çîyan Deştê Dilûkê dirêj dibe. Xala bilindtir a Çiyayên Sofiyan, Girê bi navê Kepeçî ye. Ev gir 1.496 metran bilind e. Ev bilindahî, herweha xala bilindtirin e li êrdima Dilûkê. Çiyayên Sofiyan ji sê biran çêbûne: Çiyayên Sofiyê Alicî, Sofiyê Dimeşki û Sofiyê Çarpînan.

Çiyayên Bavê Dilûkê: Ev çîya li bakurê navenda bajarê Dilûkê dirêj dibin. Xala bilindtir a van çîyan 1.250 metran bilind e. Di navbera van çîyan û Çiyayên Sofiyan de, Çiyayên Samê cih girtine. Xala bilindtir a Çiyayên Samê jî, 1.050 metran bilind e.

Çiyayên Gurenîzê: Çiyayên Gurenîzê, ku li bakurê-rojhilatê navenda bajarê Dilûkê bilind dibin, şaxên Çiyayên Bavê Dilûkê ne. Ji şaxên, ku ber bi aliyê Çemê Feradê ve dirêj dibin in. Xala bilindtirin a van çîyan, 1.069 metran bilind e.

Çiyayê Reş: Ev çîya, ji dirêjahiyên Çiyayên Sofiyan ên xwe dirêji aliyê êrdima Semsûrê dikin, çêbûne. Çiyayê Reş (Karadag), bi bilindahiyê xwe yê jî 1.008 metran, li navçeya Çinçînê (Yavuzeli) xala bilindtirin e.

Çiyayên Bavê Xenî û Tehtë Zer: Ev çîya bi nêzikahî biqasî 1.100 metran bilind in. Ev çîya ji dirêjahiyên Çiyayên Sofiyan in, yên ku berê xwe didin aliyê Antakîya.

Çiyayên Amanosê: Birên bingehin

Dimenek ji navenda bajarê Dilûkê...

ên van çîyan dikevin nava tixûbên êrdimê Merêş û Antakîya. Çiyayên Amanosê di rewşa çiyayên duzûrast ên rêzên de dirêj dibin. Bilindahiya van çîyan hindik e.

Deştên Dilûkê:

Weke me gotî, erdê Dilûkê ji sedî 26.9 ji derdorên deştî çêbûye. Deştên Dilûkê yên pêwîsttirin ev in:

Deştê İslahiye: Deştê êrdimê ya pêwîsttirin û bi xêrûbertirin e. Bi gelemperî bi çîyan hatiye pêçandin. Bilindahiya ji ziryê 550 metre ye. Li aliyê bakur navê xwe diguhurine û dibe Deştê Pazarçik û Merêşê. Firehiya deştî, di navbera 10 û 20 kilometran de diguhure. Dirêjahiya birê deştî yê dikeve nava tixûbên êrdimê, 70 kilometre ye. Ji vi deştî, gelek berhemên kiştûkalê yên şewereng dihên hilandin.

Deştê Barakê: Dikeve başûrê navçeya Belkisê (Nizibê). Deştê Barakê geleki kêr pêl bi pêl e. Dirêjahî di navbera 20 û 25 kilometran de diguhure. Firehi jî di navbera 15 û 20 kilometran de diguhure. Ev deşt ji bi xêrûber e. Çinandîniya giyayên zeviyan, zad û dexlê dibe.

Deştê Tilbişarê: Dikeve başûrê navenda bajarê Dilûkê. Birekî pêwîst ji navçeya Tilbişarê (Oguzeli) tevli xwe dike. Cihê firehtir ê vi deştî, li dora 40 kilometran e. Li vi deştî jî çinandîniya giyayên zeviyan, zad û dexlê û hilberina berhemên şinahiyê dibe.

Deştên Çinçîn û Erebanê: Ev deşt jî, ji deştên Dilûkê yên xêrûber in. Dayîna berheman bilind e. Ev deşt teng û dirêj in. Bilindahiya van ji ziryê, di navbera 400 û 600 metran e. Di nava geli û newalan de mane. Li van deştan ji giyayên zeviyan, şinahi û fêki dihên hilandin.

Deşt, bi gelemperî li dora navenda êrdimê kombûne. Ji sedî 2.2, erdê Dilûkê digirin. Bi nêzikahî, bilindahiya deverên deştî di navbera 500 û 700 metran e.

Çem, av û rûbarên Dilûkê jî, xwediyê rewşekî pêwîst in. Sedemêke pêşveçûna karê kiştûkalê (ziraetê) li êrdimê, bi pêwîstiya çem, av û rûbaran ve girêdayî ye. Ji van çem, av û rûbarên Dilûkê yên pêwîsttir, ev in: Çemê Reş (Ava Reş), Çemê Efrînê, Ava Sîpî, Rûbarê Mêrzimên, Çemê Belkisê (Nizibê) û Ava Alêben-Sacirê.

DÛMAHÎK
DI HEJIMARA PÊŞIN DE

Li navenda bajarê Dilûkê cihêki kirîn û frotinê (bazirganiyê)...

BERXWEDAN

CAREKE DIN BI SER KET

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Lihevhatin li ser çî bingehê çêbû?

Grevên xwebirçihîştinê xwe gihandibûn gehînekên girseyî. Hemû birên civakê xistibûn bin posîdeyên xwe. Dagîrker jî êdî ji vê pêşveçûnê bizdiyan û ketin nava tirseke mezin. Di dawiyê de ji bo hevdtîneke bi dîliyên şer û malbatên wan re razî bûn. Çêtir were gotin, kargêriyên girtîgehan û wezîrê adaletê yê dewleta Tirk, li dûv hev, gavên paş ve avêtin û di dawiyê de ji bêgaviya xwe, daxwazên girtiyan bi ciha anîn.

Piştî lihevhatin çêbû, di wê şevê de dîliyên cengê greva xwe ya xwebirçihîştinê rawestandî.

Gava encamên lihevhatinê gihan merivên girtiyan ku di greveke xwebirçihîştinê ya hevkarîyê de bûn, agahî rastî "fîliyan" û dîrûşmeyan bû. Malbatên girtiyan bi kêf û xweşî hevûdu hembêz kirin. Ji wê kêliyê pêve, agahî ji bo hemû grevçêkeran re hate şiyandin.

Bendên lihevhatinê ev in:

1- Bepirsîyarên ku ji aliyê girtiyan di koxuşan de werin hilbijartin, ji aliyê kargêriya girtîgehan jî êdî wê werin pejirandin.

2- Serdan û hevdtînen di navbera koxuşan de wê serbest be (kargêriyên girtîgehê ji her bendekê bêhtir li dijî vê bendê rawestî, lê di dawiyê de pejirandin, ku bi hîcetên weke çêkirina sporê û hwd. hevdtîna di navbera koxuşan de serbest bibe).

3- Koçberkirin (sîrgun) wê werin rawestandî. Girtiyên ku mehkemeya wan berdewam dike, lê hatine koçberkirin, wê dîsa vegeşandin bajarê Amedê.

4- Her babet weşanên fermî û legal wê bi serbestî herin girtîgehê.

5- Di kêliyên hevdtîna û serdanan de, û di demên din de jî polîs, nema malbat û merivên girtiyan aciz bikin.

6- Roja hevdtîna û serdanê, ku roja 29'ê Cotmehê bû, lê hatibû sekinandin, di rojên pêşîn de wê ji nuh ve were tespît kirin.

7- Girtiyên ji pirsîyarîyê derkevin wê du nimûne rapor bistînin. Yek ji wan li cem girtiyan wê bimîne.

8- Xwarin wê bimîne bin kontrola dixtoran û kalîteya xwarinan wê were bilind kirin.

9- Nexweş di roja xwe de wê derkevin ber destê dixtoran û werin muayene kirin, buhayên dermanan ji aliyê kargêriya girtîgehê wê werin dayin.

10- Kalorîfer (navgînên germkirinê) wê werin tîmar û tamîr kirin.

11- Bîrek ji diravên hatine girtîgehê, ku biqasî 250 milyon Lîrên Tirkî ne, ji bo başkirina hoyên girtîgehê wê werin xerckirin.

12- Dev ji pîlana birina girtiyan, da wan bixin girtîgeha Eskîşehîrê, wê were berdan.

Merivên girtiyan roja 15'ê Mijdarê li bajarê Amedê di civîna xwe ya ji bo çapemeniyê de, gotin, ku ev dilxweşî dîsa jî dilê me hênîk nakin û van bendên li jêr jî anîn zimên, da ji bo wan jî berxwedan were kirin:

1- Divê dawî bi zilma li gelê me dibe bê anîn.

2- Divê dawî bi sistema "parêzkaran" bê anîn ku gelê me berdide hevûdu.

3- Divê dawî bi şikenceyan were anîn û efûyeke gelemperî were danezane kirin.

4- Divê dawî bi valakirina gundan û şewitandina daristanan li Botanê were anîn.

5- Divê zehmetî ji bo kesên dixwazin cenazeyên xwe rakin neyîn derxistin; cenaze bigihin malbatan û çî pikolîyek li xwediyên miriyan neyê kirin.

6- Divê zagonameyên bi hejmarên 424 û 425 ku mîna "zagonameyên SS" dihên nasîn werin îptal kirin.

7- Divê saziya waliyê êrdimê ya rewşa ne-normal were rakirin.

8- Divê kesek destê xwe nede mafên girtiyan ên ku bi berxwedanê bi destan ketine û di girtîgehan de rewşeke bê-hizur neyê afirandin.

- Berxwedanên greva xwebirçihîştinê, ku roja 8'ê Cotmehê destpêkiribûn û xwe gihandin sixletên girseyî, roja 14'ê Mijdarê bi serfiraziya dîliyên şer û welatparêzên hevkar dawî bûn.
- Şeva 14'ê Mijdarê lihevhatinek çêbû. Bendên lihevhatinê ji aliyê girtiyên di rojîya mirinê de yên bi navên Cevdet Înak, Abdulhakîm Guven û Abdurrahman Demîr, ji aliyê abukatên girtiyan ên bi navên Fethî Gumuş, Fevzî Veznedaroglu û Sabahattin Acar, ji aliyê çar mirovên girtiyan û sê midurên girtîgehan, sawciyê girtîgeha Amedê û du dixtorên girtîgehê hatin bin-îmze kirin.
- Dîliyên cengê yên di girtîgeha Amedê de, bi bangîna dîrûşmeyên serkeftina berxwedanê dawî bi livbaziya xwe ya greva xwebirçihîştinê anîn.
- Malbat û merivên girtiyan ên di greva xwebirçihîştinê de bûn, roja 15'ê Mijdarê civîneke çapemeniyê çêkirin û bendên lihevhatinê daxweyanî awira giştî kirin. Tevî bangîna dîrûşmeyan û awazên "fîliyan" greva xwebirçihîştinê dawî kirin. Piştî lihevhatinê grevên xwebirçihîştinê yên girsên gel, li bajarên Nîsêbîn, Cizîra Botan, Wan, Semsûr, Ruha, Meledî, Edene, Antalya, Ankara, Kirşehîr, İzmir û Stambolê jî hatin dawî kirin, livbazîkar dîsa xwe belav kirin.
- Di girtîgeha Ceyhanê de esker û polîsên dagîrkeran bi hovîfî êrîşî girtiyên di greva xwebirçihîştinê de kirin.
- Li gelek navçe û bajarên û ji gelek kes û derdoran livbaziyên piştgiriyê, hevkarîyê û protestoyê bi dijwarî bilind bûn.

Rêz bi rêz grevên xwebirçihîştinê di zîندان de

Mijdar 1990 - Amed / Merivên girtiyan di berxwedana birçibûnê de

AMED

Şeva 7'ê Cotmehê 94 girtî, bi kotekê ji girtîgeha Amedê hatin koçber kirin. Paşê dîliyên cengê dest bi greveke xwebirçihîştinê kirin. Gava grev kete roja 37'an, daxwazên girtiyan hatin pejirandin û li ser vê bingehê ji dawî bi berxwedanê hat.

Di domana livbaziya greva xwebirçihîştinê de, kargêriyên girtîgehê, xwestin bi kotek û zorê livbaziya girtiyan bişikinin. Ji bo serdanê û hevdtîna vekirî qedexa hatin danin. Ji hemû kesên çûbûn serdanê, tenê mebûseka Almanî ya ji Partiya Keskan, destûr girt ku girtiyan bibine. Roja 5'ê Mijdarê, daxwaza serdana mebûsên ji partiya HEP, hate red kirin.

Dîliyên şer, hejmarê kesên tevî livbaziyê bûbûn zêdetir kirin û bi vî awahî van êrişan di avê de birin. Ji roja 1'ê Mijdarê pêve 20 dîliyên cengê greva xwe ya xwebirçihîştinê zivirandin rojîya mirinê. Vê hejmarê

paşê gihandin 25 kesan. Hejmarê kesên di xwebirçihîştinê de ji giha 120 kesan. Ji dîliyên cengê yên di rojîya mirinê û greva xwebirçihîştinê de, girtiyên bi navê Cevdet Înak, Abdurrahman Demîr, Aydın Koçer, Edip Em, Şemsettin Pişkin, İbrahim Kiliç, Mehmet Aslan, Murat Dogan, Fuat Kardaş û Nurettin Karar, ji midiyên xwe û organên xwe yên hundurî, rastî nexweşiyên dijwar bûn. Lê dîsa ji nepejirandin, ku dixtor werin ser wan.

Li derveyî girtîgeha Amedê ya leşkerî, di girtîgeha Amedê ya sivil de jî, 20 welatparêz greveke xwebirçihîştinê ya dor-bidorî (rotasyoni) domandin.

Ev berxwedanên bi biryar, tîrsa kargêriyên girtîgehê rind zêdetir kir. Roja 9'ê Mijdarê, Wezîrê Adaletê Oltan Sungurlu mecbûr ma ku bibêje, "Di birina girtiyan de ji bo girtîgeha Eskîşehîrê, em serî nadin kotekê. Tenê kesên dilxwaz bin, emê bibin wir." Ji aliyê din jî, hewl dan xwe, ku dîliyên şer bikişinin peyvin û hevdtînan. Dîliyên cengê hemû manevrayên kargêriyên girtîgehê yên di tengezari-

yê de, pûç kirin. Di dawiyê de dîliyên şer, bi şertê ku hevdtîna bi dokumentên nivîsîbin, hevdtîna pejirandin.

Gava roja 36'ê ya grevê dawî dibû, dagîrker li pêşberê berxwedanê teslim bûn. Di girtîgeha Amedê de, ew leyistokên ku dewleta Tirk dixwest bileyize, careke din hatin şikandin. Bê guman, bi pejirandina bi cih anina daxwazên girtiyan, dagîrker, xwestin pêlên berxwedanê bişikinin û biserkevin. Lê di rastîyê de, cara pêşemîn e ku grevên xwebirçihîştinê hem li Kurdistanê û hem jî li Tirkîyê, bi vê çendê dorfireh, karin posîdeyên xwe li birên civakê bikin û wan bilivînin.

BISMIL

Ji roja 17'ê Cotmehê û pêve, di girtîgeha Bismilê de, 30 girtiyên ramyarî dest bi greveke xwebirçihîştinê kiribûn. Piştî lihevhatina li bajarê Amedê, ev berxwedan ji dawî pê hat. Ji aliyê din, li gora hinde nûçeyên bi tixûb lê bi ewle, eşkere dibe, ku girtiyên ji Bismilê hatibûn koçber kirin li bajarên Kurşunlu-Çankiri, Nîksar-Tokat, Yildizeli-Sewas, Akdagmadeni-Yozgat di girtîgehan de, di bin tedayiyê de ne. Di van girtîgehên van bajarên de, kargêriyên girtîgehan li gora fermanên ji saziyên bilind standine êrişî dîliyên şer ên hejmar hindik dikin, ji ber ku li van deran mirovên ji Kurdistanê û girtiyên ramyarî nin in. Bepirsîyar dest datînin ser tiştên wan û wan ji girtiyên din dîr digirin.

Grevên xwebirçihîştinê yên li bajarên Aydın, Nazilli, Dilûk, Bartin, Meledî, Ceyhan, Sagmalçilar, Stambol, Erzincan û Ankara, ku ji aliyê girtiyên ramyarî hatibûn destpêkanin, dem bi dem didomin û di hinekan de ji bi tevayî didomin. Gava rojnameya me kete çapê, berxwedanê li girtîgeha Aydın, Nazilli û Dilûkê didoman. Girtiyên li van deran, bi armanca hevkarîya berxwedana li Amedê, **Dûmahîkî di rûpela 27'an de**